

Tartu Ülikool

Sotsiaal- ja haridusteaduskond

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

**Ülikoolis omandatavate veebiajakirjandustööks vajaminevate
pädevuste vastavus tööandjate ootustega**

Magistritöö

Autor: Eveliis Eek

Juhendaja: Marju Himma-Kadakas, MA

Tartu

2013

Sisukord

I Sissejuhatus	4
II Töö teoreetilised ja empiirilised lähtekohad.....	6
2.1 Ajakirjandusharidus	6
2.1.1 Ajakirjandushariduse debatil.....	6
2.1.2 Ajakirjandusõppekavade mõjutegurid	8
2.1.3 Ajakirjandusharidus kui üldise kommunikatsioonilase kirjaoskuse loomise võimalus.....	12
2.1.4 Ülikoolis omandatavad pädevused.....	13
2.1.5 Praktika	17
2.2 Ajakirjaniku muutuv roll, tööülesanded	20
2.3 Tööandjate esindajate poolt eelistatud pädevused	22
2.4 Tööülesanded veebis ja eelistatud pädevused.....	23
2.5 Erinevused, sarnasused tööandjate ja ülikooli esindajate seas eelistatud pädevuste osas.....	28
III Meetod ja valim.....	30
3.1 Töö eesmärk ja uurimisküsimused	30
3.2 Meetod	31
3.2.1 Kvantitatiivne kontentanalüüs	31
3.2.2 Semistruktureeritud süvaintervjuud	32
3.2.3 Kvalitatiivne sisuanalüüs.....	33
3.3 Valim	33
IV Tulemused	41
4.1 Õpiväljundite analüüs.....	41
4.1.1 Kümme kõige populaarsemat pädevust.....	41
4.1.2 Eriteadmised muudes valdkondades vs käsitööoskused.....	43
4.1.3 Oskused vs teadmised	44
4.1.4 Rutiinsed vs adaptiivsed pädevused.....	45
4.1.5 Meediumipõhisus ja -neutraalsus	49
4.1.6 Praktikad.....	52

4.2 Tööturu esindajate poolt eelistatud pädevused	53
4.2.1 Tööturu esindajate poolt eelistatud oskused-hoiakud-teadmised	53
4.2.2 Tööturu esindajate poolt eelistatud adaptiivsed- rutiinsed pädevused.....	73
4.2.3 Konvergens ja tööturu esindajate poolt eelistatud pädevused	78
4.2.4 Praktiline töökogemus.....	81
4.2.5 Pädevuste hierarhia.....	82
4.3 Ülikoolis omandatavate pädevuste kattumine tööandjate eelistustega.....	83
V Diskussioon ja järeldused	93
Kokkuvõte.....	101
Summary.....	104
Kasutatud kirjandus:.....	107
Lisa 1: Intervjuu kava	112
Lisa 2: Kandidaatide profiilid	114
Lisa 3: Intervjuu Martin Šmutov	117
Lisa 4: Intrevjuu Urmo Soonvald	126
Lisa 5: Intervjuu Aivar Reinap	133
Lisa 6: Intervjuu Eero Hyvönen	138
Lisa7: Intervjuu Ville Grahn	146
Lisa 8: Intervjuu Elina Schuller.....	154
Lisa 9: Õppeainete õpiväljundite kodeerimisjuhend.....	164
Lisa 10: Graafikud	168

I Sissejuhatus

On the other hand, to find extra 30-45 minutes nowadays is a luxury, so please do not be surprised if my colleagues will not be very helpful or responsive.

Just sellise vastuse sain Leedu ühe populaarse uudisteportaali toimetuse töötajalt, kui uurisin, kes oleks kõige pädevam inimene tema väljaandest, kellega käesoleva töö jaoks intervjuu teha. Ja nagu mulle kirjasaatja mainis, vastuseid kolleegidelt ei tulnudki. Kiiruse ja kohesuse nõudmine on veebiajakirjanduses alati domineerival kohal olnud ning defineerib suuresti selle meediumi olemust. Ent kuivõrd hindavad tööandjad neid pädevusi, mida on võimalik omandada ülikoolist?

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks on välja selgitada, milliseid pädevusi võimaldavad ajakirjanduse formaalharidust pakkuvate ülikoolide ained tudengitel omandada ning kuivõrd need on vastavuses pädevustega, mida eelistavad meediaettevõtete esindajad veebi sisu tootvate ajakirjanike puhul. Ühest küljest on tegemist hetkeolukorra võrdlusega, teisalt võimaldab see välja joonistada põhimõttelisi erinevusi ning sarnasusi tööturu ja ülikoolide ajakirjanduspädevuste käsitluses.

Mitmed varasemad uurimistööd, kus on võrreldud ülikoolide ja tööturu eelistusi, on keskendunud vaid mõlema poole arvamustele või kõrvutanud osapoolte eelistusi kvantitatiivsel kujul (Criado & Kraeplin (2005), Du & Thornburg (2011) jt), see aga ei väljenda alati täit tõde tegelikkusest. Antud töö vaatleb realselt õpetatavat ülikoolide aspektist, mitte ei räägi ainult eelistustest, uurides ainete õpiväljundeid ning analüüsib tööturu eelistusi kvalitatiivsel ja kvantitatiivsel tasandil.

Peamistest autoritest on töös pädevuste sõnastamisel ja kategoriseerimisel kasutatud suuresti Carpenteri (2009), tööturu eelistuste põhjuslike seoste toomiseks Mensingut (2010) ning digitaalajastu hariduse eripärade välja toomiseks Nieman Reportsi kogumikku (2007).

Ülikoolis omandatavate pädevuste välja selgitamiseks on vaatluse alla võetud nelja ajakirjanduse formaalharidust pakkuva ülikooli kaheksa õppekava ning analüüsitud nende õppekavade ainete õpiväljundeid. Magistritöös tekib üldpilt, milliseid pädevusi ülikoolid võimaldavad kõige rohkem õppijal omandada. Seejuures on valimisse arvatud nii Eesti, Soome, Leedu kui ka Norra ülikoolid.

Tööandjate eelistuste väljaselgitamiseks on intervjueeritud kuue meediaväljaande juhte või osakondade juhte ning küsitud nende eelistusi veebi sisu tootvate ajakirjanike pädevuste osas. Valimisse kuuluvad Eesti ja Soome meediaväljannete esindajad.

Nii ülikoolide kui ka tööandjate osas toon sisse rahvusvahelise mõõtme, et töös esitatud tulemused kehtiksid enama kui ühe riigi kontekstis. Töö eesmärk ei ole riike omavahel võrrelda, vaid välja tuua ühised universaalsed jooned.

Käesoleva töö kolmandas osas on võrreldud kahes esimeses osas välja tulnud ülikoolides omandatavate ja tööandjate esindajate poolt eelistatud pädevuste kattumisi.

Ülikoolides omandatava vastavust tööturul eelistatuga pole autorile teadaolevalt TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi teadustöodes varem käsitletud. Küll aga on uurimistööd keskendunud eraldiseisval kujul ajakirjanduse või kommunikatsioonijuhtimise haridusele ja / või tudengitele. Näiteks võttis Lendok (2012) oma magistritöös fookusesse Tartu Ülikooli ajakirjandustudengid, püüdes välja selgitada, mida nad arvavad ajakirjaniku elukutsest ja mida nad ise ajakirjanikuna teha sooviksid. Kask (2010) uuris, kuidas tõlgendavad ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi kommunikatsioonijuhtimise vilistlased professionaalseid oskusi, mis on õppekava õpiväljundite aluseks. Roosioja (2007) uuris Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna bakalaureuse- ja magistriõppekava kohustuslikke aineid lähtuvalt Euroopa Ajakirjanduskoolituse Assotsiatsiooni poolt kehtestatud ajakirjandushariduse standarditele. Uurimisobjektideks olid nii õppejõud kui tudengid.

Ajakirjanike muutuvat rolli käsitles Tali (2010), kes oma magistritöös keskendus muutustele Eesti ajakirjanike töö iseloomus aastatel 1988-2009. Neli peamist rõhuasetust tema töös olid: professionaalsed, organisatsioonilised, tehnoloogilised, muutused ametialases valikuvabaduses. Kahtlemata töö iseloomu muutused kätkevad endas ka muutusi selle osas, milliseid pädevusi ajakirjanikud peavad omama, et oma igapäevatööd teha.

Leheste (2012) uuris millised on veebiajakirjanike tööd mõjutavad tegurid. Sealhulgas tõi ta ka välja, milliseid oskusi peavad tänapäeva veebiajakirjanikud omama, et pidevalt muutuv online-meedia keskkonnas töötades hakkama saada.

Sooviksin tänada töö valmimisele kaasa aidanud juhendajat Marju Himma-Kadakat ning retsensenti prof. Halliki Harro-Loiti. Moraalse toe eest aga kolleeg Peeter Liiki. Samuti kõiki, kes nõustusid uurimuses osalema.

II Töö teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

Töö teoreetilised ja empiirilised lähtekohad jagunevad viieks alapeatükiks. Alapeatüki "Ajakirjandusharidus" all toimub omakorda viieks jagunemine. Esmalt tutvustan ajakirjandushariduses aset leidnud debatte ja ajakirjandusõppekavade mõjutegureid. Seejärel võtan vaatluse alla uurimistööd, mis käsitleb erinevaid vaatenurki selles osas, milliste pädevuste omandamist peaksid ülikoolid tudengitele võimaldama. Viimane, ajakirjandushariduse alapeatükk, vaatlleb lähemalt praktikaid kui pädevuste omandamise keskkondi. Seejärel lahkan pädevuste temaatikat pigem tööturu poolelt. Esmalt ajakirjanike muutuva rolli ja tööülesannete kontekstis nii veebis kui ka üleüldiselt ning seejärel tööandjate poolt hinnatud pädevuste aspektist lähtuvalt. Viimaks toon välja erinevusi ja sarnsusi tööandjate ja ülikooli esindajate seas hinnatud pädevuste osas.

2.1 Ajakirjandusharidus

2.1.1 Ajakirjandushariduse debaadid

Idee ajakirjandusest kui professionist tekkis 19. sajandi lõpus ja 20. sajandi alguses. Ühes meediaorganisatsioonide juurde tekkimisega kasvas ajakirjanike hulk pärast teist maailmasõda (Nordenstreng, Tersiz 2009: 513 kaudu).

Mitmed ajakirjandusõppe uurijad on aastaid pidanud ajakirjandust erialaks, mida ei peaks õpetatama ülikoolis (vt Argensinger 2008, Wiik 2009, Beam et al 2009). Lisaks on ajakirjanikud ise olnud arvamusel, et õiget ajakirjandust saab õppida vaid nn „elukoolis“ ning nagu kirjutab Tony Harcup (2012) hiilib seesugune „elukool“ ka ajakirjandusõppesse läbi „prakadeemikute“ (*hacademics*). Lawrence (1908 Tersiz 2009 kaudu) võrdles enam kui sada aastat tagasi ajakirjandust kui ametit viirusega – sellesse on võimalik küll nakatuda, kuid mitte õpetada. Samas on Tersiz (2009) oma üle-euroopalise ajakirjandusharidust analüüsisivas uurimuses nentunud, et praegu on tööpakkujate seas trend hinnata kõrgelt ajakirjanduslikku kõrgharidust, kuigi see ei ole tööle palkamisel endiselt määrav tegur. Aastal 2000 nentisid erinevad meediajuhid Lõhmuse (2000) Arteris avaldatud artiklis, et ajad, mil toimetustes töötavad ajakirjanikud olid igasuguse hariduseta, on möödas. Samas tõdesid tollal nii Ekspress Grupi meediadirektor Priit Hõbemägi kui ka tollane Äripäeva peatoimetaja Igor Rõtov, et näeksid toimetustes palgal hea meelega ajakirjanikke, kel haridus omandatud muul erialal kui ajakirjanduses. Nende hinnangul võib ajakirjandust alati juurde õppida, kuid

tõsisema eriala sügavamad tundmist niisama lihtsalt juurde õppida pole võimalik. Rõtov rõhutas seejuures, et eriti hinnatud on reaalinete taustaga inimesed. Nii Hõbemägi kui ka Rõtov tõid halastamatult välja, et kraad ei näita tööturu aspektist lähtuvalt tegelikult inimese kohta midagi, Hõbemägi nimetas kraadi hankimist pigem "*akadeemilise maailma kinniseks eralõbuks, mis jätab ülejäänud maailma täiesti külmaks*". Tema hinnangul on ajakirjanduslik professionaalsus hoopis "*eriala ja ajakirjanduslike oskuste kombiatsioon, mitte teaduskraad*" (Lõhmus 2000).

Epp Lauk (2000) esitas toona kaks nädalat hiljem ilmunud artiklis enda vastuargumendid öeldes, et Hõbemäe ja Rõtovi pessimism ajakirjandushariduse osas tuleneb asjatundmatusest ja et nende väited, justkui ajakirjandusharidus Eestis oleks akadeemilise maailma kinnine lõbu või et magistrikraad mitte-midagi ütlev ja tööturгу üskõikseks jättev, on ennatlikud ning näitavad pigem seda, et Hõbemägi ja Rõtov polnud toona lihtsalt Tartu Ülikoolis õpetatavaga kursis. Oluline on silmas pidada, et debatt ajakirjandushariduse vajalikkuse üle oli haripunktis enam kui kümme aasta tagasi, mil nii tööturg kui ka ajakirjandusõpe erines suuresti praegusest.

Tõdemusele, et ajakirjanduskraad pole palkamisel eesmärgiks omaette, jõudsid ka nii Pierce & Milleri (2007) kui ka Henningham (2003). Pierce'i & Milleri (2007) uurimusest selgub, et toimetajad tunnevad vähem huvi selle vastu, mis kraad tudengil on või millise õppekava tudeng on läbinud. Pigem huvitab toimetajaid see, kui palju tööle kandideerivad ajakirjanikud teavad ajakirjanduspõhimõtteid ja kui hästi nad oskavad kirjutada (Pierce & Miller 2007: 59).

Henningham (2003) toob välja, et tööandjad hindavad tihti erineva eriala lõpetajaid, eelistatakse näiteks pigem majandustausta, politoloogiat või õigusteaduse taustaga inimesi (Henningham 2003).

Kui varasem debatt keskendus suuresti ajakirjandushariduse vajalikkusele ja püüdis analüüsida nn lõhet praktikute ja akadeemikute vahel, siis viimastel aastatel on huvi pöördunud pädevuste temaatikale. Ajakirjandusprofessori Halliki Harro-Loidi (2010) sõnul on praegu fookuses pigem *kuidas ajakirjandust õpitakse ja kuidas erinevad osapooled ajakirjandusharidust tõlgendavad*. Keskmes on ka see, milliste pädevuste omandamist peaks ajakirjandustudengitele võimaldama.

Tänaasel päeval on paljud ajakirjandusõppekavad nagu legoklotsid, mis tähendab, et tudeng saab ise vastavalt oma eelistustele oma nn pädevustepagasi kujundada (Harro-Loit 2010). Enamasti on tudengil võimalus valida aineid ka teiste erialade õppekavadest ja

vastupidi. Seetõttu pole debatt ajakirjandushariduse vajalikkusest praeguseks enam sedavõrd teemakohane, kuna fikseeritud kujul ajakirjandusharidust enam suuresti ei eksisteeri – tudeng kujundab oma haridustee olulisel määral ise.

Ajakirjandusprofessori Harro-Loidi (2010) sõnul on akadeemilise ajakirjandushariduse roll suurem, kui ajakirjandustudengitele pelgalt ameti- ja või käsitööoskuste võimaldamine, mida neilt tööturule sisenedes meediaorganisatsioonides nõutakse. Pigem on eesmärk analüüsida praegust ajakirjandust kriitiliselt, arendada meediaharidust jms. Prioriteet on tema sõnul tudengites informatsiooni töötlemise võimekuse arendamine läbi reflektiivsuse ja õpivõime kujundamise.

2.1.2 Ajakirjandusõppekavade mõjutegurid

Ajakirjandusharidus tõusis esile nn „reporteriajastul“, kui ajakirjaniku peamine ülesanne oli informatsiooni operatiivne leidmine, vormistamine ja esitamine. Vaatamata sellele, et ajakirjanduskoolid on tänaseks mitmekesistunud, väidab Carey (2000, Mensing 2010: 511 kaudu), et ajakirjandushariduselt eeldatakse tänaseni, et see võimaldaks ajakirjanikele pigem traditsiooniliste ajakirjandustöös vajaminevate pädevuste (informatsiooni otsimine, analüüsimine, jagamine) omandamist - see aga viitab tema sõnul tööturule orienteeritusele (ibid: 511).

Ajakirjandusharidust, kus rõhk on tööturu soovidel, iseloomustab soov õpetada ülikoolis välja tudengid, kes sisenevad tööturule seal konkreetsel ajahetkel vajatava pädevustepagasiga. Taolise väärtussüsteemi puhul on prioriteet, et tudengid omandaksid algtaseme ajakirjandustöödeks vajaminevad elementaarsed käsitööoskused (Mensing 2010).

Ajakirjanikud, kes on ajakirjandushariduse omandanud süsteemis, kus väärtustatakse tööturule orienteeritust, suhtuvad Mensingu (2010: 514) sõnul auditooriumisse kui ajakirjanikest sõltuvuses olevatesse objektidesse. Ajakirjanikud ei positsioneerid end auditooriumiga võrdväärse tasandil, vaid kõrgemal, kontrollivamal positsioonil.

Taolise tööturu soovidele baseeruva ajakirjandushariduse eripäraks on ka praktikute kasutamine õppejõududena (ibid: 515). Taolise trendi puhul võib olla ohuks see, et praktikud võivad ise osata igapäevatoos rakendada vajalikke käsitööoskusi, kuid see ei tähenda automaatselt, et neil on olemas ka vajalikud pedagoogilised ja didaktilised oskused, et oma teadmisi tudengitele edasi anda.

Teiseks ohumärgiks võib kujuneda see, kui praktikud õpetavad tudengeid vaid tööturu hetkeolukorrast lähtudes. Sellega võib kaasneda, et tudengitel kujuneb pilt tööturul

asetleidvatest protsessidest läbi väga subjektiivse ja konkreetse õppejõu individuaalsetel kogemustel põhineva vaatevinkli. Muutusteküllasel ajal on seega tudengitele mingi ajahetke olukorra ja meetodite õpetamine ajakirjanduses tarbetum ning Mensingu (2010: 515) arvates tuleks õpetada, kuidas tööturule sisenev noor ajakirjanik tulevikus ise veelgi paremini midagi teha saaks. Üks oluline nüanss selle suunas on praktikavõimaluste pakkumine, mille käigus omandavad tudengid lisaks kohapealsele väljaõppele ka kriitilise refleksioonivõime, mis aitab neil tulevikumuutuste osas kohanemisvõimelisem olla (ibid: 515).

Samas ei pruugi tööturust eemaldumise suund olla samuti kõige õigem. Kriitika ajakirjandusharidussüsteemi juures, kus põhirõhk on enesemääratlusel ja mitte tööturul, seisneb peamiselt selles, et kuna ülikool ei tee tööturuga koostööd, siis võivad kolmandad institutsioonid uudismedia tööstusest kaugeneda, nagu see on Henninghami (2003) sõnul suuresti juhtunud Austraalias.

Konvergens on samuti üks oluline tegur, mis on mõjutanud õppekavade suunitlusi. Jenkinsi (2001: 93) sõnul on meedia konvergens pidev protsess, mis toimub tehnoloogiliste vahendite, sisu, auditooriumi ja organisatsioonide kokkupuutepunktides. Lawson-Borders (2002: 92) definitsiooni kohaselt kätkeb konvergens vana meedia (traditsioonilised meediumid nagu näiteks ajalehed, ajakirjad, televisioon, raadio) ja uue meedia (arvutid ja internet) põimumumist sisu edastamise ja auditooriumi ühendamise eesmärgil.

Konvergenssi mõistet on käsitletud meediaorganisatsiooniga seonduvatest nii majanduslikest (Quinn 2005; Boczkowski & Ferris 2005), organisatsioonilistest (Boczkowski, 2004; Dupagne & Garrison 2006; Singer 2004) kui ka töövõtete kesketest (Domingo et al 2007; Dupagne & Garrison 2006; Russial & Santana 2011) tasanditest lähtuvalt.

Mitmed ajakirjandusharidust võimaldavad koolid on muutnud oma õppekava vastavalt meedia konvergensist tulenevatele protsessidele (vt. Lowery et al 2005; Huang et al 2006). Muutuste ajendiks on arusaam, et tudeng peaks omama pädevusi, mis on vajalikud selleks, et konvergensiga seonduvatest muutustest lähtuvalt tööturul vajalik olla.

Leitakse, et tudeng peab omama vajalikke oskusi, et suuta toota sisu üheaegselt erinevatele platvormidele: paberlehte, televisiooni, veebi ja raadiosse (Dupagne & Garrison 2006: 241). Arvatakse, et tudengid peaksid õppima lugudele lähenema multimeedia perspektiivist – valides meediumi, vastavalt sellele, mis nende lugu kõige paremini esile toob (Kiearans, McMillan 2009: 10 kaudu). Üha suurenevat konvergensile rõhutamist ülikoolides põhjendatakse sellega, et tööturg liigub samuti kanaliülese tootmise põhimõtte suunas. Criado

& Kraepelin (2005) leidsid, et nii meediaorganisatsioonid kui ka ajakirjandushariduse esindajad pidasid konvergensiga seonduvaid oskusi ajakirjanike tulevikuperspektiivist lähtudes väga oluliseks.

Konvergensiprotsessidest mõjutatud ajakirjanduse õpetamise juures ei tuleks teravikku suunata mitte oskuste vaid hoiakute väljakujundamise kaasaaitamisele, kuna oskused on tehnoloogia arenemise tingimustes pidevas muutumises, mis tähendab, et spetsiifiline oskus võib mõne aja pärast kasutuks muutuda (McKean 2007: 27). Tudengid peavad kohanduma pidevate ja kiirete muutustega, neil peab olema avatud suhtumine selles osas, milline on parim viis lugu jutustada, mitte käsitlema multimeediavõimalusi pelgalt tekstipõhise narratiivi lisadena. McKeani järgi peavad nad omaks võtma koostöötamise ja alistuma digitaalse meedia arengust tingitud muutustele (ibid: 27).

Russial & Santana (2011) lisavad, et tehnilisele treeningule (s.h. eriti ristmeediale) rõhku panemine ülikoolides võib olla ressursside ja aja raiskamine ning selle asemel võiks rutiinsete ajas muutuvate oskuste asemel tudengitele pigem adaptiivseid pädevusi õpetada (ibid: 19).

Teistsugusel arvamusel on Huang et al (2006), kes leiavad, et kuigi tehnoloogilised kursused ei peaks ajakirjanduses domineerima, on nad siiski väga vajalikud. Tehnoloogiliste kursuste eesmärk peaks nende sõnul olema kvalitatiivsele ajakirjandusele kaasa aitamine. Samas ei tohiks viimaste arvelt jätta unarusse kursuseid, mis arendavad kriitilist mõtlemisvõimet, mis on autorite sõnul siiski olulisem ja mille arendamist ja omandamist tuleks ajakirjandusõppekavade tudengitele võimaldada. Samas rõhutavad autorid, et õppekavad peaksid olema üles ehitatud selliselt, et võimaldavad tudengil omandada platvormiüleseid pädevusi. Nende meelest on ühele kanalile keskenduvad ained ja õppekavad üleüldisemalt kui justkui "dinosaurused". Nad toovad välja, et kui tudeng tahab keskenduda eelkõige vaid ühele kanalile, siis saab ta spetsialiseeruda näiteks õppejõu abiga. Ent õppijatele peaks autorite sõnul vähemalt võimaldama erinevate platvormidega seotud pädevuste omandamist.

Lynch (2006) nõustub Huang et al (2006) vaatenurgaga, et ühele platvormile spetsialiseeruvate ainete õpetamisel ei ole tänapäeval mõtet, ent kui Huang et al rõhutavad platvormiüleste ainete olulisusele õppekavades, siis Lynchi meelest peaksid õppekavad pigem keskenduma platvormineutraalsusele, kuna autori sõnul platvormispetsiifilised abivahendid on ajas nii või teisiti muutuvad ja sellest tulevalt kaduvad väärtused. Ajakirjanduse tuumsed väärtused ja adaptiivsed pädevused püsivad aga tehnoloogia arengust sõltumatult. Praegused

tööturule sisenevad noored ajakirjanikud on kasvanud üles internetiajastul, mis tähendab, et nad haaravad tehniliste pädevuste omandamist lennult ja on piisavalt hea tehnilise ettevalmistusega digitaalajastul ajakirjanikuna töötamiseks (ibid: 5).

Loovuse ja avatud hoiakute kujundamise väärtustamise olulist õppekavades tõdeb ka McKean (2007). Loovus ja avatud hoiakud võivad olla faktorid, mis aitavad tudengitel kohaneda ja asjakohaseks jääda pidevalt muutuvus töökeskkonnas (ibid: 27).

Tänu veebiajakirjanduse spetsiifikale toimub pidev uute meetodite välja töötamine, et leida kõige parem viis auditooriumile loo jutustamiseks. Sellest lähtuvalt leiab Shephard (2007), et ka ülikoolides tuleks mõelda uute lahenduste peale. Ta toob välja, et just nimelt ülikool võiks olla innovaatiliste lahenduste juurutaja, mitte olema muutuva tööstuse sabas jooksja (Shephard 2007: 15).

Shephardi seisukohaga nõustab ka Scheuer (2007: 27), kelle arvates võiksid ajakirjandusharidust pakkuvad koolid tegutseda kui alternatiivsed ajakirjanduse õpetamise ja viljelemise mudelid. Koolidel on võimalik rohkem katsetada ja uusi lahendusi otsida, kuna neid ei survesta kommertsnõudmised ja neid toetab ülikooli näol ühiskonna suurim teadmistevaramu.

Kui Scheuer näeb ajakirjanduskoolide näol potentsiaali edendada ajakirjanduspraktikaid läbi alternatiivsete, innovaatiliste ja loovate tegutsemismeetodite väljatöötamise, siis Mensing (2010) leiab, et kui õppekavadesse juurutada enam kogukonnakesksust, on võimalik aidata kaasa ajakirjanduse ja demokraatia taasühildumisele.

Kogukonnamudel asetab auditooriumi heaolu ajakirjanduse keskmesse. Mensing (2010) pakub ajakirjanduskoolidele välja ka kolm lahendust, kuidas liikuda kogukonnapõhisuse suunas (ibid: 518).

1. Tudengitele tuleks võimaldada kogukonnaga dialoogis olles töö tegemist.
2. Tudengitele peaks võimaldama võrguajakirjanduses vajaminevate pädevuste omandamist.
3. Hõlbustades kokkupuutepunkti kogukonna ja tudengite vahel, pareneks noorte ajakirjanike arusaam sellest, millist ajakirjandust auditoorium eeldab ja soovib. Dialoogi olemasolu võib arendada tudengitest erinevaid oskusi- ühenduste loomise oskust, jagamise oskust, allikate leidmist ja sotsiaalmeedias töötamist.

Tudengite isiklikku heaolu silmas pidades aitaks taolise mudeli juurutamine Mensingu sõnul kaasa eneserefleksiooni ja kriitilise hinnangu oskuste arendamisele. Lisaks inspireeriks

uudselt ja originaalselt tegutsev teaduskond ka üliõpilastes taolisi hoiakuid väärtustama (Mensing 2010: 518).

Erinevatele mudelitele orienteeritud ajakirjandusharidusest räägiti ka Maailma Ajakirjandushariduse kongressil (2010), kus toodi välja neli punkti, mis oleksid jätkusuutliku ajakirjandushariduse loomiseks ja hoidmiseks vajalikud (Moreira et al 2010: 2-3):

- Ajakirjandusharidus peab endas kätkema ka teisi ajakirjandusväliseid teadmisi ja tegema koostööd teiste teaduskondadega.
- Ei saa ignoreerida meediattevõtete ja ülikoolide vahel valitsevat pingeolukorda. Tuleb mõelda sellele, kuidas ühildada omavahel ülikoolide, meediaettevõtete ja kogukonna soovid.
- Ajakirjandust ei saa enam defineerida üksnes tööturg. Ajanduskraadi omandanud tudengid ei tohiks minna tööturule ja korrata teiste tehtud vigu, vaid peaksid olema varustatud pädevustega, mis aitaksid tööturu varasemalt tehtud vigu ennetada.
- Digitaalajastu on parim aeg käsitlemaks meediattevõtete ja ajakirjandushariduse vahel esinevat kriisi ja tuua kogukond uuesti ajakirjanduse keskele.

2.1.3 Ajakirjandusharidus kui üldise kommunikatsioonialase kirjaoskuse loomise võimalus

George (2011: 258) leiab, et ajakirjandusharidust ja ajakirjandusprofessionaalsust ei tohiks käsitleda sünonüümidena, kuna ajakirjandust teostatakse tänapäeval ka väljaspool professionaalseid meediaorganisatsioone. George'i arvates võiks professionaalsete ajakirjanike väljakoolitamine olla üks osa ajakirjandust õpetavate koolide eesmärkidest, aga mitte ainus domineeriv eesmärk (ibid: 266). Tema meelest tuleks praktilist ajakirjandusharidust laiendada poolprofessionaalsete ja mitte-professionaalsete vormideni.

George (2011: 264) pakub välja, et ajakirjandushariduses tuleks ajakirjandust käsitleda pigem kui inimõigust - "*kommunikatsioonioskuste kogumit, mida on õigus kasutada kõigil kodanikel*". Sel moel ei töötaks ajakirjandusharidus enam pelgalt professionaalsete uudisorganisatsioonide heaolu nimel, vaid rikastaks meedia üleüldist mitmekesisust ja läbipaistvust. George käib välja ettepanekud, kuidas peaks muutma traditsioonilisi ajakirjandushariduse programme (ibid: 264-265):

1. Ülikoolid peaksid laiendama haaret ning mitte olema sedavõrd tööstuskesksed. Tema

sõnul on vale eeldada, et ajaleht on ajakirjanduspraktikates keskne meedium.

2. Praktilise ajakirjandussuunitlusega kursutes tuleks tudengitele õpetada amatöörajakirjandust pooldavat suhtumist. Mitte-professionaalset ajakirjanikku tuleks käsitleda mitte kui konkurenti või vaenlast, vaid nagu potentsiaalset kolleegi, kelle abil ajakirjandust auditooriumile lähemale tuua.

2.1.4 Ülikoolis omandatavad pädevused

Käesolevas alapeatükis toon välja erinevad pädevused, mille vajalikkust ülikooli õppekavades on varasemates uurimistöödes välja toodud. Käsitlen järgmisi pädevusi: traditsioonilised käsitööoskused; baas- ja laiahaardelised teadmised; anaüüsioskus ja kriitiline mõtlemine; täpsus; konvergentsiprotsessidega kaasnevad pädevused ja erinevad hoiakud. Arutlen varasemate autorite põhjal ka praktikaga seonduvate võimaluste üle.

Traditsioonilised käsitööoskused

Traditsiooniliste käsitööoskuste all pean käesolevas töös silmas oskusi, mis on spetsiaalselt ajakirjandustöös kasutatavad traditsioonilised oskused elementaarse uudisajakirjanduse tegemiseks (nt uudise kirjutamise oskus, uudisväärtuse ära tundmine jms).

Tudengitele traditsiooniliste käsitööoskuste õpetamise vajalikkust rõhutab nii Dupagne & Garrison (2006) kui ka King (2008). Dupagne & Garrison (2006) järeltavad oma uurimuses, et tulevastele ajakirjanikele peaks ülikoolis õpetama fundamentaalsete osadena igas meediumis kirjutamise ja reporteritöö tegemise oskust. Need on uurimistöö raames vastanute sõnul kõige olulisemad, kuna ajakirjanduse põhitöö on informatsiooni kogumine ning jagamine. Tehnoloogia uuendustega kaasas käimine ja sellega seonduvalt uute pädevuste omandamine on küll kasulik, kuid ei kaalu üles traditsioonilisi käsitööoskusi.

Sarnasel seisukohal on ka King (2008: 168), kes rõhutab, et tudengid peaksid teadma, et hea ajakirjandus koosneb lugudest, mis peegeldavad head reporteritööd ja kirjutamisoskust. Tema uurimistöös toovad akadeemikud välja, et tudengid peavad oskama kirjutada head juhtlõiku ja neil peavad olema head intervjuerimisoskused.

Traditsiooniliste käsitööoskuste õpetamise vajalikkuse toovad uurimustes välja ka Folkerts (2007) ja Pierce & Miller (2007), samas tõdedes, et kuigi eelmainitu peaks olema prioriteet, on ka digitaalrevolutsiooniga kaasnevate "uute pädevuste" õpetamine järjest olulisemaks muutuv.

Pierce'i & Milleri (2007) uurimuses väljendab üks intervjuueeritud toimetajatest, et vaatamata sellele, et tänapäeval peab ajakirjanik olema ka tehnoloogiliselt pädev, on baasoskused kõige hinnatumad. Ajakirjanik peab mitut mütsi kandma: lisaks uudiste kirjutamisele tuleb hakkama saada ka blogimise ja veebiuudiste tegemisega, kuid kõige olulisem on tunda peamisi kirjutamisoskusi, grammatikat ja õigekirja (Pierce & Miller 2007: 60).

Sarnane seisukoht ilmneb ka Folkerts (2007) empiirilises uurimuses, kus ta selgitab välja Põhja-Carolina ülikooli ajakirjanduse ja massikommunikatsiooni instituudi lõpetanutelt, milliseid pädevusi peaks nende arvates ülikoolis tulevastele ajakirjanikele õpetama. Kuigi vastanute arvates on digitaalrevolutsiooniga seonduvate nn „uute pädevuste“ õpetamine õppekavades vajalik, ei tohiks unustada ka baasoskusi.

Baasoskuste ja -teadmiste õpetamise vajalikkust tõdeb ka Ureneck (2007: 31). Ta nimetab baasteadmisteks ja -oskusteks usaldusväärse uurimistöö tegemise õpetamist, reporteritöö õpetamist, kirjutamise ja toimetamise õpetamist, laiapõhjaliste teadmiste õpetamist vabadest kunstidest ja teadusuuringutest, kriitilise mõtlemisvõime ja analüüsivõime arendamist, kõrgete eetiliste standardite juurutamist ning teadmisi pressivabadusest ja -vastutusest.

Baas- ja laiahaardelised teadmised

Traditsiooniliste käsitööoskustega käivad koos ka ajakirjanduslikud baasteadmised, mille õpetamise vajalikkust ühes laiahaardeliste teadmistega toonitavad nii Folkerts (2007), Swain (2013) kui ka King (2008).

Vastukaaluks eelmainitule leiab Thelen, et meediaettevõtted ei soovi palgata universaalset kõigeoskajat ja –teadjat, vaid ennekõike on vajalik mingite konkreetsete valdkondade spetsialiste (Thelen 2002, Huang et al 2006: 228 kaudu).

Konkreetses valdkonnas spetsialistid võivad väljaannetes töötades tööandjale kasuks tulla, kui ajakirjanik palgatakse katma mingit kitsast valdkonda. Sellest lähtuvalt leiab Abraham (2001, Huang et al 2006: 229 kaudu), et ajakirjandusakadeemia roll peaks olema ajakirjandustööstusest erinev. See peaks olemalaiahaardelisem ega peaks keskenduma tudengite mingil kitsal alal ekspordiks koolitamisele. Ajakirjandusharidus ei peaks tegelema pelgalt nende oskuste arendamisega, mida parasjagu ajakirjandustööstuses vaja läheb, vaid see peaks andma tudengitele akadeemilise tausta, mis aitaks neil "*sügavamal intellektuaalsel tasandil mõista meie ühiskonda, meediavorme ja kommunikatsiooni üldisemalt*" (ibid: 229).

Abrahami seisukohta tudengitele laiema akadeemiliste tausta andmise olulisuse osas jagab ka Hirsch (1987) kelle sõnul muutub kitsale valdkonnale orienteeruv ja hetkevajadustele kohandatud haridus areneva tehnoloogia tingimustes kiirelt kasutuks. Tema sõnul on oluline haridus, mis aitaks kohaneda muutustega, mitte ei annaks üksnes staatilisi tööpädevusi (Hirsch 1987, Huang et al 2006: 235 kaudu).

Kui Folkerts (2007:18) toob oma uurimuses välja ülikooli lõpetanute arvamus, et oluline on tudengitele võimaldada laiahaardelisi teadmisi, kuid samas eriti just meediaalaseid teadmisi sealhulgas meediaeetikat, meediaseadust jms, siis teadusajakirjanik Swain (2013) peab oluliseks hoopis, et ajakirjandusõppekava sisaldaks reaalseid. Tema sõnul on see vajalik, sest tänapäeval peavad ajakirjanikud tahes-tahtmata puutuma kokku rohkemal või vähemal määral ka statistikaga. Vastasel juhul võib tema sõnul tekkida oht, et meedia hakkab levitama olematut või tähtsusetut statistikat trendide kohta, mis pärinevad statistilisest mürast ning reaalsed ja olulised trendid võivad jääda märkamata (Swain 2013).

Seejuures ei ole Swaini hinnangul eesmärk mitte muuta ajakirjanikke teadlasteks, vaid anda neile aimu, kuidas numbrid reaalses maailmas töötavad (Swain 2013).

Ajakirjanduse ajaloo õpetamise vajalikkust tõdeb aga King (2008: 174). Tema sõnul loob selle õpetamine tulevastele ajakirjanikele ühise teadvuse ning kunagiste praktikate õppimine rikastab praegusi praktikaid, sest ajakirjanikul on võime varasemate praktikate abil lahti mõtestada praegu toimuvaid protsesse.

Analüüsioskus, kriitiline mõtlemine

Analüüsioskuse ja kriitilise mõtlemise arendamise vajalikkust nendivad nii Idsvoog (2007:9) kui ka Schneider (2007). Mõlemad leiavad, et tulevase ajakirjaniku edu võti seisneb selles, et temast kujuneb aktiivne, kriitiline ja analüütiline uudistetarbija. Schneideri (2007) arvates on oluline, et tulevased ajakirjanikud õpiks analüüsima ajakirjanduslikku sisu. Tema meelest on vajalik, et tudengid õpiksid olema kriitilised uudistetarbijad ja analüüsijad, sest selle läbi saavad nad ka ise paremateks ajakirjanikeks.

Pisut teistsuguse lähenemise võtab Idsvoog (2007: 9), kes toob välja, et spetsiifilistes tehnoloogilistest oskustest pole mingit kasu, kui ajakirjanikud ei suuda teha usaldusväärset ajakirjandust. Tudengid peavad oskama tema sõnul käsitleda dokumente, olema võimelised valmistama ette intervjuusid, hindama oma loo ja teema vettpidavust ning mõistma, mis on ajakirjandus ja selle tähtsus. Eelmainitust lähtuvalt on tema meelest ennekõike oluline, et

tudengitel oleks hea kriitiline mõtlemisoskus. Viimane loob alles eeldused multimeediaoskuste omandamiseks.

Täpsus

Kui Idsvoog loob silla analüüsi- ja usaldusväärsuse vahel, siis Folkerts (2007:19) seostab usaldusväärsust pigem täpsusega, mis on tema sõnul pädevus, mille omandamise ja arendamise võimalust ei tohiks ajakirjandusharidus kunagi unustada. Folkerts (2007: 19) toob välja, et kogu uue meediaga seonduvate pädevuste temaatikas ei tohiks unustada, et ajakirjanduse eriala lõpetanud tudeng lahkuks koolist pädevustega, mis võimaldaks tal auditooriumile pakkuda täpset ja usaldusväärset informatsiooni, seda just ennekõike praegu, digitaalrevolutsiooni ajal.

Konvergensiprotsessidega kaasnevad pädevused

Eelnevatest uurimistöödest on konvergensiga kaasnevatest pädevustest peamiselt välja toodud oskus toota sisu erinevatele kanalitele ja sellega seonduvalt ka oskus teha koostööd, kuna erinevatele platvormidele sisu tootes on kahtlemata vajalik lävida väga mitmete kolleegidega.

Eri kanalitele sisu tootmise vajalikkuse õpetamist rõhutavad oma uurimuses nii Dupagne & Garrison (2006) kui ka Aumente (2007: 30). Seoses oskusega toota sisu erinevatele kanalitele, toovad Dupagne & Garrison (2006) olulisena välja ka kohanemisvõime pädevuse. Nende meelest peaksid ülikoolist tööturule sisenevad tudengid olema adaptiivsed ja võimelised ning avatud uute pädevuste järjepidevale omandamisele, sest nende sõnul pole näiteks konvergeerunud toimetuses töötades võimalik olla edukas ilma eelmainitud pädevuste omamiseta (ibid: 249).

Hea suhtlemisoskuse ja koostöövõime vajalikkust on tõdenud nii Dupagne ja Garrison (2006), Folkerts (2007) kui ka Aumente (2007). Hea suhtlemisoskuse omamine konvergeerunud toimetuses tähendab teiste töö mõistmist ja soovi võimaluse korral sellesse ka panustada. Viimane aitab Dupagne & Garrisoni (2006) sõnul ka vähendada inimese liigset kiindumist ühte kindlasse platvormi. Aumente (2007) rõhutab koostöötamise võime olulisusele multimeedialugude tegemise kontekstis, mis tema sõnutsi nõuab lisaks ka paindlikkust ja strateegilist planeerimisvõimet.

Hoiakud

Kuigi enamik varasemaid uurimistöid keskendub pädevuste kontekstis pigem oskustele-teadmistele, mida tudeng saavad ülikoolis omandada, siis Dupagne ja Garrisoni (2006) ning Urenecki (2007) sõnul on vajalik, et ülikool aitaks tudengitel ka teatavaid hoiakuid kujundada. Dupagne & Garrison (2006) rõhuvad avatusele ja vastuvõtlikkusele uute asjade õppimiseks, omandamiseks.

Tribune'i äriuudiste reporteri hinnangul peavad inimesed taolises keskkonnas (tehnoloogilise konvergensti tingimustes toim.) väga vastuvõtlikud olema. *Ma arvan, et inimesed, kes tulevad suhtumisega, et kirjutab ainult edaspidi lehte, ei jõua kuigi kaugemale* (Dupagne & Garrison 2006: 249-250).

Erinevalt Dupagne & Garrisonist (2006) peab Ureneck (2007: 26) oluliseks tudengites arendada kahte kriitilise tähtsusega hoiakut – idealism ja skeptitsism. Ta toob idealismi näitena välja olukorra, kus ajakirjanik peab hea loo saamise nimel tegema veel ühe telefonikõne, kontrollima veelkord dokumente või käima veel viimast korda sündmuskohal. Kõige selle juures leiab Ureneck, et idealismi juurde käib ka ajakirjaniku uskumus, et ta suudab oma tööga kellegi elu muuta. Samal ajal, on tema hinnangul idealismi kõrval oluline just nimelt skeptilisus, põikpäisus, et küsida tõestust, kontrollida infot. Olulised hoiakud on veel ka iseseisvus ja julgus (ibid: 26).

2.1.5 Praktika

Scheuer (2007: 24) toonitab, et maksimaalse ajakirjandusliku täiuse saavutamiseks peab praktiline kogemus käima käsikäes teadmistega. Tema meelest peab ideaalne ajakirjanik olema ühest küljest oma ala ekspert, teisalt jällegi laialdase silmaringiga.

Scheuer lisab, et teooria ja praktika põimimine peaks toimuma ka ülikooli ja tööturu vahel. See tähendab, et üks ajakirjandushariduse eesmärke peaks olema ajakirjanike ja ülikoolide vaheliste sidemete tugevdamine. Tema sõnul on ajakirjanikel vaja nii analüütilisi, kriitilisi kui ka loo jutustamise oskusi ühes sisuliste teadmistega. Ajakirjanduses vajaminevaid konkreetseid oskusi ja üldisemaid akadeemilisi teadmisi ei saa aga Scheueri sõnul lahendada abstraktsel tasandil vaid neid peab arendama praktikate käigus.

Seda, kas ajakirjandustöök vajalikke oskusi peaks õppima ülikoolis või tööl, uurisid Huang et al (2006) ja leidsid, et kui reporterid eelistasid kriitilise mõtlemise oskust õppida ülikoolis ning tööks vajalikke tehnilise oskusi tööl, siis toimetajad eelistasid, et ajakirjanikud

omandaksid ülikoolis nii kriitilise mõtlemise oskuse kui ka tehnilised oskused (Huang et al 2006: 245).

Ülikooli eelisena erinevate pädevuste omandamisel tõid reporterid ja toimetajad välja, et ajakirjandusharidus võimaldab tutvuda meediaga laiemalt ja õppida tundma kõiki meediumeid ja meedia eripärasid ning on abiks ka mõningate põhiliste tehniliste oskuste omandamisel, kuid spetsiifilisemad pädevused tuleb omandada siiski töökohal. Praktiseerivad ajakirjanikud tõid välja, et tööks vajalike pädevuste omandamine ülikoolis toimub ennekõike praktikate käigus (ibid: 245).

PÄDEVUS	VÄGA OLULINE (õpetamine ja pädevuse omamine prioriteet)	OLULINE (õpetamine ja pädevuse omamine üha olulisem)
Traditsioonilised käsitööoskused	Dupagne & Garrison 2006; Pierce & Miller 2007; Idsvoog 2007; Aumente 2007	Scheuer 2007
Traditsioonilised ajakirjanduslikud baasteadmised	King 2008; Pierce & Miller 2007; Scheuer 2007; Folkerts 2007; Aumente 2007	
Analüüsioskus, kriitiline mõtlemine	Pierce & Miller 2007; Idsvoog 2007; Schneider 2007; Aumente 2007	
Täpsus	Folkerts 2007	
Konvergenstiga seonduvad pädevused (k.a tehnilised pädevused)		Dupagne & Garrison 2006; Folkerts 2007, Pierce & Miller 2007; Idsvoog 2007; Aumente 2007
Hea suhtlemisoskus, koostöövõime	Dupagne & Garrison 2006; Aumente 2007	Folkerts 2007
Adaptiivsus, kohanemisvõime	Dupagne & Garrison 2006;	Aumente 2007
Laiapõhised teadmised	Folkerts 2007; Swain 2013	
Hoiakud	Ureneck 2007 (Skeptisism, Idealism)	

Tabel 1.0 – Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad: ülikoolis omandatavad pädevused

2.2 Ajakirjaniku muutuv roll, tööülesanded

Kovach & Rosenstiel (2001) on väitnud, et internet on muutnud ajakirjaniku üleüldist rolli. Ajakirjaniku roll ei ole enam niivõrd otsustada, millist informatsiooni inimesed peaksid teadma, vaid pigem on nende ülesanne aidata auditooriumi sellises uue meedia keskkonnas orienteeruda ning lahti mõtestada seda, mis on oluline ning mis mitte.

Arvamus selle kohta, milline peaks olema ajakirjaniku roll üha muutuvas meediakeskkonnas, jaguneb laias laastus kaheks: on neid, kes arvavad, et ajakirjanikku kui sellist ei ole enam vaja ajal, kui praktiliselt iga inimene saab olla ajakirjanik, kuid on ka neid, kes väidavad risti vastupidist. Näiteks Pew uuringukeskuse raportis leiti, et kuna üha rohkem leidub internetis nii legaalseid kui illegaalseid allikaid, nii tõsiseltvõetavat kui mitte-tõsiseltvõetavat informatsiooni, on ajakirjaniku roll kohtuniku, valvekoera ning interpreeterijana veelgi olulisem ning laiahaardelisem (Project for...2004).

Interneti kohesus tähendab, et ajalehtede veebilehel tuleb uudiseid uuendada tihedamini, kui töötajad seda teha suudavad. Toimetustes on suurenenud ajakirjanike töökoormus, kus veebis peab reporter tegema üheaegselt ka toimetaja ja keeleteoimetaja tööd, vaatamata sellele, et uuringud näitavad, kuidas veebitoimetajate arv toimetuses on positiivses võrdelises seoses sellega, kui täpne on ajakirjanduslik sisu (Meyer 2004, OECD: 2010: 60 kaudu). Tänu interneti kohesusele tuleb ka ajalehtede veebilehtedel uudiseid uuendada tihedamini, kui seda töötajad ehk teha suudavad (ibid: 51-52).

Lisaks tuleb veebi multimediaalsust ära kasutada, lisades sisule fotosid, audiot, videot (OECD 2010: 52). Internet lihtsustab väga palju informatsioonile ligipääsu ja selle levikut. Samas peavad ajakirjanikud, kes seni töötanud traditsioonilises ajalehetoimetuses, tootma ühtäkki sisu nii onlaini kui ka offlaini auditooriumile. See omakorda võib endaga kaasa tuua suurenenud töökoormuse, vajaduse omada multimeediaga seonduvaid pädevusi ja avatust pidevale auditooriumi tagasisidele, mida veeb kahtlemata pakub.

Konvergentsi mõjul hägustuvad toimetustes ka piirid erinevate rollid vahel (Russial & Santana 2011). Veebi sisu tootmisel ei saa tihti eristada reporterit toimetajast. Ajakirjanik peab üha tihedamini olema nii reporteri kui ka toimetaja rollis (Magee 2006). Sellest lähtuvalt eeldavad meediaettevõtted veebi sisu tootvatelt ajakirjanikelt ka üha enamaid pädevusi. Piiride hägustumine toimetuses erinevate kanalite vahel eeldab ajakirjanikelt ühest küljest pädevustepagasi suurendamist, kuid teisalt annab vastu võimaluse teha omale ajakirjanikuna nimi enamal, kui vaid ühel platvormil (OECD 2010: 55).

Kuigi internet võib olla hea platvorm arvamuste paljususeks, siis informatsiooni mitmekesisus muudab omakorda küsitavaks nii mõnegi artikli usaldusväärsuse. Veebitoimetustes tähendab kiire töötempo tihti seda, et faktide kontrollimine ja reporteritöö tegemine jääb tagaplaanile ja väljaande veebilehele dubleeritakse paberlehe sisu. Taolistel juhtudel jätavad ajakirjanikud artiklile lisaväärtuse andmata ega kasuta ära võimalusi, mida veebiplatvorm tegelikult võimaldab (OECD 2010: 59)

Dupagne ja Garrisoni (2006) sõnul on konvergeerunud toimetuses töötamine muutnud ajakirjanike tööd suuresti, sest rohkem mõeldakse multimeediale erinevatel tasanditel, kuid nende meelest on taolises toimetuses töötamine ajakirjanikele pigem kasuks tulnud – nii ressursside inimeste, vahendite, kui ka ideede paljususe osas. Veebiajakirjanikelt võidakse eeldada ühe enam multimeediaga seonduvate pädevuste omamist, kus ajakirjanik peab oskama oma loo puhul otsustada, mis osa väljendub tekstis, mis helis ja milline pildis ning vajadusel ka ise eri formaatides informatsiooni koguda (Paulussen 2004).

Russial & Santana (2011) ning Domingo et al (2007) juhivad tähelepanu ka rollikonvergensti (*role convergence*) mõistele, kus konvergeerunud toimetuses (*converged newsroom*) töötades peab ajakirjanik olema üheaegselt nii paberlehe, veebi- kui ka osadel juhtudel teleajakirjanik, mis eeldab talt paljuoskuslikkust meediumite lõikes. Käesolevas töös kasutan paljuoskuslikkuse mõistet peamiselt veebi ja paberlehe kontekstis.

Konvergenst pole muutnud aga seda, kuidas ajakirjanikud oma rolli üldse lahti mõtestavad, vaid pigem on juurde toonud lisanüansi, et lugu tehes mõeldakse ka sellele, kuidas seda erinevatele platvormidele sobitada. Lisaks võimaldab konvergenst läbi inimeste ja ressursside jagamise samal arvul inimestel ühe perioodi jooksul rohkem erinevate platvormide jaoks ära teha (Dupagne & Garrison 2006: 250-251).

Mõeldes erinevatele viisidele, kuidas ühte lugu eri platvormidel kajastada, on loovusel oluline roll mängida. Lisaks on loovus infoküllasel internetiajastul üks viis, kuidas eristuda konkurentsitingimustes ja enda väljaandele lugejaid juurde meelitada. Ajalehtede paber ja veebiplatvormide integreerimine annab ainst loovusele. Uudiste toimetuste ühinemisi seostatakse tihti koondamislainetega, kuid tegelikkuses tuleks seda seostada ka suurenevate nõudmiste ja ootustega ajakirjanike suunas, mis on hea motivaator, et püüelda parema, kvaliteetsema, originaalsema, loovama sisu poole (McMillan 2009). Internet loob võimalused unikaalsete ideede tekkeks ja konkurentidest eristumiseks (ibid: 12).

2.3 Tööandjate esindajate poolt eelistatud pädevused

Pierce & Miller (2007) uurisid ajalehtede peatoimetajatelt, milliseid pädevusi nad ajakirjanikke tööle palgates kõige enam eelistavad, et välja selgitada, kuivõrd on tööturul ihaldatud pädevused seotud ajakirjandusmaastikul aset leidvate muutustega ja tehnoloogiliste innovatsioonidega ning mil määral on jäädud truuks traditsiooniliste ajakirjanduspädevuste väärtustamisele. Uurimusest selgub, et kuigi kõige tähtsamaks peeti siiski traditsioonilisi oskusi nagu näiteks kirjutamine, reporteritöö, kriitiline mõtlemine, siis tehnilised veebiplatvormiga seonduvad oskused, eriti veebi palkamisel, olid samuti küllaltki olulisteks muutunud. Edukatelt kandidaatidelt eeldati ka üldiseid teadmisi ajakirjandusmaastikust ja ajakirjanduskogemust.

Tõdemusele, et tööturul on kõige enam hinnatud traditsiooniliste ajakirjandusoskuste olemasolu, jõuavad oma uurimuses ka Russial & Santana (2011). Autorite sõnul on oskused, mida praegu enamjaolt väärtustatakse needsamad, mida on juba pikka aega tööturul hinnatud. Multimeediaga seonduvad oskused kutsuvad nende sõnul õppekavades küll esile muudatusi, kuid toimetuste kontekstis vajavad taolisi pädevusi pigem spetsialistid, kui uudiste toimetuses töötavad ajakirjanikud (ibid: 20).

Samas selgus uurimusest ka rollikonvergentsiga seonduvate pädevuste üha suurem väärtustamine. Kuigi platvormiüleised oskused (*cross-platform skills*) on samuti olulisemaks muutunud, ei tähenda see, et toimetused otsiksid ajakirjanikke, kes oskaksid võrdselt heal tasemel erinevatele platvormidele sisu toota. Seega on autorite arvates vale, kui kõik ülikoolid paneksid oma õppekavades rõhku vaid konvergentsile ja unustaksid peamise – traditsioonilised oskused (Russial & Santana 2011: 20).

Sama nüansi toovad oma uurimistöös välja ka Dupagne & Garrison (2006: 249) ja McMillan (2009: 12). Dupagne & Garrisoni (2006) uurimuses väitis üks intervjueeritav, et pigem peaks tulevikus läbilööki otsiv ajakirjanik leidma oma niši ja sellele kindlaks jääma, mitte püüdma meeletult olla võrdvärselt hea kõikidel platvormidel ja teemavaldkondades. McMillan (2009: 12) toob välja Edward Greensponi seisukoha, et vaatamata sellele, et enamik ajakirjanikke defineerib end tänapäeval juba nii paber- kui ka veebiajakirjanikuna, on tööturul alati hinnatud ka see, kui mõni inimene on väga hea, kas näiteks paberlehte kirjutades või vastupidiselt keskendub peamiselt vaid veebile.

Russial & Santana (2011) uurimusest selgus, et see, mida reporter, toimetaja, fotoajakirjanik või veebis töötav ajakirjanik peab oskama või teadma, et oma tööl edukas olla,

erineb rollide lõikes suuresti. See tulemus ei ole vastavuses mitmete õppekavade püüdlustega, mille eesmärgiks on õpetada kõiki ajakirjanikke ühtemoodi pädevateks erinevatele platvormidele sisu tootmiseks. Autorid väidavad, et kuigi on selge, et tööturul on platvormi ülesed oskused hinnatud ei tähenda see, et kõikidel toimetuses töötavatel ajakirjanikel need olemas peavad olema.

Kent State Ülikooli ajakirjandusprofessor Jan Leachi seisukoht erineb suuresti Russial & Santana (2011) uurimistöös selgunust, kus nenditi et veebispetsiifilisi pädevusi ei nõuta tavaajakirjanikelt, vaid pigem veebi sisu tootvatelt ajakirjanikelt. Leachi meelest on veebi kirjutamise oskus vajalik ka siis, kui kandideerida paberlehe ajakirjanikuks.

2.4 Töölesanded veebis ja eelistatud pädevused

Uurimistööd, mis kaardistavad ajakirjanike tööülesandeid veebis, võimaldavad teha järeldusi, milliseid pädevusi veebis töötavatel ajakirjanikel reaalses tööelus ka vaja läheb.

See, et veebis pole eri rollides olevate ajakirjanike tööülesanded niivõrd selgejooneliselt eristatavad, selgub nii Magee (2006) kui ka Russial & Santana (2011) uurimistöödest.

Russial & Santana (2011) toovad uurimuses välja, et veebiajakirjanike puhul on tihti raske eristada, kes on reporter, kes toimetaja ning kes üleüldine sisutootja (nn *producer*). Mõned eeldavad, et veebiajakirjanikud toodaksid originaalset sisu, teised jällegi, et nad haldaksid seda ja tegeleksid reporteritööga vähem.

Sama trend tuli ilmsiks ka viis aastat varem Magee (2006) uurimusest, kes tõi lisaks välja ka paberajakirjanike ja veebiajakirjanike erinevusi. Magee järeldas oma uurimusest, et traditsioonilised ajakirjandusoskused on ka veebis töötades väga olulised. Kuigi veebiajakirjanikke eristab paberlehe kolleegidest suurem seotus tehnoloogiliste innovatsioonidega, siis tegelikult eristab neid kolleegidest pigem teistmoodi mõtlemislaad, mida iseloomustab valmisolek uute asjade õppimiseks, multitegumtöö ja tiimitöö (ibid: 2).

Uurimistöid, mis keskenduvad vaid veebiajakirjanikele, püüdes välja selgitada pädevusi, mida veebiajakirjanike puhul hinnatakse, on vähe, enamasti tuleb veebinüanss sisse töödest, mis uurivad üleüldiselt, millised pädevused on ajakirjanike puhul hinnatud ja kuidas konvergensiga seonduvad protsessid mõjutavad ajakirjanike seas hinnatud ja eeldatud pädevusi.

Traditsiooniliste oskuste väärtustamine veebis töötavate ajakirjanike puhul ilmnes nii Russial & Santana (2011) kui ka Fahmy (2008) uurimusest. Russial & Santana (2011) toovad välja, et veebiajakirjanike puhul hinnatakse traditsioonilisi pädevusi olulisemateks, kui uusi tehnoloogilisi oskusi nagu näiteks multimeedia ja veebispetsiifilised oskused (*multimedia and web skills*). Toimetamise oskus on nende sõnul oluline siiski nii paberlehte kui veebi sisu tootes. Autorite meelest võib põhjus, miks toimetamise oskus veebis sedavõrd hinnatud on, olla seotud toimetustes töötajate arvulise vähenemisega (koondamislained), üha kiireneva töötempo ja veebiajakirjanduse üldise eripäraga (ibid: 18).

Sarnasele tulemusele jõudis oma uurimuses ka Fahmy (2008) kes väidab, et veebi sisu tootmisel on oluliseimad oskused traditsiooniline reporteritöö oskus, kirjutamise, toimetamise oskus ja vähem olulised multimeediaga seonduvad oskused nagu näiteks filmimine, või Flash animatsiooni kasutamine.

National Posti digitaalsete uudiste tegevtoimetaja Kenny Yum (McMillan 2009: 12 kaudu) seisukoht sarnaneb eelmainitud autoritele, kuid tema meelest on veebis siiski oluline ka võime kohaneda uute tehnoloogiatega ja suutlikkus õppida neid oma igapäevatoös kasutama. Uute teadmiste ja oskuste lennult haaramine on tema sõnul üha olulisem.

Valmisoleku uute asjade õppimiseks ja kohanemisvõime olid ühed kõige hinnatumad pädevused, mis ilmnid ka Magee (2006) uurimusest. Küsitlustele eelnevate intervjuude käigus kirjeldasid veebi sisu tootvad ajakirjanikud, et kõige olulisem on valmisolek uute asjade õppimiseks, multitegumtöö ja tiimitöö. Tudengid, kes pürgivad ajakirjanikeks, peavad mõtlema nagu ajakirjanikud – pöörama tähelepanu detailidele, olema võimelised töötama ajasurve all, olema head suhtlejad, suutma tegeleda multitegumtööga, olema vastuvõtlikud uutetehnoloogiate õppimisele jne. Paljud nimetatud oskused tulevad aga aja ja kogemusega (ibid: 3).

Veebiajakirjanikud peavad olema võimelised omama samasuguseid pädevusi nagu ka paberlehte sisu tootvad ajakirjanikud, kuid neil peab olema lisaks veel oskus mõelda veebipõhiselt (*the ability to think online*) (Magee 2006). Magee rõhutas ka toimetamisoskuse olulisust veebi sisu tootmisel.

Magee (2006) ja Carpenter (2009) toovad oma uurimustöös välja konkreetseid pädevusi, mida hinnatakse veebi sisu tootvate ajakirjanike puhul, kui Magee lahkab küsimust erinevate oskuste-hoiakute tasandil, siis Carpenter jagab pädevused rutiinseteks ja adaptiivseteks vastavalt sellele, milline on nende iseloom.

Magee tuvastas oma uurimuses nelja eri tüüpi pädevusi, mis on veebiajakirjanike puhul hinnatud:

- Hoiakute ja määratlemata oskuste hulgas osutusid tööle palkamisel kõige olulisemaks järgnevad pädevused: detailidele tähelepanu pööramine, võime töötada ajasurve all, suhtlemisoskus, multitegumtöö oskus, tiimi- ja koostöötamise oskus.
- Toimetamisega seonduvad oskused osutusid veebiajakirjanike puhul olulisemateks kui veebisisu tootmisega seonduvad oskused. Sellest saab Magee sõnul järeldada, et veebiajakirjanikuks pürgijad peavad olema valmis veebitoimetustes töötama pigem toimetaja kui reporteri rollis (Magee 2006: 3-4).
- Sisuloomisega seonduvate oskuste kategooriast tuli välja, et osalt eeldati veebiajakirjanikelt sisu loomist, teisalt haldamist. Kuna eelmainitud oskusi hinnati vähem olulisemateks, kui toimetamisoskusi, saab järeldada, et veebiajakirjanikel ei pruugi veebitoimetuses töötades olla pidaevalt võimalik kirjutada originaallugusid, vaid peab tegelema ka toimetamise ja näiteks pressiteadete avaldamisega. Kõigest 22% veebiajakirjanikest, kes küsitlustele vastasid, ütlesid, et neil õnnestub teha reporteritööd mitu korda nädalas (Magee 2006: 5).
- Veebi sisu tootmiseks vajalikud tehnoloogilised pädevused (*online production tools*). Selles kategoorias selgus, et ajakirjanikelt eeldatakse erinevates tehnoloogiates orienteerumise oskust, kuid enamikel juhtudel hinnati seda tüüpi pädevusi vähem olulisemateks kui näiteks toimetamisega seonduvaid oskusi. Samas selgus, et tulevased veebiajakirjanikud peaksid valdama HTML-i, fototöötlust ja oskama kasutada veebisisu haldamise süsteeme/programme (Magee 2006: 6).

Hatano (1982, Carpenter 2009: 291 kaudu) sõnul saab eristada kahte tüüpi kompetentse: rutiinsed ja adaptiivsed. Kui adaptiivne kompetents nõuab laiemaid teadmisi, siis näiteks oskuste omandamine peegeldab rutiinset kompetentsi. Kui lahendus mõnele eesmärgile on üldtuntud ja kõigile teada, siis on tõenäoline, et rutiinsed eksperdid lahendavad probleemi kiiresti. Samas adaptiivsed eksperdid suudavad paremini mõelda välja innovaatilisi ja loomingulisi lahendusi, kui mõnele probleemile pole veel nii sirgejoonelist lahendust välja

töötatud, mõeldud. Carpenter tuletab Hatano kompetentsi teooriast adaptiivsete ja rutiinsete pädevuste mõiste ja koostab kolm pädevuste rühma: adaptiivsed, rutiinsed mittetehnilised ja rutiinsed tehnilised pädevused.

- Adaptiivsed pädevused - näiteks oskus lahata sotsiaalseid probleeme, iseseisev mõtlemine, laialdased teadmised ühiskonnas toimuvast, kriitilise mõtlemise võime jt. Teisisõnu pädevused, mis nõuavad laiemat teadmist ja aitavad kohaneda ning hakkama saada uutes olukordades ja keskkondades (ibid: 293).
- Rutiinsed mittetehnilised pädevused- näiteks oskus toota ajakirjanduslikku sisu, intervjuerimisoskus, oskus toimetada teksti jne. Teisisõnu pädevused, mis moodustavad rutiinse osa ajakirjandustööst ning mis keskenduvad pigem ühes konkreetses olukorras hakkama saamisele, kuid ei hõlma endas tehnilist tegevust (ibid: 293).
- Rutiinsed tehnilised pädevused- näiteks programmeerimisoskus, oskus kasutada pilditöötlusprogramme, monteerida heli, videot, salvestada heli, filmida, pildistada jne. Teisisõnu pädevused, mis on sarnaselt eelmisele kategooriale rutiinne osa ajakirjandustööst ja keskenduvad konkreetses olukorras hakkama saamisele, kuid mis on tehnilise iseloomuga (ibid: 293).

Carpenter uuris veebiajakirjanikke otsivaid töökuulutusi, et välja selgitada, milliseid pädevusi kõige enam hinnatakse. Peamised mitte-tehnilised oskused, mida ajakirjanikelt eeldati, olid kirjutamise oskus, tähtaegadest kinni pidamine, toimetamine, tiimitöö ja hea suhtlemisoskus. Multimeedia kirjutamise oskus oli vähemtähtsamal kohal (ibid: 296).

Peamised tehnilised pädevused, mida eeldati, olid teadmised HTMList, fototöötlemise oskus, blogimise oskus, videotöötlemise oskus ja teadmised veebisisu haldamise süsteemide programmide kohta (ibid: 295).

Kõige hinnatumad adaptiivsed pädevused olid laiapõhised teadmised, loovus, iseseisev mõtlemine, kriitilise mõtlemise oskus ja probleemide lahendamise oskus (ibid: 294).

PÄDEVUS	VÄGA OLULINE (pädevuse omamine prioriteet)	OLULINE (pädevuse omamine üha olulisem)
Traditsioonilised käsitööoskused	Pierce & Miller 2007; Russial & Santana 2011; Fahmy 2008; Magee 2006	
Traditsioonilised ajakirjanduslikud baasteadmised	Pierce & Miller 2007	
Analüüsi oskus, kriitiline mõtlemine	Pierce & Miller 2007	
Täpsus		
Konvergensiga seonduvad pädevused (k.a tehnilised pädevused)		Pierce & Miller 2007; Russial & Santana 2011; Fahmy 2006; Magee 2006
Valmisolek uute asjade õppimiseks	Magee 2006	
Multitegumtöö	Magee 2006	
Hea suhtlemisoskus, koostöövõime	Magee 2006	

Tabel 1.01 – Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad – tööandjate seas hinnatud pädevused

2.5 Erinevused, sarnasused tööandjate ja ülikooli esindajate seas eelistatud pädevuste osas

Traditsiooniliste käsitööoskuste olulisuse kõrgelt hindamist nii meediaettevõtete kui ka ülikoolide esindajate seas ilmnes nii Criado & Kraeplini (2005) kui ka Huang et al (2006) uurimistöödest. Mõlemad tööd keskendusid traditsiooniliste ajakirjandusoskuste ja teadmiste olulisuse kõrvutamisele konvergenstingitud pädevustega. Mõlemast uurimusest selgus, et kuigi konvergenstingitud pädevusi hinnati üha olulisemaks, siis ei ületanud nad traditsiooniliste oskuste tähtsust, näiteks oskust kirjutada head lugu. Traditsiooniliste käsitööoskuste alla kuuluva õigesti kirjutamise oskuse olulisus ilmnes nii Du & Thornburgi uurimuses (2011), kui ka Dicksoni & Brandoni (2000) uurimusest. Du & Thornburgi (2011) uurimusest tuli ka välja, et üks hinnatuimaid pädevusi veebis oli uudisväärtuse tundmine. Reporteritööd hindasid veebis oluliseks antud uurimuse raames küll õppejõud, kuid ajakirjanduspraktikud seda oskust prioriteediks ei tõstnud. Du & Thornburg (2011) järeldasid, et kuna grammatiliselt õigesti kirjutamise oskus ja uudisväärtuse tundmine oli koondkujul nii praktiseerivate ajakirjanike kui ülikoolide õppejõudude seas üks hinnatuimaid pädevusi, siis traditsioonilised, fundamentaalsed oskused püsivad hinnas ja prioriteetsetena ka siis, kui tehnoloogilise arengu tingimustes tuleb omada üha enamaid veebis vajaminevaid oskusi.

Töötavate ajakirjanike ja ajakirjandusõppejõudude üksmeelsus selle osas, et tudengitele peaks võimaldama ülikoolis arendada kriitilise analüüsioskuse võimet ühes tehnoloogiliste pädevustega, toob välja Huang et al (2006). Nad küsitlesid 2002. aastal toimetajaid, ajakirjanikke ja ajakirjandusprofessoreid. Üksmeelel oldi veel nii mõnegi teise punkti osas: ajakirjandustudengid peaksid õppima kirjutama erinevatele meediumitele; visuaalse suunitlusega ajakirjandustudengid peaksid õppima, kuidas jäädvustada ning toota pilte, videot ja interaktiivseid pilte; kõik ajakirjandustudengid peaksid õppima erinevaid oskusi, näiteks kirjutamist, toimetamist, teleproduksiooni, digitaalfotograafiat, ajalehtede kujundust ja veebitoimetamise oskust. Suur osa vastanutest leidis ka, et ajakirjandustudengitel peaks siiski olema mingi ala, millele juba õpingute ajal spetsialiseerutakse - näiteks kirjutamine, fotoajakirjandus või tele-/raadiotöö. Samas pidasid vastanud ristmeedia treeningut siiski prioriteetseks ja spetsialiseerumist teisejärguliseks eesmärgiks (ibid: 241-242).

Tudengitele laiemata tausta andmise olulisuse toovad välja ka Huang et al (2006), mille autorid seostavad kriitilise mõtlemisvõimega, sest viimane on nende meelest aluseks uute teadmiste ja oskuste omandamisel.

Üks kõige rohkem ülikoolide esindajate ja praktiseerivate ajakirjanike eriarv seas eriarvamusi tekitav õppeosa on kontseptuaalsed teoreetilised massikommunikatsiooni kursused (massimeedia ja ühiskond, meedia ajalugu, kommunikatsiooniteooriad jms.), kus ajakirjandusõppejõud hindasid seda tüüpi kursuste õpetamist tudengitele oluliselt tähtsamaks, kui töötavad ajakirjanikud (Dickson & Brandon 2000: 59).

Õppejõudude ja ajakirjanike eriarvamusel veebiajakirjanike tööülesannete osas tuli selgelt välja veel Du & Thornburgi (2011) uurimuses, kus kümnest tööülesandest nõustuti vaid viie osas: originaallugude kirjutamine, uudislugude lühendamise-toimetamine, stsenaariumite/skriptide, fototöötlus, projektijuhtimine. Kusjuures, vaatamata sellele, et need viis oskust mõlemal kümne hulgas olid, siis prioriteetid, mida ühele või teisele anti, olid väga erinevad. Näiteks, kui õppejõud hindasid uudiste kirjutamist ja avaldamist peamiseks veebiajakirjaniku tööülesandeks, siis ajakirjanikud ise hindasid seda alles üheksandal kohal oleva tööülesande vääriliseks (ibid: 225). Õppejõudude erinevat arvamust tööülesannete osas võib ehk osalt selgitada sellega, et nemad vaatavad tööülesandeid üleüldisemas plaanis, ent tööandjad võivad mõelda kindlalt vaid enda töökohas konkreetsel ja kitsal ametikohal vajaminevatele tööülesannetele ja sellest lähtuvalt ka pädevustele.

III Meetod ja valim

Käesolevas peatükis toon välja magistritöö eesmärgi, uurimisküsimused, tutvustan empiirilise materjali kogumisel kasutatud meetodeid, analüüsimeetodeid ning valimit.

3.1 Töö eesmärk ja uurimisküsimused

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks on välja selgitada, milliseid pädevusi võimaldavad ajakirjanduse formaalharidust pakkuvate ülikoolide õppekavas olevad ained tudengitel omandada ning kuivõrd need on vastavuses sellega, milliseid pädevusi eelistavad meediaetteõtete esindajad veebi sisu tootvate ajakirjanike puhul. Pädevust (*competence, competency*) (ka: kompetentsus) võib tõlgendada kui teadmiste, oskuste ja hoiakute integreeritud kogumit, mille olemasolu ja/või saavutuse taset on võimalik tõendada ja hinnata. Õppetöö käigus omandatavaid pädevusi kirjeldatakse õpiväljundite kaudu (Rutiku et al 2009). Antud töös käsitlen pädevusi mitte oskuste-hoiakute-teadmiste kogumina vaid vaatlen neid osapädevuse tasandil. Teisisõnu nimetan igat teadmist, hoiakut ja oskust analüüsi käigus üldnimega pädevus.

Ajakirjanduse formaalhariduse õppekava all pean silmas sellist õppekava, mis ei keskendu vaid ühele kindlale kanalile. Selleks, et jõuda uurimistöös püstitatud eesmärgideni, on käesolevas töös analüüsitud nelja erineva Euroopa ülikooli kaheksas õppekavas olevate ainete õpiväljundeid ning intervjueritud kuut Eesti ja Soome meediaväljaannete juhti- või osakonnajuhti.

Seejuures on oluline märkida, et riikide omavahelist võrdlust ei toimu. Kasutatud on *cross-case* meetodit ja antud töö püüab välja tuua just nimelt universaalsed tendentsid, mis kehtiksid ka rahvusvahelises mõõtmes.

Uurimisküsimused:

- 1. Milliseid pädevusi võimaldavad valimisse kuuluvate ajakirjanduse formaalharidust pakkuvate ülikoolide ained tudengitel omandada?**
- 2. Milliseid pädevusi eelistavad veebi sisu tootvatelt ajakirjanikelt Eesti ja Soome uudisteportaalide ja päevalehtede juhid ning osakonnajuhid?**

- Milliseid teadmisi-oskusi-hoiakuid eelistavad tööturu esindajad veebi sisu tootvatelt ajakirjanikelt?
- Milliseid adaptiivsed-rutiinseid pädevusi eelistatakse?
- Kuidas mõjutavad konvergensiga seonduvad protsessid tööturu esindajate poolt eelistatud pädevusi?

3. Kuivõrd langevad kokku ülikoolis omandatavad ja tööandjate esindajate poolt eelistatud pädevused?

3.2 Meetod

Uurimuse läbiviimiseks kasutasin käesolevas töös nii kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset uurimismeetodit.

3.2.1 Kvantitatiivne kontentanalüüs

Kvantitatiivset kontentanalüüsi kasutasin õppekavade analüüsis, kus õpiväljunditest eelnevalt defineeritud pädevuste tuvastamiseks koostasime kodeerimisjuhendi (vt lisa 9).

Neuendorf (2002) on kvantitatiivset kontentanalüüsi defineerinud kui kokkuvõtlikku kvantitatiivset sõnumite analüüsi, mis põhineb teaduslikul meetodil (tähelepanu pööratakse objektiivsusele, intersubjektiivsusele, *a priori* ülesehitusele, usaldusväärsusele, valiidsusele, üldistatavusele) ja ei piira seda, milliseid muutujate tüüpe võib mõõta või millises kontekstis need sõnumid loodi või esitleti (Neuendorf 2002: 10). Kvantitatiivse kontentanalüüsi eeliseks on see, et see võimaldab suurte tekstimassiivide (näiteks õppeainete õpiväljundid) mitmekülgset analüüsi ning annab võimaluse näha erinevate markerite kasutamise sagedust ning nende omavahelisi seoseid (Seale 2004).

Kvantitatiivset meetodit kasutasime ka semistruktureeritud intervjuudest pädevuste tuvastamiseks ja nende summeerimiseks, et statistilisel kujul näidata intervjuudes esinenud pädevuste ja õpiväljunditest tuvastatud pädevuste omavahelist suhestumist. See on vajalik, et vastata magistritöö kolmandale uurimisküsimusele. Intervjuudest tuvastatud pädevused sõnastasime võimalikult ligilähedaselt intervjuueeritavate antud vastustele, mõistete piisava sobimise ja kattumise korral kasutasime õpiväljundite analüüsiks koostatud kodeerimisjuhendis esitatud pädevuste nimetusi. Mõnel puhul nimetasime esialgse

intervjueeritavate vastuste järgi sõnastatud pädevuse võrreldavuse nimel ümber vastavalt kodeerimisjuhendis nimetatud analoogsele pädevusele.

Intervjuudest tuvastasin pädevused üldiselt otseütleamise teel ja lugesin ka korduvaid mainimisi. Kuid kasutasin teataval määral ka kontekstuaalset tõlgendamist. Näiteks, kui intervjueeritav mainis kahe erineva küsimuse all, et "oluline on see, et inimene jõuaks kiiresti reageerida" või et "ühes tunnis peab inimene suutma toota teatud ühiku lugusid", siis mõlemal puhul lugesin soovitud pädevuseks "kiirus" ja kvantitatiivse andmeanalüüsi korral lugesin kiirust intervjuust nende kahe näite põhjal kaks korda. Taolist meetodit kasutades lugesin seega intervjuudest kokku kõik pädevused ja nende korduvad mainimised. Oluline on seejuures märkida, et pädevuse mainimine pidi olema siiski seotud selle soovimisega, idealiseerimise või muu moel plusspoolele seadmisega.

Seejuures pean vajalikuks märkida, et intervjuude analüüsil keskendusin rangelt üksnes pädevustele. Tööandja võib inimesi tööle palgates või ideaalsest ajakirjanikust rääkides lisaks pädevustele mainida ka näiteks isiksuseomadusi, kuid käesolev töö analüüsib intervjuudes pädevusi, kuna töö eesmärk on uurida, kuivõrd see, mida ülikool võimaldab tudengil õppida, on hinnatud tööandjate esindajate poolt ja kuna ainete õpiväljunditest ei ole võimalik vähemalt antud töös kasutatud meetodite abil tuvastada isiksuseomadusi, mida aine võiks õppija juures arendada, siis ei ole antud töö raames ka mõtet eraldi analüüsida tööandjate esindajate eelistusi inimese isiksuseomaduste osas. Intervjuud keskendusid ennekõike pädevustele ning sellest tulenevalt ei olnud ka isiksuseomadused intervjuude fookuses. Mitmeid isiksuseomadusi sai seejuures käsitleda ka hoiakutena (nt töötahe või ambitsioonikus).

3.2.2 Semistruktureeritud süvaintervjuud

Magistritöö empiirilise osa jaoks viisin läbi kuus semistruktureeritud süvaintervjuud (vt lisa 3-8). On mitmeid põhjuseid, miks käesolevas uurimistöös kasutasin meediajuhtide eelistatud pädevuste väljaselgitamiseks semistruktureeritud intervjuu meetodit. Selle eeliseks näiteks küsitluse ees on võimalus subjektiga suhtlemisel minna rohkem süvitsi ja saada enam teada intervjueeritavate tunnete, teadmiste, kogemuste kohta (Brennen 2013: 28). Lisaks võimaldavad intervjuud rikkaliku informatsiooni ja sissevaadet (Wimmer & Dominick 2006). Vahetu kontakt intervjueeritavaga võimaldab minimaliseerida võimalikke suhtlusel tekkivaid arusaamatusi, üksteisest möödarääkimisi.

Semistruktureeritud intervjuude puhul on küsitluskava planeeritud teemade ja võtmeküsimuste kaupa, kuid küsimuse sõnastus ja järgnevus on vaba, küsimused on paindlikud ja võimaldavad uuritava fenomeni kohta rohkem ja mitmekülgsemat infot saada (Brennen 2013: 28). Kuue intervjuu põhjal on võimalik teha üldistusi uurimustöö ainese kohta, näha seoseid ja leida kõige olulisemad teemad ning märksõnad, mis uurimisteemat iseloomustavad.

3.2.3 Kvalitatiivne sisuanalüüs

Kvalitatiivset temaatilist sisuanalüüsi (*cross-case* meetodil) kasutasin tuvastatud pädevuste analüüsimiseks ja kontekstualiseerimiseks, et välja selgitada, millised pädevused on intervjuueeritavate silmis veebi sisu tootvate ajakirjanike puhul hinnatud, et leida vastused teisele uurimisküsimusele. Eesmärgiks oli vaadelda intervjuusid teema mitte vastaja tasandil.

Kvalitatiivne andmeanalüüs võimaldab ette antud faktidele tuginedes sünteesida ja tõlgendada vastavaid diskursusi. Pole oluline, et analüüsi alguses oleks olemas mingi konkreetne skeem analüüskategooriatega, piisab üldisest arusaamast sellest, mida otsitakse, sest see täieneb ja muutub pidevalt töö käigus. Eesmärgiks ei ole loendamine, vaid pigem süstematiseeritud tekstianalüüs, tehes kindlaks, et midagi olulist ei jää kahe silma vahele (Allaste 2011). Kvalitatiivne tekstianalüüs hõlmab endas materjali struktureerimist, variatiivsuse kirjeldamist, üldistuste tegemist. Materjal süstematiseeritakse ning kodeeritakse – määratakse kategooriad, mis võtavad üldistatult kokku tekstides laiali oleva teabe (Denzin & Lincoln 1998).

3.3 Valim

3.3.1 Õpiväljundid

Antud töö raames uurisin nelja erineva ülikooli kaheksat õppekava, igast ülikoolist nii bakalaureuse kui magistri astme ajakirjanduse või selle puudumisel meedia uuringute või kommunikatsiooni õppekavad (mille hulgas on ajakirjandusele rõhku panevad ained), kus on võimalik valida ajakirjanduse õppesuund.

Otsustasin valida erinevate riikide ülikoole esiteks sellepärast, et anda tööle rahvusvaheline mõõde ning et *cross-case* meetodil tehtud üldistused kehtiksid laiemalt kui ühe riigi kontekstis. Teisalt ei olnud võimalik piirduda ainult Eesti ülikoolidega, kuna sellisel

juhul oleks ajakirjandusõppekavade valim jäänud arvuliselt liiga väikseks. Valimi koostasin põhimõttega – igast riigist üks ülikool ja et valitud ülikoolis on teataval kujul ajakirjandusõpe (nii bakalaureuse- kui magistritasemel).

Valimi koostamisel võtsin arvesse ka seda, et õppekavad ei oleks kanalispetsiifilised vaid ajakirjanduse formaalharidust pakkuvad. Esiteks, sellepärast, et vastasel juhul jääks valimist välja Tartu Ülikool. Teiseks sellepärast, et uurida, kuidas on ajakirjanduse formaalharidust pakkuvatesse ülikoolidesse kuuluvate õppekavade ainetest võimalik omandada veebiajakirjanduse tööturul hinnatud pädevusi. Seega viiks sellesse üldajakirjanduslike õppekavade punkti veebispetsiifilise õppekava lisamine kogu tulemuste osa tasakaalust välja.

Riigid valisin põhimõttel, et nende akadeemiline kultuuriruum oleks Eesti omale sarnane ning sellest tulenevalt on valitud Balti riikide ja Põhjamaade ülikoolid. Esindusliku valimi moodustamiseks valiti kaks Balti riikide ülikooli (Eesti ja Leedu) ning kaks Põhjamaade ülikooli (Soome ja Norra). Ülikoolide valikul arvestatasin ka seda, milliste ülikoolide puhul on õppekavad avalikult kättesaadavad ja nendes õppekavades esinevate ainete õpiväljundid välja kirjutatud. Ülikoolide valikul võtsin arvesse ka Tartu Ülikooli kontakte välisülikoolidega (Sigurd Allern – Oslo Ülikooli meedia ja kommunikatsiooni osakonna professor; Epp Lauk – Jyväskylä ülikooli ajakirjanduse professor). Lisaks arvestasin konkreetsete ülikoolide valikul esialgu ka sellega, et nendes riikides oleks võimalik läbi viia intervjuusid tööturu esindajatega.

Kuigi algselt planeerisin õppekavade valimisse ka Södertörni ülikooli ajakirjanduse ja multimeedia õppekava, jäi see käesolevast uurimistööst välja. Õppekavasse kuuluvate ainete õpiväljundeid ei olnud kirjutatud välja ainete kaupa vaid koondkujul (ca 3-4 ainet koos), mis ei ole vastavuses käesoleva uurimustöö valimisse kuulumise tingimustega.

- **Tartu Ülikoolis (Eesti)** alustati ajakirjanduse eriala õpetamist 1954. aastal, esialgu eesti filoloogia osakonna eriharuna, alates 1976. aastast juba eraldiseisva kateedrina. 2013. aasta alguse seisuga kuulub ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut Tartu Ülikoolis sotsiaal- ja haridusteaduskonna alla. Kolmeaastases bakalaureuseprogrammis on võimalik omandada ajakirjanduse ja suhtekorralduse kraad, kaheaastases magistriprogrammis ajakirjanduse eriala kraad (Tartu Ülikooli... 2013). Tartu Ülikoolist on uurimisobjektideks bakalaureuseastmes Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava ning magistriastmes Ajakirjanduse õppekava.

- **Jyväskylä Ülikoolis (Soome)** (Jyväskylä Ülikooli...2012) toimub ajakirjanduse eriala õpe 1985. aastast kunstide teaduskonna (*Faculty of Arts*) all olevas kommunikatsiooniosakonnas ning õppida on võimalik kolmeaastases bakalaureuseprogrammis ja kaheaastases magistriprogrammis. Jyväskylä Ülikoolist on uurimisobjektideks nii bakalaureuse - kui magistriastmes Ajakirjanduse õppekavad (*Journalistiikka/Journalism*).
- **Vytautas Magnuse Ülikool (Leedu)** pakkus avaliku kommunikatsiooni alast haridust esimest korda juba 1922. aastal. Praegune avaliku kommunikatsiooni osakond avati 1998. aastal ning kuulub poliitilise teaduse ja diplomaatia teaduskonna alla. Kolmeaastase avaliku kommunikatsiooni bakalaureuseprogramm on rõhuga kommunikatsioonile, kus ajakirjandusele spetsialiseerunud programmi osakaal on üks kolmandik. Kaheaastane ajakirjanduse ja meedia analüüsi magistriprogramm on suurema fookusega ajakirjandusele (Vytautas Magnuse... 2013). Vytautas Magnuse Ülikoolist on uurimisobjektiks bakalaureuseastmes Avaliku kommunikatsiooni õppekava (*Viešoji komunikacija/Public Communication*) ja magistriastmes Ajakirjanduse ja meediaanalüüsi õppekava (*Žurnalistika ir medijų analizė /Journalism and Media Analysis*).
- **Oslo Ülikool (Norra)** pakub bakalaureuseastmes humanitaarteaduskonna alla kuulavas meedia ja kommunikatsiooni osakonnas ajakirjandusalastkolmeaastast meedia uuringute programmi. Magistriastmes on Oslo ülikoolis võimalik ajakirjandust õppida meedia ja ajakirjanduse uuringute kaheaastases programmis (Oslo Ülikooli...2013). Oslo Ülikoolis on uurimisobjektideks nii bakalaureuse - kui ka magistriastmes Meedia uuringute õppekavad (*Mediavitenskap/Media Studies*).

Välismaiste õppekavade analüüsimisel kasutasin õppekavade emakeelseid versioone ning tõlkisin need inglise keelde (va Leedu, mille õppekava oli saadaval inglisekeelsena). Kõikide õppekavade puhul olid ainete juures antud töö teoreetiliste alustes kirjeldatud definitsioonile vastavalt õpiväljundid välja toodud ning seetõttu oli võimalik erinevate riikide õppekavade ainete õpiväljundeid ühtse kodeerimisjuhendi abil analüüsida.

Bakalaureuse - ja magistri taseme õppekavadest analüüsisin õppeainete õpiväljundeid. Rutiku et al (2009: 7) defineerivad õpiväljundeid kui *õppimise tulemusel omandatavad teadmised, oskused ja hoiakud või nende kogumid (pädevused), mille olemasolu ja/või saavutatuse taset on võimalik tõendada ja hinnata. Õpiväljundid on kirjeldatud õppekava, mooduli või õppeaine läbimiseks vajalikul miinimumtasemel. Õpiväljundite saavutamist miinimumi ületaval tasemel diferentseerib hindamine.*

Hea õpiväljundi koostamise tava näeb ette, *et kirjeldatakse vaid neid õpiväljundeid, mille saavutamist vähemalt minimaalsel nõutaval tasemel kavandatakse ja mida on võimalik ka konkreetselt hinnata. Õppimise ja töökogemusega kaasneb enamasti terve rida oskuste, teadmiste, harjumuste jne omandamine, mis on küll soovitatavad, ent mitte lävendi põhimõttel nõutavad ega hinnatavad (süü kuuluvad eelkõige hoiakud)* (ibid: 30). Kodeerimise käigus selgus, et hoiakuid ei ole võimalik õpiväljunditest kodeerimiskava abil tuvastada, kuna neid ei olnud õpiväljundites sõnalisel kujul välja toodud. Eeltoodud õpiväljundi definitsioonist lähtudes on see igati ootuspärane, sest õpiväljund kirjeldabki pädevusi, mida on võimalik ka hinnata – seda, mil määral ja kui hästi tudeng omandab teatud hoiakud, on väga keeruline hindelisel kujul määratleda. See aga ei tähenda, et õppekavades olevad ained tudengites teatud hoiakuid, väärtusi ei kujundaks, kuid nende identifitseerimine ainete õpiväljundite kaudu käesolevas töös kasutatava meetodiga ei osutunud võimalikuks.

Sellele vaatamata ei jäänud hoiakute dimensioon õppekavade kontekstis käesolevas töös tähelepanuta, kuna kolmanda uurimisküsimuse raames analüüsisin kõiki tööandjate esindajate poolt välja toodud hoiakuid kvalitatiivselt ning kaalusin nende hoiakute potentsiaalse omandamise võimalikkust ülikoolides.

Õppeained valisin vastavalt õppekavas esitatud programmile. Valikusse kaasasin kõik valikained, välja arvatud juhul, kui esines õppesuundade lahknemine, kus üheks valikuks oli ajakirjandus ja teiseks mingi teine kommunikatsiooni või meedia alane suund. Sellisel puhul kodeerisin ainult ajakirjanduse suuna aineid.

Valikust jäid välja ka kõik praktikad, kuna nende puhul on tegemist ainetega, mille tulemus on tudengi jaoks alati erinev ja sõltub tema praktikakohast. Seega ei ole võimalik määrata näiteks selle aine kanalispetsiifikat või muid õppekohast sõltuvaid nüansse. Lisaks arvasin valimist välja kõik ained, mille puhul ei saa rääkida standardiseeritud sisust ehk aine sisu on suurel osal varieeruv ja sõltub suuresti iga üliõpilase isiklikest valikutest. Kolmandaks jätsin välja kõik lõputöö ained, kuna nende puhul kehtib sama väide - sisu on sõltuv üliõpilase valikutest.

Kõiki aineid kodeerisin vastavalt kodeerimisjuhendile (vt. lisa 9). mille abil määrasin aine õppeastme, kuuluvuse valik- või kohustuslike ainete hulka, õppeaine mahu tundides, kanali orienteerituse ja 63 pädevust, mida ülikool võimaldab ajakirjandustudengitel omandada.

Osad pädevused võtsin otseselt üle Carpenterilt (2009), kes uuris veebiajakirjanike töökuulutusi ja koostas selleks pädevuste nimekirja, mille puhul ta toetus vabade kunstide kirjandusele ja Hatano kogemuste ekspertiisile (*theory of expertise*) (Carpenter 2009).

Esialgse kodeerimiskava testimiseks tegin proovikodeerimine kahekümne Tartu Ülikooli bakalaureuseastme ajakirjanduse ja suhtekorralduse õppekavasse kuuluva aine õpiväljundite põhjal. Pädevused, mis proovikodeerimise ajal tuvastasin, kuid mida ei olnud esialgses kodeerimiskavas defineeritud, lisasin lõplikusse kavas, mille alusel toimus 210 aine õpiväljundite kodeerimine.

Pädevuste tuvastamisel õpiväljunditest võtsin suuna, et pädevus peab väljundis olema konkreetselt välja toodud. Ühelgi puhul ei püüdnud ma pädevusi õpiväljunditest kaudselt tuletada või toetuda sellele, et üks või teine aine võiks mingit pädevust potentsiaalselt anda, kuigi seda pole otseselt väljundites mainitud. Valisin taolise konkreetse suuna, kuna see võimaldab kõiki aineid kodeerida võrdsetel alustel ja jääb väiksem ruum subjektiivset tulemust evivale tõlgendamisele.

Selleks, et demonstreerida, kuidas antud töös õpiväljunditest pädevusi tuvastasin, toon näite nii eestikeelsest Tartu Ülikooli õppekavast kui ka inglisekeelsest Vytautas Magnuse Ülikool õppekavast.

Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni bakalaureuse õppekavas on aine nimega Infoühiskond ja uus meedia. Selle aine õpiväljundis on lause – “Tudeng analüüsib kriitiliselt tänast Eesti ühiskonda infoühiskonna teooriate valguses” (Tartu Ülikooli õppeinfosüsteem... 2013). Lauses on võtmekohaks sõnapaar “analüüsib kriitiliselt”, mis tähendavad, et konkreetsest näitest on võimalik tuvastada pädevused “kriitilise mõtlemine” ja “analüüsivõime”.

Analoogne näide Vytautas Magnuse Ülikooli magistri astme õppekavas aine *Media Innovations and Creativity* (Meedia innovatsioonid ja loovus) näitel näeb välja järgmine: inglisekeelses õpiväljundis on lause “*Analyse media innovations and describe connections with transformations of creativity*”(Analüüsida meedia innovatsioone ja kirjeldada seoseid koos loovuse üle kandumisega). Selles lauses on tegusõna “analüüsima” ning seega saab öelda, et antud õpiväljundist saab tuvastada pädevuse “analüüsivõime”.

Sellest tulenevalt saab aga rääkida antud juhul ka **meetodikriitikast**, kuna kodeerimise abil pädevuste tuvastamisel lähtusin väga rangelt õpiväljundist. Aine õpiväljund ei pruugi alati anda täit tõde selle kohta, mida üks aine tegelikult tudengile annab. Mõnel puhul oli näiteks õpiväljund väga napisõnaliselt lahti kirjutatud või polnud mõnda pädevust otseselt välja öeldud. Ent nagu eelnevalt öeldud, siis polnud võrdse käsitluse nimel võimalik õpiväljundeid tõlgendada. Samas ei ole niivõrd suure ainete hulga juures ühtegi teist paremat standardset informatsiooni lõiku kui õpiväljund, mis erinevate ülikoolide puhul aine läbimise tulemusi kirjeldaks ning kuna enamikel juhtudel on õpiväljundid siiski piisavalt täpsed, saab nendest lähtuvalt teha vettpidavaid järeldusi.

3.3.2 Intervjuud

Intervjueeritavateks valisin antud töö raames Eesti ja Soome suuremate meediaväljaannete juhid/peatoimetajad või veebitööga otseselt seotud osakondade juhid. Eesti suurematest veebiväljundiga meediaväljaannetest jäi välja ERR, kuna nende portaalide peatoimetajat Laur Viirandit ei õnnestunud paari kuu jooksul ei e-kirja ega telefoni kaudu kätte saada. Valimisse kuulus esialgu ka Ilta-Sanomat, mille veebileht on Soomes külastatavuselt teisel kohal (TNS - Suomen-web... 2013), kuid kahjuks ei õnnestunud peatoimetajat veenda uurimistöös osalema. Esialgse plaani kohaselt pidid valimisse kuuluma ka Leedu veebiväljaannete juhid, kuid paraku vaatamata mitmetele kirjadele enamikele suuremate meediaväljaannete peatoimetajatele või veebitööga otseselt seotud osakonna juhtidele, ei tulnud vastuseid või juhul, kui vastused tulid, siis ei lubanud väljaannete esindajate tihe töögraafik intervjuusid anda. Sellest lähtuvalt kuuluvad valimisse järgnevad intervjueeritavad:

Eesti

- **Urmo Soonvald** - Delfi peatoimetaja.

Delfi on Eesti suurima külastatavusega veebiportaal (TNSMetrix – interneti... 2013). See erineb teistest valimisse kuuluvatest Eesti veebiportaalidest selle poolest, et neil on sama nime all üksnes veebiportaal. Samas, kuna nii Eesti Päevaleht kui ka Delfi töötavad ühistoimetuse põhimõttel, siis saab ka Delfi puhul rääkida samas toimetuses töötavast paberlehest ning mõlema väljaande ajakirjanikud võivad potentsiaalselt sisu toota nii paberväljaandesse kui ka veebi.

- **Aivar Reinap** - Postimehe peatoimetaja asetäitja.

Postimees töötab ühendtoimetuse põhimõttel, mis tähendab, et toimetuse ajakirjanikud toodavad sisu nii paberlehe kui veebiplatvormi tarvis. Ühele või mõlemale meediumile sisu tootmine sõltub toimetusest. Mõned toimetused, näiteks elutoimetus ja suurem osa uudistetoimetusest toodab sisu peamiselt veebi, teised, näiteks arvamustoimetus või uuriv toimetus keskenduvad paberlehele.

Postimees on Eestis veebiväljaannetest külastatavuse poolest teisel kohal (TNSMetrix – interneti... 2013).

- **Martin Šmutov** - Õhtulehe online toimetuse juhataja.

Õhtulehe veebitoimetus on sisuliselt paberlehest eraldiseisev ja üldjuhul tegelevad kummagisse meediumisse sisu tootmisega eraldiseisvad toimetused. Küll aga toimub toimetustevaheline koostöö - paberlehe ajakirjanikud toodavad aeg-ajalt sisu veebi ja vastupidi.

Õhtuleht on Eestis külastatavuse poolest kolmas uudisteportaal (TNSMetrix – interneti... 2013).

Soome

- **Ville Grahn** - Sanomalehti Keskisuomalainen digitaalmeedia juht.

Sanomalehti Keskisuomalainen on Soome vanim ajaleht, mis on keskendunud Kesk-Soome regionaalsele ajakirjandusele. Ajakirjanikud toodavad sisu nii veebi kui ka ajalehte. Sisuliselt on olemas ka veebitoimetus, mis koosseeb kolmest inimesest, kes toodavad sisu peamiselt veebi, kuid aeg-ajalt kirjutavad nad ka lehte ja ülejäänud ajakirjanikud toodavad sisu ka veebi. Nende veebileht on Soomes loetavuselt 30. portaal (TNS - Suomen-web... 2013) ja üks loetumaid regionaalseid veebiväljaandeid.

- **Eero Hyvönen** - Helsingin Sanomati ja Channel Four Newsi peatoimetaja.

Helsingin Sanomat on valimisse kuuluvatest väljaannetest ainsana üle läinud nn *paywall* süsteemile. Ehk formaadile, kus suurem osa veebisisust on tasuline. Tasulist sisu pakuvad näiteks ka Postimees ja Õhtuleht, aga nende puhul moodustab tasuline sisu hetkel veel marginaalsema osa kogutoodangust.

Helsingi Sanomat on Soome veebiportaalidest suuruselt neljanda külastatavusega (TNS - Suomen-web... 2013).

- **Elina Schuller** - Iltalehti meelelahutustoimetuse juhataja, vanemtoimetaja.

Iltalehti töötab ühendtoimetuse põhimõttel, kus kõik ajakirjanikud toodavad sisu nii veebi kui ka paberisse. Iltalehti on Soome suurima külastatavusega uudisteportaal (TNS - Suomenweb... 2013).

3.3.3 Uurimuse läbiviimise käik

Enamik intervjuusid viisin läbi väljaannete toimetustes, v.a Ville Grahni intervjuu, mille viisin läbi Skype kaudu.

Intervjueeritavatele esitatud küsimused puudutasid antud toimetuse töökorraldust, uurisid reporterite ja toimetajate tööülesandeid ning palusid toimetuste juhtidel ja peatoimetajatel iseloomustada ideaalsete omadustega veebi sisu tootvat ajakirjanikku. Reporterite ja toimetaja eristamine küsimustikus on vajalik, et välja selgitada, kas toimetustes eristatakse tänapäeval neid rolle või saab selles kontekstis rääkida universaalsetest rollidest veebiajakirjanduse toimetustes.

Lisaks uurisin, mida ootavad intervjueeritavad tööle kandideerijatelt ja palusin kuue erinevate tugevuste ja nõrkustega kandidaadi konstrueeritud profiilide hulgast valida endale sobivaim. Kandidaatide mudelid koostasid selliselt, et selgete tugevuste kõrval oleks kõigil ka nõrkused ja seeläbi need näiliselt võimalikult võrdseks muuta. Erinevaid omadusi (nt haridus, töökogemus, silmapaistvad pädevused jne) tugevuseks või nõrkuseks vormides oli võimalik tuvastada, millist omadust või pädevust intervjueeritav kandidaadi juures eelistab. Vastajate eelistusi võis välja lugeda ka selle järgi, milliseid kandidaate nad esimestena välistasid. Lisaks tuli intervjueeritavatel pärast kandidaadi valikut ka oma otsust põhjendada.

Teise ülesandena pidid kandidaadid reastama tähtsuse järjekorda kaheksa veebi sisu tootva ajakirjaniku pädevust. Pädevused ülesande tarvis valisin nii, et need oleksid võimalikult erinevat laadi (oskused/teadmised ja/või adaptiivsed/rutiinsed) ning samal ajal eranditult vajalikud veebi sisu tootva ajakirjaniku töös. Sel moel oli võimalik vastajatelt välja meelitada kõige hinnatumad pädevused ja nõuda konkreetsust.

Kohati olid küsimused ja ülesanded korduva iseloomuga. Selle eesmärk oli kontrollida vastajate ausust ja tuvastada pädevuseelistused kaudsetest kirjeldustest mitte otsevastuste teel. Vajadusel kasutasin kontroll- ja täpsustavaid küsimusi, et tagada vastuste valiidsus.

Intervjuu küsimuste kava eesti keeles on välja toodud lisa 1. Intervjuud Ville Grahni, Eero Hyvöneni ja Elina Schulleriga viisin läbi inglise keeles. Intervjuude transkriptsioonid on samuti esitatud käesoleva töö lisades. Seejuures on Soome intervjuude transkriptsioonid esitatud tõlkimata kujul inglisekeelsetena.

IV Tulemused

Tulemused jagunevad antud töös kolmeks suuremaks alapeatükiks. Esimeses osas esitan õpiväljundite analüüsimisel saadud tulemused, seejärel tööandjate esindajatega tehtud intervjuu analüüsi ning viimaks võrdlen omavahel ülikoolides omandatavaid pädevusi ning tööandjate pädevuseelistusi.

4.1 Õpiväljundite analüüs

Antud peatükis otsin vastust töös püstitatud esimesele uurimisküsimusele: **Milliseid pädevusi võimaldavad valimisse kuuluvate ajakirjanduse formaalharidust pakkuvate ülikoolide ained tudengitel omandada?**

4.1.1 Kümme kõige populaarsemat pädevust

Antud töö raames uuritud 210 aine õpiväljundites esines eelnevalt sõnastatud pädevustest kõige rohkem "analüüsivõimet", mis oli mainitud kokku 140 erinevas aines. Populaarsuselt teine pädevus oli "kriitiline mõtlemine" ja kolmas "võime analüüsida avalikkuses toimuvaid protsesse".

“Analüüsivõime” on seejuures ülekaalukalt kõige populaarsem pädevus. Teisel kohal olev “kriitiline mõtlemine” esines õppekavades tihti koos “analüüsivõimega” ning sellisel juhul sõnastati see kui “kriitiline analüüsivõime”. Kolmas pädevus “võime analüüsida avalikkuses toimuvaid protsesse” on samuti kahe esimesega küllalt lähedalt seotud. Võib ju pädevuse nimest tuletada otseselt juba “analüüsivõime”, mis tähendab, et kolmandal kohal oleva pädevusega kaasnebki automaatselt ka esimene (vt joon 1.1)

“Analüüsivõime” on ilmselt ka üks taolisi pädevusi, mida traditsioonilise akadeemilise haridusega automaatselt iga erialaga kaasas käib ning kindlasti ei ole see taoline pädevus, mida ilmtingimata ainult ajakirjanduse õppekavast oleks võimalik saada.

Kolm esimest pädevust polegi tegelikult ükski puhtalt ajakirjandusega seotud, vaid pigem on tegemist laiemapinnaliste pädevustega. Seega võib öelda, et valimisse kuulunud ülikoolid annavad kõige rohkem tudengitele universaalseid pädevusi, mis on ülekantavad ka teistesse erialadesse, juhuks, kui tudeng peaks hiljem soovima näiteks töötada mõnel teisel erialal.

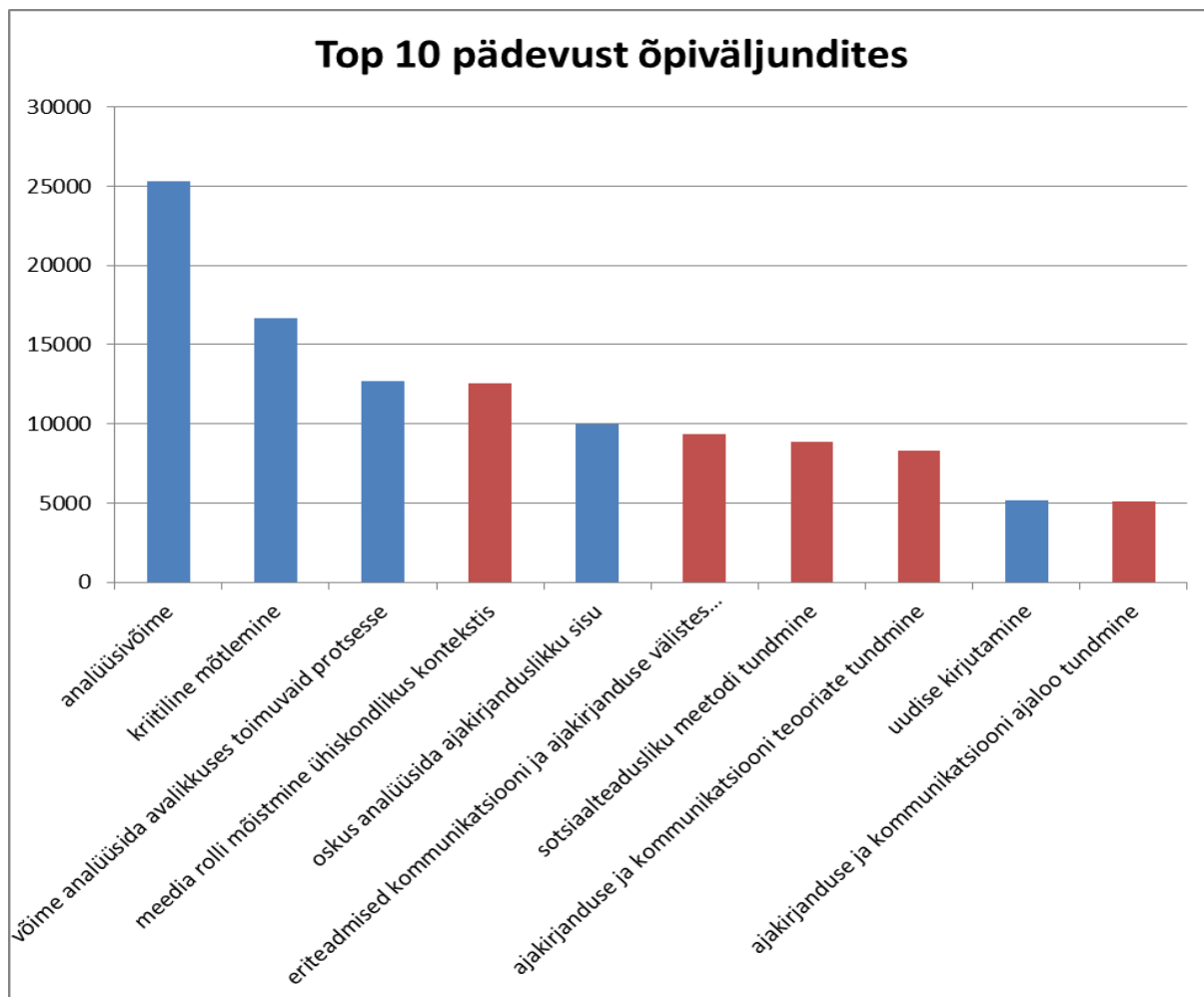
Teisalt saab sellest järeldada ka seda, et kui tudengitele õpetatakse universaalseid pädevusi, mis on kasutatavad erinevatel elualadel, siis neil on kergem ümber orienteeruda üha

muutuval ajakirjandusmaastikul, kuna analüüsivõime ja kriitilise mõtlemise oskus on olulised vaatamata sellele, kas inimene töötab paberis, raadios, veebis või hoopis televisioonis.

Analüüsioskuse juurutamise olulisust ülikoolis on täheldanud Idsvoog (2007), kelle meelest pole näiteks spetsiifiliste tehnoloogiliste oskuste õpetamisest ülikoolis mingit kasu, kui ajakirjanikel puudub hea analüüsioskus, mis on kõige muu alus. Sestap võib kontentanalüüsist tulenevaid Top 10 pädevusi arvestades nentida, et ülikoolid vähemalt õppekavade väljunditest tulenevaid pädevusi vaadates pigem nõustuvad Idsvoogi mõttekäiguga, sest domineerivamal kohal on analüüsioskuse ja mõtlemisvõimega seonduvad pädevused. Kui minu empiirikast selgus, et üksikpädevuse tasandil võimaldavad õppekavad tudengitele kõige rohkem analüüsi ja kriitilise mõtlemisioskusega seonduvate pädevuste omandamist, siis ka Pierce ja Miller (2007), (Schneider 2007) ning Aumente (2007) on oma uurimistöodes välja toonud, et nende õpetamine tudengitele peaks ülikooli õppekavades olema primaarsel kohal (vt tabel 1.0).

Nagu näha joonisel 1.1, siis domineerivad populaarseimate pädevuste arvestuses oskused (märgitud sinisega). Kõige populaarsemaks teadmiseks (märgitud punasega) osutus "meedia rolli mõistmine ühiskondlikus kontekstis".

Kusjuures hea analüüsioskuse omamine on eriti oluline just nendel tulevastel ajakirjanikel, kes pärast ülikooli lõpetamist end hea meelega veebis tööl näeksid. Nimelt on veebis suure infokülluse tõttu oluline osata eristada tõest infot väärast ja teha vahet olulisel ja mitteolulisel informatsioonil. See aga eeldab ajakirjanikult head analüüsioskust. Ka Schneideri (2007) sõnul peaks välja koolitama generatsiooni noori ajakirjanikke, kes oleksid hea analüüsioskusega ja oleksid pädevad analüüsivõimeks ajakirjanduslikku sisu. Uue generatsiooni ajakirjanikud oleksid ka ise teadlikumad uudistetarbijad, kes eristavad propagandat objektiivsest ajakirjanduslikust sisust. Taolised hea analüüsioskusega veebiajakirjanikud aitaksid kummutada arusaama, et veebis on informatsioon tihti ebatõene ja ebausaldusväärne ning aitaksid kaasa veebi muutumisele usaldusväärsemaks uudiste hankimise kanaliks.

Joon 1.1 – Enimmainitud pädevused õpiväljundites (sinisega oskused, punasega teadmised; maht tundides kõikidest uuritud ainetest)

4.1.2 Eriteadmised muudes valdkondades vs käsitööoskused

Märkimisväärne on ka see, kuivõrd mitmed valimisse kuuluvad ained võimaldavad tudengitele eriteadmisi mõnes kommunikatsiooni ja ajakirjanduse välises valdkonnas. Kõnealune pädevus on üldises pädevuse pingereas kuuendal kohal. Õpiväljundid võimaldavad konkreetset pädevust omandada hulga rohkem kui näiteks enamikke traditsioonilisi ajakirjanduse käsitööoskusi nagu uudise kirjutamise oskus (10. kohal), loo jutustamise oskus (15. kohal), tekstitoimetamise oskus (18. koht) või oskus tunda ära uudisväärts (20. koht) (vt lisa 10, tabel 1).

See, et pädevusena oli "eriteadmised muudes valdkondades" kuues enim mainitud pädevus, on ilmne näide sellest, et valimisse kuuluvates ülikoolides ei panda rõhku mitte

niivõrd käsitööoskuste õpetamisele, kuivõrd laiema pildi ja silmaringi avardamisele, sealhulgas ka analüüsi- ja kriitilise mõtlemisvõime arendamisele.

4.1.3 Oskused vs teadmised

Kui võrrelda seda, kui palju esines õpiväljundites kokku oskuste ja teadmiste pädevuste mainimist, siis rohkem esines oskusi (721 korda 210s aines) kui teadmisi (404 korda 210s aines). Ent arvestada tuleb ka seda, et kodeerimisjuhendis oligi erinevaid oskusi üle kahe korra rohkem kui teadmisi – teisisõnu, oskusi leidis õpiväljundites rohkem, kuna otsisin neid rohkem. Seega annab objektiivsema pildi oskuste ja teadmiste omavahelisest vahetusest hoopis see, kui jagada kõik leitud oskused ja teadmised eraldi kõikide erinevate otsitud oskuste ja teadmiste arvuga. Tulemus ehk ühe oskuse või teadmise keskmine esinemise arv kõigis kodeeritud ainetes näitas, et **teadmisi esines ülikoolide ainete õpiväljundites rohkem kui oskusi**. Keskmiselt ühte teadmist esines 210-st kodeeritud ainest 26,9-s aines. Oskusi esines vastavalt 15-s aines (vt tabel 2.1).

Pädevuste liigid	Kokku	Ühe pädevuse keskmine esinemise arv kõikides ainetes
Oskused	721	15
Teadmised	404	26,9

Tabel 2.1 - Pädevuste alaliikide esinemissagedus

Oluline on välja tuua, et populaarseim teadmine ehk “meedia rolli mõistmine ühiskondlikus kontekstis” on ühtlasi populaarseim konkreetselt ajakirjandusele fokuseeritud pädevus. Seejuures on kõik viis populaarseimat teadmist konkreetselt fokuseeritud ajakirjandusele ning viiest populaarseimast oskusest on konkreetselt ajakirjandusega seotud vaid üks - “oskus analüüsida ajakirjanduslikku sisu” ning neli ülejäänud oskust on kõik vähemal või rohkemal määral seotud analüüsivõimega.

Seega, kui arvestada, et esiteks on populaarseimate pädevuste edetabelis kõrgemad kohad enda kätte haaranud oskused, mis kõik võib laias laastus koondada ühe mütsi alla -

“kriitilise analüüsi võime” alla - ja keskmine ühe pädevusliigi esinemine kõikides kodeeritud ainetes on teadmistel tunduvalt suurem, siis on sellega ära nullitud praktiliselt kõik oskuste näilised suuremad esinemised uuritud õppekavades ja võib üsna kindlalt väita, et õppekavadest omandavad tudengid selgelt rohkem siiski teadmisi.

Veebiajakirjanduse kontekstis on teadmiste ülekaalukus ilmselt märk sellest, et ülikoolid õpetavad pigem pädevusi, mis annaksid tudengitele vahendid ja ressursid vabalt valitud olukorras kohaneda. Oskus on paratamatult üldjuhul spetsiifilisema iseloomuga ja veebiajakirjanduse muutuvates tingimustes võib üks spetsiifiline oskus kiirelt kasutuks muutuda. Ka Hirsch (1987, Huang et al 2006: 235) on rõhunud, et kitsa fookusega oskuste õpetamine pole pidevalt muutuv keskkonnas jätkusuutlik ja on vajalik, et tudeng omandaks pigem laiapõhise hariduse.

Teadmiste õpetamine aitab aga tudengitel laiemat tausta näha ja annab neile kõik vahendid muutuv keskkonnas kohanemiseks. Loomulikult ei saa siiski oskuste spetsiifilisust ja muutuvasse konteksti sobimatust universaalseks tõeks pidada. Ka antud töös uuritud oskuste hulgas oli neid, mis kindlasti sobivad just nimelt muutuv keskkonnas hakkama saamiseks (näiteks analüüsivõime või iseseisvus), kuid üldistuse tasandil võib oskusi siiski võrreldes teadmistega pigem kitsamateks pädevusteks nimetada.

4.1.4 Rutiinsed vs adaptiivsed pädevused

Kui võrrelda kolme pädevuste dimensiooni - adaptiivsed, rutiinsed mittetehnilised ja rutiinsed tehnilised - esinemist õpiväljundites, siis on näha (tabel 2.2; joon 1.2), et kõige populaarsemaks osutusidki adaptiivsed pädevused. Erinevaid adaptiivseid pädevusi esines kõigis uuritud õpiväljundites kokku 727 korral ja iga adaptiivset pädevust esines 210-st uuritud ainest keskmiselt 30,3 aines. Rutiinsed mittetehnilised pädevused andis peaaegu poole kehvema tulemuse. Kõigest 360 mainimist, mis tegi keskmiseks 18 mainimist ühe pädevuse kohta.

Kuna inimene, kes omab adaptiivseid pädevusi, saab tõenäoliselt paremini hakkama probleemide lahendamise, eesmärkide täitmisega ebakindlatel aegadel (Carpenter 2009) võib öelda, et ülikoolid annavad omalt poolt panuse, et tudengid saaksid paremini hakkama tööturul, mis on hetkel täis ebakindlust, muudatusi ja mis nõuab pidevat uut kohanemist ja hakkamasaamist uute tingimuste ning mängureeglite järgi töötades. Võttes aluseks õpiväljunditest väljenduva informatsiooni, võib väita, et kui tudengid peaksid omandama pädevused, mida ülikool neile vähemalt n.ö “paberil öelduna” võimaldab, siis sisenevad nad

tööturule pädevustega, mis loovad neile head eeldused problemaatilistel aegadel hakkamasaamiseks ja lahenduste välja töötamiseks.

Selgelt kõige vähem esines uuritud ainete õpiväljundites aga rutiinsete tehniliste pädevuste saavutamist. Rutiinsete tehniliste pädevuste niivõrd väike osakaal näitab, et ülikoolid on juba praegu võtnud selge suunitlusele, et õppekavades ei saa õpetada tehnilisi pädevusi, mille kasutamiskõlblikkus ajaga kaduda võib. Loomulikult oleksid mitmed taolised tehnilised pädevused tööandjate seas hinnatud, kuid aeg selle vahel, mis kulub tudengil võib-olla ülikooli esimesel aatal mingi tehnilise pädevuse õppimiseks ja millal ta jõuab seda pädevust töös rakendada, on niivõrd pikk, et tõenäoliselt on olukord ajakirjanduspraktikas selle ajaga niivõrd palju muutunud, et pädevust lihtsalt pole enam sellel konkreetsetel kujul võimalik kuskil rakendada.

Kui liita kokku rutiinsed mittetehnilised pädevused ja rutiinsed tehnilised pädevused, siis annab keskmine ühe rutiinse pädevuse kohta tulev ainetes esinemise sagedus 10,5.

Osaliselt saab sellest järeldada enam-vähem sama, mida ka oskuste ja teadmiste võrdlusest - kõige rohkem õpetatakse ülikoolides kohanemisele ja muutuvale keskkonnale orienteeritud pädevusi.

Pädevuste liigid	Kokku	Ühe pädevuse keskmine esinemise arv kõikides aineets
Adaptiivsed	727	30,3
Rutiinsed mittetehnilised	360	18
Rutiinsed tehnilised	38	2,1

Tabel 2.2 - Pädevuste alaliikide esinemissagedus II

Pädevuste liigid	Kokku	Ühe pädevuse keskmine esinemise arv kõikides ainetes
Adaptiivsed	727	30,3
Rutiinsed	398	10,5

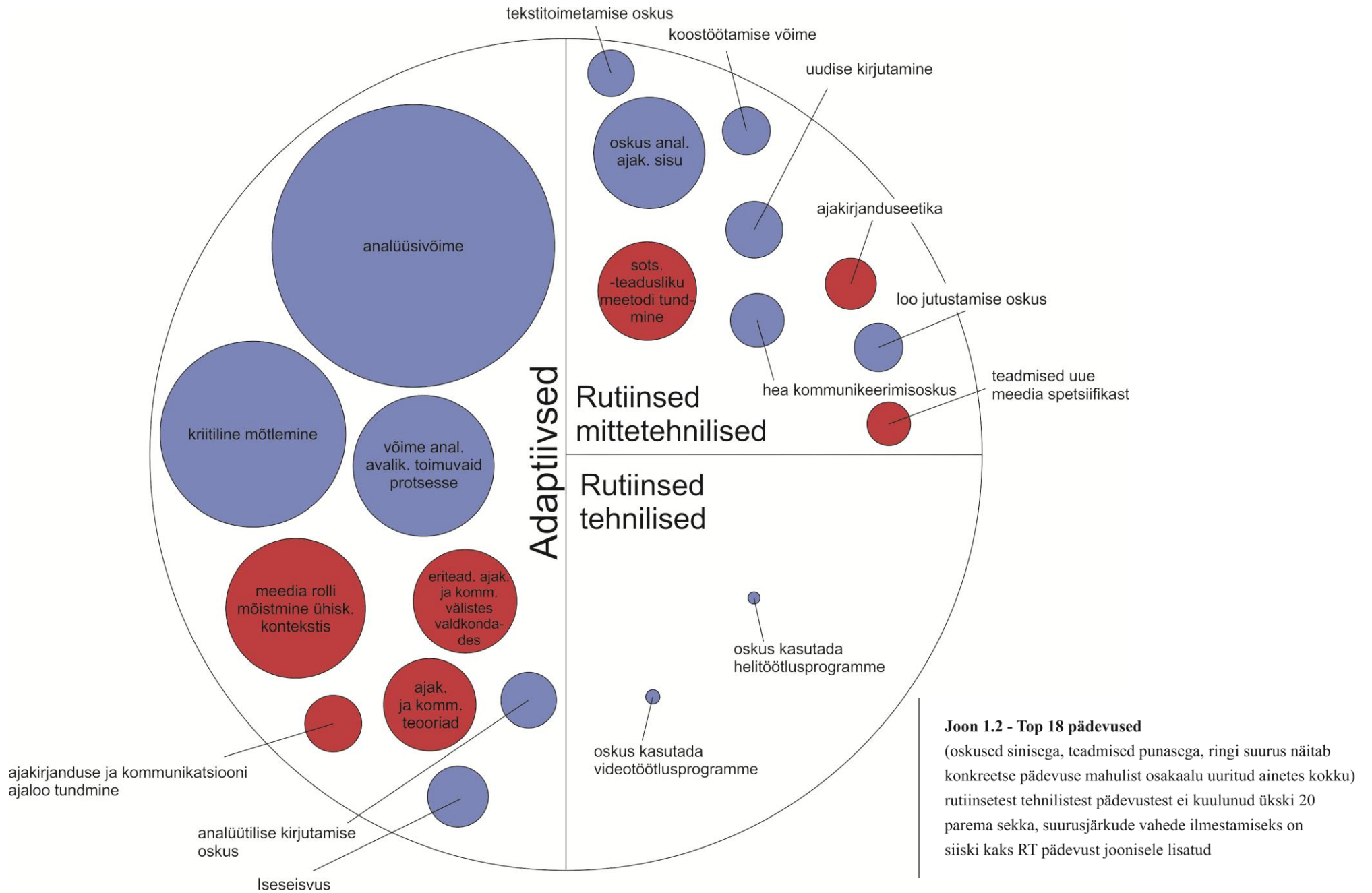
Tabel 2.3 - Pädevuste alaliikide esinemissagedus III

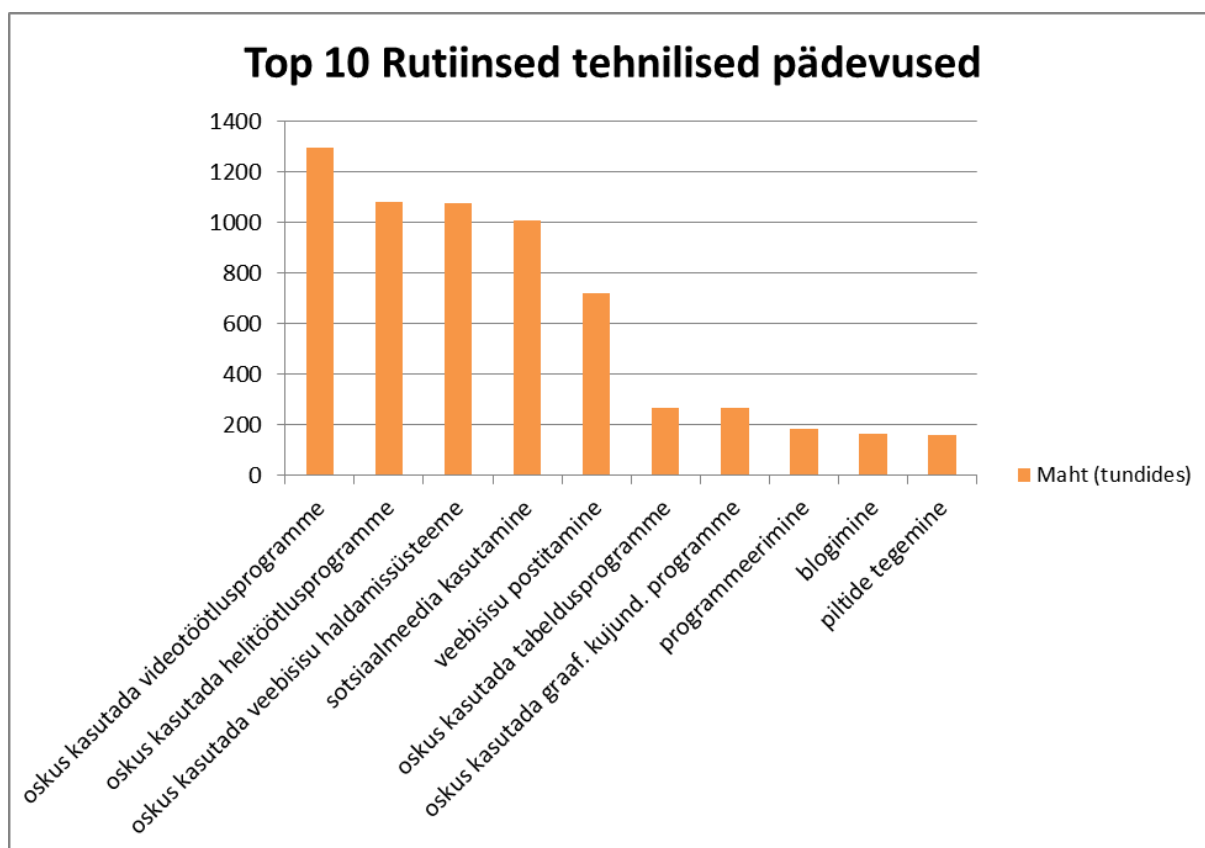
Viie esimese adaptiivse pädevuse hulgas on kõigest üks konkreetselt ajakirjandusega seotud pädevus - "meedia rolli mõistmine ühiskondlikus kontekstis" (vt joon 1.2).

Populaarseim rutiinne mittetehniline pädevus on "oskus analüüsida ajakirjanduslikku sisu". Sellele järgneb "sotsiaalteadusliku meetodi tundmine". Kaks esimest pädevust on mahuliselt järgmistest juba peaaegu poole võrra populaarsemad. Kohad 3.-9. on seejuures küllalt võrdsed. Kolmandal kohal asetsev "uudise kirjutamise oskus" on seejuures esimese kümne populaarseima mittetehnilise rutiinse pädevuse juures üks spetsiifilisemaid ajakirjandusega seotud pädevusi. See näitab, et laia haardega üldisemate pädevuste kõrval on ülikoolides laias mahus õpetatavate pädevuste hulgas ka väga kitsa fookusega ajakirjanduslike pädevusi, samas küllaltki vähesel määral. Spetsiifiliseks ajakirjandusega seotud kategooriasse võiks lugeda ka seitsmendal kohal asetseva "tekstitoimetamise oskuse", kuid selle puhul tuleb arvestada, et tekstitoimetamise oskuse alla on loetud ka kõik emakeele grammatiliste ja stilistiliste nüanssidega seotud osapädevused, mida ei saa alati tingimata üksnes ajakirjandusliku fookusega pädevuste hulka lugeda.

Märkimisväärne on ka see, et esimese kümne rutiinse mittetehnilise pädevuse hulgas oli kaks spetsiaalselt veebile keskenduvat pädevust "teadmised uue meedia spetsiifikast" ja "teadmised veebiajakirjanduse spetsiifikast". Esmapilgul võib ehk tunduda, et tegemist on samade või siis vähemalt kattuvate pädevustega, kuid antud töö raames on need kaks siiski üksteisest selgelt eraldatud. "Teadmised uue meedia spetsiifikast" keskendub üldisemale interneti keskkonnaga seotud teematikale, "teadmised veebiajakirjanduse spetsiifikast" on otseselt seotud ajakirjandusega, mida teostatakse veebis. Seega ei ole antud töö käsitluses internetti ja veebiajakirjandust käsitletud ühe mõistena - kogu internet ei ole ju ajakirjandus.

Rutiinseid tehnilisi pädevusi oli õpiväljundites kokku äärmiselt vähe. Diagrammilt on näha, et populaarseim pädevus oli oskus kasutada videotöötlusprogramme, millele järgnesid oskus kasutada helitöötlusprogramme ja oskus kasutada veebisisuhaldamissüsteeme (vt joon 1.7).

Joon 1.7 - Rutiinsed tehnilised pädevused õpiväljundites

4.1.5 Meediumipõhisus ja -neutraalsus

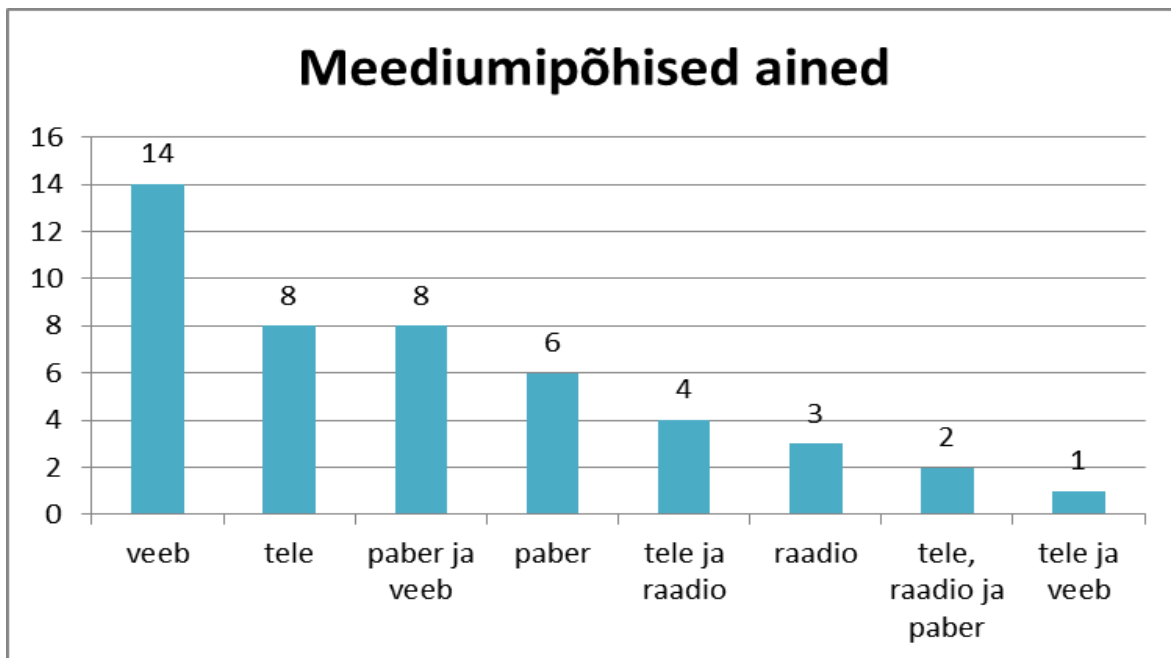
Antud töö raames on uuritud ka õppekavades sisalduvate ainete orienteeritust mingile konkreetsele meediumile, kuna see aitab luua üldpilti sellest, kas ja millistele meediumitele fokusseerides pädevusi ülikoolides õpetatakse.

210-st uuritud ainest oli suurem osa ehk 164 meediumineutraalsed, teisisõnu ei ole need ained otseselt seotud ühegi meediumiga. On märkimisväärne, et kõige rohkem esines meediumispetsiifilisust veebi puhul (vt joon 1.8), sellele järgnes tele. Oluline on märkida ka seda, et paberispetsiifika esines suuremal määral koos veebispetsiifikaga ja mitte eraldiseisvalt.

Veebispetsiifika kõige kõrgem esinemine võrreldes teiste meediumitega näitab, et ülikoolid on õppekavu seoses tehnoloogiliste muutustega kaasajastanud. Kui võrrelda just paberi ja veebi omavahelist võrdlust, siis on paberi kui kunagise keskse ajakirjandusmeediumi aeg ülikoolides selgelt möödas, kuna üksnes trükiajakirjandusele keskenduvaid pädevusi on

võrreldes veebiga tunduvalt vähem. Ka George (2011) on välja toonud, et ajalehte ei tohiks enam pidada ajakirjanduspraktika keskseks meediumiks.

Kuid kõike seda vaadates tuleb siiski meeles pidada, et meediumispetsiifilisus esines uuritud ainetest ainult 22%-il juhtudest. 78% uuritud ainetest oli meediumineutraalsed. Meediumi- või platvormineutraalsuse olulisusele õppekavades on ka rõhunud Lynch (2007), kelle arvates pole tulevikuperspektiivist lähtuvalt mõistlik õpetada tudengitele kanalispetsiifilisi pädevusi, sest need on ajas väga kiiresti muutuvad nähtused. Pigem tuleks tema meelest tudengitele õpetada pädevusi, mis püsivad muutumatutena tehnoloogia arengust sõltumatult ja mis aitavad tulevasel ajakirjanikul muutustega kiiremini kohaneda ja uutes keskkondades orienteeruda.

Joon 1.8 - Meediumipõhised ained õpiväljundite põhjal

Kahe või enama meediumi kombinatsiooni aine meediumipõhisuses võib lugeda aga meediakonvergentsi soodustavate ainete hulka kuuluvaks, kuna need õpetavad ühe aine raames mitmesse erinevasse meediumisse sisu tootmist. Erinevates kombinatsioonides ristmeedia pädevustega aineid leidis 15 juhul, mis moodustas 7% kõikidest uuritud ainetest ja 33% kogu meediumispetsiifikast.

Uuritud pädevuste hulgas oli eraldi välja toodud ka pädevus "eri kanalite jaoks sisu tootmine (ristmeedia)", mida esines kõigest 12 aines ja see oli 63 uuritud pädevuse järjestuses 36. kohal. Ühest küljest näitab see, et ülikoolides õpetatakse vähe ristmeedia ja

meediakonvergensiga seotud aineid. Teisalt näitab meediumipõhisus, et mitme erineva meediumi spetsiifikaga aineid siiski esines ning üldises meediumispetsiifikas oli mitmele meediumile korraga keskendumine sage nähtus. Seega "ristmeedia" kui pädevus ei ole antud uuringu tulemuste valguses ülikoolides prioriteet, kuid mitme meediumi koos õpetamist siiski esines. Tõenäoliselt tuleneb taoline tulemuste lahknevus pigem õpiväljundi eripärast, kus ei märgita alati ära aine täpseid väljundeid. Kuna mitme meediumi koos õpetamist siiski esines, siis saab antud töö tulemuste põhjal järeldada, et meediakonvergenssi põhimõtted on ülikoolis aktsepteeritud, kuid seda ei saa nimetada antud töö tulemuste valguses ülikoolides prioriteetseks nähtuseks.

Erinevalt minu tulemustest leidsid Lowrey et al leidsid (2005), et ligi 85% nende uuringus osalenud koolidest rõhusid õppekavades meediakonvergenssi põhimõtetele.

Ent meediakonvergens ei peegeldu üksnes sellele fokuseeritud pädevustes - olgu need siis seotud ristmeediaga või muul moel mitut meediumit arvesse võtavad pädevused. McKean (2007) rõhutab, et konvergenssi ajakirjanduse õpetamise juures tuleb fokuseerida ennekõike hoiakutele ning vähem oskustele, sest need on tehnoloogia arenemise tingimustes pidevas muutumises. Üks uue meedia oskus võib mõne aasta pärast juba kasutuks muutuda. Seega saab meediakonvergensiga seotud pädevusteks ilmselt lugeda ka kõiki adaptiivseid pädevusi, kuna need kätkevad endas kohanemist ja uues keskkonnas orienteerumist.

Üks adaptiivne pädevus, mida võiks lugeda kohanemise etaloniks, on "loovus". Seda esines kokku kõigis uuritud 210-st ainekst 23 aines. Ent kui aga vaadata, mitmel korral esines loovust nendes ainetes, mis olid veebispetsiifikaga (ainult veebispetsiifika või ka veebispetsiifika koos mõne teise meediumi spetsiifikaga), siis oli tulemuseks kaheksa ainet. Kuna veebispetsiifikaga aineid oli kokku 23, siis oli loovus esindatud 35% veebispetsiifikaga aines, mis tähendab, et loovuse ja veebi vahel õppekavades siiski teatav seos esineb. Kuid arvestades teoreetikute hinnanguid, kus rõhutakse, et loovus peaks olema just nimelt veebi puhul prioriteet, siis jääb see protsent isegi pisut nõrgaks. Näiteks on McKean (2007: 27) rõhutanud, et uue tehnoloogia tingimustes on loovusel oluline roll kanda, kuna see aitab kohaneda kiiresti muutuva keskkonnaga. Loovuse olulisust on tõdenud ka Shephard (2007), kes toob välja, kuidas veebiajakirjanduses leiutatakse pidevalt uusi meetodeid, kuidas lugu jutustada või auditooriumile läheneda ning sellest tulenevalt peaks ka ülikoolides mõtlema uute lahenduste peale. Shephardi seisukohta toetab Scheuer (2007: 27) ja lisab, et koolid võiksidki rakendada uudset ja loovat lähenemist veebiajakirjanduse õpetamisel ning demonstreerida alternatiivset ajakirjanduse õpetamise ja tegemise mudelit. Koolid saaksid

rohkem katsetada ja uusi lahendusi otsida, kuna neil puuduvad kommertsipiirid ja neid toetab ülikooli näol ühiskonna suurim teadmistevaramu.

Veebispetsiifilist multimeedia sisu tootmise oskust leidis kõikides uuritud ainetest kokku 16 korral. Veebispetsiifikaga seotud ainetest esines see aga üheksas aines, mistõttu võib öelda, et suurem osa multimeedia sisu tootmise pädevust pakkuvaid aineid olidki veebispetsiifilised. Kõikides veebispetsiifikaga ainetest sisaldus multimeedia sisu tootmise oskus 39% ainetest. Seega saab öelda, et ka veebispetsiifiliste ainete puhul on endiselt oluline rõhk vastavate tehniliste oskuste õpetamisel.

Multimeedia vahenditega loo jutustamist peab oluliseks Knox (McMillan 2009 kaudu), kelle sõnul on seoses uue meedia tõusuga muutumas ajakirjanduskeel. Enam ei saa rääkida trükimeediast, raadiost ja televisioonist. Nüüd on tegemist teksti, heli ja videoga. Pearson (2007: 13) tõi välja veebiväljaannete tegemisega seotud programmeerija Adrian Holovaty arvamuse, kes leidis, et tähtis on ka ajakirjanike mõtlemise muutumine. Tema sõnul peaksid ajakirjanikud mõtlema lugudest rohkem nagu infokänkudest, mida saab segmenteerida ja omavahel siduda, et lugeja leiaks kergelt täpselt selle, mis teda huvitab. Multimeedia sisu tootmise õpetamine aitab sellisele mõtlemisele kaasa.

4.1.6 Praktikad

Õpiväljundite analüüsiks kasutatud kodeerimiskava ei too välja seda, kui palju ülikoolid läbi õppekavade tegelikult õppijale reaalselt praktilist töökogemust pakuvad. Kõige paremini vastab sellele küsimusele hoopis see, kui palju pakuvad ülikoolid erinevaid praktikaid. Antud töö raames uuritud õppekavade analüüsil selgus, et kokku esines erinevaid praktikaid kogu ainete valimis 3004 tunni mahus – see moodustab 8% kõikide ainete kogumahust. See tähendab, et keskmiselt pakuvad ülikoolid oma õppekavade raames 8% ulatuses praktikate võimalust.

Ent seejuures on oluline ka märkida, et sellest 8%-st või 3004-st tunnist on õppija jaoks kohustuslikud praktikad üksnes 18%. Teisisõnu on keskmiselt igas ülikooli ajakirjandusõppekavas üks kohustuslik ajakirjanduspraktika, kuid mõned ülikoolid pakuvad võimalust võtta lisaks valikulisi praktikaaineid.

4.2 Tööturu esindajate poolt eelistatud pädevused

Antud peatükis otsin vastust teisele uurimusküsimusele: **Milliseid pädevusi eelistavad veebi sisu tootvatelt ajakirjanikelt Eesti ja Soome uudisteportaalide ja päevalehtede juhid ning osakonnajuhid?** Lahkan seda nii oskuste-teadmiste-hoiakute dimensioonist lähtuvalt, kui ka analüüsid intervjuusid adaptiivsete-rutiinsete ning konvergentsi mõjutustest tulenevatest pädevustest lähtuvalt.

4.2.1 Tööturu esindajate poolt eelistatud oskused-hoiakud-teadmised

Semistruktureeritud intervjuudest Soome ja Eesti erinevate ajalehtede ja veebiväljaannete peatoimetajate ja osakonnajuhtidega, võis eristada nii hoiakuid, teadmisi kui ka oskusi, mida tööturul veebi sisu tootvatelt ajakirjanikelt eeldatakse ja eelistatakse.

Hoiakud

Õppimise soov/arenemissoov

Meediaorganisatsioonide juhtide välja toodud eelistatud hoiakute hulgas on üheks kõige peamiseks, mida kandidaatidelt eeldatakse õppimise- ja arenemissoov. Seda ehk seetõttu, et veebi näol on tegemist meediumiga, mis on pidevas muutumises ja sestap ajakirjanik, kes muutustega kaasa minna ei taha või ei suuda, pole toimetustes soositud. Kohanemisvõimeline, õppimishimuline töötaja on see, keda eelistatakse.

Et poleks sellist asja, et tulen/lähen kuhugi tööle ja siis ma olengi tehtud /.../ Et sul on pidevalt soov arendada. Ta on natuke nagu sportlane. Mingil hetkel alustad lapsena, siis järjest arened, jõuad tippvormi ja siis ongi ülesanne tippvormi hoida /.../ (Martin Šmutov).

Kui ajakirjanik jääb vanadesse harjumustesse kinni ja ei suuda end vajadusel igapäevasest rutiinist välja rebida ega ümber orienteeruda, ei pruugi ta pidevalt muutuvus töökeskkonnas pikas perspektiivis hakkama saada. Elina Schulleri intervjuust selgub, et kui veebiajakirjanduse alguspäevadel sai rääkida veebiajakirjandusest vaid tõlkelugude näol, siis nüüd püüeldakse veebis rohkem „päris ajakirjanduse,“ poole. Millegi poole püüdlemine eeldab aga ajakirjanikelt hoiakut uute pädevuste omandamiseks, pidevaks edasiarenemiseks.

Ka Martin Šmutov tõdeb, et veebis domineerivad pigem tõlkelood ja veebi sisu tootev ajakirjanik peab samal ajal võtma omale perspektiiviks taolisest üksnes tõlkimise tööst välja kasvada ning püüdlema mitmekülgsema ajakirjanduse poole.

Õppimissoovi ja õppimisvõime väärtustamine on mõnes mõttes väljaannete jaoks justkui garantiid. Teisisõnu, kui inimesel napib kogemusi või on mõni ta pädevus puudulik, siis on tal vähemalt õppimissoov ja -võime ning talle on võimalik kõik vajalikud oskused ning teadmised kohapeal selgeks õpetada. Sellest tulenevalt, kuna õppimissoovi intervjuudes väärtustati, võib ehk tuletada, et toimetused on üldjuhul valmis tulevasesse töötajast oma äranägemise järgi sobiva töötaja vormima.

Ka Magee (2006) uurimuses selgus veebi sisu tootvate ajakirjanike intervjuudest, et nende meelest on kõige olulisem veebiajakirjaniku tööd tehes omada valmisolekut ja õiget suhtumist uute teadmiste, oskuste õppimiseks.

Ambitsioonikus

Intervjuueritavad toovad välja, et ambitsioon on hoiak, mida ei saa ajakirjanikule tagada ajakirjandusharidus või üleüldse haridus, see kas on inimesel või mitte. Aivar Reinap näiteks ütleb, et ambitsioonitu inimene võib toimetuses probleeme valmistada.

Ambitsioon on pädevus, mida kandidaadilt eeldatakse ja see on nüanss, mida tööle palkamisel jälgitakse. Lõpetamata kõrgharidus näiteks on miski, mis võib tööpakkuja peas kandidaadi osas tõsise häirekella käivitada, nagu tõi välja Elina Schuller.

Ülaltoodust võib järeldada, et tööandja eeldab inimese hoiakuid vastavalt tema taustale ja üheks osaks tema taustast on ka haridus. See on samas üksnes eeldus, võib-olla isegi eelarvamus. Tööandja võib eeldada, et inimene, kes on omandanud kõrghariduse, on ambitsioonikas või vastupidi, aga seda ei saa reaalsuses võtta kui reeglit.

Töötähe

Intervjuudest selgus, et töötähe ühes õppimise- ja arenemissooviga on toimetustes kõrgelt hinnatud pädevused. Intervjuudest jääb kõlama, et nende olemasolu defineerib heaks veebiajakirjanikuks olemise.

Kui ise ei taha, siis on raske. Et siin on neid kummivedajaid ka, nendega on eriti keeruline.. On olnud selliseid ka, kes tulevad iga hinna eest tööle, ükskõik mis palga eest. Et küll ta siis õpib onju ja küll siis on näha, mis saab edasi. Aga kui inimene ei taha onju, arvab, et ta on mingi ilge staar, pärast ei kirjutagi neid lugusid, seda ka pole vaja (Aivar Reinap).

Urmo Soonvald lisab, et kui inimesel on tahe seda tööd teha ja tal on soov olla selles valdkonnas aktiivne, siis taoline hoiak kompenseerib mitmed teised puudujäägid.

Ville Grahn toob välja ka ajakirjaniku üldise positiivse suhtumise töötegemisse, kus hinnatud on see, et ajakirjanik sooviks kirjutada artikleid erinevates teemavaldkondades ega oleks liiga uhke, et tegeleda aeg-ajalt ka „pehmemate“ teemadega.

Pühendumus/kohusetunne

Pühendumuse ja kohusetundega seostasid intervjuueeritavad põhiliselt seda, et kõne all olev pädevus on vajalik, et veebis toimuks pidev sisuloome ja lugude kvantiteet ei kannataks. Aivar Reinap toob välja, et veebis pole võimalik kuigivõrd edukalt järke pidada, kui suur on kellegi tööpannus või mitu lugu ajakirjanik päevas teeb, kuna näiteks paberlehega võrreldes on sisuloome sedavõrd palju intensiivsem, mahukam.

/.../ No ongi, et inimene peab ikkagi olema usaldusväärne ja kohusetundlik. Sa võid ühte lugu teha ka ju pool tundi või kolm tundi. Aga kas ta üldse teeb selle ära või ei tee. Seal ongi see vahe. Mõni võib mõelda, mõni võib ära käia, suitsu tõmbamas, kohvi joomas, pool päeva läheb mööda. Sa ei suuda ju teda kontrollida koguaeg. Meil ei ole aega siin koguaeg kõiki vaadata. Aga suures plaanis paistab see kõik välja pärast (Aivar Reinap).

Samas peaks olema ettevaatlik, et selline liigne kvantiteedi tagaajamine ei tekitaks olukorda, kus ajakirjanikud pelgavad veebis ette võtta suuremaid, aegavõtvamaid projekte, kartes, et selle arvelt ei jõuta teistega võrdsel arvul ühikuid toota. Sellistel puhkudel on äärmiselt oluline, et ajakirjanikul oleks võimalik juhtidega suuremad projektid läbi rääkida ja et selleks võimaldataks ka aega, sest intervjuudest selgub ka see, et tegelikult on taolised huvitavamad, loovamad lahendused ja viisid info edastamiseks igati teretulnud, tuleb lihtsalt leida õige ja hea vahetõrke kahe äärmuse vahel – veeb kui ühikute tootmise kese versus veeb kui loovuse kese.

Kohusetundega on tihedalt seotud ka pädevus olla produktiivne, sest tegelikult väärtustatakse veebi sisu tootvaid ajakirjanikke suuresti ka selle põhjal, kui kiiresti ja produktiivselt nad suudavad ühikuid toota. Mitme ühiku järjepidev tootmine eeldab aga omakorda kohusetunde olemasolu. Kahtlemata on üheks selle tingimuseks ka see, et reporter on kiire. Mida kiirem reporter, seda rohkem lugusid ta suudab toota. Kvantiteet on võrdeline kiirusega.

Taolise seose võib välja lugeda Elina Schulleri vastusest, kes tõlgendab kohusetundena just nimelt seda, kui ajakirjanik teeb täis temale päeva jooksul ette nähtud kohustusliku ühikute arvu.

Kiiruse ja teatava surve toota kindlas ajahikus teatud arv uudiseid tõi veebiajakirjanike mõjutegurina välja ka Leheste (2012).

Oma initsiatiiv

Kuna veebiajakirjaniku töö näol võib tegu olla rutiinse tööga, siis on peatoimetajate, osakonnajuhatajate arvates oluline, et ajakirjanik omaks initsiatiivi. Näiteks Martin Šmutov toob välja, et ajakirjanikku, kes suudaks teha ainult tõlketööd ja toimetada pressiteateid, nad mingil juhul tööle ei võtaks.

Hea ajakirjanik peaks oskama rutiinist välja tulla ja näitama üles omapoolset initsiatiivi, pakkudes välja häid ideid, mõtteid, kuidas eristuda konkurentidest. Oluline on mitte muutuda laisaks ja jääda oma harjumuste orjaks. Kui Schuller rääkis, et alguses oli uudiste veebilehtedel rõhuasetus pigem tõlkelugude ja pressiteadete avaldamisel, kus polnud oluline, kui tugeva initsiatiivi või põnevate mõtetega reporter oli, siis tänaseks on trend nii mõneski toimetuses liikunud üha rohkem sinnapoole, et toodetakse ka originaalset sisu, kus initsiatiiv on kahtlemata oluline pädevus, mida omada.

Kahtlemata on oma initsiatiiv tihedalt seotud pühendumuse/kohusetundega, sest toimetuses võib tekkida olukord, kus ajakirjanik saab oma n.ö ühikud kirja ja töö täidetud ka lihtsama vaevaga ehk vähem originaallugusid tehes. Samas, toimetuste perspektiivist vaadates pole taoline olukord kaugelki ideaalne, sest pigem on vaja ajakirjanikke, kes oleksid nõus mitte tegema täpselt seda, mida neilt nõutakse, vaid mõtlema ka oma peaga ja astuma samme täiuslikuma sisuloome poole.

Ega sul pole vaja robotit ka, kes teeb sul täpselt seda, mida ütled (Aivar Reinap).

Oma initsiatiivi mõiste tuuaksegi välja ennekõike rutiinse ja vaheldusrikka töö võrdluses. Robotlik töö, kus domineerib tõlkimine, tähendab oma initsiatiivi puudumist, kus töötaja teeb seda, mis tal kästakse. Originaalsisu tootmine, mis nõuab enam kui lihtsalt refereerimist või tõlkimist ja rõhub ennekõike tööprotsessi vaheldusrikkusele (sellest tulenevalt ka töö tulemi vaheldusrikkusele), nõuab intervjuueeritavate hinnangul jällegi oma initsiatiivi. Seega, kui toimetused püüdleks ideaalis originaalse ja konkurentidest eristuva sisu poole, siis on selle üks

peamisi eesmärke palgata ka tööle mitte „roboteid“ nagu ütleb Reinap, vaid inimesi, kes suudavad ja julgevad ise mõelda ning ideid pakkuda.

Oma initsiatiiv tuleb kasuks ka olukorras, kus veebiajakirjanik peab tegema rohkem, kui ta tavapäraselt harjunud on. Võib ette tulla olukordi, kus ajakirjanikul tuleb toimetusest väljas käia ja lisaks artikli kirjutamisele ka näiteks loo tarvis pildistada, videot, heli üles võtta. Antud aspekti mainis Martin Šmutov. Sellisel puhul ei ole soositud, et on palgal ajakirjanik, kellele tuleb täpseid käsklusi jagada, vaid et tegu oleks mõtleva inimesega, kes suudab ise vastavalt olukorrale haarata initsiatiivi enda kätte ja maksimaalselt hea loo nimel vajalikud sammud astuda.

Koostööaldis hoiak

Eero Hyvönen toob välja, et ajakirjaniku puhul on oluline ka koostööaldis hoiak. Koostöövõime kui selline ei tähenda ju veel automaatselt seda, et inimene mingis kollektiivis koostööd teeb. Tal võib olla oskus koostööd teha, aga võib-olla meeldib talle endale pigem oma tööd individuaalsetest printsiipidest lähtuvalt teha. Seega on koostööaldis hoiak koostöövõimest täiesti eraldiseisev pädevus. Selleks, et koostöö toimiks, on vaja nii hoiakut kui oskust koostööd teha, sest kui on olemas hoiak koostöö tegemiseks, aga pole oskust, siis koostöö ei toimi ja vastupidi.

Teadmised

Eriteadmised kommunikatsiooni ja ajakirjanduse välistes valdkondades

Nii Soonvald kui Hyvönen toovad välja, et eriteadmised ajakirjandusvälisest valdkonnast on hinnatud, kuna need annavad ajakirjanikule väärtuslikud teadmised alternatiivselt elualalt. Soonvald ütleb seejuures, et mõnelt muult elualalt tulnud ajakirjanik on toimetuses veelgi väärtuslikum kui ajakirjanduseriala omandanu.

Ma arvan, et Eesti filoloogiad, ajaloolased, need, kes on õppinud majandust, arstiteadust, juurat. Ma arvan, et neil on eeldused veel paremini läbi lüüa ajakirjanduses, kui neil, kes on õppinud ajakirjandust. Neil on lisa taust ja neil on olemas sellised omandatud kvaliteedid, mida sellisel humanitaaril, kes on Tartus õppinud, ei ole (Urmo Soonvald).

Nii Hyvönen kui Soonvald mainivad ühe prioriteetse eriteadmisenähtena õigeusteaduse alaseid teadmisi. Soonvald tähtsustab juura teadmiste olemasolu seoses sellega, et ajakirjanikul võib osutada vajalikuks suhelda allikatega näiteks konfliktiolukordades, kus nii allikal kui

ajakirjanikul on informatsiooni mitte andmise või andmise juures omad õigused ja piirangud. Sellistel puhkudel on kasulik õiguslaste teadmistega enda ja allika piire tunda.

Samas eriteadmistest üksi ilmselt ei piisa. Kui ajakirjanik omab spetsiifilisi teadmisi mõnes teises valdkonnas ja on oma ala ekspert, kuid ei oska seda lugeja jaoks arusaadavalt presenteerida, pole kõne all olevast pädevusest auditooriumi vaatevinklist lähtudes kasu. Seda rõhutab ka Hyvönen, öeldes, et spetsiifilised teadmised on kasulikud vaid sümbioosis hea loo jutustamise oskusega.

Universaalne ajakirjanduslik regulatsioon (ajakirjanduseetika)

Õigusteaduse alaste eriteadmiste pädevuste soosimine läheb osaliselt kokku ka ajakirjanduseetika tundmisega, mille toovad intervjuudes välja nii Šmutov kui Soonvald. Samas, ükski teine intervjuueeritav ühtegi eetikaalast või muud ajakirjandusliku regulatsiooni aspekte välja ei toonudki. Kas see võib olla märk sellest, et universaalne ajakirjandusregulatsioon pole veebiajakirjanduses niivõrd oluline prioriteet?

Lokaalse (riigisisese) meediamaastiku tundmine

Elina Schuller toob meediamaastiku tundmise pädevuse välja seoses konkurentsivõime parandamisega – oluline on teada, mida teised teevad ja oskus sellest lähtuvalt ise teisiti/paremini teha. Seega on see seotud ka originaalse ja loova lähenemisega. Ka Pierce ja Miller (2007) uurimusest ajalehtede peatoimetajatega selgus, et soositakse ajakirjanikke, kel on teadmised ajakirjandusmaastikust.

Temaatiline paljuoskuslikkus, lai silmaring

Ville Grahn toob laia silmaringi pädevuse sisse osalt hoiakute kontekstis. Ta vihjab, et veebi sisu tootval ajakirjanikul on tänapäeval vaja üheaegselt teha lugusid mitmes erinevas valdkonnas ja range spetsialiseerumine ei ole soositud, kui see tähendab, et selle arvelt kannatavad kõik muud teemadeplokid. Schuller aga juhhib tähelepanu, et soositud ajakirjanik toimetuses on pädev nii kõvadel kui ka pehmetel teemadel.

Sa pead teadma midagi Dalai Lamast, Põhja-Koreast ja samal ajal olema kursis sellega, kes on Kim Kardashian või Katwon Dees. Näiteks esilehte tehes, tuleb kõikide nende teemadega kursis olla (Elina Schuller).

Lai silmaringi saab osalt ühendada ka mitmekülguse/paindlikkuse oskusega. Samas on lai silmaring kindlasti osalt ka kohandumise ning loovuse ja originaalsuse alusteks või isegi informatsiooni hankimise oskuse aluseks. Seega lai silmaring on ilmselt pädevus, mis tuleb kasuks praktiliselt kõikide teiste pädevuste juures ja on osalt nendega seotud. Teemaatiline paljuosklikkus on lähedalt seotud ka konvergentsi-mõistega, kus tänapäeva ajakirjanik peab oskama lisaks erinevates rollides töötamisele, erinevatele platvormidele sisu tootmisele ka erinevatel teemadel kirjutada.

Oskused

Kiirus

Üks kõige enam välja toodud pädevus, mida intervjuueeritavad veebi sisu tootvatelt ajakirjanikelt ootavad, on kiirus. Oluline on hea reageerimisvõime ja oskus lülituda kiirelt ümber. Veebis pole aega terve päev ühe teemaga tegeleda, pigem tuleb osata kiirelt erinevaid tööülesandeid täita, olgu siis selleks kas loo kirjutamine või hoopis pressikonverentsile minek. Kuigi taolisi ülesandeid peab täitma ka paberisse sisu tootev ajakirjanik, siis veebiajakirjaniku jaoks teeb olukorra keerukamaks see, et temalt eeldatakse ka reaalselt arvulisi tulemusi ja kvantiteeti.

Paberajakirjanikuga võrreldes tuleb olla aktiivsem ja... kiire on halb sõna selle kohta. See ei tähenda, et tuleb kiiresti teha. Vaid kiire pigem reaktsiooni mõttes. Et suuta tegeleda ka mitme asjaga korraga ja mitte minna seal endaga segadusse ja kuskil teha seetõttu kehvemat tulemit /.../ Et kvaliteet ei kannataks ja et ei pea pärast häbenema (Martin Šmutov).

Kohati jääb mulje, et kuigi kiirus on ilmselt siiski veebiajakirjanduse puhul domineeriv märksõna, kipuvad toimetuste juhid seda sõna kartma. See tuleb eriti hästi välja Martin Šmutovi vastusest, kus ta hakkab vältima sõna kiirust ja toob lisaselgitusi, mida kiiruse väärtustamise all tegelikult mõtleb. Tema sõnul tuleb kiiruse juures jälgida ka kvaliteeti ja seda, et töö saaks hästi tehtud. Aga kiirus on siiski ju faktor ja selge see, et kiirusele rõhumiseta ei täidaks veebiajakirjandus oma primaarset funktsiooni - olla kiireim meedium ja infoallikas. Küsimus on pigem eelarvamuses, et kiire tegutsemine tähendab ka lohakust ja madalakvaliteedilist sisu. Šmutov püüab juba eos seda probleemi vältida.

Tähelepanuvääne on, et intervjuudest kokku loetud pädevustest kõige rohkem mainisid intervjuueeritavad just kiirust kui hinnatud või veebis vajaminevat pädevust, kuid näiteks pädevuste järjestamise ülesandes, mida viisin intervjuusid tehes läbi, oli kiirus kuue intervjuu

peale kokku kaheksast pädevusest viiendal kohal. Siin võib olla põhjuseks jällegi see, et juhid justkui kardavad seda sõna, kuna sellega võib seostuda lugejatel pigem negatiivsed konnotatsioonid näiteks kiirustamine, vead, pealiskaudsus jne. Teisisõnu, kui mustvalgelt paberil konkreetne pädevus ees on, siis ei pruugita seda pädevust justkui tähtsaks pidada.

Vaatamata sellele, et intervjuudest ilmses tõsiasi, et kiirus on oluline, nenditi ka seda, et üha rohkem püüeldakse ka kvaliteedi ja loovuse poole. Kuna internetis on uudiste üleküllus, tuleb ümber orienteeruda, leida uusi võimalusi lugeja tähelepanu köitmiseks, võitmiseks. Üks viis selle tegemiseks ongi kvaliteetsema, paeluvama sisu poole püüdlemine, kus lugejale üritatakse pakkuda mingit lisaväärtust, mida konkurents veel teinud ei ole, olgu selleks siis uudsed uudise esitamise lahendused vm.

Produktiivsus

Reinapi intervjuust tuleb välja ka nüanss, et kvantiteet on heaks mõõdupuuks võrdlemaks, kas üks või teine ajakirjanik on oma tööd hästi teinud. Produktiivsusest saab heaks ajakirjanikuks olemise etalon – mida rohkem toodad, seda parem oled. Sellest lähtuvalt on produktiivsus tegelikult suures osas võrdsustatav ka kiiruse pädevusega. Ehk, kui sa pead tegema kindlas ajaühikus kindla arvu uudisühikuid ja kehtib põhimõte, et mida rohkem seda uhkem, siis järelikult tähendab see ennekõike võimalikult kiiresti töö tegemist.

Kui näiteks vaadatakse, et kõigil on nii palju lugusid ja sellel ei ole, siis hakkad vaatama, et kas tal on siis tõsisemad lood. Ei ole, on kehvemad lood. Siis saab küsida, et millega ta tegeleb sellel ajal (Aivar Reinap).

Elina Schuller toob Iltalehti näol välja, et produktiivsust mõõdetakse ka artiklite klikkide kontekstis, kus ajakirjanikke hinnatakse selle põhjal, kui palju klikke lood on genereerinud. Üheks kollektiivse preemia saamise mõõdupuuks ongi tema sõnul see, et ühe osakonna ajakirjanikel peab näiteks ühe kuu klikkide arv ületama mingi kindla piiri. Sellisel juhul saab rääkida ikkagi produktiivsusest ehk võimalikult paljude artiklite tootmisest, eesmärgiga saada võimalikult palju klikke.

Samas saab siit välja lugeda ka sensatsioonihimu, st ajakirjanikult eeldatakse justkui, et ta toodaks artikleid, mis paneksid inimese artiklil klikkima. Sellest aspektist lähtudes vaadates jääb mulje, et heaks ajakirjanikuks olemise kriteeriumiks on mitte ainult kiire olemine, vaid ka klikkide kogumine. Samas on liigselt klikkide jälgimisel ja selle põhjal järelduste tegemisel ka mitmeid ohumärke, nagu toob välja Ville Grahn, kes mainib, et tihti

võib suur klikkide arv väljendada ka seda, kuivõrd kehvaks või naeruväärseks mingit artiklit peetakse. Teisisõnu, suur klikkide arv ei näita sugugi loo või lugude kvaliteeti.

Täpsus

Ka täpsus eelistatud pädevusena tuleb Ville Grahni intervjuust välja. Onlaini sisu tootes peab ajakirjanik rohkem vastutama oma kirjutatu pärast. Intervjuudest selgus, et tihti ei loe artiklit enne veebis avaldamist peale autori või ajakirjaniku enda üle mitte keegi. Sestap lasub ajakirjanikul suurem vastutus ja kohustus selle ees, et tema käe läbi saab internetti kõigile lugemiseks õige, kontrollitud ja vigadeta kirjatükk. See tähendab, et kiirus-produktiivsus ja täpsus-korrektus peavad toimima sümbioosis.

Kirjutamise oskus ja keelevaist

Antud alapeatüki all käsitletlen tsitaate, kus intervjuueeritavad vihjavad, et ajakirjanik peaks oskama üldiselt kirjutama stiilpuhtalt, vigadeta, korrektses eesti keeles. Kuna õigesti kirjutamise oskuse eeldab hea keelevaistu olemasolu, paigutan nad ühe alapeatüki alla.

Keelevaist on veebi sisu tootvatel ajakirjanikel väga oluline pädevus samal põhjusel, miks on oluline olla täpne - võib juhtuda, et ajakirjanik peab ise ainuisikuliselt vastutama selle eest, et tema avaldatud artikkel on nii sisulises kui ka „presentatsiooni“ mõttes vigadeta. See tähendab stiilipuhast, grammatikavigadeta ja ka hooletusvigadeta.

Et tal peab olema ikka keeleoskus, me ei hakka siin küll õpetama midagi. Ja siin ei ole ju ka kontrolli. Et kui see ikka välja tuleb, et ta kirjutab järjest mingeid jaburusi onju, siis tuleb ta ikkagi kohe katseajal lahti lasta. Selliseid näiteid on ka. Aga nad on mujale tööle saanud, ka Delfisse, näiteks (Aivar Reinap).

Reinapi resoluutne positsioon selle oskuse mittevaldamise osas vihjab ka selgelt tööandja ja töötaja vahelisele positsioonile, kus tööandja ei ole huvitatud otseselt töötaja arendamisest ja toetamisest, vaid soovib pigem saada kohe konkreetse pädevuse valdamist.

Lisaks saab Reinapi öeldust järeldada, et keelevaist on eriti oluline veebi sisu tootva ajakirjaniku puhul ka sellepärast, et see on hea toimetamisoskuse eelduseks, milleta tema sõnul veebiajakirjanik hakkama ei saaks. Viimane vihjab sellele, et veebi sisu tootva ajakirjaniku tööülesannete hulka kuulub lisaks reporteritööle ka toimetajatöö. Šmutov tõmbab uudise kirjutamise oskuse ja keelevaistu vahele paralleeli.

Šmutov vihjab ka vajalikkusele tunnetada väljaande stiili ja oskust sellest lähtuvalt oma artikleid kirjutada.

Loo jutustamise/esitamise oskus

Lisaks grammatiliselt õigesti kirjutamise oskusele toovad Hyvönen ja Šmutov välja ka huvitavalt kirjutamise oskuse. Hyvöneni meelest on oluline kogutud materjal ka huvitavalt ja loovalt lugejatele presenteerida, sest ilma hea lahendusteta võib hea artikkel infoküllases veebis lugejale kahe silma vahele jääda.

Ei piisa ainult sellest, et leiad midagi uudisvääruslikku. Pead oskama ka hästi lugu jutustada ja seda tänapäeval üha rohkem, sest nii palju toimub ja inimestel on üha kiirem. Sellest tulenevalt pead oskama jõuda kiirelt peamiseni ja selle samal ajal ka inimestele mõistetavaks tegema (Eero Hyvönen).

Šmutov tõdeb, et lisaks elementaarsele uudise kirjutamise oskusele on vajalik ära tabada väljaandele sobiv stiil, mis ei pruugi alati kattuda täielikult näiteks klassikalise ümberpööratud püramiidi võttega uudise kirjutamisel.

Hea loo kirjutamise oskuse töid välja ka Huang et al (2006) oma uurimuses, kus küsitleti toimetajaid, ajakirjanikke ja ajakirjandusprofessoreid. Nende sõnul on tegemist ühe tuumse pädevusega, mille kõrval on kõik muu teisejärguline.

Uudise kirjutamise oskus

Intervjuudest ilmneb, et sarnaselt teistele platvormidele on ka veebi sisu tootmisel üks kõige olulisemaid nüansse oskus kirjutada uudist ja tajuda, mis on uudis ja mis mitte (teisisõnu oskus tunda ära uudisväärus). Kui veebiajakirjanduse algusaastatel pandi rohkem rõhku tõlkelugudele, pressiteadetele ja ehk paberlehe uudiste kopeerimisele, siis nüüd peavad ka veebiajakirjanikud edukalt ja kiiresti suutma kirjutada originaalseid uudislugusid. Uudisloo kirjutamise oskus peab ehk veelgi paremini omandatud olema kui paberlehes, sest paberlehega võrreldes tuleb uudiseid kirjutada kordades kiiremini ja rohkem kui paberis. Uudise kirjutamise oskusest rääkides näib, et intervjuueeritavate jaoks on konkreetselt uudise kirjutamise tehniline külg väiksem fookuse koht. Põhirõhk on ennekõike uudise ära tundmises või uudisvääruse tajumises.

Šmutovi intervjuust selgub, et uudise kirjutamise oskus on üheks veebiajakirjanikuna tööle saamise eelduseks, kuna selle pädevuse valdamist testitakse ka tööintervjuudel.

Ville Grahn toob välja huvitava nüansi, et tema meelest polegi võimalik toimetuses enam uuele ajakirjanikule õpetada, mis on uudis.

/.../ Kui sa tuled siia ülikoolist ja sul pole endiselt päris selge, mis asi on uudis, siis on seda hiljem juba raske selgeks õpetada. See on ilmselt kõige olulisem oskus. Sa pead mõistma, mis on uudis ja kuidas teha uudislugu (Ville Grahn).

See on otseselt seotud uudise kirjutamise oskusega, sest kui ajakirjanik ei tea, mis on uudis, pole tal ka oskusega, kuidas seda kirjutada, midagi ette võtta. Ta vihjab, et ülikool peaks tudengile võimaldama omandada oskuse uudis ära tunda ja seda ka kirjutada.

Traditsiooniliste ajakirjandusoskuste, näiteks uudise kirjutamise oskuse ja uudisväärtuse äratundmise olulisus tuli välja ka Pierce & Miller (2007) ning Russial & Santana (2011) uurimustest. Pierce & Milleri (2007) uurimistööst selgus, et peatoimetajad eeldavad ajakirjanikke tööle palgates neilt kõige enam just eelmainitud pädevusi, vaatamata sellele, et tehnilised veebiplatvormiga seonduvad pädevused on samuti üha olulisemateks muutuvad.

Oskus kirjutada mõnes muus žanris

Intervjuudest selgus, et veebis pole nõutav mitte ainult uudise kirjutamise oskus vaid ka oskus kirjutada muudes žanrites, et pakkuda jällegi lugejatele midagi tavapärasemast erilisemat. Nii Martin Šmutov kui Aivar Reinap tõid välja, et nende veebitoimetustes puutuvad veebi sisu tootvad ajakirjanikud kokku just nimelt mitmete erinevate žanrite kirjutamisega.

Lisaks on veebis ajakirjanikul võimalus integreerida artiklisse videot, heliklippi, audiogaleriid, pildigaleriid jpm, mis tähendab, et uudisest loomingulisemate žanrite nagu reportaaži puhul saab hea loovuse korral pakkuda lugejatele paberlehega võrreldes enamat.

Tekstitoimetamise oskus

Enamikes intervjuudest selgub, et veebis ei ole puhtakoelisi reportereid-toimetajaid, pigem võiks neid laias laastus nimetada veebiajakirjanikeks või veebi sisu tootvateks ajakirjanikeks. Sellele viitab ka tõsiasi, et intervjuudest selgus, et toimetamiseoskus on pädevusena väga hinnatud. Urmo Soonvald rõhutab ennekõike lugude meisterlikku vormistamist ning Martin Šmutov lisab, et reporter peabki veebitoimetuses üldjuhul olema ka toimetaja pädevustega.

Samas jääb toimetamisoskusest üksinda väheks, kui pädevustepagasis pole ühes sellega ka reporteritöö tegemise oskust. See selgus ka kandidaatide valikul (vt. lisa 2), kus osa intervjuueeritavatest välistas hüpoteetilise tööle palkamise käigus kandidaatide hulgast esmalt ajakirjaniku, kel töökogemus vaid veebis tõlkelugusid tehes ja kellel oli vähene reporteritöö

kogemus. See vihjab trendile, kus pigem on eelistatud ajakirjanikud, kes omavad reporteritöö oskusi sümbioosis toimetamise oskustega.

Tekstitoimetamise oskuse olulisus selgus ka Russial & Santana (2011) uurimusest, kes väitsid, et eelpool mainitud pädevus on oluline nii veebi kui ka paberlehte sisu tootes. Põhjenduseks võib nende arvates olla toimetustes aset leidvad pidevad koondamislained ja ka toimetuste ühinemised, kus võib ilmnedu olukord, et üks ajakirjanik peab uues keskkonnas ära tegema mitme vanas keskkonnas töötanud ajakirjaniku töö, sealhulgas peab reporter suutma toimetada teksti jne.

Magee (2006) rõhutas samuti enda uurimistöö tulemuste põhjal tekstitoimetamise oskuse vajalikkust veebi sisu tootvatel ajakirjanikel.

Oskus tunda ära uudisväärtus

Intervjuudest selgub, et väga oluline ja hinnatud pädevus veebi sisu tootva ajakirjaniku puhul on üks kõige traditsioonilisemaid ajakirjanduspädevusi – oskus tunda ära uudisväärtus. See võib vihjata sellele, et veebis tähtsustatakse originaalsisu tootmist ehk oluline on ära tabada, mida on hetkel tarvis kajastada. Samas võib see vihjata ka sellele, et näiteks erinevaid pressiteateid lugedes, välismaised veebilehti sirvides tuleb osata läbi sõeluda, mis on uudisväärtuslik, mis mitte.

././Tunda huvi selle vastu, et mis inimestel mureks on, kas täna elekter, homme üürihinnad või see, et kuidas Ott Lepland, kuula-a-a-aad venitab. ././ Et mida räägitakse kohvinurgas ja siis see oskus kohvinurgas kuuldu võimalikult ägedalt kirja panna, allikatega (Martin Šmutov).

Hyvönen rõhub oskusele teha vahet, milline info on tõene, milline väär ja oskusel eristada inimestele korda minevaid teemasid kõmüst. Kui Hyvönen väidab, et ajakirjanik peaks suutma ennetada justnimelt „suuri“ ja ühiskonda muutvaid teemasid, siis Soonvald rõhutab pigem, et oluline on, et ajakirjanik tegutseks operatiivselt ja kiirelt – et väljaanne ei peaks konkurentidega võrreldes jääma mitte tagaajajarolli vaid olema eestvedaja.

Šmutov toob välja ka selle, et tegelikult ei peaks kiirus olema alati mõõdupuu, mille järgi veebis juhitudakse, vaid tuleks mõelda ka sellele, kuidas saada maksimaalselt hea uudis ja pakkuda lugejatele midagi konkurentidest erinevat, eriti taolistel puhkudel, kui erinevad toimetused saavad sama teemavihje – näiteks pressiteate näol.

Šmutovi vastusest võib välja lugeda, et alati ei pruugi operatiivsus ja „esimeseks olemine“ õigustatud olla, kui see tuleb kvaliteedi ja lugeja heaolu arvelt. Ilmselt on kõige keerukam leida tasakaal operatiivse ja kvaliteetse vahel.

Kui Soonvald tõi välja olulise nüansina, et ajakirjanik peab suutma olla ise teemade tekitaja, mitte konkurentside jälgedes jooksja, siis Schulleri vastusest võib välja lugeda, et veebi sisu tootva ajakirjanik peab suutma ka konkurentside järgi šnitti võtta ja suutma ära tajuda, mida tasub ka enda väljaandes kajastada vaatamata viivitusele. Seega ei tähenda mitte-esimene olemine, et uudist siiski üles ei panda. Selle väärtus võib küll väiksem olla, aga oluline on siiski ka see, et väljaandel oleks olemas vähemalt see osa sisust, mis on konkurendil (juhul, kui see on piisavalt uudisväärtuslik).

Taolistel juhtudel, kui ollakse konkurentidest aeglasem, võib jällegi kasulikuks tulla teemale lisaväärtuse andmine mõne boonussenüansi näol, olgu selleks siis fotod kohapealt või lisaintervjuud asjaosalistega.

Uudisväärtuse olulisus pädevusena selgus ka Du & Thornburgi (2011) uurimusest, kus viimast hinnati üheks olulisimaks pädevuseks veebi sisu tootva ajakirjaniku puhul.

Analüüsivõime

Intervjueeritavad tõi välja, et analüüsioskus on veebis oluline pädevus, kuna infokülluse ja kiire töötempo tõttu on vaja kiirelt ja pädevalt osata analüüsida ja selekteerida, millist teemat tasub kajastada, millist mitte, milline vihje on usaldusväärne, milline mitte. Seda seetõttu, et veebis võib intervjueeritavate sõnutsi olla palju haipi ja väärinformatsiooni.

Analüüsivõime käib tihti koos kriitilise mõtlemisega. Ka intervjueeritavad kasutavad mõistet „kriitiliselt analüüsida“ ja kui lugeda intervjueeritavate vastuseid, siis on analüüsimise peamine eesmärk siiski eristada uudisväärtuslik muust infomürast. See tähendab aga sisuliselt siiski ennekõike kriitilist analüüsi.

Võime analüüsida avalikkuses toimuvaid protsesse

Reinapi intervjuust tuleb välja ka tõik, et ülikool peaks võimaldama tulevastele tööturule saabuvatele veebi sisu tootvatele ajakirjanikele omandada analüüsivõimet. Seda eriti kontekstis, kus on vaja lahti mõtestada avalikkuses toimuvaid protsesse. Reinap suisa eeldab, et ülikool annab lõpetajale pädevusena kaasa analüüsivõime. Seejuures toob ta välja, et seda annab just nimelt ülikool üldiselt ja mitte tingimata ajakirjandusharidus.

Seejuures Hyvönen eeldab, et just nimelt ajalugu õppinud inimene (vastupidiselt ajakirjanduse lõpetanud kandidaadile) on ennekõike võimeline ühiskonnas toimuvaid protsesse analüüsima, kui eelistas kandidaatide valikul ajakirjandusharidusega kandidaatidele ajaloo haridusega inimest ning lisas sinna juurde, et taolisel inimesel võiks olla parem ülevaade maailmas toimuvast.

Kriitiline mõtlemine

Analüüsivõimega käib tihti sümbioosis kriitiline mõtlemisvõime, mida intervjueritavad samuti ajakirjanikes hinnatud pädevusena välja tõid.

Kui Reinap eeldas, et ülikoolis õppimise käigus omandab lõpetanu analüüsioskuse, siis Schulleri intervjuust selgub, et suurim kink, mida ülikool lõpetanule annab, on kriitilise mõtlemise oskus.

/.../ Kriitiline mõtlemine on minu meelest väga oluline, sest isegi, kui sa oled hea krimireporter ja sa suhtled inimestega ning sa ei suuda seejuures kriitiliselt mõelda, võib sind väga kergesti ära kasutada. Seetõttu on minu meelest kõige olulisem ja väärtuslikum asi, mida ülikoolid inimestele pakuvad just kriitiline mõtlemine (Elina Schuller).

Kiire õppimisvõime

Intervjuudest selgub et ka õppimisvõime oskusena on veebi sisu tootva ajakirjaniku puhul hinnatud. Seda eriti, kuna veebis võivad muutused olla päevade, mitte kuude või suisa aastate küsimus.

Õppimisvõimet nähakse kui pädevust, mis kompenseerib ka teiste pädevuste puudulikkuse, näiteks võõrkeeleskuse, sest kui on olemas õppimisvõime, siis on ajakirjanik võimeline uusi pädevusi omandama ja oma esialgsed nõrkused seljatama. Taolise nüansi tõi välja Martin Šmutov, kes nimetas õppimisvõimet universaalseks oskuseks, mis on rakendatav mitmete probleemide seljatamiseks.

Schuller toob intervjuus välja ka selle, et kuigi õppimisvõime on outline, on sellest veelgi olulisem hoiak ja tahe õppida, sest ajakirjanikule on väga raske õpetada hoiakuid. Schulleri arvates peab ajakirjanik ise tahtma õppida ja omandada üha uusi pädevusi, kuna see on vajalik, et oma tööd maksimaalselt hästi teha.

Ka Magee (2006) uurimistööst ilmnes tõsiasi, et kiire õppimisvõime omamine on veebiajakirjanike puhul äärmiselt oluline.

Hea kohanemisvõime

Hea kohanemisvõime vajalikkus tuleneb veebis ennekõike kiiresti muutuvast keskkonnast, mida omakorda tingib kiiresti muutuv tehnoloogia. Selles keskkonnas töötav inimene peab olema võimeline kohanema ühes ümbritseva keskkonnaga. Seejuures on taoline adaptiivne pädevus tugevaks vastukaaluks veebiajakirjanduses üldiselt domineerivale rutiinsusele. Võib ehk öelda, et see on inimese jaoks potentsiaalne konfliktikoht.

Elina Schuller toob välja, et kiire kohanemisvõime vajalikkuse tingib täpsemalt see, et veebi sisu tootev ajakirjanik peab uue meedia valdkonnas arvestama ka sellega, et sisu toodetakse mobiilsetele platvormidele nagu nutitelefonid ja tahvelarvutid.

Kohanemisvõime on oluline ka sellepärast, et veebis peab inimene töötama mitte ainult igapäevaselt kindlal positsioonil, vaid nagu intervjuudest selgub, tuleb ette, et kord tuleb olla reporterirollis, kord toimetajarollis. Sama kehtib ka teemade kohta. Harva on veebiajakirjanikud kindlat teemablokki kajastavad. Sagedasem praktika on see, et tuleb olla tugev ja suuta kirjutada väga laiades teemaderingis.

Kohanemisvõime ei ole tegelikkuses mitte ainult oskus, vaid pigem võib teda isegi hoiaku alla liigitada, sest intervjuueeritavad toovad välja ka selle, et oluline pole vaid see, et ajakirjanik on võimeline muutustega kaasa minema, kohanema, uusi asju omandama, vaid pigem nad peavad seda ka ise tahtma. Neil peab olema reaalne soov ise end pidvalt arendada, aidata luua kogu süsteemi paremaks, olla ise aktiivne n.ö „mängur“ ja mitte passiivne rutiinse, sokivabriku töö tegija. Hyvönen on skeptiline ja arvab, et taoline pädevus ajakirjanikul kas on või mitte. Seda on võimatu õpetada, veelgi vähem on tema meelest seda võimalik ülikoolis omandada.

Soonvald toob välja, et oluline on ka see, et ajakirjanik ei oleks liialt oma varasemates kogemustes kinni. See tähendab, et kui inimene on pikka aega ühes toimetuses töötanud, on oht, et temast võib saada oma harjumuste ori. Ta harjub ära vaid ühte moodi tegutsemisega ja võib välja kujuneda võltsarusaam, et ainus moodus on minu moodus ja teisi mooduseid, variante ei olegi. Oluline on, et ajakirjanik suudaks oma kogemuse ja pagasi võtta ja nende toel uues muutavas keskkonnas veegi paremini hakkama saada.

Probleemide lahendamine

Kuna veebis tuleb pidevalt tegeleda mitme asjaga korraga – multitegumtöö ja produktiivsus on olulised märksõnad – siis väga oluline on taolistes olukordades taluda stressi, pinget ja saada hakkama kiires tempos, tähtaegadest lähtuvalt töötamisega. Selleks on omakorda

vajalik psühholoogiline oskus iseendaga keerukates olukordades hakkama saada. Probleemide lahendamise oskuse all on antud töö raames mõeldud ennekõike inimese isiklike tööalaseid probleeme. Sellest tulenevalt on see oskus peamiselt seotud psühholoogiliste aspektidega. Soonvald rõhutab pinge talumise oskust ennekõike konkurentidega võidujooksmise kontekstis. Teisisõnu toob sisse veebiajakirjanduse kiire loomu ning annab mõista, et tempos püsimiseks peab inimene olema psühholoogiliselt selleks ette valmistunud.

Hea suhtlemisoskus

Veebis on suhtlemisoskus sama oluline, kui teistes kanalites. Hea suhtlemisoskus on viis suhelda allikatega nii, et nad sinuga ka järgmisel korral suhelda tahaksid, sest nagu Soonvald välja toob – hea ajakirjaniku defineerib tema allikate pagas.

See ajakirjanik on tugev, kellel on oma allikad olemas. See point, et kas lehed kaovad või ei kao, et kas televisioon kolib internetti või ei koli - kui sul on omad allikad, siis sa jääd alati läbilöögivõimeliseks (Urmo Soonvald).

Schuller toob välja, et veebi sisu tootvatel ajakirjanikel ei pruugi allikatega otsesuhtlust väga tihti ette tulla, mis vihjab, et veebis viljeletakse siiski originaallugude kirjutamise kõrval paljuski ka nn tõlkeajakirjandust.

Allikate rikkust eraldiseisval kujul ei saa aga otseselt nimetada pädevuseks, kuna see pole ei oskus, teadmine ega hoiak. Pigem on see ajakirjaniku ressurss, mida otseselt ei saagi ülikoolis õpetada. Ülikool ei saa lõpetanule allikatepagasit kaasa anda, vaid saab õpetada viise, kuidas allikaid selliselt hoida, et nad sooviksid ajakirjanikuga ka tulevikus koostööd teha ja et kokkupuuted ei jääks ühekordseteks.

Koostöötamise võime

Suhtlemisoskusega tihedalt seotud on koostöötamise võime pädevus. See saab eriti oluliseks olukorras, kus toimetused on ühinenud ja ühes hoones töötavad koos mitme toimetuse töötajad. Ja seda ka juhul, kui üks ajakirjanik peab erinevates kanalites töötavate inimestega tegema koostööd, juhul, kui ta peab oma artikli eri platvormide jaoks näiteks televisiooni või paberisse ümber tegema.

Veebikeskkonnas orienteerumine, hakkamasaamine

Grahn toob välja, et veebikeskkonnas töötamise õppimiseks peab inimene seal võimalikult palju aega veetma, seal lihtsalt olema ja harjuma. Seejuures on tähelepanuväärne, et Grahn rõhutab veebikeskkonnas olemise juures just sotsiaalmeediat. Grahn ei maini, et on vaja, et noor omaks töökogemust onlainis töötamisel, st et ta oleks harjunud näiteks uudiseid veebi tegema jne vaid pigem, et peab lihtsalt tundma veebispetsiifikat ja oskama seal orienteeruda. Ta vihjab, et veebispetsiifikat ei saa õppida teooria lugemise käigus, vaid et vaja on reaalselt kogemust, mis ei pea aga ilmtingimata olema töökogemus, vaid võib olla ka isiklikul tasemel.

/.../ ma arvan, et kõige olulisem on tudengitele õpetada onlainis olemist. Küsimus pole selles, et kas lugeda raamatuid, mis räägivad sellest, kuidas onlain-keskkond töötab, vaid nad peaksid kasutama Facebooki ja Twitterit ja uudisteagregaatide ja otsingumootorid jne. /.../ Ainus võimalus see selgeks õppida, on ise selles viibida (Ville Grahn).

Veebikeskkonnas hakkamasaamine, orienteerumine on eelduseks ka sellele, et veebi sisu tootev ajakirjanik adub üleüldist veebikeskkonda, uue meedia spetsiifikat ja mõistab selle eripärasid ning oskab samas ära kasutada ka selle võlusid, võimalusi.

Soonvald ütleb, et veebireporteril on lisaks kirjutamisele ülesanne leida õiged pildid, need vajadusel tellima ning ka internetiavarustest vajadusel sobiva teemakohase video leidma. Soonvaldi välja toodud nüansid on osalt ka veebiajakirjanduse spetsiifilised tehnilised pädevused, kuid kuna neid saab seostada ka üldlevinud veebikeskkonnas orienteerumise oskusega - piltide lisamine või isegi algtasemel HTML-koodi kasutamine on ju tänapäeval kasutatav sotsiaalmeedias või näiteks blogides - siis võib neid tõlgendada ka kui üldisemalt veebikeskkonnas orienteerumise oskusena. Samas märkimisväärne on ka see, et tegelikult Soonvald ei ütle, et oluline on pildi tegemine, video tegemine vaid pigem lihtsalt nende integreerimine, artiklile külge linkimine.

Sotsiaalmeedia kasutamine

Sotsiaalmeedia kasutamise oskuse võib sisuliselt kokku panna veebikeskkonnas orienteerumise oskusega. Sotsiaalmeediast on saanud veebiajakirjanduses oluline ja vajalik nii teemade allikas kui ka platvorm, kus lugusid jagada, avaldada ja rohkemate inimesteni jõuda. Sotsiaalmeedias orienteerumise oskust mainis Urmo Soonvald.

Tehniline pädevus

Peamiste tehniliste pädevustena tõid intervjueeritavad välja üksnes veebihaldussüsteemide kasutamise oskuse. Samas toovad nii Schuller kui ka Reinap välja, et neid süsteeme on võimalik väga kergesti selgeks õppida.

Tänapäeva tehnoloogia on nii labane, et selle õpetab viie minutiga kõik selgeks. Siin ei ole üldse küsimust (Aivar Reinap).

Grahni sõnul on teatav tehnoloogiline pädevus siiski nõutav, kuid see pole nii tähtis kui üleüldiselt heaks ajakirjanikuks olemine ning sellest tulenevalt ei olegi tänapäeval väga vahet, kas ajakirjanik toodab sisu peamiselt veebi või paberisse – nõutavad pädevused on põhimõtteliselt samad.

Võib öelda, et kui lähtuda intervjueeritavate vastustest, siis vaatamata sellele, et veebajakirjandus hõlmab endas üsna palju tehnilisi nüansse, ei ole nende eeldamine ajakirjanikelt primaarne. Ühest küljest ilmselt sellepärast, et taolised tehnilised pädevused on erinevate toimetuste puhul küllalt varieeruvad ja teisalt sellepärast, et nende omandamine on tehtud suhteliselt lihtsaks. Näiteks veebisisu haldamise süsteemid on üles ehitatud taoliselt, et need oleksid kasutajasõbralikud ja ei eeldaks kasutajalt kõrgemaid IT-alaseid teadmisi, vaid need on lühikese aja jooksul selgeks õpitavad praktiliselt kõigile, kes on varem vähegi internetti ja arvutit kasutanud. Ka Lynch (2007) on Nieman Reportsis öelnud, et tegelikult nn internetiajastul üles kasvanud generatsioon tulevase ajakirjanikke on veebis olemisega sedavõrd harjunud, et suure tõenäosusega haaravad erinevaid tehnoloogilisi oskusi muuseas ja ilma suurema vaevata, mistõttu pole vaja, et ülikoolid nende oskuste õpetamisele ka sedavõrd palju rõhku paneks.

Konkreetsed tehnoloogilisi pädevusi, mida veebi sisu tootval ajakirjanikul vaja peaks olema, toovad intervjueeritavad välja väga vähe, mis näitab seda, et tegelikult on muu, nagu näiteks soositud hoiakud ja head traditsioonilised ajakirjanduspädevused rohkem hinnas, kui viimaste tehnoloogiliste innovatsioonide meisterlik kasutamine. Samas, kuna intervjueeritavad rõhutasid, kui vajalik on õppimisvõime ja kohanemisvõime, tähendab see, et tegelikkuses hinnatakse siiski töötajaid, kes vajadusel suudavad kiiresti uute tehnoloogiate rakendamist õppida ja oma tööpraktikatesse ühildada.

Sarnaselt käesoleva uurimusega, selgus ka Fahmy (2008) uurimusest, et veebis on siiski rohkem hinnas traditsioonilised ajakirjandusoskused nagu näiteks reporteritöö oskus ja vähem oluline erinevate tehnoloogiliste pädevuste omamine. Samas HTML keeles kodeerimist

hinnati keskmise olulisusega, kuid minu uurimuses ei toonud mitte ükski intervjuueeritav seda välja. Ehk võib sellest järeldada, et valimis olevates toimetustes on siiski ajakirjanike töö peamiselt olla ajakirjanik ja tehniline külg jääb eraldi tehnilise personali hoolde.

Magee (2006) tuvastas oma uurimuses samasuguse trendi. Tehnoloogiates orienteerumist veebi sisu tootvatelt ajakirjanikelt küll eeldatakse, kuid enamikel juhtudel on prioriteediks siiski head traditsioonilise ajakirjandusoskustega seotud pädevused nagu näiteks tekstitoimetamise oskus. Kuid Magee tõi siiski välja, et ajakirjanikud peaksid olema tugevad HTML-is, fototöötluses ja oskama kasutada veebisisu haldamise süsteeme/programme. Minu uurimuses mainisid intervjuueeritavad vaid viimase pädevuse valdamise vajalikkust.

Eri kanalite jaoks sisu tootmine

Eri kanalite jaoks sisu tootmise all toovad intervjuueeritavad peamiselt välja paberlehe ja veebi sümbioosi ja selle, kuivõrd hästi suudab ajakirjanik kummassegi meediumisse sisu toota. Soonvaldi sõnul defineerib antud pädevuse omamine tugevat ajakirjanikku.

Soonvaldi sõnul peab ajakirjanik suutma teha head lugu vaatamata sellele, millises kanalis see lugu lõpuks avaldatakse, mis tähendab, et oluline on ajakirjaniku valmisolek ja suutlikkus mõelda ette.

Samas võib järeldada, et lugu tehes ei saagi ajakirjanik alati planeerida, kuidas oma lugu kõige atraktiivsemalt just kanalispetsiifikat arvesse võttes luua, sest puudub lihtsalt ülevaade, millisele platvormile lugu läheb.

Loovus, originaalsus

Veebiajakirjanduse üldise rutiinse automatiseerituse tõttu on loovus ja originaalne lähenemine üks eristumise võtmetegureid. Originaalne sisu võib olla veebikeskkonnas juba näiteks omauudise, mitte mõne pressiteate või tõlgitud uudise avaldamine. Originaalsuse ja loovuseta muutuks veebiajakirjandus surnud kopeerimise ringiks, kus uue sisu tootmine muutuks nullilähedaseks ja võimust võtaks suhtekorralduslik sisu, mis ei olekski enam ajakirjandus vaid reklaam või propaganda.

Hyvönen toob välja loovuse, kui teguri, mille kaudu on võimalik pakkuda auditooriumile väärtuslikku sisu, mille eest nad on nõus ka raha välja käima. Soonvald rõhub loovusele, kui konkurentide ületrumpamise tegurile.

Kõik toimetused maailmas ja Eestis tahavad teisi üle trumbata. Mõtlemine ja loovus on üks esmaseid omadusi või kõige lihtsam viis, et olla konkurentidest nutikam ja parem. Pakkuda lugejatele originaalset sisu (Urmo Soonvald).

Erinevalt Hyvönenist ja Soonvaldist ei kõrvuta Grahn ajakirjanike loovust meediaorganisatsioonide ärihuvidega, vaid vaatleb seda rohkem kui ajakirjaniku igapäevatööd soodustavad tegurit, kuna loov mõtlemine aitab ennekõike leida huvitavaid teemasid.

Fakt, et originaalsust märgitakse just seoses töötajate tunnustamisega ja et selle töid praktiliselt olulise pädevusena välja kõik intervjueeritavad, on märkimisväärne. Ilmselt on tegu äärmiselt hinnatud pädevusega veebis, mis on omane ainult parimatele. Originaalsuse ja loovuse saab seejuures praktiliselt üheks pädevuseks liita, kuna originaalne lähenemine ongi sisuliselt loov.

Hea visuaalne mõtlemine

Kui Soonvald tõi välja, et ajakirjanik peab vajadusel suutma artiklile sobiva pildi, video leidma ja integreerida, siis Schuller on ainus, kes rõhutab veebiajakirjaniku oskust siduda tekst pildiga ja jätta sellest ka hea visuaalne mulje.

Lugude visuaalne külg veebis on standardiseeritud haldussüsteemi tõttu tavaliselt suhteliselt fikseeritud, kuid kõige lihtsam sobiva pildi ja teksti sidumine on näiteks küllalt sagedasti vajaminev pädevus.

Intervjuerimisoskus

Intervjuudes mainitakse intervjuerimiseoskuse vajalikkust vaid ühel korral. See võib olla ohumärk rutiinsest inimallika-kaugest ajakirjandusest, kus allikaga otsesuhtlemist on vähe. Samas võib intervjuerimisoskus olla nii iseenesest mõistetav ajakirjanikule vajaminev pädevus, et intervjueeritavate arvates ei tasunud seda mainidagi. Ometigi, traditsioonilised ajakirjanduses vajaminevad pädevused nagu uudisväärtuse tundmine ja uudise kirjutamine leidsid intervjuudes mitmel korral äramärkimist.

Šmutov toob intervjuerimisoskuse välja, kui elementaarse oskuse, mille head valdamist kontrollitakse juba proovitööde tegemise käigus.

Võõrkeeleskus

Võõrkeeleskuse vajalikkuse toovad intervjuudes välja nii Soonvald, kes eeldab ajakirjanikelt vähemalt 2-3 võõrkeeleskuse valdamist, kui ka Schuller. Pädevuse vähene mainimine võib

esmapilgul vihjata, et võõrkeeleoskust ei peeta veebi sisu tootva ajakirjaniku puhul primaarseks. Samas selgub Schulleri intervjuust, et ehk on hoopis inglise keele oskamine sedavõrd iseenesestmõistetav, et see ei vääri isegi mainimist.

Piltide tegemine/filmimine

Soonvald on ainus, kes mainib piltide tegemise ja või filmimise oskuse vajalikkust veebi sisu tootval ajakirjanikul.

Kui käesolevas uurimuses ei mainitud valimisse kuuluvad intervjueeritavad fototöötluste, videmontaaži oskuse vajalikkust veebi sisu tootval ajakirjanikul, siis Carpenter (2009), uurides veebiajakirjanikele tööd pakkuvaid töökuulutusi, leidis, et need on pädevused, mida siiski kandidaatidelt eeldatakse. Eesti ja Soome tööturul tundub, et ajakirjanike leivaks on jäänud siiski traditsioonilisemate ajakirjaniku tööga kaasnevate ülesannete täitmine ja tehnilisemad ülesanded nagu videomontaaž või fototöötlemine jäetakse teistsuguse kompetentsiga inimestele (nt fotograafid).

4.2.2 Tööturu esindajate poolt eelistatud adaptiivsed- rutiinsed pädevused

Adaptiivsed pädevused

Intervjuudest ilmneb, et kõige rohkem eeldatakse veebi sisu tootvatelt ajakirjanikelt adaptiivseid pädevusi. Intervjueeritavad eelistavad ennekõike seda, et ajakirjanik oleks õppimisvõimeline ja suudaks toimetuses kohaneda. Seetõttu rõhutati nii adaptiivseid hoiakuid kui oskusi.

Arenemissoov või õppimise soov ning kohanemisvõime lähevadki lahku peamiselt kahes olukorras. Kui arenemissoov mängib olulist rolli inimese individuaalsel arengul sõltumata teda ümbritseva keskkonna muutustest, siis kohanemisvõime keskendub just nimelt keskkonnamuutustele ning sellele, kuidas inimene ennast vastavalt keskkonnale muudab või ennast sellesse keskkonda asetab.

Seejuures toob Hyvönen välja, et taolised adaptiivsust nõudvad pädevused on ajakirjandusse tulnud justkui uuema aja nähtusena seoses kiiresti muutuva ajakirjanduskeskkonnaga.

Tehnoloogiliste arengute tõttu kiiresti muutuvus uue meedia keskkonnas ongi seetõttu rohkem orienteeritud pigem hoiakutele ja adaptiivsetele pädevustele ning vähem ajakirjandusspetsiifilistele teadmistele ja oskustele, kuna need on ajas kaduva väärtusega.

Mainitud adaptiivsete pädevuste hulgas oligi seejuures väga palju selliseid pädevusi, mis on pigem universaalsed väga paljudele elualadele sobivad pädevused, mitte konkreetselt ajakirjandusele keskenduvad. Lisaks juba eelpool nimetatutele saab nende hulka lugeda ka näiteks analüüsivõime, mitmekesisuse, hea suhtlemisoskuse, koostöötamise võime, originaalsuse, loovuse jt.

Ka Huang et al (2006) uurimuses tõid mõned küsitletud välja, et olulised on laiemad teadmised ning ennekõike kriitiline mõtlemine ning tööetika, kuna spetsiifilised oskused on kiiremini omandatavad ja neid on võimalik õpetada juba vahetult töökohal. Nimetatud uurimistööst tuli välja, et paljud tööandjad eelistasid ennekõike kriitilise mõtlemise võimet, kuna see on ülejäänud oskuste omandamise aluseks, sealhuglas ka ajakirjandustöös vaja minevate tehniliste pädevuste osas.

Intervjueeritavad toovad käesoleva töö raames läbi viidud intervjuudes kriitilise mõtlemise olulisust välja mitmel korral. Samas on vajalik täheldada, et seda ei mainita, kui kohanemise elementi vaid pigem kui tõe ja väära info eristamist. Teisisõnu siiski pigem kui ajakirjandusspetsiifilist oskust.

Mainitud adaptiivsete pädevuste hulgas oli seejuures väga palju selliseid pädevusi, mis on pigem universaalsed väga paljudele elualadele sobivad pädevused, mitte konkreetselt ajakirjandusel baseeruvad. Lisaks juba eelpool nimetatutele saab nende hulka lugeda ka näiteks analüüsivõime, mitmekesisuse, hea suhtlemisoskuse, koostöötamise võime, originaalsuse, loovuse jt.

Kusjuures loovuse ja originaalsuse puhul saab rääkida just eristumise aspektist. Mitmed intervjueeritavad toovad välja, et konkurentidest eristumiseks on infokülluse ajastul oluline loov ja originaalne lähenemine.

Sellisel puhul saab loovuse adaptiivsusest rääkida pigem meediaorganisatsiooni tasemel, mitte niivõrd üksikindiviidi tasemel. Loovust on nimetanud üheks oluliseks komponendiks uues keskkonnas kohandumisel ka McKean (2007).

Intervjueeritavad tõid välja ka aspekti, et hinnas on see, kui tööle kandideerib mõni ajakirjanduse ja kommunikatsiooni alast väljaspoolt tulev inimene.

Kui üldiselt võib eriteadmisi pidada adaptiivseteks pädevusteks, kuna lisanduvad teadmised mingitelt muudelt elualadelt aitavad näiteks erinevate teemadega paremini kohanduda, siis antud tsitaadi näitel võib kahtlustada, et taolised spetsiifilised teadmised võivad mõjuda isegi vastupidiselt juhul, kui need tingivad spetsialiseerumise. Kas näiteks inimene, kellel puudub ajakirjandusharidus, kuid kes on mõne muu ala spetsialist, võib ehk

jäädagi ka ajakirjanikuna üksnes selle oma ala peale ja sattuda sellest tulenevalt väga kitsa temaatika ringi? Sellisest teemaringist väljatulek võiks sel juhul üsna raske olla ja igasuguste muutustega kohanemine sellest tulenevalt ka keerulisem.

Seega saabki ilmselt öelda, et kui eriteadmised tulevad ajakirjandusalastele teadmistele lisaks, siis on tegemist adaptiivse nähtusega, kui need tulevad aga ilma ajakirjandusalase ettevalmistuseta ja kitsate teadmistespektrina, siis võib see mõjuda pigem rutiinse pädevusena.

Teisel päeval tuleb minna kas valitsuse pressikonverentsile, riigikokku, kohtuma Marco Tasasega, ehk siis Strippar Marcoga, tegema temaga mingi intervjuu või midagi muud. See kõik oleneb sellest, et kuidas see päev kujuneb. Mis on need teemad, mis ta on ise välja pakkunud ja kuidas neid saab realiseerida selles ajas ja inimressursis, mis olemas on (Martin Šmutov).

Pigem võibki seetõttu adaptiivseks nimetada pädevust lai silmaring, millele vihjab Šmutov, kui räägib sellest, kuidas veebi sisu tootev ajakirjanik peab olema võimeline üheaegselt tegelema mitmete erinevate teemadega – alates strippar Marcost, lõpetades valitsuse pressikonverentsiga.

Kui antud töö raames selgus, et adaptiivsete pädevustena mainiti tähtsal kohal ära lai silmaring, loovus ja kriitiline mõtlemine, siis Carpenter (2009) oma uurimistöös tõi lisaks eelmainitutele veebiajakirjanike tööturul hinnatud adaptiivsete pädevustena välja veel ka probleemide lahendamise oskuse ja iseseisva mõtlemise võime.

Rutiinsed mittetehnilised pädevused

Intervjuudest selgus, et üks primaarseid tööturul nõutavaid pädevusi on kiirus ja produktiivsus.

Hea kandidaat on see, kes on väga kiiresti võimeline kõike tegema ja ei moluta. Kes on võimeline kohe reageerima, kui uudis tuleb, inimestele helistama, kohe asju üles panema (Aivar Reinap).

Kiirus ja produktiivsus on loomult pädevused, mis kaasnevad tihti rutiinsete tegevustega ja muudavad ajakirjandustöö liinitööks, kus oluline on pigem kvantiteet mitte kvaliteet. Onlainis töötades võib juhtuda, et langetakse rutiini ja sestap keskendutakse ainult n.ö ühikute tootmisele, mis tahes-tahtmata kipub praegu siiski veebikeskkonnas olema üks peamiseid kriteeriume eduka ajakirjanikutöö hindamiseks. Seega on oluline, et inimene sellises kiirust ja

ühikuid nõudvas keskkonnas suudaks rutiini vältida, tehes kas midagi originaalset, loovat, väljaspool kasti mõtlevat või võtma mõne muu sihi, mis on suurem kui näiteks tunnis kolme artikli tõlkimine.

Samas, ohukohaks on jällegi see, et kuigi veebis hinnatakse kõrgelt ka loovust ja originaalsust, siis kiirus oli kas kaudsel või otsesel kujul veebis samuti üks hinnatuimaid ja originaalsust on väga raske saavutada, kui tegelikult kannustab taolises keskkonnas töötavaid inimesi pidev tempo ja kvantiteedi nõudmine.

Ka Cox (McMillan 2009 kaudu) leidis, et tööturul on kiirus hinnatud pädevus. Tema artiklist tuli välja, et tööandjad hindavad noorust ja noorte kiiret reageerimisvõimet, kes suudavad kiireloomulise uudise vajadusel viie minutiga üles panna.

Ent võrreldes üldiste adaptiivsete pädevustega nagu analüüsivõime, kriitiline mõtlemine, loovus ja teised, mis ei ole konkreetselt ajakirjandusekesksed pädevused, saab konkreetselt ajakirjandusele keskenduvaid pädevusi pigem rutiinseteks nimetada. Hinnatud on just traditsioonilised ajakirjandusoskused nagu uudise kirjutamise oskus ja tekstitoimetamise oskus ning intervjuerimisoskus.

Need oskused on ühest küljest äärmiselt septsiihilised ja sellest tulenevalt rutiinsed, isegi ajakirjandusalaselt saab kõneleda nende pädevuste puhul rutiinist, kuna tegemist on oskustega, mis kätkevad endas pigem ajakirjandustöö rutiinseid osi. Samas on need ajakirjandustöös ja sealhulgas ka veebiajakirjanduse töös hädavajalikud elemendid ilma milleta poleks ilmselt võimalik ka kõige parema loovuse, analüüsivõime ja töötahte juures midagi ära teha ja nagu võib välja lugeda eelpool toodud Grahni vastusest, siis eeldavad tööturu esindajad, et tööle kandideerijatel on taolised oskused pigem eelnevalt juba olemas.

Ka Pierce & Miller (2007) leidsid oma uurimuses, et toimetajad tunnevad vähem huvi selle vastu, mis kraad tudengil on või millise õppekava tudeng on läbinud. Pigem huvitab neid see, kui palju tudengid teavad ajakirjanduspõhimõtteid ja kui hästi nad kirjutada oskavad.

Antud töös intervjueritud inimesed ei toonud praktiliselt üldse välja veebispetsiifilisi oskusi, vaid ajakirjandusspetsiifilisi oskusi. Sarnasele järeldusele jõudis ka Magee (2006), kes leidis, et veebiajakirjanikud peavad olema võimelised omama samasuguseid pädevusi, mis traditsioonilised paberlehte sisu tootvad ajakirjanikud. Taolised ajakirjandusspetsiifilised rutiinsed pädevused nagu tekstitoimetamise oskus ja uudise kirjutamise oskus olid ka Du & Thornburgi (2011) uurimuse kohaselt tööturul ühed hinnatumad pädevused.

Rutiinsed tehnilised pädevused

Peamised rutiinsed tehnilised pädevused, mida intervjueritavad veebi sisu tootvate ajakirjanike puhul välja toovad, on seotud veebisisuhaldussüsteemi kasutamisega ja multimeedia sisu üles võtmisega ehk pildite tegemisega.

Võib öelda, et kui lähtuda intervjueritavate vastustest, siis vaatamata sellele, et veebajakirjanduse tegemine hõlmab endas üsna palju tehnilisi nüansse, ei ole need tegelikult algaja ajakirjaniku puhul eeldatud oskused. Ühest küljest ilmselt sellepärast, et taolised tehnilised pädevused on erinevate toimetuste puhul küllalt varieeruvad ja teisalt sellepärast, et nende omandamine on tehtud suhteliselt lihtsaks.

Lisaks sellele esines veel üksikuid mainimisi sotsiaalmeedia kasutamise oskuse kohta ja üldisema veebis orienteerumise osavuse osas.

Seega võib antud uurimuse raames tehtud intervjuudele tuginedes öelda, et rutiinseid tehnilisi pädevusi eeldatakse töötajatelt või tööle kandideerijatelt suhteliselt vähe. Mitte keegi ei maini näiteks programmeerimiskeelte (HTML, Flash jne) tundmist või isegi pildi ja tekstitöötluse valdamist. Loomulikult on kaks viimast kindlasti veebiajakirjanduses vajalikud pädevused, aga pigem on taolised oskused töö käigus omandatavad ja sellest lähtuvalt ei pea ka tööandjad vajalikuks neid eraldi välja tuua. Näiteks on erinevates toimetustes ka üldjuhul igale toimetusele personaalsed veebisisu avaldamise süsteemid, mistõttu on nende eelnev selgeks õpetamine ilmselt kas võimatu või kasutu. Pigem on oluline avatus uute tehnoloogiate õppimisele ja nn tehnoloogiaalane andekus, et uute tehnoloogiate õppimine tuleks võimalikult hõlpsalt.

Samas on ka varemates antud temaatikat käsitletud uuringutes välja toodud, et tegelikult ei olegi vaja ajakirjandushariduses staatilisi tehnilisi oskusi õpetada. Isegi, kui neid peaks parasjagu tööturul nõutama. Abraham (2001, Huang et al 2006 kaudu: 229) on öelnud, et ajakirjandusakadeemia roll peaks olema ajakirjandustööstusest erinev. Ta leiab, et ajakirjandusharidus ei peaks tegelema pelgalt nende oskuste arendamisega, mida parasjagu ajakirjandustööstuses vaja läheb, vaid see peaks andma tudengitele akadeemilise tausta, mis aitaks neil sügavamal intellektuaalsel tasandil mõista meie ühiskonda, meediavorme ja kommunikatsiooni üldisemalt. Abrahami seisukohta on jaganud ka Hirsch (1987, Huang et al 2006 kaudu) ning tema toob sisse just nimelt tehnoloogilise aspekti ja selle, kuidas taolised kitsale valdkonnale orienteeritud rutiinsed tehnilised pädevused, mis on kohandatud hetkevajadustele, võivad ajapikku lihtsalt kasutuks muutuda. Hirsch lisab, et tema näeb olulisena hoopis pädevusi, mis aitavad kohaneda muutustega, mitte ei anna üksnes staatilisi

tööpädevusi. Antud töö raames välja toodud rutiinsed tehnilised pädevused võib oma definitsioonilt ilmselt võrdsustada Hirschi poolt kirjeldatud staatiliste tööpädevustega.

4.2.3 Konvergens ja tööturu esindajate poolt eelistatud pädevused Paljuoskuslikkus meediumite lõikes

Intervjuudest selgus, et valimisse kuuluvates toimetustes vaid veebi sisu tootvaid ajakirjanikke ei ole. Tahes-tahtmata ilmuvad veebis avaldatud lood aeg-ajalt ka paberlehes ja vastupidi. Samas ilmuvad veebis ka veebi sisu tootvate ajakirjanike originaallood. Mõnes toimetuses (nt Helsingin Sanomat) seejuures polegi enam isegi primaarselt veebi originaalsisu tootva rolliga ajakirjanikke.

Mitmele platvormile suunatud mõtlemine pole aga sugugi uus avastus. Criado & Kraepflin (2005) leidsid, et nii meediaorganisatsioonid kui ka ajakirjandushariduse esindajad pidasid juba kümme aastat tagasi konvergensiga seonduvaid oskusi ajakirjaniku ameti tuleviku osas oluliseks. Üle poole (ca 60%) ajalehtede peatoimetajatest pidas oluliseks oskust kirjutada erinevatesse platvormidesse. Ka Huang et al (2006: 254) nimetasid erinevatel meediaplattformidel tehtavat mitmedimensioonilist uudisajakirjandust uue aja domineerivaks uudiste tootmise ja esitamise viisiks. Sellest tulenevalt jõudsid nad järeldusele, et meediakonvergensiga tegelemine on ajakirjandushariduses äärmiselt oluline.

Helsingin Sanomatis peab ajakirjanik olema suuteline kirjutama lugusid nii veebi kui ka paberisse, kuid puhtakujulist veebitoimetust, kus töötaksid ajakirjanikud, kes toodavad sisu ainult veebi, ei eksisteeri.

Veebi kirjutamisel peab ajakirjanik oskama ka kanalispetsiifikat arvesse võttes maksimaalselt lugu kohandada, ümber muuta. See, millisel kujul artikkel ilmub ja kuna, sõltub suuresti teema olulisusest ja artiklist endast.

Hyvönen toob välja, et kuigi ajakirjanik peab oskama lugu vastavalt kanalispetsiifikale muutma, on neil palgal ka veebitoimetajad, kes saavad ajakirjanikke vajadusel suunata, et lugu saaks kanalispetsiifikat arvesse võttes parem.

Ka Ville Grahn ja Elina Schuller nendivad intervjuudes, et sisuliselt peab ka paberlehe ajakirjanik suutma toota uudiseid veebi jaoks, mis vihjab selgelt konvergensile - ajakirjanikul peavad olema pädevused erinevatesse kanalitesse sisu tootmiseks.

Veebiajakirjaniku ja paberleheajakirjaniku rolli hägustumine tähendab ühtlasi ka seda, et sisuliselt ei saa enam rääkida veebispetsiifikast või paberlehespetsiifikast. Schulleri vastusest kumab läbi see, et vanakoolimeetod, kus päevalehe ajakirjanik valib omale päeva jooksul teema, hakkab selle kallal tööd tegema ja saadab valmis loo õhtuks trükki, on

nüüdseks mitmetes toimetustes juba ajalugu. Ajakirjanik peab valitud teema ka juba päeva jooksul veebis avaldama ning oskama siis järgmise päeva lehte sama lugu teise, analüütilisema või muul moel parema nurga alt edasi arendada. See aga tähendab, et ajakirjanik peab koguaeg mõtlema veebi-paberi keskselt mitte veebi või paberi keskselt.

Kuigi paljuoskuslikkus meediumite lõikes võiks teoreetiliselt hõlmata kõiki massikommunikatsiooni meediumeid, siis intervjueeritavad töid välja üksnes veebi ja paberlehe vahel aset leidvat konvergeerumist (Helsingin Sanomati puhul ka osaliselt telega). Seega võib valimi põhjal meediakonvergensist rääkida siiski veel küllalt kitsa fookusega - kahe meediumi omavahelise sidumisega.

Hyvöneni sõnul peab nende toimetuses olema ajakirjanik ennekõike ajakirjanik, loo atraktiivsuse ja lisaefektide näiteks audiogalerii, video, heli eest hoolitsemine ei kuulu ajakirjanike tööülesannete hulka.

Veebiloole piltide, videote ja interaktiivsuse lisamine on veebiajakirjanduse enesestmõistetav osa. Kuigi igas toimetuses ei ole see veel nii kaugele arenenud, et veebiajakirjanik tehnilise paljuoskuslikkuse abil võiks ise alati teksti, pildi ja video ühendamisega tegeleda, saab siiski rääkida ka pisut laiemast meediakonvergensist.

Kuid seejuures seisnebki probleem selles, et laiemas kontekstis ei saa enam rääkida meediumite konvergensist. Knox (McMillan 2009 kaudu) on välja toonud, et ajakirjanduses on üha suurenev fookus multimeedia vahenditega loo jutustamisele ning sellest tulenevalt on muutumas ajakirjanduskeel. Enam ei saa rääkida trükimeediast, raadiost ja televisioonist. Nüüd on tegemist teksti, heli ja videoga.

Temaatiline paljuoskuslikkus

Antud töö raames ei toonud enamik intervjueeritavaid temaatilist paljuoskuslikkust eraldiseisval kujul välja. Samas, kuna mainiti, et lai silmaring ja teadmistepagas on oluline, võib sellest tuletada, et sisuliselt siiski hinnatakse oskust kirjutada erinevatel teemadel ja erinevates teemavaldkondades tugevaks olemist.

Elina Schulleri sõnul peab Iltalehtis veebi sisu tootev ajakirjanik suutma töötada erinevates sektsioonides: kirjutama nii uudistesektsioonis kui ka meelelahutussektsioonis. Olema võimalikult mitmekülgsete ja laialdaste teadmistega. Samas, enamjaolt kehtib siiski trend, kus reporter on põhilise osa ajast toimetuses, kus ta end kõige kodusemalt tunneb, olgu selleks siis uudiste või meelelahutustoimetus.

Seega kätkeb temaatiline paljuoskuslikkus endas ühest küljest hoiakut olla valmis tegelema mitmete erinevate teemavaldkondadega, teisalt sisaldab see oskust olla paindlik ja mitmekülgne ning viimaks ka laia silmaringi teadmisi. Kuigi temaatiline paljuoskuslikkus polnud tööturul otseselt kõige nõutavam, siis saab intervjueeritavate välja toodu põhjal öelda, et pigem tööandjad siiski eelistavad töötajatelt seda, et nad suudaksid katta võimalikult paljusid erinevaid teemavaldkondi. Nende üksikute pädevuste põhjal, mida kõik intervjueeritavad siiski üldjuhul oma töötajatelt nõuavad, saab öelda, et pigem tööandjad siiski eeldavad oma töötajatelt seda, et nad suudaksid katta võimalikult paljusid erinevaid teemavaldkondi.

Erinevalt minu tööst, kus toodi välja, et temaatiline paljuoskuslikkus on ajakirjaniku puhul tugevuseks, leidis Gil Thelen (Thelen 2002, Huang et al 2006: 228 kaudu) oma uuringus, et meediaettevõtted ei soovi palgata nõo universaalset kõigeoskajat, vaid ennekõike on vaja mingite konkreetsete valdkondade spetsialiste.

Rollikonvergens – toimetaja vs reporter

Intervjuudest selgus, et väga harva on veebitoimetustes tööl puhtakujulised toimetajad või reporterid, enamasti peab üks veebi sisu tootev ajakirjanik suutma teha nii reporteri kui ka vajadusel toimetaja tööd. See on ehe näide rollide hägustumisest ehk üks vorm konvergensist.

Martin Šmutov toob välja, et Õhtulehe veebitoimetuses ei saa rääkida sisuliselt veebitoimetajast ja veebireporterist, vaid tegelikkuse on need kaks rolli ühildunud ja üks veebi sisu tootev ajakirjanik peab vastavalt vajadusele töötama ükskõik kummas rollis ehk omama nii toimetaja kui ka reporteri tööks vajaminevaid pädevusi.

Sarnasele järeldusele jõudis ka Magee (2006), kelle sõnul peab veebi sisu tootev ajakirjanik olema tugev nii toimetaja- kui ka reporteritöös.

Soonvaldi sõnul toimib Delfis taoline süsteem, kus isegi, kui alguses palgatakse tööle reporter, siis tõenäoliselt mingi aja möödudes tuleb täita ka toimetaja rolli, seda juhul, kui reporter on end positiivselt tõestanud. Sarnane mehhanism töötab Šmutovi sõnul ka Õhtulehes.

Aivar Reinapi intervjuust ilmneb tõsiasi, et Postimehe uudistetoimetuses, kus peamiselt toodetakse sisu veebi jaoks, kuid mille artiklid samuti aeg-ajalt paberlehes ilmuvad, ei eksisteeri toimetajat kui sellist – reporter peab ise olema suuteline oma teksti avaldamiskõlblikuks toimetada, mis viitab samuti rollikonvergensile – reporter peab olema üheaegselt nii reporteri, toimetaja kui ka keeletoimetaja rollis.

Iltalehtis on veebis siiski olemas ka toimetajad, kelle tööülesanded erinevad suuresti veebireporterite omadest, nad tegelevad n.ö „suure pildi vaatamisega“ seda just teemade kontekstis, tekstitoimetamist kui sellist teostavad nad aga harva. See tähendab, et veebiajakirjanik peab sisuliselt vastutama oma artikli õigsuse eest enne selle avaldamist ja peab ta ka avaldamiskõlblikuks iseseisvalt toimetama. Sestap võib järeldada, et ka Iltalehtis on rollikonvergentsi protsessid toimimas, küll aga väikeste mööndustega, sest „suurt pilti vaatavad“ veebitoimetajad on samuti palgal.

Samas toob Schuller välja, et tegelikult toodab veebi sisu väga palju erinevate pädevustega ajakirjanikke ja ühe ühise koondnimetaja alla neid paigutada on väga problemaatiline ülesanne.

Toimetaja vahelüli puudumise tingib suur informatsiooni liikumise kiirus ja konkurents. Võidab see, kes uudise esimesena üles paneb. Kui enne seda peaks sama uudis läbima veel toimetaja sõela, siis oleks kaotaja see, kes üritab uudist läbi toimetajafiltri teha, kuna uudise ilmumine lükkuks seetõttu mõne minuti võrra edasi.

Siit koorubki välja rollikonvergentsi miinus. Kui reporter peab olema ühtaegu nii reporter kui toimetaja, siis on paratamatu, et ühe või teise töö kvaliteet langeb. Kui siia juurde arvestada veel veebiajakirjanduses valitsev tohutu tempo, siis on kvaliteedi langemine nii või teisiti ühel hetkel vältimatu. Probleemi näevad ka meediaettevõtete juhid ja sellest tulenevalt jääb neil üle üksnes töötajalt rohkem nõuda. Ka Mayer (2004, OECD 2010 kaudu) väidab, et trend, kus üks inimene peab veebis tegema nii reporteri, toimetaja kui ka keeleteoimetaja tööd üheaegselt on üha tavapärasemaks muutumas. Vaatamata sellele, et on selge seos selle vahel, kui täpne on ajakirjanduslik sisu ja mitu veebitoimetajat on palgal.

4.2.4 Praktiline töökogemus

Üks nüanss, mida tööandjate esindajad välja tõid, oli ka eelnev praktiline kogemus. Seda ei saa otseselt antud töö kontekstis pädevuseks nimetada, kuna see ei lähe sarnaselt ülejäänud selles töös uuritud osapädevustele üheselt ei teadmiste, oskuste ega hoiakute alla. Samas on see siiski oluline tegur, mida tööandjad ajakirjanikelt ootavad, kuna ilmselgelt tähendab eelnev praktiline kogemus, et ajakirjanik on tõenäoliselt kas omandanud töö käigus mingeid tööturu esindajate poolt eelistatud pädevusi või täiustanud olemasolevaid paremuse poole.

Taoline tegur on ennekõike oluline tööle kandideerimisel. Kui töötaja juba töötab tööandja heaks, siis on tema varasem töökogemus üldjuhul teada ja ta on ennast selles aspektis

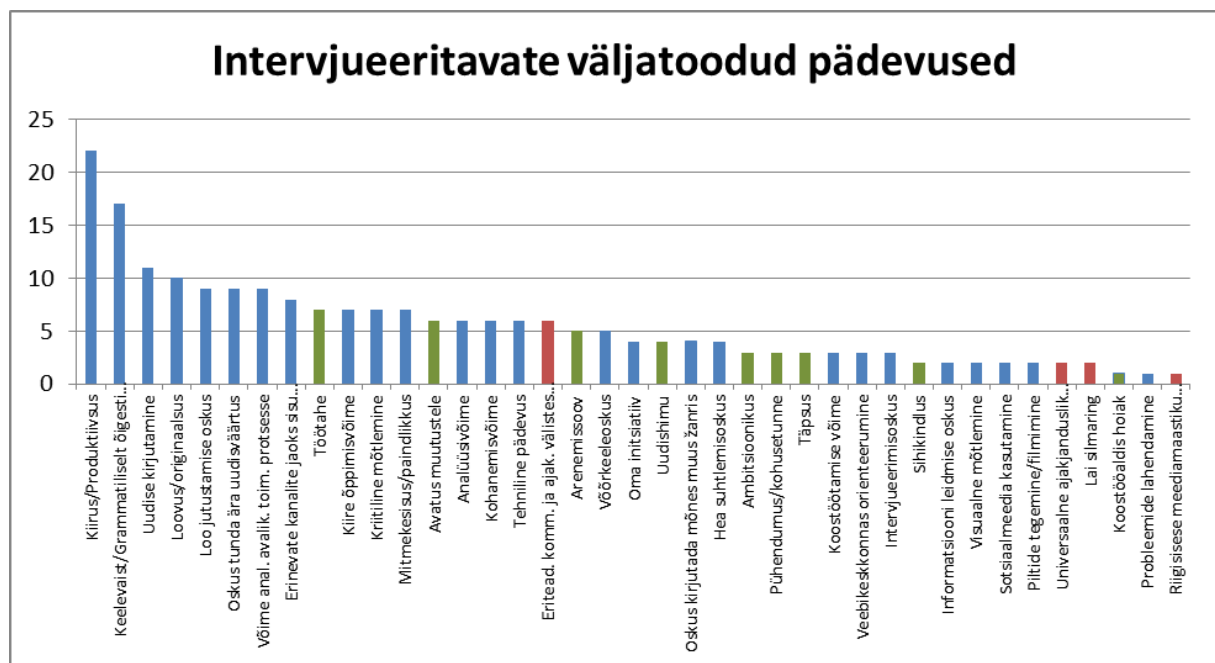
tööandja jaoks juba tõestanud. Eelnev töökogemus ja tehtud tööd on tööandja jaoks kõige parem kokkuvõttev pilt sellest, milliseid pädevusi võiks tööle kandideerija omada.

See on pluss, kui on midagi ette näidatud. Siis sa oled ju millegagi juba hakkama saanud. Kas või suverepoterid. Alati on ju lihtsam, kui sul on keegi, kes juba midagi oskab. Et sa ei kuluta poolt aega õpetamise peale (Aivar Reinap).

Reinapi vastusest saab välja lugeda ka seda, et tegelikult varasema töökogemuse alla kategoriseerub ka suverepoteriks olemine või praktika ülikoolis. Oluline on just nimelt see, et inimene on tuttav antud töö spetsiifikaga ja on kõige põhilisemad asjad omale praktikas selgeks teinud.

Teisalt toob ühe olulise nüansina Urmo Soonvald välja ka isikliku allikabaasi olemasolu. Selle tagab just ennekõike praktilises ajakirjanduses töötamise kogemus. Allikate olemasolu väärtustamine võib otse ülikoolist tulevad ja tööle kandideerivad tudengid panna mõnes mõttes ebavõrdsesse seisu teiste tööle soovivate ajakirjanikega, kel endaga töökohta kaasa võtta oma isiklik allikatepagas. Allikabaasi tekitamine on aga tõenäoliselt juba pikema töökogemuse käigus omandatav.

4.2.5 Pädevuste hierarhia

Joon 1.9 – Intervjueeritavate välja toodud pädevused (sinisega oskused, rohelisega hoiakud, punasega teadmised) (pädevuste esinemissagedus mainimiste arvuna)

Et välja selgitada, millised võiksid olla üldistatud kujul tööandjate hulgas kõige hinnatumad pädevused, kasutan intervjuude analüüsimisel ka kvantitatiivsed kontentanalüüsi – loen üle intervjuude lõikes iga pädevuse, mida vähemalt üks intervjuueeritav mainib ja liidan selle pädevuse mainimised kokku. Arvestan ka seda, kui üks intervjuueeritav mainis sama pädevust korduvalt. Kokkuvõttes arvuliselt enimmainitud pädevust käsitlen antud töö kontekstis ka ühtlasi kui kõige hinnatumat pädevust tööturu esindajate arvates.

Nagu näha joonisel 1.9 on intervjuueeritavate puhul enimmainitud pädevuseks „kiirus/produktiivsus“, mida mainitakse kokku 22 korda. Populaarsuselt teine on „keelevaist/grammatiline õigekiri, mida mainitakse 17 korda ja kolmandana tõuseb esile „uudise kirjutamise oskus“, mis saab 11 mainimist.

4.3 Ülikoolis omandatavate pädevuste kattumine tööandjate eelistustega

Antud peatükis otsin vastust käesoleva magistritöö kolmandale uurimisküsimusele: **kuivõrd langevad kokku ülikoolis omandatavad ja tööandjate esindajate poolt eelistatud pädevused?**

Ülikoolides omandatavate pädevuste kõrvutamist tööandjate esindajate eelistustega on võimalik teostada siis, kui võtta aluseks kõik intervjuudes välja toodud pädevused ja otsida neile kas otsesed või kaudsed vasted õpiväljunditest. Vastete otsimist on mõistlikum alustada tööturu esindajate poolt, kuna intervjuueeritavad mainisid erinevaid pädevusi vähem, kui neid esines ülikoolide õpiväljundites. Ent esmalt tuleb välja selgitada need pädevused, mida pole võimalik kahe poole vahel kõrvutada ja sellest tulenevalt võrrelda.

Esiteks tuleb intervjuudest ilmnenuid pädevustest välja arvestada kõik hoiakud (joonisel 1.9 märgitud rohelisega), kuna nagu eelnevalt juba selgitatud, ei ole neid võimalik kasutatud uurimismeetodiga õpiväljunditest tuvastada. Lisaks on intervjuudes välja toodud pädevuste hulgas veel kaks oskust ja üks teadmine, mida samuti ei ole võimalik õpiväljunditest tuvastada. Esmalt oskus „õppimisvõime“. Otseselt ei maini ükski õpiväljund, et pärast ühe või teise aine omandamist on tudeng võimeline õppima. See ei kõlaski kuigi loogiliselt. Samas on ju ülikool algusest lõpuni õppimise protsess ja väita, et ülikool ei arenda inimeste õppimisvõimet, oleks vääri. Seega jääb eelmainitud pädevus võrdlusest välja.

Teine pädevus, mille välja jätan, on teadmiste alla kuuluv „lai silmaring“. Põhjendus on sarnane eelmisele. Ühest küljest on ju raske eeldada, et ühegi aine eesmärgiks oleks anda

inimestele lai silmaring. Üldiselt keskendub üks õppeaine ikkagi ühe konkreetse teema õpetamisele. Lai silmaring tuleb pigem mitme erineva teema tundmisest ja kui ülikool seda üldse anda saab, siis väljendubki see pigem mitmete erinevate ainete käigus omandatud teadmiste valdamisest. Ent see tähendaks juba pädevuste summeeritud arvestamist ning taoliseks puhuks antud uurimistulemuste lõikes piisavalt objektiivse valemi välja töötamine on ilmselt võimatu.

Sarnane võrdlusest välja jätmise põhjus on ka oskusel „mitmekülgsus/paindlikkus“. See on ülikooli programmi kontekstis samamoodi pigem mitme erineva oskuse tulemus kui üks konkreetne pädevus.

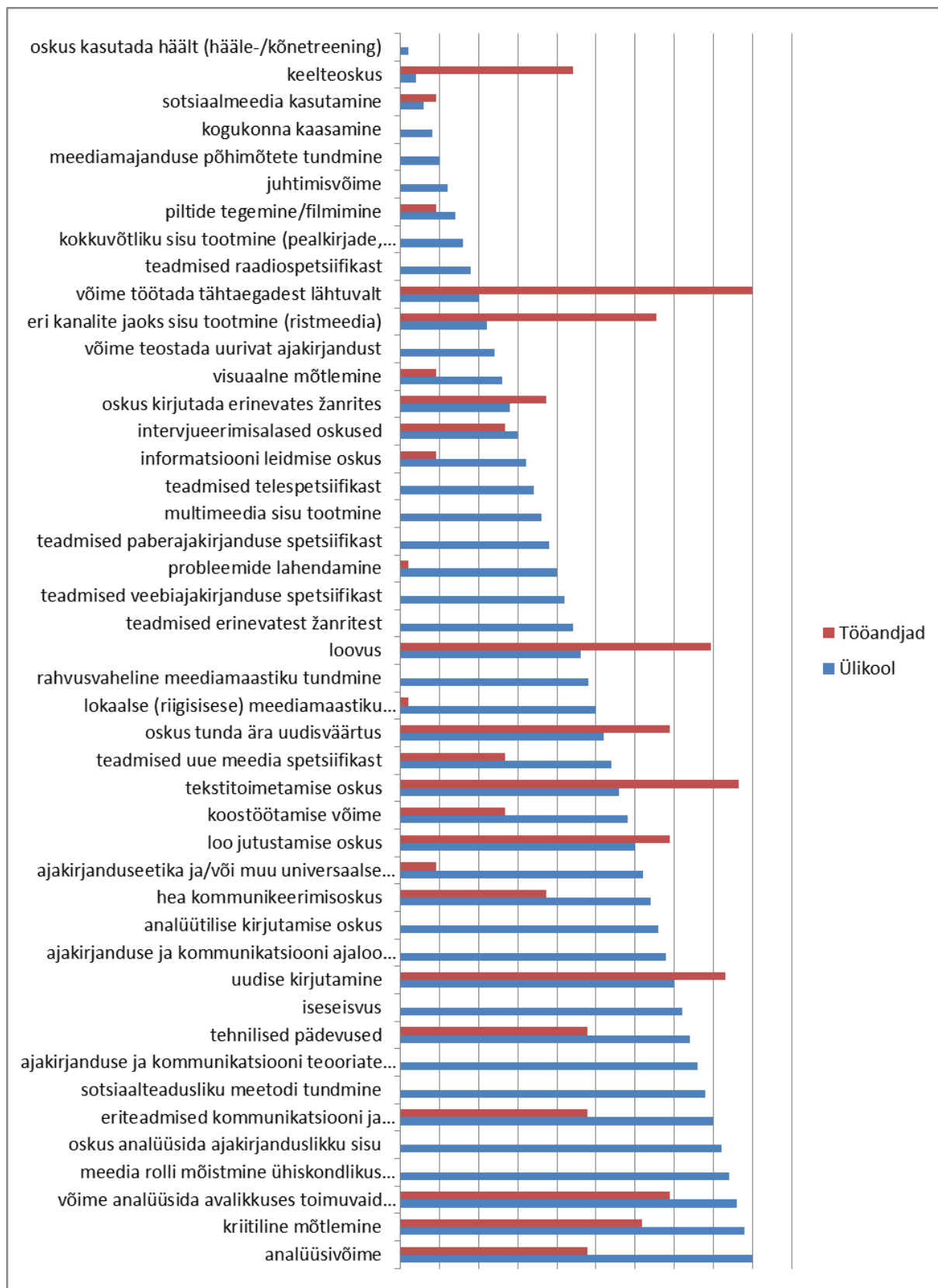
Intervjuudes esinevatest pädevustest leidis enamikele siiski täpselt sama vaste ka õpiväljundites. Nelja pädevuse puhul asendan täpse vaste puudumisel analoogse näitega.

Esiteks võrdlen intervjuudes välja toodud „kiiruse/produktiivsuse“ pädevust õpiväljundites kodeeritud „võime töötada tähtaegadest lähtuvalt“ pädevusega. Asendus analoogiga on õigustatud, kuna kiirus või produktiivsus väljendubki ülikoolis kõige ehedamalt tähtaegadest lähtuva töö tegemisega.

Teiseks ühendan intervjuudes „keelevaistu“ ja „tekstitoimetamise oskuse“, kuna ka keelevaistu puhul peavad intervjuueeritavad ennekõike silmas grammatiliselt õigesti kirjutamist. Seega valin mõlema pädevuse summeeritud tulemuse vasteks õpiväljunditest „tekstitoimetamise oskuse“ pädevuse.

Kolmandaks samastan tööturu esindajate välja toodud „veebikeskkonnas orienteerumise“ pädevuse õpiväljunditest kodeeritud analoogiga „teadmised uue meedia spetsiifika kohta“. Nagu selgus intervjuudest, siis veebikeskkonnas orienteerumise alla mõeldaksegi ennekõike seda, et inimene omab häid teadmisi veebikeskkonna kohta ja suudab seal orienteeruda. Seega on „teadmised uue meedia spetsiifika kohta“ võrdväärne vaste.

Neljas asendus on „tehniline pädevus“. Selleks ühendan õpiväljundites kõik rutiinsed tehnilised pädevused ja kasutan nende summat võrdlusmaterjalina.

Joon 1.10 – Ülikoolides omandatavad pädevused ja tööandjate eelistatud pädevused.

Selleks, et ilmestada, kuivõrd langevad kokku ülikoolis omandatavad ja tööandjate esindajate poolt eelistatud pädevused, koostasin joonise 1.10. Joonisel on seejuures siniseid ja punaseid jooni kasutatud konkreetse pädevuse tähtsustamise markeerimiseks – mida pikem joon, seda suurem rõhuasetus on sellel konkreetset pädevusel kas ülikoolide õppekavades või tööandjate esindajate eelistuse hulgas.

Joonise 1.10 tegemiseks koostasin esmalt õpiväljunditest leitud pädevustest paremusjärjestuse ning seejärel määrasin igale pädevusele väärtuse – vastavalt kõige populaarsemale 45 ja kõige vähem populaarsemale 1. Pädevusi on kokku 45, kuna 63 esialgse pädevuse hulgas ühendasin ja liitsin kokku kõik rutiinsed tehnilised pädevused (v.a. „piltide tegemine“, „filmimine“, „sotsiaalmeedia kasutamine“, kuna neid mainivad ka tööturu esindajad ja sellest lähtuvalt saab neid võrrelda joonisel 1.10), et need oleksid võrreldavad intervjuudest välja tulnud „tehniliste pädevuste“ oskusega ning võrdlusmomendi tekkimise nimel on kokku arvestatud ka „piltide tegemise“ ja „filmimise“ oskus. Pärast õpiväljunditest tuvastatud pädevuste edetabelile väärtuste määramist lisasin väärtused ka intervjuudest välja tulnud pädevuste edetabelile. Sarnaselt sai kõige populaarsem ehk enimmainitud pädevus väärtuseks 45 ja vähem populaarseim 1. Kuna intervjuudest välja toodud pädevusi ei olnud 45 vaid 26, siis ei olnud kõikide vahepealsete pädevuste väärtused võrdeliste vahede hoidmise nimel täisarvulised, kuid õpiväljundite pädevustega võrdlemisel ei omagi see statistilises mõttes tähtsus. Oluline oli ennekõike see, et nii tööturu edetabel kui ülikoolide edetabel oleks omavahel graafilisel kujul võrreldavad. Viimaks kõrvutasin tööturu pädevuste edetabeli ülikoolide edetabeliga. Nagu ilmestab joonis 1.10, siis määrasin pädevuste järjekorra vastavalt ülikoolide pädevuste edetabelile.

Jooniselt 1.10 võib näha, et ülikoolis omandatavate pädevuste hierarhia ei lange täielikult kokku tööandjate esindajate pädevuseelistustega. Kui ülikoolides õpetatakse uuritud pädevustest kõige enam „analüüsivõimet“, siis tööturu esindajad eelistavad ennekõike „kiirust“ või „võimet töötada tähtaegadest lähtuvalt“ nagu see on sõnastatud joonisel 1.10 vastavalt õpiväljundite kodeerimiseks kasutatavale kodeerimisjuhendile. Ent ülikoolis õpetatakse kiirusega seonduvaid aineid tunduvalt vähem ning 45 pädevuse edetabelis ei mahu see isegi esimese poole sisse.

Nii mõnigi õpiväljundites kodeeritud pädevus ei leia intervjuude lõikes mainimist. Näiteks võib jooniselt 1.10 märgata, kuidas selliseid väga palju õpiväljundites esinevaid pädevusi nagu „meedia rolli mõistmine ühiskondlikus kontekstis“ (populaarsuselt neljas pädevus õpiväljundites), „oskus analüüsida ajakirjanduslikku sisu“ (viies pädevus

õpiväljundites), „sotsiaalteadusliku meetodi tundmine“ (seitsmes pädevus), „ajakirjanduse ja kommunikatsiooni teooriate tundmine“ (kaheksas pädevus) ja „ajakirjanduse ja kommunikatsiooni ajaloo tundmine“ (kümnes pädevus) ei maini intervjueeritavad üldse.

Kui neid pädevusi lähemalt vaadata, siis on see ka igati ootuspärane, sest vaevalt, et ükski veebitoimetuse juht peab oma töötaja juures vajalikuks seda, et ta tunneks hästi ajakirjanduse ja kommunikatsiooni teooriaid. Pigem on nende ainete õppimisel kaudsem eesmärk, kui nende otsene kasutamine veebiajakirjanduslikus töös.

Hierahiline mittekattumine ei tähendagi tegelikult seda, et ülikool õpetaks pädevusi, mida tööandjad ei vajaks. Küsimus on pigem selles, mida tööandja oskab välja tuua. Nagu eelnevalt öeldud, siis ilmselt ei oskaski tööandja mitmeid hinnatud pädevusi välja tuua, ent see ei tähenda, et neid pädevusi poleks antud töös mingil kaudsel kujul vaja. Võib juhtuda, et osad pädevused ei olegi igapäevatöös otseselt väljenduvad, vaid moodustavad pigem teatava laiapõhjalisema eelduse järgmise astme pädevuste omamiseks. Nad õpetavad pigem midagi kaudselt, kui annavad otseseid veebiajakirjanduses kasutatavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Antud töö raamidesse kaudselt teiste pädevuste alusel omandatavate pädevuste välja selgitamine ei mahu ning sellest tulenevalt antud töös ma seda pikemalt ei käsitle.

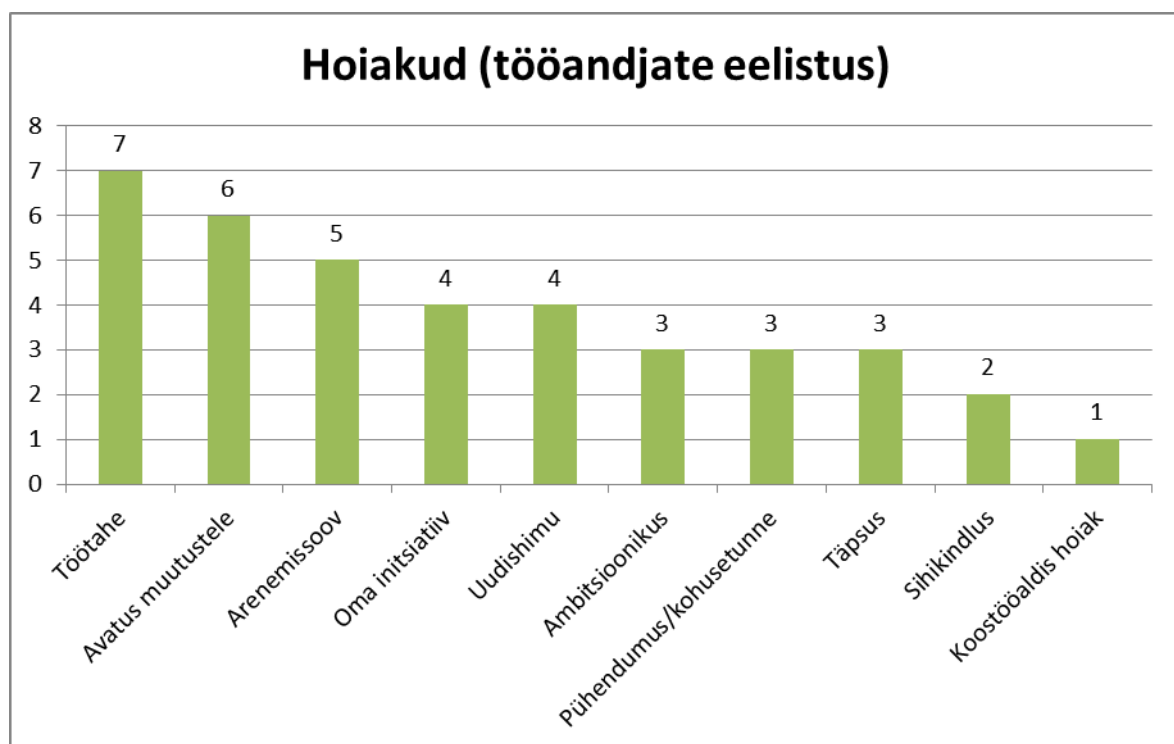
Kui aga vaadata kvalitatiivsemalt neid pädevusi, mida tööandjad oskasid välja tuua, siis põhimõtteliselt kõikide puhul saab öelda, et ülikool õpetab taolisi pädevusi. Seejuures tuleb arvestada, et tööandjate esindajad tõid neid pädevusi välja õpiväljundite uurimiseks koostatud kodeerimiskavast sõltumatult. Ehk neile ei olnud teada pädevuste nimetused, mida kasutasin õpiväljundite analüüsimisel. Sellele vaatamata kasutasid tööturu esindajad tihti täpselt samu nimetusi. Prioriteetid selle osas, milliste pädevuste omandamist ülikool kõige rohkem võimaldab ja mida tööturu esindajad eelistatud pädevustena kõige rohkem mainisid, ei ole täielikult vastavuses. Samas on oluline arvesse võtta ka seda, et põhjus, miks ülikool mõnda pädevust mahulises mõttes teistest enam õpetab, ei pruugi tähendada seda, et õppekava koostanute meelest on tudengitel konkreetset pädevust kõige enam omandada vaja, vaid pigem võib olla põhjuseks see, et mõne pädevuse omandamiseks lähebki rohkem aega. Samas fakt, et õppekava tegeleb teatud pädevustega rohkem ja annab võimaluse teatud pädevust mahulises mõttes rohkemal määral omandada, näitab siiski, et konkreetse pädevuse omandamist peetakse oluliseks. See, kui intensiivselt mingit pädevust õpetatakse, ei pruugi üks-ühele tähendada seda, kuivõrd heal tasemel tudeng selle pädevuse omandab. Mõne pädevuse omandamiseks piisab ehk väiksest õppetundide arvust, teise omandamiseks kümme korda rohkem, kuid pädevused omandatakse siiski samal tasemel.

Tegelikult tulekski antud kvantitatiivseid tulemusi käsitleda rohkem potentsiaalidena. See tähendab, et kui mingit pädevust õpetatakse seoses seda konkreetset pädevust võimaldavate ainete näol ülikoolis rohkem, siis on potentsiaalselt suurem võimalus, et õppija omandab pärast ülikooli lõpetamist selle konkreetse pädevuse.

Hoiakud

Pärast proovkodeerimist selgus, et õpiväljunditest ei ole võimalik tuvastada kodeerimiskava abil hoiakuid. Seega ei saa käesolevas töös kvantitatiivsel tasandil kõrvutada seda, milliste hoiakute omandamist soodustab ülikool ja kuidas see läheb kokku tööturu hoiakueelistustega. Põhjus, miks hoiakuid ei olnud kodeerimiskava abil õpiväljunditest võimalik tuvastada, võib seisneda selles, et õpiväljund sisaldab pädevusi, mida on võimalik hinnata. Õpiväljundites pole üldjuhul mainitud neid pädevusi, mis võivad olla küll soovitud, kuid mis pole lävendi põhimõttel nõutavad või mida ei saa otseselt hinnata. Sinna alla kuuluvadki suuresti hoiakud (Rutiku et al 2009).

Küll aga võib vaadelda tööandjate välja toodud eelistatud hoiakuid ja analüüsida neid ülikoolide õppekavade kontekstis kvalitatiivsel tasandil. Tööturu esindajad mainisid intervjuudes eelistatuse kontekstis kümmet erinevat hoiakut.

Joon 1.13 – Tööandjate esindajate välja toodud hoiakud (mainimiste arv intervjuudes)

Nagu näha jooniselt 1.13, siis osutus enimmaitud hoiakuks „töotahe“. See, kui palju on inimesel tahet teha tööd valitud alal on väga palju kinni inimese individuaalsetes eelistustes, mida on väljast poolt ilmselt raske kujundada. Küll aga annab ülikool tudengile võimaluse antud ala ehk veebiajakirjandust ise järgi proovida ja sellest tulenevalt selgusele jõuda, kas ta tahab seda tööd tulevikus teha. Kui tudeng omandab esmase töökogemuse praktika käigus mõnes veebitoimetuses, siis võib see kaasa aidata sellele, et õppija valib omale töö, mille tegemise soov on talle teada. Töö iseloom ei tule üllatusena ja sellest tulenevalt on ka väiksem võimalus, et ühel hetkel ta mõistab, et ei taha seda tööd teha. Seega saab öelda, et teataval määral on ülikool läbi praktikavõimaluste abiks töötahte hoiaku arendamisel ja kujundamisel.

Populaarsuselt teist hoiakut tööandjate eelistuste hulgas ehk „avatust muutustele“ on mõnevõrra raskem ülikoolide programmidega võrrelda. Tõenäoliselt peegeldub üks osa muutustele avatud olemises uute meediatehnoloogiate õpetamises. Uute lähenemiste õpetamine kõrvuti traditsiooniliste ajakirjanduspädevustega annab tudengile parema orienteerumisvõime muutuv keskkonnas ning sellest tulenevalt võib õppija olla ka uutele muutustele avatum. Nagu selgus õpiväljundite analüüsist, siis taolist variatiivsust esines õpiväljundite pädevuste lõikes. Lisaks selgus, et ülikool õpetab ennekõike adaptiivseid pädevusi, mis rõhuvad muutuv keskkonnas hakkama saamisele. See on aga omakorda vihje sellele, et taoliste oskuste ja teadmistega käib tõenäoliselt kaasas hoiak „avatus muutustele“. Seega ka selle pädevuse arendamisele aitab ülikool suuresti kaasa.

Kolmas hoiak „arenemissoov“ on suuresti leitav ülikooli ja üldisemalt hariduse põhimõtetes. Haridus ongi ju sisuliselt arenemine ja kui inimene astub ülikooli, siis tal on tõenäoliselt soov õppida ehk areneda. Kas ülikool otseselt „arenemissoovi“ hoiakut tugevdab, on pigem küsitav, aga ülikoolis õppimine on pigem märk sellest, et inimesel on arenemissoov olemas.

„Oma initsiatiivi“ hoiakut saab ühendada iseseisvuse oskusega. Tõsi, need on kaks erinevat pädevust. Isegi „iseseisvuse“ oskus ja iseseisvuse hoiak on kaks täiesti erinevat pädevust, aga kui mingil tasandil üldse analüüsida seda, kas ülikool arendab „oma initsiatiivi“ hoiakut, siis saab seda teha seoses „iseseisvuse“ oskusega. Seda oskust tuvastasid kvantitatiivsel tasandil õpiväljundites keskmisest suuremas mahus (63 pädevuse populaarsusedetabelis 10. kohal) ning sellest tulenevalt võib öelda, et ülikool arendab mingil määral ka „oma initsiatiivi“ hoiakut.

„Uudishimu“ hoiaku arendamine ülikoolides on üsna keeruline. Tõenäoliselt üks nüansse, mis ülikoolis õppides ajakirjanduslikus mõttes uudishimu hoiakut võiks arendada, on erinevate

ajakirjanduslike praktikate tutvustamine ja üldise ajakirjandusmaastiku tutvustamine. Kui tudeng õpib ajakirjandusmaailma laiemahaardeliselt tundma, võib tal ka tekkida uudishimu selle kohta veelgi rohkem teada saada. Aga kas ülikool saab arendada inimese loomupärast hoiakut tunda kõrgendatud huvi kõige enda ümber toimuva suhtes? Tõenäoliselt mitte eriti. Vähemalt on raske leida mingit universaalset tegurit, mis selle hoiaku arendamisele ülikoolis kaasa aitaks.

„Ambitsioonikus“ on mõnes mõttes sarnane hoiak „arenemissooviga“, mis puudutab just selle hoiaku omandamist või arendamist ülikoolis. Hariduse omandamine ja enese arendamine võiks vihjata inimese ambitsioonikusele, kuid ülikool iseenesest tõenäoliselt mingite universaalsete teguritega seda hoiakut ei arenda.

„Pühendumus/kohusetunne“ on hoiak, mida võib ülikoolis arendada üldine õppeiseloos, kus igas aines tuleb teha mingeid töid, et ainek läbi saada. See aga võib arendada pigem kohusetunnet, kuid vähem pühendumust. Pühendumus on pigem taas selline hoiak, mis on inimesele loomumane ja mitte sirgejooneliselt ülikooli õppekavade poolt arendatav.

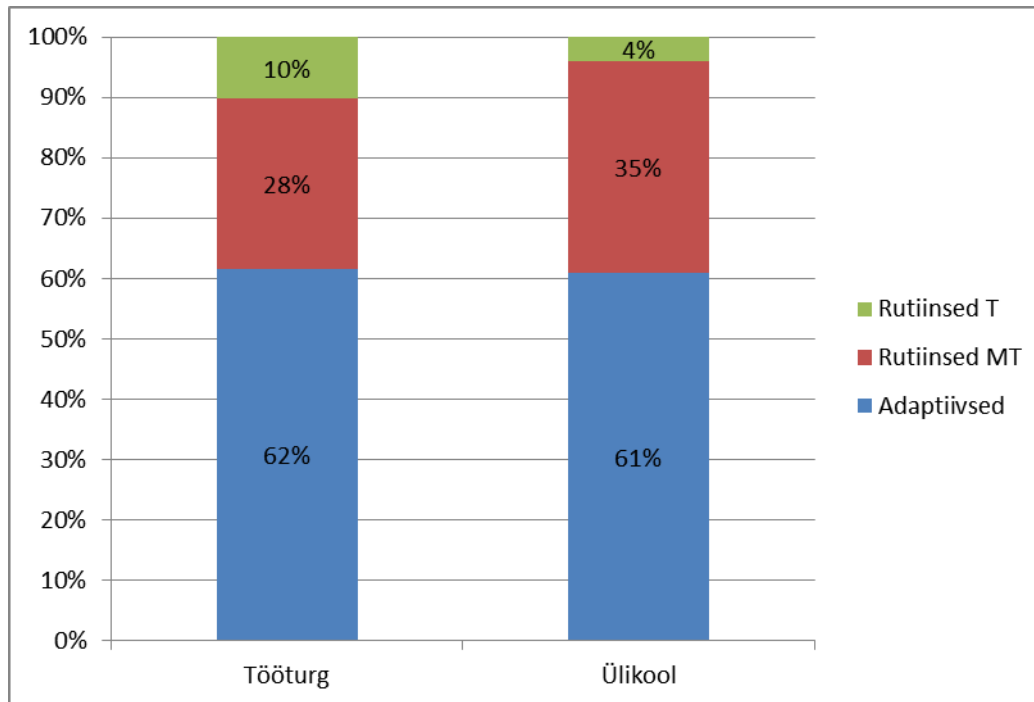
„Täpsuse“ hoiak tuli tööandjate esindajate intervjuudest välja peamiselt selles kontekstis, et kiire töötempo juures säiliks avaldatava info täpsus ja korrektsus. Selles suhtes on tegemist hoiakuga, mis on otseselt seotud selliste ajakirjanduslike pädevustega nagu „keeletoimetamise oskus“, „kiirus“ jm. Seega, kui neid oskusi ülikool arendab (ja nagu näha joonis 1.10, siis seda ta ka teeb), siis on ka võimlus, et areneb hoiak neid oskusi koos kasutada.

„Sihikindlus“ on pigem individuaalse loomuga hoiak ja selle ülikoolis arendamine on raske või vähemalt ei saa välja tuua ühtegi konkreetset nüanssi ülikoolide õppekavades, mis sihikindluse arendamisele rõhku paneks.

„Koostööaldis hoiak“ on tugevasti seotud koostöövõimega. Kui õppija omandab koostöötamise kogemust ja koostöötamise oskust (vt joonis 1.10), siis areneb tõenäoliselt ka „koostööaldis hoiak“.

Seega saab kokkuvõtvalt öelda, et kümnest hoiakust, mis tööandjate esindajad välja tõid, võib ülikool rohkemal või vähemal määral arendada viite hoiakut - „töötahet“, „avatust muutustele“, „oma initsiatiivi“, „täpsust“ ja „koostööaldist hoiakut“. Hoiakud, mis on selgemalt inimesele loomupärased on „arenemissoov“, „uudishimu“, „ambitsioonikus“, „sihikindlus“ ning „pühendumus ja kohusetunne“.

Adaptiivsed ja rutiinsed pädevused

Joon 1.12 – Intervjuudest ilmnenu ja õpiväljunditest kodeeritud adaptiivsete ja rutiinsete pädevuste osakaal

Joon 1.12 näitab, et nii intervjuueeritavate välja toodud pädevuste kui ka õpiväljunditest kodeeritud pädevuste osas on adaptiivsete, rutiinsete mittetehniliste ja rutiinsete tehniliste pädevuste osakaalud küllalt võrdsed. Ülikoolis õpetatakse kõige rohkem adaptiivseid pädevusi ning sarnaselt soovivad ka tööturu esindajad, et uus töötaja oleks ennekõike adaptiivsete pädevustega. Kõige vähem õpetab ülikool rutiinseid tehnilisi pädevusi ning nagu selgus antud töö raames läbi viidud intervjuudest, siis eeldavad ka tööandjad tööle kandideerijatel kõige vähem just rutiinsete tehniliste pädevuste valdamist.

Seega saab öelda, et kui vaadata pädevusi makrotasandil ja adaptiivsete-rutiinsete omadustega pädevuste kontekstis, siis on ülikooli ja tööandjate arusaamad veebi sisu tootvale ajakirjanikule töö tegemiseks vajaminevate pädevuste osas pigem sarnased. Tööandjad eelistavad ja ülikool pakub pigem pädevusi, mis aitavad ajakirjanikul kohaneda uutes situatsioonides ja hakkama saada üha muutuv keskkonnas.

Praktiline töökogemus

Ülikoolide pakutav praktilise töökogemuse hankimise võimalus õpingute käigus ehk praktika on ainus õppekavas sisalduv aine, mis teataval määral täidab tööandjate esindajate poolt välja toodud eelneva töökogemuse nõuet.

Kuna selgus, et keskmiselt kõikides uuritud õppekavades peab õppija kohustuslikus korras läbima vähemalt ühe praktika aine, siis saab öelda, et ülikool annab õppijale ka minimaalsel määral eelneva töökogemuse. Kui vaadata seda, et tööandjate esindajad hindavad isegi minimaalset töökogemust kõrgelt (vt pt 4.1.6), siis on ülikoolide praktikaainetele ka tööandjate silmis kõrge väärtus.

See, kas ülikoolide ajakirjanduspraktika võimaldab täita allikabaasi kriteeriumi, mille tõi välja Urmo Soonvald, on aga ilmselgelt küsitavam. Õppija saab praktikate raames meediaväljaandes töötamist kogeda üldjuhul 1-2 kuu jooksul ning pelgalt selle ajaga ilmselt allikatebaasi ei teki. Küll aga võib ajakirjanduspraktika olla professionaalse töökarjääri aluseks, mis võib alata juba õpingute ajal ning seetõttu kaudselt olla abiks ka allikabaasi tekkimisele.

Reporterite ja toimetajate roll

Õpiväljunditest kodeerisin nii universaalseid pädevusi, mis ei olnud ajakirjandusspetsiifilised, kui ka reporterite ja või toimetajate rolliga seonduvaid pädevusi (näiteks „uudise kirjutamise oskus“ ja „tekstitoimetamise oskus“). Ka tööandjatele esitasin rollispetsiifilisi küsimusi eelkõige selleks, et tuvastada, kas veebis eri rollides töötades eeldatakse ajakirjanikelt erinevat laadi pädevusi või universaalseid, seda juhul, kui veebis üldse saab laias laastus erinevaid selgepiirilisi rolle eristada. Kuna intervjuudes selgus, et sisuliselt peab ajakirjanik suutma töötada nii reporterite kui ka toimetajate rollis omades mõlemale rollile omaseid pädevusi, ei olnud tarvilik hakata ka õppekavadest eraldi kujul välja tooma, kui palju on võimalik omandada reporterite või toimetajatööga seonduvaid pädevusi, kuna, nagu intervjuudest selgus, eeldatakse töötajatelt võimet töötada mõlemas rollis ja omada mõlema rolli jaoks vajaminevaid pädevusi.

V Diskussioon ja järeldused

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada, milliseid pädevusi võimaldavad ajakirjanduse formaalharidust pakkuvate ülikoolide ained tudengitel omandada ning kuidas need on vastavuses sellega, milliseid pädevusi eelistavad tööturu esindajad veebi sisu tootvatelt ajakirjanikelt. Järgnevad tulemused on esitatud nelja ülikooli kaheksa õppekava ainete õpiväljundite ja kuue meediaväljaande juhi või osakonnajuhi intervjuude analüüsi põhjal.

1. Milliseid pädevusi võimaldavad valimisse kuuluvate ajakirjanduse formaalharidust pakkuvate ülikoolide ained tudengitel omandada?

Selgus, et kõikide uuritud õppekavade lõikes on tudengitel kõige rohkem võimalik omandada “analüüsivõime” ja “kriitilise mõtlemisega” seonduvaid pädevusi. Tihti esinesidki need tegelikult ühendatud kujul “kriitilise analüüsivõimena”. Seejuures ilmnes, et rohkem leidis ajakirjandusõppekavades pädevusi, mis ei olnud ajakirjandusspetsiifilised, vaid universaalsema iseloomuga oskused ja teadmised. Traditsioonilistest ajakirjandusoskustest nagu “uudise kirjutamise oskus”, “loo jutustamise oskus” ja “tekstitoimetamise oskus” jõudis esimese kümne enimõpetatava pädevuse hulka kõigest “uudise kirjutamise oskus” (10. koht).

See näitab, et pigem on ülikoolide ajakirjandusõppekavades domineerivamal kohal ained, mis annavad tudengitele universaalsema kasutusala pädevusi, mida on võimalik sisuliselt rakendada väga erinevatel elualadel sh. ka ajakirjanduses.

Lisaks selgus, et õppekavades sisalduvatest ainetest on õppijal rohkem võimalik omandada teadmisi kui oskusi. Samas tuleb märkida, et mitmed teadmised võivad olla oskuste aluseks ning selles kontekstis ei saa kindlalt väita, et õppekavade eesmärk oleks tingimata õpetada ennekõike teadmisi. Oluline osa õppekavade eesmärkidest on ka hoiakute ja väärtuste kujundamine ning arendamine, kuid antud uurimistöös kasutatud kvantitatiivse kontentanalüüsi abil ei olnud võimalik õpiväljunditest otseselt omandatavaid hoiakuid ja väärtusi tuvastada, mistõttu nende võimalikku omandamist ei ole antud töös õppekavade kontekstis käsitletud.

Kolmandaks ilmnes, et kokkuvõttes on ülikoolidest võimalik omandada pigem adaptiivseid pädevusi, mis kõigi eelduste kohaselt peaksid aitama tudengitel tööturule minnes kergemini kohaneda uute olukordadega ja paremini hakkama saada muutuv keskkonnas. Vähem tuli õppekavade õpiväljundite kodeerimisel välja rutiinseid pädevusi, mida on vaja

kitsama fookusega ülesannete täitmisel. Seejuures oli rutiinsete pädevuste arvestuses rõhk mitte-tehnilistel pädevustel ja väga vähe esines tehniliste pädevuste õpetamist.

Tehniliste pädevuste õpetamine minimaalses mahus on igati põhjendatud, kuna kiiresti arenevates ja muutuvates tehnoloogilistes tingimustes on tehniliste pädevuste väärtus lihtsalt tunduvalt väiksem, kuna need võivad aja jooksul suhteliselt kiiresti kasutuks muutuda, nagu on kirjeldanud ka Hirsch (1987, Huang et al 2006 kaudu).

Viimaks selgus ka see, et 78% ülikoolides õpetatavatest ainetest on meediumineutraalsed ning kõigest 22% ainetest on konkreetse suunitlusega ühele või mitmele meediumile. Seejuures esines meediumisuunitlusega ainetes ka trendi, kus ühe aine raames oli spetsialiseerumine mitmele meediumile korruga. See on märk meediakonvergenksi mõjutustest, kuna taolised ained viitavad paljuoskuslikkusele meediumite lõikes. Samas moodustasid mitmele meediumile korruga keskenduvad ained kõikidest uuritud ainetest kõigest 7%. Kui tuua siia võrdlus Lowery et al (2005) uuringuga, kes leidsid, et ligi 85% nende uuringus osalenud koolidest rõhusid õppekavades meediakonvergenksi põhimõtetele, siis on näha selget tulemuste erinevust. Tõsi, protsendid pole täielikult kõrvutatavad, kuna need ei ole üks-ühele tõlgendatavad, aga kui Lowery *et al* (2005) uuringust selgus, et meediakonvergenksi põhimõtetele rõhu panemine on koolide jaoks prioriteet, siis antud töö raames uuritud tulemused näitasid, et seda ei saa valimisse kuuluvates ülikoolides prioriteediks pidada. Sellest saab ehk järeldada, et ülikoolid on jäänud truuks *universitase* põhimõtetele ehk olla universaalne (Lauk 2000) ega jookse ainult tehnoloogiliste muutuste ja tööturu soovide järgi. Teisalt võib aga see väljendada nähtust, mida iseloomustasid ka Russial ja Santana (2011: 11), et muutused ülikoolides on pigem pikaajalised protsessid ning akadeemiline maailm ei tule tehnoloogiast tulenevate muutustega nii kiiresti kaasa kui tööturg.

Veel on märkimisväärne, et meediumisuunitlusega ainetest oli kõige rohkem just veebile orienteerumist. Lisaks oli populaarseim mitme meediumi kombinatsioon paberajakirjanduse ja veebiajakirjanduse lõimumine, kusjuures taolisi aineid ilmnes isegi rohkem, kui üksnes paberajakirjandusele orienteeritud aineid. See on märk uue meedia ainete tähtsustamisest ning samas ka paberajakirjanduse ja veebiajakirjanduse üha suuremast seostamisest. Tulemustest võib järeldada, et levinud on arusaam, et paberajakirjandust ei saa enam õpetada eraldiseisvana ning paberajakirjandusele keskenduv aine peaks sisaldama endas ka veebiväljundi osa.

2. Milliseid pädevusi eelistavad veebi sisu tootvatelt ajakirjanikelt Eesti ja Soome uudisteportaalide ja päevalehtede juhid ning osakonnajuhid?

Tööandjad tõid välja nii hoiakuid, teadmisi kui ka oskusi. Seejuures mainiti kõige rohkem erinevaid oskusi, teisena hoiakuid ja kõige vähem teadmisi.

Kõige rohkem tõid tööandjate esindajad välja "kiiruse ja produktiivsuse" pädevuse. Selgus, et tihti hinnatakse veebi sisu tootvate ajakirjanike puhul seda, kui kiiresti ta suudab uudistele reageerida ja selle veebiuudiseks vormistada ning kui palju suudab ajakirjanik kindlas ajaühikus lugusid toota. Sisuliselt näitab see, et veebiajakirjanduses on oht nn "liinitööle", kus kvantiteet võib üle kaaluda kvaliteedi.

Seejuures on tähelepanuväärne, et tööandjate vastustest võis välja lugeda, kuidas nad ise tegelikult ei soostunud väga palju otsesõnaliselt tunnustama, et veebiajakirjanduse töös on kiirusel primaarne osa, kuigi selle tähtsust võis nende intervjuudest selgelt tõlgendada. Intervjueeritavad väitsid, et kiirust ei hinnata pelgalt kvantiteedi kontekstis ja tõid vastukaaluks välja, et kiiruse juures peab säilima ka kvaliteet. Ent see ei muuda kiirust kui veebiajakirjandust defineerivat mõistet ju olematuks. See, kuivõrd hästi suudab veebi sisu tootev ajakirjanik ühildada kiiruse ja kvaliteedi on hoopis omaette küsimus, mille õnnestumine sõltub paljudest erinevatest teguritest. Teisisõnu, kiiruse mõistest kõrvale hiilimine ja selle välja vabandamine kvaliteedi rõhutamisega ei vähenda selle tegelikku domineerimist veebiajakirjanduses. Kiiruse tõi veebiajakirjanikke mõjutava tegurina välja ka Leheste (2012). Kiirus iseenesest on veebiajakirjandusele omane tunnus, mis on ühtlasi ka üks selle meediumi tugevusi teiste ees. Kiiruse mõiste kasutamise vältimine on ilmselt kinni sisulises välja kujunenud ja tunnustatud probleem, et see tihtipeal siiski mõjutab kvaliteeti.

Lisaks hindasid tööandjad ka "grammatiliselt õigesti kirjutamise oskust" ja "uudise kirjutamise oskust", kuid ka "loovust ja originaalsust". Seejuures võivad tegelikult omavahel kergesti konflikti sattuda "loovus/originaalsus" ja "kiirus". Need pole küll tingimata üksteist välistavad oskused, kuid tahes-tahtmata võib originaalsuse saavutamine olla tunduvalt keerulisem, kui veebikeskkonnas töötavaid inimesi kannustab tempo ja kvantiteedi nõudmine. Tõsi, loovalt ja originaalselt saab läheneda ka töö tegemise meetoditele ja sellisel juhul võib see töötada just nimelt töö kiiruse tõstmise funktsioonina, kuid tööandjate esindajad tõid "loovuse ja originaalsuse" välja ennekõike just lugude sisu poolest konkurentidest eristumise aspektis. Ka Russial ja Santana (2011) uurimusest selgus, et veebiajakirjanike puhul hinnatakse ennekõike traditsioonilisi oskusi nagu näiteks uudise kirjutamise oskust ja oskust tunda ära uudisväärts. Kirjutamise oskuse olulisus selgus ka Carpenteri (2009) uurimusest.

Olulisemate hoiakutena tõid tööturu esindajad välja ennekõike taolised pädevused, mis aitaksid neil kohaneda uutes olukordades ja õppida vajadusel selgeks uusi oskusi ning mis samal ajal ilmestaksid, et töötaja soovib täita talle antud ülesandeid ja leiab motivatsiooni arenemiseks. Sellest lähtuvalt mainiti “avatust muutustele”, “arenemissoovi” ja “ambitsioonikust”, aga ka “töötahet” ja “uudishimu”.

Olulisima teadmisenä tõi tööturu esindajad välja ennekõike “eriteadmised ajakirjanduse ja kommunikatsioonivälistes valdkondades”. Selgus, et mõnede tööturu esindajate meelest on ajakirjandushariduseta inimestel paremad eeldused ajakirjanikutöös hakkamasaamiseks. Muu erialase ettevalmistusega inimene võib tuua ajakirjandusse väärtuslikke spetsiaalteadmisi ja nõ siseinfot kuskilt mujalt. Sarnase avaldusega paistsid silma juba 2000. aastal meediajuhid Priit Hõbemägi ning Igor Rõtov (Lõhmus 2000), kes lisasid, et mingi muu ala spetsialistiks õppimine võtab aega ja vaeva, aga ajakirjanduslike oskuste õppimine tuleb kogemusega ja kiiremini. Intervjuudest selgus, et tänasel päeval valitseb meediajuhtide hulgas kohati endiselt samasugune suhtumine.

Adaptiivsete ja rutiinsete pädevuste dimensioonis hindasid tööturu esindajad ennekõike adaptiivseid pädevusi, mis võimaldaksid veebi sisu tootvatel ajakirjanikel kohaneda uutes situatsioonides ning tulla toime muutavas keskkonnas. Mõnevõrra vähem eeldati rutiinsete mittetehniliste pädevuste valdamist ning kõige vähem eelistati rutiinseid tehnilisi pädevusi. See on tähelepanuväärne, kuna veebi sisu tootmine hõlmab paratamatult igapäevaselt tehniliste oskuste kasutamist. Ilmselt põhjus, miks tehnilisi oskusi ei mainitud eelistatud pädevustest rääkimisel, seisneb kas selles, et tehniliste pädevuste valdamist eeldatakse juba eos ning nende eraldi mainimine ei tundu olulisena või arvatakse, et antud tööks vajalike tehniliste pädevuste omandamine ei tähenda laiapõhjalist õpet ning on sellest tulenevalt kiirelt omandatavad. Samas toodi välja ka see, et tänapäeva tehnoloogia pole enam nii raske, et seda poleks võimalik töö käigus õppida, mistõttu toonitasid intervjuueeritavad just õppimisvõime ja -soovi olulisust, sest need kaks pädevust korvavad puudujäägid tehniliste pädevuste osas.

Tehniliste pädevuste nõ juba eos valdamise eeldamise on välja toonud ka Lynch (2007), kes märkis, et tänapäeval üles kasvanud inimene on nooruses niivõrd palju tehnoloogiaga kokku puutunud, et igasuguste tehnoloogiliste pädevuste omandamine käib kiirelt ja valutult. Nende ülikoolis õpetamine on Lynchi meelest ajaraiskamine. Sellest lähtuvalt tekib aga küsimus, kas vanema generatsiooni ajakirjanikel on tehnoloogiliste pädevuste omandamine tänapäeval sama lihtne või võivad just nemad sattuda konkurentsisis

noorema tehnoloogiapõlvkonnaga selles aspektis ohtu? Sellele küsimusele võib vastust otsida juba mõni järgmine uurimus.

Peaaegu kõikides toimetustes, kelle juhte või osakonnajuhte antud töö raames intervjuerisin, peavad ajakirjanikud üldjuhul olema suutelised tootma sisu nii veebi kui paberisse. Sellest tulenevalt olid tegelikult mitmed tööturul hinnatud pädevused üldajakirjanduslikud ja mitte otseselt veebile orienteeritud. Teisalt tähendab see, et tööturu esindajad eeldavad ajakirjanikelt paljuoskuslikkust meediumite lõikes. Sellest lähtuvalt on kogu töö vältel kasutatud ka pigem mõistet “veebi sisu tootev ajakirjanik” mitte “veebiajakirjanik”, kuna mitmed intervjueritavad tõid välja, et toimetustes ei saa rääkida puhtakujulistest veebiajakirjanikest, kes vaid veebi sisu toodavad ja kelle artiklid kunagi teistes kanalites ei avaldu.

Mõnevõrra väiksemal määral esines ka temaatilise paljuoskuslikkuse nõuet, kus toimetuste juhid ja osakonna juhatajad tõid välja, et oluline on oskus kirjutada erinevatel teemadel. Teistsugusele tõdemusele jõudis oma uuringus Thelen (2002) kelle sõnul ei soovi tööturg palgata universaalset kõigeteadjat, vaid pigem on hinnatud konkreetsete valdkondade spetsialistid.

Samamoodi oli esindatud rollikonvergens, kuna mitmete toimetuste puhul tuvastasin, et veebi sisu tootev ajakirjanik peab täitma nii reporteri kui toimetaja rolli. Ka Magee (2006) leidis oma uurimuses, et veebiajakirjanike puhul on oluline nii toimetamise kui reporteritöö tegemise oskus, mis vihjab selgelt, et ajakirjanik peab olema suuteline mõlemas rollis töötama. Minu tööst selgus, et peamine nende rollide ühendamise põhjus oli kiirus ja fakt, et toimetaja vahelüli teeb uudistele reageerimise aeglasemaks. Sellest koorub aga välja rollikonvergenssi miinus. Kui reporter peab olema üheaegselt nii reporter kui toimetaja, siis on paratamatu, et ühe või teise töö kvaliteet langeb. Kui arvestada, et mõlemat rolli tuleb vaheldumisi täita ka kõrge tempo tingimustes, siis on oht kvaliteedi langemiseks veelgi suurem.

3. Kuivõrd langevad kokku ülikoolis omandatavad ja tööandjate esindajate poolt eelistatud pädevused?

Kvantitatiivsel tasandil saab öelda, et pädevused, mida pakub ülikool, ei lange täielikult kokku tööandjate eelistustega. See tähendab, et pädevus, mida tööturu esindajad kõige rohkem mainisid, ei ole ülikoolis kõige intensiivsemas mahus õpetatav pädevus. Kui näiteks ülikoolides on võimalik tudengil omandada kõige rohkem “kriitilise analüüsivõimega”

seonduvaid pädevusi, siis tööturu esindajad mainisid intervjuude käigus kõige enam "kiiruse" pädevust.

Ent samas oleks taolisele mittekatsumisele tuginedes siiski vale väita, et ülikoolid ei võimaldaks üldse tudengitele pädevusi, mida tööturg neilt ootab, kuna enamik pädevusi, mida tööturu esindajad intervjuudes soosivalt välja tõid, on siiski omandatavad õppekavades olevate ainete kontekstis. Küsimus on pigem prioriteetides. See, kui mingi pädevusega seonduvaid aineid õpetatakse ülikoolis vähemal määral, kui mõnda teist, ei tähenda, et tudeng ei võiks mõlemaid pädevusi omandada. Teisisõnu, pädevuse õpetamise maht ei ole alati võrdeline selle omandamise tasemega. Pigem saab öelda, et kui õppekavas on teatud ained esindatud rohkemal kujul, mille kaudu on võimalik tudengil teatud pädevust omandada, on lihtsalt suurem tõenäosus, et õppija selle pädevuse mingil tasemel ka omandab. Kui aga ülikooli prioriteetidid st ained, mis võimaldavad teatud konkreetsete pädevuste omandamist kõige rohkem, ei kattu tööturu omadega, st pädevustega, mida tööturule minnes noorelt ajakirjanikult eeldatakse, siis ei tähenda see, et tudeng toimetusse tööle minnes ei omaks pädevusi, mida talt eeldatakse. Pigem saab öelda, et kui ülikooli ja tööturu prioriteetidid kattuksid üks-ühele, oleks suurem tõenäosus, et ka pädevused, mida eeldatakse ja mida tudeng omab, ühtivad rohkemal määral.

See aga ei tähenda, et ülikool peakski võtma prioriteediks nende pädevuste üks-ühele tähtsustamise, mida meediajuhid soovivad või mida tehnoloogia pidev areng nõuab. Ka Russial ja Santana (2011) tõid oma uurimuses välja, et tudengitele tuleks pigem õpetada adaptiivseid aias muutumatuid pädevusi, mitte rõhuda tehnilisele treeningule. Liigne turule-orienteeritus võib tähendada seda, et ülikool õpetab välja tudengeid, keda tööturg vajab teatud konkreetsel ajahetkel ega valmista neid ette pikemas perspektiivis, kus neil tuleb tõenäoliselt nii tehnoloogilistest muutustest kui meediakonvergensist tulenevalt muutuvate oludega kohaneda. Ka Mensingi (2010) sõnul on liigse turule-orienteerituse juures oht ka selles, et tudengitele õpetatakse, milline on ajakirjandusmaastikul valitsev hetkeolukord ja kuidas selles konkreetses keskkonnas toime tulla, aga mitte seda, kuidas tudeng võiks muutuvast keskkonnast ennast ja ajakirjandust edasi arendada.

Samas, kui võrrelda mõlema osapoolde pädevusi üldisemal adaptiivse ja rutiinse dimensiooni tasandil, siis läksid tööturu esindajate ootused ja ainetes pakutav üsna täpselt kokku. Tööandjad hindavad veebi sisu tootvate ajakirjanike puhul ennekõike adaptiivseid pädevusi ning ka ülikoolid võimaldavad just seda tüüpi pädevusi tudengitel ennekõike omandada. Rutiinseid mittetehnilisi pädevusi toodi eelistatuse kontekstis välja vähem ja ka

ülikoolides on neid adaptiivsete pädevustega võrreldes võimalik vähemal määral omandada. Kusjuures kõige vähem mainisid tööturu esindajad rutiinsete tehniliste pädevuste omamise vajalikkust, mille omandamise võimalust pakub ka ülikool kõige vähem.

Ainete õpiväljunditest ei olnud kodeerimiskava abil võimalik hoiakuid tuvastada, kuid tööandjate esindajate intervjuudest tuli välja, et inimese hoiakud mängivad veebiajakirjanduse töös siiski äärmiselt olulist rolli. Analüüsisin kõiki tööandjate esindajate poolt välja toodud hoiakuid kvalitatiivselt ning kaalusin nende hoiakute potentsiaalse omandamise võimalikkust ülikoolides. Jõudsin järeldusele, et kümnest erinevast hoiakust, mida tööandjad välja tõid, on võimalik ülikoolis omandada või arendada viit - „töötahet“, „avatust muutustele“, „oma initsiatiivi“, „täpsust“ ja „koostööaldist hoiakut“. Hoiakud, mida tööandjate esindajad tõid välja, kuid mis on pigem inimesele loomupärased ning ülikoolides raskemini arendatavad või omandatavad, olid „arenmissoov“, „uudishimu“, „ambitsioonikus“, „sihikindlus“ ning „pühendumus ja kohusetunne“. Seejuures on oluline märkida, et just viis hoiakut, mida ülikoolis rohkemal määral on võimalik arendada, olid kümnest välja toodud hoiakust ka ühed enimmainitud hoiakud.

Hoiakute sõltumatust tehnoloogilistest muutustest ja sellest tulenevalt ka kestmamat väärtust toonitab McKean (2007: 27), kes toob välja, et loovus ja avatud hoiakud võivad olla faktorid, mis aitavad tudengitel kohaneda ja asjakohaseks jääda pidevalt muutuvas töökeskkonnas (ibid: 27). Seega on hoiakute kujundamine ja arendamine ülikoolides kahtlemata oluline, võib ehk öelda, et isegi olulisem kui ajas kiiresti muutuvate tehnoloogiliste oskuste õpetamine. Antud töö andis üksnes põgusa vihje sellest, et ülikool võimaldab omandada ja arendab õppija hoiakuid, mida ajakirjanduse tööturg hindab ja väärtustab. Põhjalikum ja detailsem hoiakute uurimine ja tuvastamine ülikoolide õppekavadest on kahtlemata oluline ja huvitav uurimisteema, mida järgmised antud temaga seonduvad uuringud võiksid kajastada.

Kuigi õpiväljunditest võis kõige rohkem tuvastada teadmisi, siis tööandjad tõid eelistatud pädevustena teadmisi võrreldes ülikoolis õpetatavaga palju vähem välja. See on põhjendatav ilmselt sellega, et teadmiste puhul on tegemist pädevustega, mis on tihti mingite teiste oskuste või hoiakute aluseks. Näiteks on igati ootuspärane, et tööturu esindaja ei hakka eelistatud pädevuste kontekstis mainima “ajakirjanduse ja kommunikatsiooni teooriate tundmist” või isegi “ajakirjanduse ajaloo tundmist”, sest tööandja ei pruugi näha sellel otsest praktilist kasu ajakirjandustöös. Ent vale oleks väita, et need kaks nimetatud teadmist ei anna ajakirjanikule ühtegi pädevust, mis tuleks talle mõnes töösituatsioonis kasuks. Mitmed

teadmised, mis esmapilgul võivad praktilises veebiajakirjanduses tunduda kasutatuna, võivad olla tegelikult veebiajakirjanduses hinnatud oskuste ja hoiakute aluseks. Mis võiksid olla täpselt konkreetsete nimetatud teadmiste nn järgmise astme tulemid, on aga juba potentsiaalne edasise uurimise teema.

Ühest küljest on tõenäoliselt just taolised pädevuste kaused tulemid põhjusteks, miks Hõbemägi ja Rõtov 13 aastat tagasi (Lõhmus 2000) ning ka mõned antud uurimistöös intervjueeritud meediajuhid veel käesoleval aastal leidsid, et ajakirjandusharidus on ajakirjandustöö tegemisel väiksema väärtusega kui mõni muu haridus. Nagu tõi välja ka Epp Lauk (2000) puudub ilmselt meediajuhtidel endil õige arusaam sellest, mida õieti ülikoolis õpetatakse ning sellest tulenevalt ei ole päris selge, mis on ajakirjandushariduse väärtus. Lisaks tundub, et mitmed meediajuhid näevad uutes töötajates ennekõike võimalust laiendada toimetuse temaatilist spektrit tuues sisse uusi spetsialiste, kes ehk omavad teadmisi ja allikaid, mida seni toimetuses pole. Pelgalt ajakirjandusharidusega inimene on oma karjääri alguses sellest aspektist võetuna võib-olla kehvas seisus ja see seab ta tööturul näiliselt nõrgemale kohale. Ent temaatiline spekter on ju kõigest üks ajakirjanikuks olemise osa ning leian, et selle liigne tähtustamine kujutab ohtu ajakirjandusmeisterlikkuse kui universaalse kompetentsi olemusele.

Nüanss, mida tööandjad lisaks pädevustele töötajate juures väärtustasid, oli töökogemus ning selle najal kogutud isiklik allikate baas. Ülikoolis pakutavad praktikad on paljudele tudengitele esmaseks töökogemuseks ning võivad kaasa aidata ka isikliku allikabaasi rajamisele. Nagu selgus õppekavade analüüsist, siis oli keskmiselt igas õppekavas vähemalt üks kohustuslik praktika.

Scheuer (2007: 24) toonitab, et ajakirjanduslik praktika on ennekõike oluline tööandjate ja ülikooli vahelise sideme tugevdamise aspektist lähtuvalt. Kui see makrotasandi üldistus indiviidi tasandile tuua, siis kindlasti on praktika ka õppija jaoks oluline siduja ülikooliõpingute ja töö vahel. Seega võib öelda, et praktika on oluline komponent ajakirjandushariduses, mille puhul ei saa küll üheselt tuvastada universaalseid omandatavaid pädevusi, kuna iga praktika on individuaalse loomuga, kuid lisaks kõigile omandatavatele oskustele, teadmistele ja hoiakutele saab üldistatult öelda, et praktika kui õppekavas sisalduv aine on põhimõtteliselt ainus praktilist töökogemust pakkuv komponent õppekavas.

Kokkuvõte

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada, milliseid pädevusi võimaldavad ajakirjanduse formaalharidust pakkuvad ülikoolid tudengitel omandada ning kuidas need vastavuses tööandjate eelistustega veebi sisu tootvate ajakirjanike puhul. Magistritöös uurisin nelja erineva ülikooli kaheksat ajakirjanduse ja/või meediaõppe suunitlusega õppekava Eestist, Soomest, Leedust ja Norrast ning võrdlesin neid Eesti ja Soome veebiajakirjanduse tööandjate pädevuseelistustega.

Selgus, et ülikoolid võimaldavad õppijatel ennekõike omandada „analüüsivõime“ ja „kriitilise mõtlemise“ pädevusi. Üldistatud kujul domineerisid adaptiivse loomuga pädevused, mis aitavad õppijal kiiresti kohaneda muutuv keskkonnas ja leida lahendusi probleemidele, mille puhul pole alati ühest lahendusviisi. Kõige vähem esines ülikoolide õppekavades aineid, mis annavad õppijale tehnilisi pädevusi. Uurimuse käigus selgus, et ülikoolide ained annavad õppijale rohkem teadmisi kui oskusi. Viimasest saab järeldada, et ülikoolid on õppekavade koostamisel valinud suuna, kus arvestatakse, et kasulik on õpetada universaalsema iseloomuga pädevusi, mis oleksid rakendatavad pigem laiemas tegevusvaldkonnas ja mis ei muutuks veebiajakirjanduse kiiresti muutuvates tehnoloogilistes tingimustes ajaga tarbetuteks.

Sarnaselt ülikoolide õppekavade analüüsist välja tulnud tõdemusele, selgus ka intervjuudest tööandjatega, et ajakirjanike puhul on ennekõike olulisel kohal adaptiivsed pädevused. Samas näiteks oskuste ja teadmiste võrdluses eelistasid tööandjate esindajad selgelt rohkem oskusi. Kõige kõrgemalt hinnati pädevustest „kiirust“, mis ühtlasi defineerib ka veebiajakirjanduse olemust. Selle kõrval toodi välja, et olulisel kohal on lisaks oskustele ja teadmistele ka kolmas osapädevuste liik ehk hoiakud ning tihti määrab see töötaja juures isegi rohkem kui ülikoolis omandatud ajakirjandusspetsiifilised oskused ja teadmised. Olulise aspektina selgus tööandjate intervjuudest, et veebiajakirjaniku puhul ei tähtsustata eriti meediumispetsiifilisi pädevusi, pigem ollakse seisukohal, et olulised on meediumineutraalsed pädevused. See tuleneb olukorrast, et enamik antud uurimistöös intervjuueeritud tööandjate esindajatest haldavad toimetusi, kus puudub eraldi veebiajakirjaniku roll, pigem saab rääkida peamiselt veebi sisu tootvast ajakirjanikust üldistatud kujul, kes tihti peab kirjutama ka paberlehte.

Ülikoolist omandatavad ja tööandjate esindajate hinnatud pädevused langesid kokku aspektist, et peaaegu kõik pädevused, mis tööandjate esindajad välja tõid, on suurema või väiksema prioriteetsusastmega omandatavad ülikoolides. Ülikoolide ja tööandjate esindajate

erinevate pädevuste tähtsushierahiate võrdluses selgus, et pädevused, mida ülikoolis õpetatakse kõige suuremas mahus, pole tööandjate esindajate hinnangul sugugi kõige eelistatum või vastupidi.

Oluline on just märksõna „prioriteet“, kuna hierarhiline mittekattumine ei tähenda otseselt, et ülikoolis omandatavad pädevused oleksid tööturul kasutumad. Pigem saab öelda, et kui ülikooli ja tööturu prioriteetid oleksid ühtsemad, oleks suurem tõenäosus, et kattuksid ka pädevused, mida õppija omandab ja tööandjad eelistavad.

Kuna antud töös ei olnud võimalik ülikoolide õppekavade ainete õpiväljunditest tuvastada üht tööandjate esindajate silmis kõrgelt hinnatud osapädavuste liiki ehk hoiakuid, siis on üks võimalik edasine uurimissuund keskenduda just nimelt erinevate hoiakute tuvastamisele õppekavadest ja seejärel ka nende võrdlemine tööandjate eelistustega.

Teine võimalik edasine uurimissuund võiks käsitleda olukorda, kus ülikoolid õpetavad väga väikses mahus tehnilisi pädevusi ning pigem toetuvad tehnoloogiliste muutuste keskkonnas üles kasvanud inimeste võimele tehnoloogiate õppimisega ise hakkama saada. Ent mis saab siis inimestest, kes ei ole üles kasvanud tehnoloogiliste muutuste keskkonnas, ehk mõnevõrra vanematest inimestest, kui neile keegi tehnilisi pädevusi ei õpetata? Kas veebiajakirjanduse tööstuses on toimumas sellest aspektist lähtuvalt tugev ealine selekteerimine?

Kolmas edasine uurimissuund võiks vaatluse alla võtta nõuete astme pädevused. Mitmed pädevused ei olegi otseselt tööturu oludesse ülekantavad, vaid moodustavad pigem teatava laiapõhjalisema eelduse järgmise astme pädevuste omamiseks. Nad õpetavad pigem midagi kaudselt, kui annavad otseseid veebiajakirjanduses kasutatavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Antud töö raamidesse kaudselt teiste pädevuste alusel omandatavate pädevuste välja selgitamine ja nende tööturu vajadustega kõrvutamise ei mahtunud, kuid kindlasti on neil oluline osa ülikoolist omandatavate pädevuste kontekstis.

Oma magistritöö alguses juhtisin tähelepanu tõigale, kuidas mind hakkas meediaväljaannete tööandjate esindajatega kontakti saamisel takistama veebiajakirjandust defineeriv tegur – kiirus. Ka antud töö selgitas välja, et just nimelt kiirus on veebi sisu tootvate inimeste puhul üks eelistatuid pädevusi. Ent siiski ei ole see ainus antud töös vajaminev pädevus ja mitmed tööandjad on mõistnud, et tänapäeval ei tähenda veebiajakirjanduse töö enam pelgalt mehhaanilist tõlkimist ja vahendamist, vaid ka uue sisu loomist ning on sellest tulenevalt potentsiaalsele ajakirjanikule pädevuste osas sama nõudlik kui ükskõik milline teine meedium. Ehk isegi nõudlikum, sest uus meedia on pidevas

muutumises ja nõuab sellest tulenevalt ka selles valdkonnas tegutsevatelt inimestelt pidevat muutumist, edasiarenemist ja olukorraga kohanemist. Õnneks, nagu selgus käesolevast tööst, annab ülikool inimesele laiapõhjalise ajakirjandushariduse ning kätkeb endas adaptiivse iseloomuga pädevusi, mis on just nimelt ideaalsed taolises kiiresti muutuv ja arenevas keskkonnas töötamisel, et mitte üksnes seal toime tulla, vaid selle töö olemust ka ise defineerida.

Summary

The accordance between online journalism expertise acquired from universities and employers' expectations

The purpose of the current study was to find out which areas of expertise are possible to acquire from universities that offer formal journalism education and to what extent do they correspond to areas of expertise expected from online journalists by employers. I have investigated 8 journalism- or media-based curricula, two from each country of Estonia, Finland, Lithuania and Norway and have compared them to Estonian and Finnish online journalism employers' preferences.

It turned out that the universities enable students to acquire first and foremost the „ability to analyse“ and „critical thinking“. In general, the possibility to acquire adaptive areas of expertise via courses was most dominant. Adaptive expertise help students to adjust in rapidly changing environments and find solutions to difficult problems. The most uncommon subjects in universities' curricula were the ones providing students with technical areas of expertise. In addition to that, it was revealed that universities' courses provide students with different types of knowledge rather than with practical skills. From the previous it can be concluded that whilst putting together curricula, universities have chosen the path where „universal“ areas of expertise are considered more useful - these could be applied in large field of activities and wouldn't prove useless in rapidly changing technological circumstances of online journalism.

The representatives of employers pointed out similarly to what became evident as a result of analysing the study outcomes, that possessing adaptive areas of expertise is most important for a journalist to possess. On the other hand, when comparing skills and knowledge, the interviewees preferred clearly different skills over knowledge. In addition to that, they pointed out that apart from skills and knowledge journalist possessing certain attitudes often play an even more significant role for an employer than having journalism-based skills and certain knowledge acquired from university. An important aspect that was reflected from employers' interviews was that when assessing online journalist medium-specific areas of expertise are not considered as important as medium-neutral areas of expertise. This results directly from the fact that most of the employers' representatives interviewed for this research managed newsrooms that are mostly lacking strictly online-only

type of journalists, instead there are journalists that have to write stories for both- online and offline platforms.

The areas of expertise acquired from universities and the ones appreciated by employers' representatives did coincide in an aspect that almost all expertises highlighted by employers' representatives were to less or more extent acquireable from universities, however. When I compared the emphasis put on a certain skill or area of knowledge in different courses to that of what extent they were preferred by employers, it turned out that areas of expertise being taught in universities extensively are not considered valuable to the same extent by employers and vice versa. Areas of expertise most highly appreciated by employers have not been given top priority in the universities. It is important to emphasize the word „priority“, because hierarchical non-coincidence does not necessarily mean that areas of expertise acquired from universities would be less useful in the job market. Rather it could be stated that when the priorities of universities and the ones of the job market would coincide more precisely, the chances of students acquiring areas of expertise preferred by employers would also match more often.

Since it was not possible to identify attitudes from learning outcomes, a possible future research topic would be to concentrate on identifying different attitudes from curricula and comparing them to employers' preferences. In order to do so more qualitative methods of study should be chosen.

Another possible future research field would deal with the fact that technical competences are being taught in universities in very small volumes and the emphasis is rather on the hope that students have grown up in a technically changing environment and can acquire new technologies by themselves. But what about older generation that have not grown up amidst technological revolution – how do they manage in newsrooms without the possibility to acquire new technical expertises? Would it be fair to say that a strong selection by age is taking place in online journalism industry?

Third future research field could investigate the so-called „second degree areas of expertise“. Quite a few areas of expertise are not directly transferrable to work environment, they form a more wider precondition for acquiring next level expertises. Rather they teach something indirectly than provide students with direct knowledge, skills or attitudes usable in online journalism. Finding out indirectly acquirable areas of expertise on the basis of other expertises and comparing them with job market needs did unfortunately not fit into the focus

of this research but surely they play an important role in the context of areas of expertise acquirable from universities.

At the beginning of my master thesis I pointed out the fact that when trying to contact media outlets editors-in chief I was held back by a defining factor in web journalism – speed. Current research has also found enough evidence to suggest that employers’ most value speed in online journalists. Still it is not the only area of expertise required in given job and several employers have come to an understanding that nowadays web journalism does not only contain mechanical translating and recycling of news, but also creating quality new content. Due to the latter, they are as demanding as any other medium in terms of expertise they look for in a journalist. Possibly even more demanding because new media is in a constant change and due to this requires constant change, self-development and adaption to new situations from the people who operate in this field. Luckily, as was also concluded in current research, university provides a broad journalism education that contains adaptive areas of expertise which are perfect for working in this rapidly changing and developing environment, not only to get by but to know how to define the nature of the job themselves.

Kasutatud kirjandus:

- Allaste, A. A. (2011). *Dokumentide ja kirjalike materjalide uurimine*, URL (kasutatud aprill 2013): <http://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=kvalitatiivnwe+tekstianal%C3%BC%C3%BCs&source=web&cd=2&ved=0CCcQFjAB&url=https%3A%2F%2Fwww.tlu.ee%2Ffiles%2Farts%2F11383%2Fdokum9048d9b6b144ad5d724dfb7431403cb5.ppt&ei=9voTT4fmGYLz-gbS5MDGAg&usg=AFQjCNFkutJbTIRZQOrKXohqE6fIEZmkcA>
- Argensinger, J. L. (2008). A Different Kind of Profession. *Journal of Scholarly Publishing*, 39(2): 93-108.
- Aumente, J. (2007). Teaching Journalism in the Digital Age. *Nieman Reports*, 61(3): 29-31.
- Beam, R. A., Weaver, D. H., Brownlee, B. J. (2009). Changes in Professionalism of U.S. Journalists in the Turbulent Twenty-first Century. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 86(2): 277-298.
- Boczkowski, P. (2004). *Digitizing in Online Newspapers*. Cambridge, MA: The MIT press.
- Boczkowski, P. J., Ferris, J. A. (2005). Multiple Media, Convergent Processes, and Divergent Products: Organizational Innovation in Digital Media Production at a European Firm. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 597(1): 32-47.
- Brennen, B. (2013). *Qualitative research methods for media studies*. New York: Routledge.
- Carpenter, S. (2009). An Application of the Theory of Expertise: Teaching Broad and Skill Knowledge Areas to Prepare Journalists for Change. *Journalism and Mass Communication Educator*, 64(3): 287-304.
- Criado, C. A., Kraeplin, C. (2005). Building a Case for Convergence Journalism Curriculum. *Journalism & Mass Communication Educator*, 60(1): 47-56.
- Denzin, N. K., Lincoln, Y. S. (1998). *Strategies of Qualitative Inquiry*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Dickson, T., Brandon, W. (2000). The Gap Between Educators and Professional Journalists. *Journalism & Mass Communication Educator*, 55(3): 50-67.

- Domingo, D., Salaverría, R., Aguado Terrón, J. M., et al. (2007.) *Four Dimensions of Journalistic Convergence: A Preliminary Approach to Current Media Trends in Spain*, research paper presented at the International Symposium on Online Journalism. University of Austin, Texas, March, 30-31. URL (kasutatud aprill 2013) http://dspace.unav.es/dspace/bitstream/10171/5114/1/Four_dimensions_of_journalistic_convergence.pdf
- Du, Y. R., Thornburg, R. (2011). The Gap between Online Journalism Education and Practice: The Twin Surveys. *Journalism and Mass Communication Educator*, 66(3): 218-230.
- Dupagne, M., Garrison, B. (2006). The meaning and influence of convergence. *Journalism Studies*, 7(2): 237-255.
- Fahmy, S. (2008). Current Trends in Online News Operations and Importance of Present and Future Journalism Skills. *Newspaper Research Journal*, 29(2): 23-39.
- Folkerts, J. (2007). Teaching Journalism in the Digital Age. *Nieman Reports*, 61(3): 17-18.
- George, C. (2011). Beyond Professionalization: A Radical Broadening of Journalism Education. *Journalism & Mass Communication Educator* , 66 (3): 258-267.
- Harcup, T. (2012). Questioning the 'bleeding obvious': What's the point of researching journalism? *Journalism*, 13 (1): 21-37.
- Harro-Loit, H. (2010). Ajakirjandusharidus. *Õpetajate leht*, URL (kasutatud mai 2013) http://opleht.ee/arhiiv/?archive_mode=article&articleid=3551
- Henningham, J. (2003). Journalism sold short in media courses. *The Australian*, 23. oktoober, URL (kasutatud aprill 2013) <http://www.jschool.com.au/media.php#journalismsoldshort>
- Huang, E., Davison, K., Shreve, S., Davis, T., Bettendorf, E., & Nair, A. (2006). Bridging Newsrooms and Classrooms: Preparing the Next Generation of Journalists for Converged Media. *Journalism & Communication Monographs*, 8 (3): 221-262.
- Idsvoog, K. (2007). Teaching Journalism in the Digital Age. *Nieman Reports*, 61(3): 7-8.
- Jenkins, H. (2001). Convergence? I Diverge. *Technology review*, URL (kasutatud mai 2013) <http://web.mit.edu/cms/People/henry3/converge.pdf>

- Jyväskylä Ülikooli Kommunikatsiooni Osakonna kodulehekül, URL (kasutatud aprill 2013) <https://www.jyu.fi/hum/laitokset/viesti/Opiskelijalle/Opetussuunnitelmat/jou/>
- Kask, K. (2010). *Kommunikatsioonijuhtimise programmi õpiväljundid: vilistlaste kogemus ja arvamused*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
- King, E. (2008). The Role of Journalism History, and the Academy, in the Development of Core Knowledge in Journalism Education. *Journalism & Mass Communication Educator*, 63(2): 166-178.
- Kovach, B., Rosenstiel, T. (2001). *The Elements of Journalism*. New York: Three Rivers Press.
- Lauk, E. (2000). Ükssilm ja hapud viinamarjad. Mis on nüüdisajal ajakirjanduslikuprofessionaalsuse mõõdupuu? Postimees, 26 veebruar, URL (kasutatud aprill 2013) <http://www.postimees.ee/leht/00/02/26e/lugu7.htm>
- Lawson-Borders, G. (2003). Integrating New Media and Old Media: Seven Observations of Convergence as a Strategy for Best Practices in Media Organizations. *The International Journal on Media Management*, 5(2): 91-99.
- Leheste, G. (2012). *Veebiajakirjanike tööd mõjutavad tegurid*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
- Lendok, M. (2012). *Professionaalne ajakirjandus ajakirjanduse eriala üliõpilaste perspektiivis*. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
- Lõhmus, A. (2000). Lapsreporterist sirgub magister. Postimees, 12 veebruar., URL (kasutatud aprill 2013) <http://arhiiv2.postimees.ee:8080/leht/00/02/12e/lugu7.htm>
- Lowery, W., Daniels, G. L., Becker, L.B. (2005). Predictors of Convergence Curricula in Journalism and Mass Communications Programs. *Journalism and Mass Communication Educator*, 60(1): 32-46.
- Lynch, D. (2007). Teaching Journalism in the Digital Age. *Nieman Reports*, 61(3): 5-6.
- Magee, C.M. (2006). The Roles of Journalists in Online Newsrooms. URL (kasutatud aprill 2013) http://www.editteach.org/downloads/?download_id=167&filename=Roles%of%Journalists%in%Online%Newsrooms.pdf

- McKean, M. (2007). Teaching Journalism in the Digital Age. *Nieman Reports*, 61(3): 27-28
- McMillan, E. (2009). Where have all the jobs gone. The Bank of Canada says the recession is over. Now all media outlets have to do is start hiring again. *Feature*.
- Mensing, D. (2010). Rethinking (again) the future of journalism education. *Journalism Studies*, 11 (4): 511-523.
- Moreira, S.V., Bromley, M., Fernandez, J. M. (2010). The Ultimate Journalism Education. *World Journalism Education Congress*. Grahamstown, South Africa, 5-7 juuli.
- Neuendorf, K.A. (2002). *Content analysis guidebook*. London: Sage.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). (2010). *The evolution of news and the internet*. URL (kasutatud aprill 2013) <http://www.oecd.org/sti/ieconomy/45559596.pdf>
- Oslo Ülikooli meedia ja kommunikatsiooni osakonna kodulehekül, URL (kasutatud aprill 2013) <http://www.hf.uio.no/imk/om/tal-fakta/>
- Paulussen, S. (2004). Online News Production in Flanders: How Flemish Online Journalists Perceive and Explore the Internet's Potential. *Journal of Computer Mediated Communication*. 9 (4) URL (kasutatud aprill 2013) <http://jcmc.indiana.edu/vol9/issue4/paulussen.html>
- Pierce, T., Miller, T. (2007). Basic Journalism Skills Remain Important in Hiring. *Newspaper Research Journal*, 28(4): 51-61.
- Quinn, S. (2005). Convergence's Fundamental Question. *Journalism Studies* 6(1): 29-38.
- Roosioja, M. (2007). *TÜ aajakirjanduse õppekavade analüüs Euroopa aajakirjandushariduse standarditest lähtuvalt*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, aajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
- Russial, J., Santana, A. (2011). Specialization Still Favored In Most Newspaper Jobs. *Newspaper Research Journal*, 32(3): 6-23.
- Rutiku, S., Valk, A., Pilli, E., Vanari, K. (2009). Õppekava arendamise juhendmaterjal. URL (kasutatud mai 2013) http://primus.archimedes.ee/system/files/oppekava/juhend_veeb.pdf

- Scheuer, J. (2007). Teaching Journalism in the Digital Age. *Nieman Reports*, 61(3): 23-24
- Schneider, H. (2007). Teaching Journalism in the Digital Age. *Nieman Reports*, 61(3): 9-11.
- Seale, C. (2004). *Researching society and culture*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Shephard, S. (2007). Teaching Journalism in the Digital Age. *Nieman Reports*, 61(3): 15-16.
- Singer, J. (2004). Strange bedfellows? The diffusion of convergence in four news organizations. *Journalism Studies*, 5: 3-18.
- Swain, F. (2013). Science should be on the journalism curriculum. *The Guardian*, 11. jaanuar, URL (kasutatud aprill 2013) www.guardian.co.uk/science/blog/2013/jan/11/science-on-journalism-curriculum
- Tali, P. (2010). *Eesti ajakirjanike töö iseloomu muutumine (1988-2009)*. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
- Tartu Ülikooli – Õppekava ülesehitus. URL (kasutatud aprill 2013) <http://www.ut.ee/et/oppimine/uliopilasele/oppekorraldusest/ylesehitus>
- Tartu Ülikooli Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut – Arengulugu, URL (kasutatud aprill 2013) <http://www.aki.ut.ee/et/instituut/arengulugu>
- Tersiz, G. (2009). *European journalism education*. Bristol, UK: Intellect.
- TNSMetrix – interneti lehekülgede külastusstatistika mõõtmissüsteem, URL (kasutatud aprill 2013) <http://tnsmetrix.emor.ee/>
- Ureneck, L. (2007). Teaching Journalism in the Digital Age. *Nieman Reports*, 61(3): 25-26.
- Vytautas Magnuse Ülikooli avaliku kommunikatsiooniosakonna kodulehekülg, URL (kasutatud aprill 2013) <http://www.mediastudies.lt/apie-katedra/>
- Wiik, J. (2009). Identities under construction: Professional journalism in a phase of destabilization. *International Review of Sociology*, 19(2): 351-365.
- Wimmer, R., Dominick, J. (2006). *Mass Media Research: An Introduction (8th Edition)*. Belmont, CA: Thomson Higher Education.

Lisa 1: Intervjuu kava

Intervjueeritava profiil

1. Kirjeldage palun, milles seisneb Teie kui [väljaande nimi] [ametnimimetus] töö?
2. Kuivõrd olete seotud personaliküsimustega ja otsustega, kes [väljaande nimi], [vajadusel osakonna nimi] tööle palgatakse?

Tööjaotus toimetuses (rõhuasetusega veebi sisu tootvatele ajakirjanikele)

2. Kas [väljaande nimi] [vajadusel osakonna nimi] töötavad ajakirjanikud toodavad sisu vaid veebi või ka paberlehte?
3. Kas veebiajakirjanike seas saab eristada tööülesannete järgi reportereid ja toimetajaid?
4. Millised on reporterite tööülesanded?
5. Millised on toimetaja tööülesanded?
6. Kas Teie toimetuses saab eristada mingite tunnusjoonte või pädevuste põhjal peamiselt veebi või paberlehte sisu tootva ajakirjaniku vahel?

Väärtustatud ajakirjanik toimetuses

7. Kirjeldage ideaalset veebi sisu tootvat ajakirjanikku. [kui tööülesanded erinevad, siis vastavalt reporterit/toimetajat]?
8. Palun nummerdage kaardil olevad pädevused lähtuvalt sellest, mida peate oma toimetuses [osakonnajuhtude puhul: osakonnas] töötava reporterite/toimetaja/ajakirjaniku puhul kõige olulisemaks lõpetades kõige vähem olulisemaga (1-8).
Kaardil üksteise all: Hea võõrkeeleoskus, Loov ja originaalne mõtlemine, Hea keelevaist, Kriitiline analüüsioskus, Tööjuhiste võimalikult täpne järgimine, Koostöövõime, Uudise kirjutamise oskus, Kiirus.
9. Palun põhjendage number üheks valitud ja kõige vähemtähtsamaks hinnatud pädevust?
10. Kas lisaks kaardil olevatele pädevustele meenub teile veel mõni, mida peate samaväärselt oluliseks? Palun põhjendage oma vastust.
11. Kuidas ja mille põhjal tunnustate toimetuses [osakonnajuhtidelt- osakonnas] töötavaid inimesi?

Veebi sisu tootva ajakirjaniku haridus, väljaõpe ja eelnev töökogemus

Annan intervjuueeritavatele ette kuus kandidaati ja palun välja valida kelle nad palkaksid oma toimetuses veebi sisu tootvaks ajakirjanikuks. [Kui intervjuu käigus on ilmnunud, et on selge erinevus reporterit-toimetaja rolli vahel, siis lasen kandidaadil endal otsustada millisesse rolli ta valitud kandidaadi palkaks].

12. Kirjeldage palun, kas ja kuidas mõjutab erialane haridus ajakirjanikule vajalikke oskusi?

Tööle kandideerimine

13. Kas on mingi kriteerium, mis peab olema täidetud, ilma milleta te ei kaaluks inimese tööle võtmist?
14. Kas ja kuidas need kriteeriumid sõltuvad sellest, kas kandidaat pürgib toimetajaks või reporteriks? *[Küsin vaid juhul, kui intervjuu alguses on ilmnunud, kas antud toimetuses saab neid kahte rolli üldse eristada].*
15. Kuivõrd oluline on , et saaksite uued töötajad välja õpetatada ennekõike oma toimetuse tavadest lähtuvalt?
16. Kas teil on ettenähtud palga piirmäärad inimeste tööle palkamisel?
17. Kas eelnev töökogemus ja/või (erialane) kõrgharidus võimaldab pakkuda kandidaadile rohkem palka?
18. Milliste pädevustega peaksid olema ülikoolist tulevad tudengid, et nad oleksid võimelised veebis töötama?

Lisa 2: Kandidaatide profiilid

Kandidaat nr 1

Vanus:	32
Sugu:	Mees
Haridus:	Keskharidus
Töökogemus:	8a Eesti üleriigilises päevalehes veebitoimetajana (põhiliselt tegeles välisuudiste tõlkimisega ja kommentaariumi modereerimisega).
Reporteritöö kogemus:	Minimaalne
Suurimad plussid:	Väga head tehnilised pädevused, kiire
Suurimad miinused:	Minimaalne omapoolne initsiatiiv
Palgasoov:	1000 eurot

Kandidaat nr 3

Vanus:	25
Sugu:	Mees
Haridus:	Kõrgharidus (ajakirjanduse magister)
Töökogemus:	1 aasta üleriigilises päevalehes tootes sisu nii paberlehte kui veebi
Reporteritöö kogemus:	Keskparasest väiksem
Suurimad plussid:	Loov, hea kohanemis- ja õppimisvõimega
Suurimad miinused:	Halb keelevaist (halb tekstitoimetamise oskus)
Palgasoov:	1100 eurot

Kandidaat nr 2

Vanus:	29
Sugu:	Naine
Haridus:	Kesk-eri
Töökogemus:	4a ajakirjaniku töökogemust. Tootnud sisu nii veebi kui paberlehte. Töötanud kolmes eri väljaandes.
Reporteritöö kogemus:	Hea (4a)
Suurimad plussid:	Hea kohanemis- ja õppimisvõime, head spetsiifilised teadmised Eesti ajakirjandusmaastikust.
Suurimad miinused:	Minimaalne võõrkeeleoskus
Palgasoov:	1000 eurot

Kandidaat nr 4

Vanus:	32
Sugu:	Mees
Haridus:	Lõpetamata kõrgharidus (1,5a ajakirjanduse bakalaureus)
Töökogemus:	2,5 a üleriigilises päevalehes. Tootnud sisu paberlehte, veebi otseselt mitte.
Reporteritöö kogemus:	Keskmine (2,5a)
Suurimad plussid:	Hea keelevaist
Suurimad miinused:	Aeglane õppija/kohaneja
Palgasoov:	850 eurot

Kandidaat nr 5

Vanus:	44
Sugu:	Naine
Haridus:	Kõrgharidus (ajaloo magister)
Töökogemus:	15 a erinevates maakonnalehtedes nii reporteri kui toimetajarollis. Tootnud sisu vaid paberlehte
Reporteritöö kogemus:	15 a
Suurimad plussid:	vahetu suhleja, avatud suhtumisega
Suurimad miinused:	Nõrgad tehnilised pädevused
Palgasoov:	1000 eurot

Kandidaat nr 6

Vanus:	22
Sugu:	Naine
Haridus:	Kõrgharidus (bakalaureus ajakirjanduses)
Töökogemus:	Minimaalne (läbitud kohustuslik praktika üleriigilises päevalehes)
Reporteritöö kogemus:	Minimaalne
Suurimad plussid:	Hea kohanemisevõime, avatud uutele ideedele
Suurimad miinused:	Puudub igasugune veebiajakirjanduse alane kogemus
Palgasoov:	750 eurot

Lisa 3: Intervjuu Martin Šmutov

Palun kirjeldage milles seisneb teie kui Õhtulehe veebitoimetuse juhi töö?

Noh, see on natuke keerukam, kuna see ei puuduta otseselt ainult uudisprotsessi. Üks asi on uudisprotsess, aga teine on halduspool. See on kogu dokumentatsioon ja arenduspool - kõik see välimust puudutav - mobiilplatvormid, veebiplatvormid, tabelite platvormid ja kõik muu taoline. See on kahe otsaga. Nii arendus kui sisu pool.

Personali palkamine veebitoimetusse - kuivõrd te sellega seotud olete?

Jah, see on ka minu otsustada, kui keegi tuleb või kui on mingeid muid muudatusi vaja teha nagu töökultuuris. Mis valdkonna peale kedagi jagada või midagi muuta.

Koduleheküljelt võib lugeda, et veebitoimetuses on nii reporterid kui toimetajad. Milles see tööülesannete erinevused seisneb?

Üldiselt on.. see oleneb, kuidas töölepingus on öeldud. Praegu võib pigem üldistada niimoodi, et igaüks, kes tuleb või teeb, peab olema suuteline toimetama mingeid tekste - nii eesti keelest kui võõrkeelest. Ja suutma tegema ka reporteritööd. Pakkuma välja oma teemasid, neid kirjutama. Ja ka väljas käima, kui on vaja minna lugu tegema. Kui täpselt see kõik veebilehel on defineeritud - see võib tulla rohkem sellest, et kuidas mingil ajal mingid töölepingud on sõlmitud ja kuidas üht või teist rolli nimetati parasjagu.

Nii et sisuliselt teie hinnangul need on praktiliselt kõik juba ühildunud?

Jah, absoluutselt. Need oskused on küll juba ühesugused. Et peab oskama teksti mõista ja peab samal ajal ka teksti kirjutama. Me ei saa eeldada näiteks, et toimetaja ei suuda ise ühtegi lugu teha. Ta tegeleb toimetamisprotsessiga, mõistab, millest lugeja kuidas peab aru saama ja näeb sealt probleemkohad ära. Mitte trükivead ja kirjavead, vaid kas lugu on normaalse voolavusega. Et kas kõik küsimused on vastatud. Ma usun, et terve ajakirjandus liigub pigem selle poole, et need oskused peavad olema universaalsed ja võimalikult mitmekesised. Et ei saa olla ainult niimoodi, et on ainult väga selgelt teed ainult ühte asja. Siin tegelikult ka paberlehes on selgelt seda, et toimetajad ka siin on mingitel hetkedel reporteriroolis. Näiteks Rainer Kerge praegu on ta toimetaja elu poolel. Toimetab teiste tekste. Samas eile näiteks kirjutas. Täpselt sama moodi on paberis need rollid kokku läinud.

Aga kui te kirjeldaksite ühte ideaalset veebiajakirjanikku?

Siin peaks vastama, et silmad säravad ja muudkui teeb...

Sellele on väga raske vastata. Peab oskama kirjutada ja peab oskama näha. Oskus näha on selline asi, mida mingitel hetkedel unustatakse ära. Näha seda, mida teised teevad, kui ka

seda, mis toimub ümberringi ja sellega koos käib ka oskus kuulata, mida teised räägivad. Ja siis oskus teksti soravalt ja huvitavalt paberile panna.

Millised on ühe Õhtulehe onlainitoimetuses töötava reporter-toimetaja tavapärased tööülesanded?

See sõltubki väga palju päevast. Võib olla päevi, kus keegi tegeleb mingite välismaa seltskonna asjadega, mis sisuliselt on selline toimetamispäev. Teisel päeval tuleb minna kas valitsuse pressikonverentsile, riigikokku, kohtuma Marco Tasasega, ehk siis Strippar Marcoga, tegema temaga mingi intervjuu või midagi muud. See kõik oleneb sellest, et kuidas see päev kujuneb. Mis on need teemad, mis ta on ise välja pakkunud ja kuidas neid saab realiseerida selles ajas ja inimressursis, mis olemas on.

Aga kuidas sisuga on? Ütleme, et teil on onlaintoimetus, kas mõned lood, mida onlaintoimetus teeb, lähevad paberisse ka?

Jah, ikka lähevad. Teisiti ei oleks see üldse mõeldavgi.

Kuidas siis toimub see vahetus?

Jah, need lood on teada, mis on koosolekul. Ja nagu näha, siis me kõik istume siin päris lähestikku, et kui ei viitsiks 20-meetrist jalutuskäiku teha, et öelda midagi kolleegile, siis oleks päris halvasti.. et nii pole.

Kas te oskate välja tuua mingeid pädevuste erinevusi veebiajakirjanike ja paberajakirjanike vahel?

See võib olla selline üldistus, aga võib-olla inimesed, kes on läbi aastate kirjutanud ainult paberisse, aga ma mõtlen siin ka väga pikka staaži, ma ei mõtle seda, kes on näiteks töötanud kaks aastat paberajakirjanduses ja aasta näiteks veebis. Et mida pikem staaž on paberis, seda läbimõeldum on tekst. Aga see on tegelikult, nagu ma alguses rõhutasin, ka väga oluline praegu veebi poole pealt, et inimene oskab kirjutada teksti. Ei ole alati nii, et on ainult ümberpööratud püramiid või mitte-ümberpööratud püramiid. Et peab tajuma ka väljaande suunitlust ja stiili. Aga seda on päris keeruline luua. Et veebi puhul kiiremas tempos on ka keerulisem õpetada ja koolitada inimesi. Et tuleb lihtsalt rahulikult järjest teha. Kirjutamisoskus on lihtsalt selline, mis tuleb ajaga. Aga praegu ma võin öelda, et paberis töötavad ja ma mõtlen just pika staažiga, ma rõhutan just seda, ma ei mõtle seda, et on aasta olnud paberis ja kirjutab nagu ludin ja veebi omadest peajagu üle. Aga just pika staažiga, kümme aastat ja üle selle, et nendel on see nagu tugevam.

Aga kas veebis töötaval ajakirjanikul on vaja mingeid ekstra pädevusi võrreldes paberajakirjanikuga?

Aktiivsem tuleb olla ja selline... kiire on halb sõna selle kohta. See ei tähenda, et tuleb kiiresti teha. Vaid kiire pigem reaktsiooni mõttes. Et suuta tegeleda ka mitme asjaga korra ja mitte minna seal endaga segadusse ja kuskil teha seetõttu nagu siukest kehvat tulemit. Et kvaliteet ei kannataks ja et ei pea pärast häbenema. Ei kirjavigade ega mingite loogikavigade pärast, kui ka nagu sisu pärast, et ta on ka hästi kirja pandud.

Nii et kvantiteet ei ole see kõige olulisem?

Ma arvan, et kvantiteet muutub aina vähem oluliseks. Eks mingid portaalid või kohad peavad võitlema sellega, et meil on kõige rohkem uudiseid ja me oleme kõigega esimesed. Teised peavad ennast positsioneerima jälle natuke teisiti. Et kõik ei saa esimesed olla ja kõik ei saa kõige rohkem olla. Et seetõttu on oluline ka see, et kus on selline erilise sisu, läbimõeldum, põhjalikum sisu. Kui on näiteks politseiteade, et mina panen selle esimesena üles ja seal on neli rida. Võibolla teises kohas pannakse see üles 15 minutit hiljem ja seal on ka kaks tsitaati juures. Selles mõttes tuleb läbimõeldumalt asju teha. Et iga plekimõlkimine võibolla ei vajagi uudist. Et vaata pilti siit ja siit. Et äkki see teravik hoopis kuskile mujale suunata.

Mul on selline ülesanne, et siin on mitu pädevust. Palun järjestage need ühest kaheksani, lähtuvalt sellest, mida teie arvates on vaja, et veebiajakirjanikul oleks. Üks kõige olulisem, kaheksa kõige triviaalsem.

Nii üks on uudise kirjutamise oskus ja kaheksa hea võõrkeeleskus. Kirjeldage oma mõttekäiku, kuidas nendeni jõudsite?

Tegelikult uudise kirjutamise oskus peaks koos käima keelevaistuga. Ma usun, et see tuleb koos. Kui on üks olemas, siis on ka teine. Lõppkokkuvõttes on oluline see kvaliteet, mida saab lugeja. Seetõttu on viimane ka võõrkeeleskus. Et kui sa ei oska vene-, inglise- või saksa keelt, siis see ei tähenda, et sa ei oskaks eesti keeles kirjutada. Või et sa ei oskaks neid lugusid leida. Siin kirjutamine on ikkagi eesti keeles. Et mingis mõttes see muidugi piirab seda inimest, et noh eestlased üldiselt räägivad mingit kolme või nelja keelt. Kahekeelse inimese eesti-inglise, eesti-soome, eesti-vene saab vabalt ka tööle võtta. Ma ei eelda ka seda, et ta räägib ainult eesti keelt selle hea võõrkeeleskuse all. Aga kõik hakkab ikkagi sellest, kuidas mingit asja kirja pannakse. See ei peagi olema uudis, aga lihtsalt kirjutamise oskus. Me ei tee ainult uudiseid. Me teeme ka reportaaže, arvamusžanrit, olemust ja kõike muud, intervjuu on ka natuke teistsugune kui on uudis. Pigem on see nagu mõõduka hea kirjutamisoskusena.

Aga kui tavapärane on, et onlain teeb pikemaid olemuslugusid?

Arvamust on vast ikka kord nädalas, aga peab olema oskust ka kirjutada reportaaže. Kas kõigil on olnud viimase kuu jooksul reportaaže - ilmselt mitte. Aga neid ikka on. Kõige

viimane, mis pähe tuleb, mis oli väga ägedalt tehtud, oli Sander Silm, kes läks maailmalõpu eelsel ööl koos fotograafiga metsa mingisse onni ja ootas seal maailmalõppu ja kirjutas sellest, mis tunded olid ja mida ta nägi - sellises reportaaži vormis.

Ja kui vaadata kasvõi näiteks Delfit, siis neil on selline äge vorm - suures pildis, mis on ka nagu reportaaž, et see tuleb natuke rohkem foto poole pealt, aga kui ajakirjanik sellega kaasa läheb, selle initsieerib, et ta peab oskama selle kirjutada. Et see ongi kirjutamise oskus. Et uudis võib erinevates kanalites ka väga erinev olla. Uudis Postimehes on erinev uudisest Õhtulehes. Seda tuleb tabada ja seda tuleb osata teha.

Kas te neid pädevusi vaadates mõtlesite, et siit on võib-olla ka midagi puudu?

Pigem ma vaatasin, et neid numbreid on väga keeruline panna. Et algul mõtlesin, et panen kiiruse kaheksandaks, aga siis see poleks ju jälle onlain. Et sama selle võõrkeele oskusega. Et ma mõtlesin, et millest ma oleksin täielikult valmis nõ loobuma. Või tegema mööndust.

Et "töõjuhiste võimalikult täpne järgimine" panin selle seitsmendaks, aga praegu mõtlen, et pagan, äkki peaks see olema hoopis number üks. Et inimene teeks ikka tööd, mitte ei käiks kuskil linna peal lällamas. Selliseid olukordi ei ole, aga samas see tekitab küsimusi, et kui see oluline pole, siis kõik teevad mida ise tahavad.

Aga mis võiks puudu olla? Puudu võiks olla näiteks arenemissoov. Et poleks sellist asja, et tulen/lähen kuhugi tööle ja siis ma olengi tehtud. Et natuke enda näitel ja kunagi ka kõrvalt näinud, jääb siuke mulje, et noh valiti lõpuks tööle ja tulen kohale ja taskud on raha täis. Tegelikult nii muidugi pole. Ajakirjanduses töötamine, et ma rõhutasin ju seda, et 10-20 aastat paberis töötanutel on mingisugune oskus teha midagi paremini. Kirjutada paremini, keelenüanssidest. Aga see ei olegi sellest, et kirjutatakse siis pidevalt oma asju ja siis see mingil hetkel tuleb. See tuleb lugemusest, kolleegidega arutamisest, toimetajaga arutamisest. Viid teksti toimetajale, ta loeb ja ütleb, et mis on siin halvasti, saad tagasisidet. Et sul on pidevalt soov arendada. Ta on natuke nagu sportlane. Mingil hetkel alustad lapsena, siis järjest arened, jõuad tippvormi. Ja siis ongi ülesanne tippvormi hoida. Võib-olla elu lõpuni ei jõuagi. Aga võibolla jõuab. Siin on ju vanu kirjutajaid ka, kes lasevad nii, et vähe ei ole.

Aga kui nüüd rääkida haridusest, siis kas ja kuidas mõjutab erialane haridus ajakirjanikule vajalikke oskusi?

No patt oleks öelda, et ei mõjuta, kui ma ise olen lõpetanud, eks ole. Aga eks see selline trikiga küsimus ole. Väga paljudel kirjutajatel, eriti vanasti, ei olnud üldse mingit ajakirjanduslikku haridust, hea kui haridus üldse oli lõpetatud. Kui ma nüüd faktidega ei eksi, aga presidendi pressinõunik Toomas Sildam, pikaajaline Postimehe ajakirjanik ja toimetaja ei ole minu

meelest kõrgharidust saanud, või ei ole lõpetanud selles mõttes, saanud võibolla mingeid kursusi.

See näitabki seda, et tegelikult on mingil hetkel muutus kas siis hariduses muutus paber oluliseks, et see on selline vaidlemise küsimus. Kumb on seal tähtsam. Praegu ma arvan ka, kui tuleb inimene ja ütleb, et ta on lõpetanud, kes see oli tudeng, kes kirjutas, et tööd ei saa, on Eesti kirjanduse lõpetanud, filoloog vist, ja kui tuleb ja ütleb, et oskab kirjutada ja oskabki kirjutada, siis see ei ole ju mingi takistus. Eks ta mingitest asjadest peab aru saama, aga ikkagi jah, kas inimene saab aru, mis asi on eetika ja mis ausas ja mis asi on allikakaitse. Kui sa oled ikkagi tark inimene, siis seal ei teki mingit sellist probleemi. Ma olen üldiselt natuke kriitiline selle osas, mis kriitiline, aga ma ei ole muidugi kaua olnud ka, et ma ei tea enam, mis seal on. Et kui ma võrdlen seda sellega, kui mina sealt välja tulin, siis ma olin ikka päris suurtes raskustes just nende samade pädevuste osas, mis sul siin kirjas olid, need ei vastanud väga täpselt sellele, mida oodati. Teisalt samas Jaak Aaviksoo ütles ka kunagi, et ega ülikooli ei valmistagi sind ette esimeseks töökohaks, ülikool valmistab sind ette viimaseks töökohaks. Milles on ka teatud loogika. See ongi see lai pilt ja mõistmine üldistest protsessidest.

Aga kui palju üldse siin teie osakonnas on inimesi ajakirjandusharidusega?

Ei oska küll öelda niimoodi. Mina olen. Võibolla keegi teine ka, ma ei ole teisi niimoodi vaadanud ja pole küsinud ka, et kas sa oled lõpetanud. Mingil hetkel see pole lihtsalt enam oluline. Kui inimene oskab teha oma tööd, saab aru nendest reeglitest ja teadvustab endale, mille nimel me tegutseme. Ajakirjanduses on ju ka teatavad seadused ja reeglid ja oskab kirjutada. Mille ta on lõpetanud, on see moodne ajakirjandus või toruluksepp, sellel pole mingit vahet.

Kas ajakirjandusharidus annab Teie meelest mingi eelise?

Neil on teatud eelis ilmselt sellepolest, et neil on praktika olnud. Et nad on seda tööd proovinud ja nad saavad aru, et kas nad üldse tahavad seda tööd teha. Ma usun, et selle sama filoloogiga on kõige suurem probleem see, et ta arvab, et ta sobib, siis mingi kolm kuud teeb ja siis saab aru, et see ei ole üldse see. Need, kes on ajakirjanduse lõpetanud, tajuvad seda keskkonda. Kui ajakirjandus ei sobi lähen PR-i, kui PR ei sobi, lähen reklaamibüroosse, kui reklaamibüroo ei sobi, lähen torulukseppaks. Mingi variant on ikka olemas, kui sa oled olnud praktilal toimetustes. Siin ju praegu ka teeb keegi toimetamispraktikat Tartu Ülikoolist. Ta teeb selle nädal või kaks või kuu aega ära, siis saab aru, et kurat, et rõve või saab aru, et kurat, see on fantastiline. Et vastavalt sellele saab teha oma valikuid. Et seetõttu on tal muidugi, mitte otseselt eelis, aga eelis on just see, et ta teab, mida ta tahab.

Et tal on mingi kogemus?

Jah.

Aga tööle palkamisel, kas on mingi kriteerium ilma milleta te ei võtaks inimest veebi?

Mitte veebi, aga üldse. Need on täpselt samad kriteeriumid, mis ajakirjanduse puhul üldiselt. Siin on ka tehtud proovitäid. Ongi oluline täpsus, kirjutamise oskus, on ülesanded, kus tuleb ära põhjendada, miks otsid mingit allikat mingi loo juurde. Mis allikad need on? Tuleb teha loo struktuur näiteks. Et miks ta selle nii üles ehitatud. Kuulan kõrvalt, kuidas ta intervjuerib inimest, kuidas ta suhtleb. Kõik see on oluline ja annab kokku üldpildi, mille järgi saab teha otsuse, et kas sobib või ei sobi. Ja ega see ei ole ka alati ühene asi. Saad anda tagasisidet, anda uuesti ülesanded, kui tuleb paremini välja, siis on selge, kui ei tule paremini välja, siis on teistpidi selge.

Kas teil on kehtestatud palga piirmäärad?

Eks ikka. Eelarve seab omad jooned alati.

Kas haridus või kogemus võimaldab küsida rohkem palka?

No küsija suu pihta ei lööda. On teada tõde. Eelarve on ikka see, mis pannakse aasta alguses paika ja seal mingeid meeletuid muutusi teha ei saa. Muutusi üles ja allapoole isegi ka.

Nii et suhteliselt jäik on see mänguruum?

Võib olla suhteliselt jäik. Samas kui sul on kaks inimest ära läinud ja võtad ühe asemele, siis see mänguruum on jälle suurem. Aga kas kogemus... üldiselt ikkagi. Mida kogemun, seda tõenäolisem on see, et võib nõuda suuremat palka. No see sama näide, et kas on kümme aastat spordireporterina töötanud või tuleb otse ülikoolist - on ju selge, et nad ei saa alustada samalt tasemelt.

Mille põhjal te toimetuses oma inimesi premeerite?

Mina olen üldiselt selliste asjade puhul, mis ei ole nüüd otseselt erakordsed, aga huvitavad. Vaatan üle kõik oma tehtud lood, mis annab neile originaalideed. Siis kõik üldse originaalideed - alates blogid ja muud taolised asjad. Meil on siin raamatublogid, spordiblogid, mida inimesed ise eeltäidavad. Et vaatan sealt, mis on tehtud. Ja siis on veel sellised teatud teemakäsitlused või teema kajastused. No eile teatati Vabariigi ordeni saajad. See inimene kajastas tervet ordenipäeva väga hästi võrreldes konkurentidega. Lood olid huvitavad, et siis saab esile tõsta. Et mingid taolised kriteeriumid.

Kas teil on siis see premeerimine rahaline või suusõnaline?

No suusõnaline on koguaeg ja nii kui nii. Vastasel juhul oleks üsna kurb töökeskkond, kus oleks üks kord nädalas rahaline premeerimine ühel inimesel või kahel ja ülejäänud ei teaks üldse midagi, et kas nad teevad midagi halvasti või hästi või keskpäraselt. Et jutuajamine ja tagasiside andmine peaks olema nii või teisiti pidev. Aga konkreetselt premeerimine - seal sellist konkreetset daatumit pole. See on rohkem tunnetuse järgi. Üldiselt on rohkem ühe kuu jooksul need asjad. Saab teha koos kuu kokkuvõtetega.

Milliste pädevustega peaksid tudengid tulema ülikoolist, et nad oleksid võimelised töötama veebis?

Näiteks mina ei osanud kirjutada üldse, kui ma alustasin. Et esimesed tööd, mis ma sain tagasi oma kolleegilt Ia Mikhelsilt, olid ikka päris õudsad, punast täis. See ei olnud otseselt see, et ma ei teadnud keele reegleid, vaid ma ei osanud uudist kirjutada. Olin Pulleritsu paar ainet läbi teinud, aga ei olnud seda kogemust. Praktika ka läks kuidagi teles, aga tööle läksin lehte. Aga oligi, et eks seal tuli hakata kuidagi selle pealt tööle.

Kaks pädevust ma saan öelda - kirjutamisoskus ja tunda huvi ümbritseva vastu. Tunda huvi selle vastu, et mis inimestel mureks on, kas täna elekter, homme üürihinnad - või see, et kuidas Ott Lepland, kuula-a-a-aad venitab. Tunnetada seda, et millest räägitakse. Et mida räägitakse kohvinurgas - kõige parem ütlus selle kohta. Et mida räägitakse kohvinurgas ja siis see oskus kohvinurgas kuuldu võimalikult ägedalt kirja panna, allikatega.

Viimane ülesanne on selline, et siin on kuus kandidaati. Nad on ära jagatud vastavalt kategooriatele. Valige siit välja üks inimene, kelle te võtaksite endale tööle veebis.

See on kindlasti maas.

Nr 1.

Ühe peab valima jah? Tõenäoliselt viis ja kaks. No ma ütlen kaks.

Kuidas selle otsuseni jõudsite?

Tegelikult võiks olla sobiv (*nr viis toim.*), aga see peab tulema proovitöö pealt, et kuidas ta suudab nagu veebikeskkonnas hakkama saama. Ühe või paari päevaga on see selge tegelikult. Nõrgad tehnilised pädevused tegelikult suurt ei tähenda. Seal ei ole midagi üle mõistuse keerulist. See on paar kolm asja. Meili oskab nii kui nii, Wordi oskab tööle panna ja siis on juba pool asja tehtud. Et see nagu ei ole määrav ja ülejäänud tundub päris hea. Et ongi see, et kuidas see natuke kiirem keskkond mõjub.

Aga number kaks siis?

Number kahe juures meeldis see, et tal on õppimisvõime, et see natuke tasandab ka seda võõrkeeleoskust. Et kui on õppimisvõime, siis võib seda ka parandama hakata. Et on selline hea universaalne asi. Ainus, mis muret tekitab, oli see, et ta on töötanud kolmes eri väljaandes nelja aasta jooksul. Et miks ta nagu ei püsi siis. See oleks nagu selgelt punane lipp olnud. Et pole ju mõtet kedagi pooleks aastaks ka võtta.

Aga see ei morjenda, et haridus on kesk-eri?

Ei otseselt mitte jah. Kolmas täitsa naljakalt oleks olnud see kandidaat täitsa koolist.

Kandidaat number kuus?

Jah, et meeste omast ma kohe välistasin selle kellel reporteritöö kogemus minimaalne ja minimaalne omapoolne initsiatiiv, et see selgelt ei töötaks siin. Eriti sellise palga eest. Et kui see palk oleks 600, siis võiks rääkida, et me võtaks põhimõtteliselt tõlgi tööle.

Aga kui palju on üldse onlainis teil nõ tõlkelugusid?

No tõlkelugusid on, aga inimene peab suutma ka sellest välja tulla. See ei ole lihtsalt hea, kui puudub arenemisperspektiiv. Et tuleb tõlk ja kui küsida, et kuhu sa tahad aastaga jõuda, et siis vastab, et tahan tõlkida veel rohkem uudiseid. Et puudub ambitsioon, et ma näiteks tahaks intervjuuerida Barack Obamat ja hakkan selle nimel töötama. Et võtan Ameerika saatkonnaga ühendust ja hakkan selle nimel töötama. Et kui ma nagu tõlgin, et ma ei tee mingit reporteri asja, et see on väga rutiinne ja ma kardan, et see on selline läbipõlemise koht. Just see, et seal puudub selline enesearenduse koht. See on ohtlik. Eriti praegu. Pluss, see ei puuduta ainult kirjutamist, et kui jälgid, kuidas reporterid väljas käivad, siis üha rohkem peavad reporterid ise pildistama mobiiliga, vajadusel mingeid videosid tegema, et kui puudub oma initsiatiiv, siis ei tule ju sealt midagi.

Aga kui oli seal viiendal, et nõrk tehniline pädevus. Et kas see ei muudaks keerukamaks, et ütleme, kui tal on vaja minna välja?

No vot, selle taha jäingi nagu. Et mida see nagu tähendab. See on nagu oht. Ma nägin seda ohtu. Veebi enda töö pealt ei ole probleem. Et peab toimetuse poolt rohkem mõtlema, kuidas seda asja paremini teha.

Et te saate siis inimesi rohkem suunata ka?

Mitte seda, et kui ma näiteks saadan Viljari välja, siis ma ei pea talle saatma reporterit kaasa, sest Viljar oskab kirjutada. Video on tehtud. Kui ma saadan tema välja, siis ma saadan fotograafi ka, et fotot ta mulle ei tee. Või mingit oma tehtud videoklippi oma telefoniga. Et see on rohkem toimetuse töökorralduse asi.

Halva keelevaistuga ei saa lihtsalt hakkama, ajakirjanduses üldiselt. Ma ei kujuta üldse, kuidas sa üldse saad kuskil sellise asjaga tööd teha. Õppimisvõime muidugi on, et võibolla paraneb, aga väga keeruline.

Aga jah, kaks ja neli ja siin viis. Kaks on nagu selgelt selline, mis läheks sinna ringi. Ja neli ja viis ka ilmselt. Et saaks päeva või kaks neid proovida vähemalt. Proovi peab ära tegema, et näha, mis tunnetus on.

Aga kas praegu on veebitoimetuses kõigil oskus minna näiteks välja ja teha videopilti?

Videopilti otseselt mitte, sest see on tehnilise pagasi taga. Mitte oskuste taga, aga kõigil on oskus minna välja, kui on vaja teha. Kõigil on see oskus olemas. Kes teeb rohkem, kes teeb vähem, see on ka natuke mingite rollidega kujunenud. Aga hakkama saavad kindlasti kõik.

Ja väljamineku all te mõtlete siis koha peal lugu teha?

Noh, jah või siis on see teha pressikonverentsil lugu või kuskil Tartu bussijaamas. See on 95-100% see oskus või võime olemas inimestel.

Lisa 4: Intrevjuu Urmo Soonvald

Teie kui Delfi peatoimetaja, kuivõrd teie olete seotud personaliküsimustega ja otsustega, kes üldse Delfisse palgatakse?

Kindlasti ma olen otseselt seotud, sest ma peatoimetajana tean kõige paremini meie vajadusi. Kuhu on vaja on uusi inimesi, kus on vaja kedagi välja vahetada. Kus on vaja kompetentsi juurde tuua. Nii et ma olen otseselt seotud. Tegelen ise inimeste otsimisega. Mõnikord kasutan ka meie personalijuhi abi. Aga kindlasti olen väga otseselt seotud, sest ajakirjandusäri koosneb väga palju inimestest. Kui inimene koosneb erinevatest omadustest ja kvaliteetidest. Mul on aastatepikkune kogemus, mismoodi inimesi lugeda ja mismoodi inimesi tunda. Ja ma ei tahagi kellegile teisel jätta seda valiku tegemist ja otsimist, sest üks inimene teeb valiku, aga nii või naa mina pean selle inimesega tööle hakkama. Ma kindlasti tegelen sellega.

Delfi kodulehel on kirjas, et Delfis on nii reporterid kui toimetajad. Äkki te kirjeldate natuke, kuidas need tööülesanded erinevad?

Tegelikult veebis meil on toimetajaid, kes tegelevad ainult toimetamisega. Meil on selline nagu päevatoimetaja olemas. Kategooriaid on kolm - päevatoimetaja, toimetaja ja reporter. Aga me pole nii rikas organisatsioon, et me saaksime omale lubada inimesi, kes on ainult toimetajad või päevatoimetajad. Inimestel on olemas põhitöö - toimetaja või reporter, aga tegelikult käib roteerumine väga kiirelt. Et inimene, kes on täna toimetaja võib homme olla reporter. Sellepärast nagu ma ütlesin, me pole piisavalt rikkad, see tähendab, et me peame ära katma praktiliselt 24 tundi ööpäevas. Tegelikult siis kella kuuest kuni südaööni. Me ei suuda palgata nii palju erinevaid inimesi, niivõrd erinevate kompetentsidega.

Ehk siis kõik on omavahel natuke seotud. Aga tööle palgates, te võtate kindlale positsioonile või te kohe räägite ikkagi ära?

Me ikka räägime kohe ära, et sa tuled tööle reporteriks. Su ülesanne on suhelda, lugusid kirjutada, tõlkida, refereerida, aga arvesta, et väga suure tõenäosusega järgmise poole aasta jooksul või poole aasta pärast pead sa, kui me oleme näinud sind töö olukorras ja oleme kindlad, et kas sa saad hakkama või ei saa, siis umbes poole aasta pärast arvesta, et sa hakkad olema näiteks kolm korda nädalas ka toimetaja või päevatoimetaja. Ja siis kirjeldama ära, mis see töö tähendab.

Reporter on klassikaline, kes kirjutab lugusid. Reporterit ülesanne on lugusid otsida, informatsiooni struktureerimine, kirja panek. Veebireporteril on veel see, et ta peab pildi

otsima, pildi tellima, pildi külge panema, kui vaja ka video juurde panema. Lugude juurde panema tägid, samal teemal lood. Et iga lugu oleks võimalikult täiuslik ja rikas. Reporteritöö. Toimetaja, päevatoimetaja tema on rohkem selline, kes teeb valikuid. Et sina tee see, sina tee see, mina sinna, see, kes rohkem teeb otsuseid. Aga ka tema on sunnitud ka aeg-ajalt lugusid kirjutama, sellepärast, et sündmusi, mis on olulised, võib ette tulla rohkem, kui meil on reportereid. Mis tähendab, et ka toimetajad ja päevatoimetajad on sunnitud kirjutama.

Aga, mis on toimetaja ja päevatoimetaja vahe?

Ütleme, et päevatoimetaja ja toimetaja vahele võib panna praktiliselt võrdusmärgi. Tõsi, on siiski erinevusi. Üks on see, et toimetaja on kanalite lõikes. Meelelahutuses, spordis, majanduses, kultuuris. Seal on toimetaja kõige kompetentsem. Päevatoimetaja on siis Delfi üldine päevatoimetaja, kes peab vaatama, et kõigisi oleks piisavalt lugusid, et midagi maha ei magataks võrreldes konkurendiga. Et oleks piisavalt uuenduslikult. Et meil oleks piisavalt värsked pilte ja videomaterjali, et oleks kõik korralikult vormistatud. Delfi esimene viis, kus on kaks suurt ja kolm väikest lugu, et see oleks piisavalt värsked ja inforikas ja et seal oleks lood, mida hetkel kõige enam loetakse.

Aga rääkides nüüd pädevustest, siis kirjeldage, milline peaks olema üks ideaalne veebi sisu tootev reporter?

Tegelikult ma tahaks öelda seda, et ma ei tõmbaks vahet veebi või lehte tootva reporteri. Meil on ühine toimetaja, mis teeb nii Eesti Päevalehte kui Delfit ja ajakirjaniku tugevus tuleb päeva lõpuks välja sellest, kui ta suudab teha meisterlikke lugusid nii veebi kui paberlehte. Mis on kompetentsid, ma ei loeks neid tähtsuse järgi. Ma võin lihtsalt öelda, et ta peab huvituma, mis ümberringi toimub. Talle peab huvi pakkuma, mis Eestis mis maailmas toimub. Miks need protsessid toimuvad. Peab oskama eesti keelt, peab oskama kirjutada, peab oskama vähemalt 2-3 võõrkeelt. Peab olema pädev algelistes juriidilistes küsimustes, sellepärast, et üha suurem allikate puhul üha rohkem võib vastas olla juristiga näiteks. Sa pead teadma loomulikult autoriõigusi, ajakirjanduseetikat, ka sotsiaalmeedias peab orienteeruma. Et oma lugu, ennast turundada, et otsida sealt ideid ja mõtteid. Peab olema minimaalne või algeline oskus ise pildistada ja videot teha ja need üles laadida. Üheks olulisemaks baasiks on see, et sul peavad olema allikad. Kahtlemata, kui sa tuled ülikoolist, siis sul kohe ei ole neid allikaid.

Aga mina ütlen ikka, et ajakirjaniku rikkus või kvaliteet, tema tugevus tuleb sellest, kui head on tema allikad. Mitte need, mis toimetajal, mida toimetaja suunab reporterile, vaid kui tugevad on need allikad ja kui erinevatest eluvaldkondadest, kes igapäevaselt ajakirjanikuga

suhtlevad ja kes suudavad talle igapäevseselt ideid ja infot anda. Ma peamised kvaliteedid loetlesin ära. Kahtlemata tugev närvikava jne.

Aga toimetaja puhul?

Toimetaja puhul on väga oluline seline tunnetus, et mis on ühiskonnas oluline ja veel tähtsam on see, mis on oluliseks saamas ja mitte olla teemade järgi jookaja, aga olla teemade tekitaja, teemade vedaja. Ja toimetaja puhul ikka - toimetamise oskus. Et ta valdaks seda materjali - lühike uudis või pikk uudis - see lugu struktureerida selliseks, et see oleks kõigile arusaadav. Et see oleks meisterlikult vormistatud.

Ma saan aru, et Delfi lood jõuavad tihti ka Päevalehte, kuidas see protsess välja näeb?

Meil on üks toimetused. Et kui ennevanasti oli Eesti Päevalehel ja Delfil eraldi toimetused, siis võis juhtuda nii, et umbes kolm inimest ütleme Päevalehest tegelesid ja Delfist samade lugudega tegelesid erinevad inimesed ja nüüd on nii, et on teada, et kes kirjutavad Eesti Päevalehte, need kirjutavad suuremaid lugusid ja nüüd on vähemasti teada, et Delfi seda ei tee. Ja see annab võimaluse Eesti Päevalehte kirjutavatel inimestele keskenduda läbi päeva päeva suurtele asjadele, olulistele asjadele. Planeerida. Sest nad teavad, et kõik väiksemad päevakajalised killud või natuke pikemad killud tulevad Delfist. See on puhas toimetajate omavaheline kokkuleppe küsimus, kes ja mida kuhu teeb.

Ma annan teile nüüd ühe sellise ülesande. Et nummerdage ühest kaheksani, mis on ütleme reporteri puhul Teie jaoks olulised.

No ma võiksin tunni aja pärast umbes teistsuguse järjekorra ka panna. Et see pole nii universaalne.

Et number üheks te panite loov ja originaalne mõtlemine ja kaheksaks hea keelevaist. Et võibolla te paari sõnaga räägiksite, et miks nendest just loov ja originaalne mõtlemine kõige olulisem on?

Kõik toimetused maailmas ja Eestis tahavad teisi üle trumbata. Mõtlemine ja loovus on üks esmaseid omadusi või kõige lihtsam viis, et olla konkurentidest nutikam ja parem. Pakkuda lugejatele originaalset sisu.

Ja keelevaist, siis sellepärast, et...

Sellepärast, et toimetaja saab ära parandada kõik. Keelevaist on ka teataval määral arendatav. Number üks on see, et kas sul on või ei ole seda. See ei ole arendatav.

Kas toimetaja puhul oleks see numeratsioon mõnevõrra teistsugune?

Mõnevõrra küll jah.

Äkki te saate..

Ma jätan pigem samaks. Mulle seda ei asja ei meeldi teha, et see pole absoluutne. Ma ei taha hakata ühtegi asja välistada. Nende kompetentsidega on võimalik olla ka hea toimetaja.

Kuidas ja mille põhjal toimetustes tunnustate töötajaid? Mis on need nõ boonused või mis mille põhjal see käib?

Kas mille põhjal või kuidas?

Mõlemad.

Me valime iga kuu parimaid nii Delfis kui Päevalehes. Nii lugusid kui pilte. Piltide alla käib ka graafika. Üks tunnustamise viis on ka see, et toimetus omavahel, kui ma saadan ise mõnikord meile, et kui mingi projekt või pilt on hästi tehtud, siis väga suur tunnustus tuleb ka väljast, kui su lugu tsiteeritakse, kui su lugu saab teistesse lehtedes suureks. Kui see jõuab Aktuaalsesse Kaamerasse. Tunnustusega on see, et kui seda väga palju teha ja seda iga päev teha, siis ta pole enam tunnustus. Tunnustus peab olema oluliselt üle keskmise või tavapärasest heast tasemest paremini tehtud töö. Siis inimesed saavad aru, mis on tunnustamine. Kui see tehakse tavalise loo pärast, mida võivad kõik teha, siis on nagu keeruline tunnustada inimesi.

Ja teil on see kuidagi rahaline...

Jah meil on iga kuu ka rahaline preemia. See peab olema silmatorkav töö, mis eristub turul tervikuna ja rääkimata meie enda toodangust.

Kuidas teie arvates mõjutab erialane haridus ajakirjanikule vajalikke oskusi? Kui üldse?

Iga haridus on oluline. Aga ma üldse ei välistaks, et päeva lõpuks ajakirjaniku haridus on see, et kas sa oskad mõelda, kas sa oskad kirjutada. Seda on võimalik, eriti kirjutamise poolt, kogemustega omandada. Ma arvan, et Eesti filoloogiad, ajaloolased, need, kes on õppinud majandust, arstiteadust, juurat. Ma arvan, et neil on eeldused veel paremini läbi lüüa ajakirjanduses, kui neil, kes on õppinud ajakirjandust.

Sest neil on see lisa nõ...

Neil on lisa taust ja neil on olemas sellised omandatud kvaliteedid, mida selline humanitaar, kes on Tartus õppinud, ei ole.

Kas teil on mingi kriteerium inimese puhul tööle palgates, ilma milleta te teda üldse ametikohale ei kaaluks?

Oluline on see, et kas inimene ise tahab seda tööd teha või ei taha. Kui inimene tahab olla aktiivne selles valdkonnas, tahab areneda, no siis tegelikult see kompenseerib muu. Kui ta

tahab seda teha, siis see tähendab, et ta tahab areneda ja ta on ise huvitatud ise oma erinevate kompetentside järgi aitamiseks. Tahtmine on kõige olulisem.

Soov edasi areneda.

Soov areneda, soov saada võimalikult heaks, võimalikult täiuslikuks ajakirjanikuks.

See siis selgub kõik tööintervjuu käigus.

Jah, minu kogemus on seda näidanud küll. Tegelikult tööintervjuu on muidugi üks asi, teine asi on see, et millised omadused ja kvaliteedid väljenduvad kuskil kolme kuu, poole aasta pärast. Töö on ka tõe kriteerium. Et tööintervjuudel on väga paljud inimesed võimelised head muljet jätma. Isegi, kui sa helistad nende soovitajatele, uurid nende tausta. Kunagi ei tea ajakirjaniku puhul, milline tema enda roll on, kui suur on toimetajate roll lugude tegemisel, valmimisel. Et kõige targem on ikka kogeda oma silmaga, mis moodi üks ajakirjanik nullist oma lugu ehitama hakkab.

Mis võiksid olla need kriteeriumid ütleme uue tulija puhul, kes astub ülikoolist välja ja tal ei ole eelnevat töökogemust?

Kõik, mida ma sulle esimeses küsimuses vastasin, kõik need omadused peaksid olema. Aga ma arvan, et üha tähtsam on see, et inimesed tahavad tulla kaubamärkide juurde - kas ETV, Postimees, Delfisse, Äripäeva, aga üha rohkem peavad inimesed arvestama, et nad on sisu tootjad, et nad ei tea, kas see läheb veebi esimesena, telefoni, lehte, protaali. Need inimesed peavad valmis olema, et tänapäeva ajakirjandus on väga multivõimaluste rohkem. See võib inimesi ehmatada, et nad ei tea, kuhu nende lugu esimesena läheb, millisena ta läheb. See ajakirjanik on tugev, kellel on oma allikad olemas. See point, et kas lehed kaovad või ei kao, et kas televisioon kolib internetti või ei koli. Aga kui sul on omad allikad, siis sa jääd alati läbilöögivõimeliseks.

Te ütlesite, et inimesed ei pruugi teada, et millisele platvormile see läheb. Kui inimene Delfisse lugu teeb, kas ta on kohe valmis, et see võib minna ka Päevalehte?

Ta on üha rohkem avatud sellele, et juhul kui lugu läheb Delfisse, siis ta arvestab sellega, et ta võib oma loo leida pärast Eesti Päevalehest.

Milliseid aineid peaks kindlasti ülikoolis õpetama, et noor suudaks töötada ja toota sisu erinevatele platvormidele?

Ega platvormidele tegemist ei saa õppida. Ma arvan, et mis oleks inimestele hea. Mis tuleks kasuks - psühholoogia, et inimene saaks iseendaga hakkama pingelistes olukordades. Et mis moodi inimeste lugupidamist ja kontakti võita, et allikaid tõmmata enda külge. Ülikool võiks rohkem õpetada ja anda inimestele kohustuslikke praktikaid erinevatesse keskkondadesse -

televisiooni, raadiosse, veebi, lehtedesses. Ülikoolist tulevad inimesed võiksid olla suurema ülevaadetega erinevatest võimalustest ja eripäradest. Kirjutamisoskus, keeleoskus, juriidilised teadmised, sotsiaalmeedia - ülikool kõike seda minu teada annab. Aga võib-olla uuema aja kvaliteetid on võiks olla, ma ise tahaks - iseendaga tegelemine, kui sul on pinget, et pead kümme lugu tegema, aeg tiksub konkurentidega võidu jooksma, kuidas endaga hakkama saada. Ja teine asi on see, et kuidas olla veenev, et allikaid võita, et sa nagu oskaksid suhelda, et kui sa täna suhtled temaga, et sa kinnistad ta enda külge. Et sa võid talle alati homme või kuu aja pärast uuesti helistada, et küsida, et mis toimub ja et kas sul on mulle mingit uut infot anda.

Kas inimeste töölepalkamisel teil on ette nähtud ka mingi palga piirmäärad? Millest need sõltuvad?

Palga piirmäärad sõltuvad eelarve võimalustest ja muidugi on piirmäärad, aga kui on ikka väga hea inimene ja ta läheb piirmäärast üle natuke, siis üldjuhul me oleme kaubale saanud.

Et teete nõ mööndusi, väga jäigad ei ole?

Kui eelarve vähegi võimaldab, siis teeme küll mööndusi.

Aga mille järgi te need piirmäärad paika panete?

Haridus, iseloom, töökus, kogemused. See on selline segu erinevatest kvaliteetidest. See pole üks kindel asi.

Nii et kogemus ja haridus võimaldavad pakkuda rohkem palka, kui on väärt inimene?

Sellega on võimalik küsida rohkem palka. Mitte alati pakkuda.

Mis on teie arvates praegu veebi sisu tootvate ajakirjanike puhul suurimad miinused, kui neid üldse on?

Ainult veebis töötamine teeb inimese pinnapealseks. Ei anna võimalust süveneda. Võibolla see kõik muudab inimese pisut närviliseks. Tähtis on ka see, mis moodi siin maja sees pakkuda erinevaid võimalusi. Mõned ei taha hästi kiiret tööd ja siis on võimalik pisut aeglasemalt käituda.

Kuidas on võimalik teie arvates neid miinuseid või puudujääke vähendada inimeste puhul?

Mis me ise püüame teha on see, et toota vähem, aga toota täpsemalt ja õigemaid lugusid. Teine võimalus on pakkuda alternatiivi inimestele. Et täna teed muidu x-arv lugu päevas, aga siis saab võibolla kord kuus või tihedamalt pakkuda võimaluse toota loo lehte või kuskile mujale, kus ei pea nii kiiresti kiirustama. Seda tasakaalu on raske leida, ma tunnistan. Aga ma püüan.

Ok, nüüd on viimane asi ja siis te olete vaba tänaseks. Siin on kuus kandidaati. Palun Valige siit üks kandidaat, kelle te palkaksite Delfisse ajakirjanikuks ja miks?

Number kaks tundub mulle.

Kirjeldage oma mõttekäiku, kuidas te jõudsite temani.

Piisavalt noor. Et miks ma teda võtaks. Vanuselt tal ei ole väga palju taaka. Ta ei saa rääkida sellist lauset, et me ise kümme aastat tagasi tegime niimoodi ja naamoodi. Et ta on võrdlemisi värskelt lehelt. Ja kohanemise ja õppimise võime... kohanemisvõime on väga oluline. Meediamaastik on tänapäeval väga kiiresti muutuv ja tuleb olla adaptiivne. Ja ma usun, et naisterahval selles eas peaks olema ka piisavalt empaatiat ja ambitsiooni.

Lisa 5: Intervjuu Aivar Reinap

Kui kaua olete teie olnud antud väljaandes peatoimetaja asetäitja rollis?

Ma ei mäletagi. Vist kaheksa aastat, üheksa.

Kuidas teie oma rolli ise kirjeldaksite? Mis teie peamised tööülesanded oleksid?

Rollid on Postimehes väga erinevad olnud. Praegu ma vastutan lihtsalt onlaini kogu sisu eest.

Kuivõrd olete te seotud personali otsingu ja palkamisega. Just selles suhtes, kes veebi hakkavad sisu tootma?

Eks ma olen neid otsinud ja leidnud jah. Ma ise olen nende töövestlusi pidanud, aga ise otsinud pole.

Otsuste juures olete olnud?

Olen olnud jah.

Kas praegu Postimehes üldse saab rääkida veebiajakirjanikust vs paberajakirja...

Saab ikka...

Kuidas see rollide jaotus hetkel toimub?

See on vastavalt toimetustele. On ju ühendtoimetus, seal võib inimene olla nii veebi- kui paberajakirjanik. On olemas uudiste toimetus, kes töötab nii paberi kui veebi jaoks, eelkõige siiski veebi. Siis on erinevad toimetused. Majandustoimetus, teeb mõlemasse, sport teeb mõlemasse, välis teeb mõlemasse. Näiteks arvamustoimetus ja uuriv toimetus on ainult paberi omad ja kultuur on paberi oma. Veebis ongi ainsatena ainult naine ja elu. No Tarbija on ka mõlemas pooles. Nii et enamik on mõlemas.

Aga sellises toimetuses töötav reporter - milline ta peaks ideaalmaailmas teie silmis peaks olema? Milliseid pädevusi ta peaks omama?

Seal ei ole ju vahet, kas ta on paberi või veebi ajakirjanik. Selles mõttes ma ei oska öelda. Minu jaoks ei ole seal vahet. Küsimus on lihtsalt selles, kas inimene on pühendatud töötaja. Eks see ajakirjaniku töö on ikka ühte moodi. Kas teed selle loo valmis ühe päevaga või kahe päevaga või poole tunniga. Seal ei ole ju küsimust. Lugu on ikka ühte moodi.

Aga kirjeldage ideaalset reporterit?

Kes on väga kiiresti võimeline kõike tegema. Kes on võimeline otse eetrist maha kirjutama, tegema lugusid, minema konverentsile, nagu eile oli, otseülekandeid tegema seal ilma vigadeta. Kes on võimeline kohe reageerima, kui uudis tuleb, inimestele helistama, kohe asju üles panema. On nagu võimeline kiiresti reageerima ja ei möluta.

Kirjeldage siis sellist ideaalset toimetajat.

Toimetajat meil ei olegi. Meil ongi kõik reporterit. Päevatoimetajad on, kes vastutavad päeva eest. Reaalselt on ju kõik ajakirjanikud toimetajat. Kõik toimetavad ise oma tekstid. Kedagi ülevaatajat ei ole.

Nii et kui lugu läheb veebi, reporter kirjutab loo valmis...

Läheb veebi ja kõik.

Keeletoimetaja sõela ei ole vahel?

Ei. Meil on üks keeleteimetaja küll, aga ta teeb nagu järelnoppimist. Ta teeb inimestepõhiselt, keda ta teab, et teevad rohkem vigu ja muud, aga eelülevaatust meil pole.

Aga sellist konkreetset sõela pole?

Ei ole, see muudaks kogu selle asja liiga aeglaseks

Ma annaksin teile kaheksa pädevust, äkki te saaksite te need nummerdada ühest number kaheksani, lähtudes sellest, mida te peate ühe ajakirjaniku puhul kõige olulisemaks, versus siis vähem olulisemaks.

Siin nagu ühte asja ei ole, nagu kohusetunne.

Järgmine küsimus ongi, et mis teie arvates puudu on.

No ongi, et inimene peab ikkagi olema usaldusväärne ja kohusetundlik. Sa võid ühte lugu teha ka ju pool tundi või kolm tundi. Aga kas ta üldse teeb selle ära või ei tee. Seal ongi see vahe. Mõni võib mõelda. Mõni võib ära käia, suitsu tõmbamas, kohvi joomas, pool päeva läheb mööda. Sa ei suuda ju teda kontrollida koguaeg. Meil ei ole aega siin koguaeg kõiki vaadata. Aga suures plaanis paistab see kõik välja pärast. Siis hakatakse tegelema. Kui näiteks vaadatakse, et kõigil on nii palju lugusid ja sellel ei ole, siis hakkad vaatama, et kas tal on siis väga tõsisemad lood. Ei ole, on kehvemad lood. Siis saab küsida, et millega ta tegeleb sellel ajal. Siis saab temaga rääkida. Teine inimene saab nii palju teha ja miks sina nii palju teed.

Nii et see kvantiteet on ka ikkagi oluline?

See on võrdluse võimalus, kui inimesed teevad sarnaseid töid. See ei ole primaarne, aga see on hea võimalus juhile.

Mina ei oska seda öelda. Mida ma pean siia kirjutama? Järjekorra vä?

Jah, nõ numeratsiooni, 1,2 jne.

Mis vahet keelevaistul ja uudise kirjutamise oskusel? Ma saan aru, aga kui ta uudist oskab kirjutada, ju tal on siis keelevaist ka. Iseenesest, kes keelt ei oska, need on siit ikka läind ka. Kellel on hästi palju vigasid, me ei jõua nendega. Kui tal ikka ei tule ja ei tule, siis meil pole vaja seda. Selles mõttes keelevaist on kindlasti siin vajalik. No ta kõige tähtsam ajakirjaniku juures siiski pole. Paneme siis mingi... mai tea.

Kuidas me neid ikka võrdleme onju. Hea võõrkeelega oskus. No see on pluss, aga ta ei ole kõige tähtsam.

Mõtlege, mis ühel ajakirjanikul peaks kindlasti olema olema?

Neid asju on kõiki vaja, aga mis tähtsust sel on, kui ta on koostöövõimeline, aga kirjutada ei oska. Ja kui on kirjutamisoskus, aga ei oska väga ise mõelda... Nii on ju keeruline. Ega sul pole vaja robotit ka, kes teeb sul täpselt seda, mida ütled. Et ma ei oskagi öelda. No paneme siis mingi. Ütleme, et see on hüpoteetiline, et noh mis vahet sel on.

Kuidas ja mille põhjal tunnustate toimetuses inimesi?

Ehk siis kvaliteedi põhjal jah, kes tegi mingit asja hästi. Et see looga tegi hea seerja või muid asju. Tubliduse eest on ka saanud.

Ja kuidas see premeerimine välja näeb?

Meil on rahaline nädalapremia. Kuna paberis on nädalapremiad teatud asjade eest - parim uudis, parim lugu, parim arvamus või parim foto, siis onlainis on ka nädalapremia ajakirjanduslike saavutuste eest.

Siis on selline ülesanne . Et siin on kuus kandidaati - vanus, sugu, haridus, töökogemus, suurim pluss, suurim miinus ja palgasoo. Et kui peaks palkama ühe sellise reporteri veebi, siis millise kandidaadi kasuks te otsustaksite ja miks?

Ma ei oska validagi. Seda ma ei võtaks onju.

Siin saab saatuslikuks..

Keelevaist onju, et ta ei oska tekstiga toimetada, palgast pole mõtet üldse rääkida sellisel juhul.

Te võitegi niimoodi välistada, võibolla siis on kergem.

Ei ma seda mõtlengi. Mingit sellist aeglast õppijat ja kohanejat ma ka ei viitsi.

Nr 4 jah.

See tehniline pädevus ei ole probleem üldse. See ei ole küsimus üldse. Võibolla selline kehvi initsiatiiv on ka nagu nõrk onju. Siin on ikka vaja initsiatiivi.

Meil on tulnud paberlehest kolmkümmend aastat ajakirjanikke. Kirjutavad veebi. Ta peab ise tahtma lihtsalt. Võiks näiteks selle võtta. Üks variant.

Kandidaat nr 2.

Et ta on varem ajakirjanik olnud töötand igal pool. Hea kohanemisvõime. Töötanud neli aastat, ei pea välja õpetama. Sellega võib siin probleeme tulla selles võrdluses. Et siin on inimesi, keda peab hakkama õpetama. Et ma võtaks siis selle.

Ja kesine tehniline pädevus ei ole see, mis saaks otsustavaks?

Ei, meil on siis olnud ka inimesi, kes ei oska üldse midagi. Tänapäeva tehnoloogia on nii labane, et selle õpetab viie minutiga kõik selgeks. Siin ei ole üldse küsimust.

Kuidas mõjutab erialane haridus ajakirjanikele vastavaid oskusi. Kuivõrd oluline see üldse on?

Mina ei tea, algusaastatel meil polnud ühtegi ajakirjanikku siin. Nüüd on neid tulnud järjest. Viimasel ajal eriti. Ma selles suhtes ei oska öelda, et kas vanasti oli siin probleem selles osas, aga nüüd vähemalt mingid näitajad on siin. Tuleb ka järgmine nädal tööle keegi nõ ajakirjaniku taustaga. Selles suhtes on see ikkagi tähtis, et oleks. Aga kui ta inimesena on ambitsioonitu või ei viitsi, siis see on nagu keerulisem probleem. Aga seda võib olla ka ilma ajakirjaniku haridusega nii et see ei tule sellest. Et kui ma neid noori vaatan, kes on viimasel ajal tulnud, siis ma ei oska küll ühtegi halba sõna öelda.

Ajakirjaniku haridusega?

Jah. Et kui nad ajakirjandust ka ei õpi, kogemusi tuleb juurde, küll see tulema hakkab siis. Aga kui ise ei taha, siis on raske. Et siin on neid kummivedajaid ka, et nendega on eriti keeruline.

On olnud selliseid ka, kes tulevad iga hinna eest tööle, ükskõik mis palga eest. Et küll ta siis õpib onju ja küll siis on näha, mis saab edasi. Aga kui inimene ei taha onju. Arvab, et ta on mingi ilge saar, pärast ei kirjutagi neid lugusid, seda ka pole vaja ju.

Kas on mingi kriteerium, mis peaks olema täidetud, ilma milleta te üldse ei kaaluks inimese tööle võtmist?

Et tal peab olema ikka keeleoskus, me ei hakka siin küll õpetama midagi. Ja siin ei ole ju ka kontrolli või sellist asja. Et kui see ikka välja tuleb, et ta kirjutab järjest ikka mingeid jaburusi onju, siis tuleb ikkagi ta lahti lasta kohe, katseajal kohe. Selliseid näiteid on ka. Aga nad on mujale tööle saanud, ka Delfisse näiteks.

Kas haridus või töökogemus võimaldab ka rohkem palka küsida?

Palka ei võimalda kumbki küsida. Palka saab küsida oma tulemuste järgi. Kui on hea inimene, kellest ei taha loobuda, siis sellele maksad ka rohkem. Eks selles mõttes tulles võid ikka küsida, aga pärast pole sellel vahet. Et siis ei tõsteta, kui sa nõrk oled. Vastavalt panusele.

Kas teil on ette nähtud ka mingid piirmäärad palkade puhul? Kas see on väga jäik?

Eks me enam-vähem püüame teatud ametikohtadel ühesugust palka maksta. Eriti kui on algajad, siis nad alustavad ju samast kohast. Aga sealt on võimalik kiiresti tõusta. Et sama

hästi, kui head tegijad. No veebis ei ole seda, lehes on rohkem selline, et maine ja selline asi käib kaasas. Seal on palkade vahed suuremad, veebis ei ole.

Milliste teadmistega, oskustega peaksid ülikoolist tulema noored, et olla võimelised Postimehes töötama?

Ta peab oskama kirjutada, hea kui ta oskaks kirjutada mitmeid žanreid. Me ei hakka siin eriti... me oleme küll teinud neid koolitusi, aga noh... parem oleks, kui ta oskaks neid. Selles mõttes ei ole ju vahet. Ta peab ise mõtlema ja aru saama elust. Ta peab ise aru saama, mis on uudis. Ega keegi ei hakka ju talle ette ütleva seda iga päev.

Aga baasteadmised, ütleme juurast..

Ei, meil ei pea selliseid olema. Pigem sa pead lihtsalt olema võimeline analüüsima oma tegevust ja tegema mingeid asju ja ülikool mingil määral selle ikkagi annab, ükskõik mis eriala. Vähemalt Tehnikaülikool küll andis võime midagi mõelda. Ma ei tea, kuidas see pehmete aladega on?

Kriitiline mõtlemine ja analüüsivõime on ikkagi oluline?

Jah, sa pead ikka aru saama, et kas kaks korda on sama palju kui 100%. Sa pead suutma aru saama, sest ei saa ju uudist ka teha, kui sa maailmast aru ei saa.

Aga kuivõrd on oluline eelnev praktiline kogemus?

See on pluss, kui on midagi ette näidatud. Siis sa oled ju millegagi juba hakkama saanud. Kas või suverepoterid. Alati on ju lihtsam, kui sul on keegi, kes juba midagi oskab. Et sa ei kuluta poolt aega õpetamise peale. Et üldiselt pole ju aega ka siin kellegil toimetada kellegi teiste tekste. Sest uued on ju ka tavaliselt mingi aeg järelvalve all. Kas ta saab hakkam või ei saa.

Lisa 6: Intervjuu Eero Hyvönen

What are your job duties as a päätoimittaja of Helsingin Sanomat?

I have just started in December and my first duty is taking care of TV news and video content here on online.

Are you also responsible for hiring new journalists?

Yes

Both online and paper?

Yes. Well nowadays we don't have any different department for online journalism, it's part of the job of TV journalists and TV cameraman to produce online videos.

What about online news, who produces them?

It's part of Helsingin Sanomat departments. There are two producers there, who are educating people, journalists come for 2 months to be educated to write for online and to publish it and then they return to their departments and they do both print and online.

But how is it divided, is it based on a rota, say this week you do online and then next one you do paper or..?

No, no you do both.. if your story ends up to the print, it may appear first online, the very same article. Then there are some features that are only online, because of course, if you have say data journalism, data that is connected to the article, then you can use it, you can make much more use of it online.

But basically is it something even paper journalists need to know nowadays how to add some extra data etc?

Yes.

But would you say most of the time the print article goes online without being changed much or do you make it a shorter piece for online?

It depends on the nature of the piece. If it's something like breaking news stuff, first you meet short piece online, but if its say something our own investigative journalists find out then it may happen that the very same piece comes first online, because nowadays we have this paywall, as you probably know, so you can read only five articles per week for free, and you have to pay for the rest of the content. So its very important to have valuable content also online. Of course we try to save something valuable also for the paper, but its mostly analysis, columns for point of view etc?

But a person who subscribes to Helsingin Sanomat do they get provided with codes for online or?

If they pay three euros extra per month, so it's not very much.

So it's just an extra platform for them?

Yes. 40% of the people who have subscribed to Helsingin Sanomat have bought for extra three euros the access to online platform as well.

But what about short stories, press releases, what about these ones are they for free, or is it these ones as well you can only read five a week for free?

These ones as well, for everything. Of course there are ways of going around this, but we are not advertising it. But say Social media, you can share anything you wish and people can read it for free?

When did it change?

It changed in november. We really want to change the attitude of people. We want them to start using online very heavily.. i mean the valuable online content, people would like to stay on the free side and i think it would be much more difficult to make people find the interesting content online, on the paywall side, if you didnt do it like this, that everything is under paywall.

So in a normal day, say a journalist comes to work starts writing stories, who decides whether we should put this online or..?

There is the news editor, whose in charge of the daily production and there are people who are in charge of.. we call it content management, or platform management actually, he or she decides when and which part of the content goes to which platform and then there is one who is planning and while doing his or her planning, he or she thinks, first we publish this online, then to TV and then to print.

So basically you can't say there is an online journalist in Helsingin Sanomat because it is just a journalist who needs to be able to provide to different platforms.?

Yes, but there are online producers, who think about the medium and they think with this story we need stuff like this to make it more interesting for people.

So they are just strategising?

Yes, but more they are tacticts. There is Managing editor Paula Sanomen, who is taking care of strategy but tacticts if more like.. what would function with this, how would we wrap it up to make it look very attractive and stuff like this?

Is it the journalist who produces the news piece that has to be able to provide the piece with slideshow or something extra for online platform or do others do it?

Somebody else does it...

So they just give the news piece..

Yes, but of course they need to cooperate with the team, so that they can ..for example that they can relate to the stuff and they can make it functionable, they cannot stay on their own end and only write there and when the piece is ready just throw it to the next person..

Please describe a perfect journalist. I would say web journalist, but I can't anymore..

No you cant..

So.. in this changed environment, what would you say a good journalist is alike, what kind of traits and competences must he or she possess?

I think the main basic piece is the same you have to be curious you have to be keen on knowing, very good at finding information and also critical in your thinking so that you can evaluate and get as close to the truth as possible, thats the basic thing you have to be. Then there are features that make some people more proun to excel than others. One person can not ofcourse be as good on television and on writing and online and radio. I think it is very rare. There are features that for example you have to be much more open and outward minded in order to be on television, you have to be keen on being in the limelight. If you are a little bit shy, i think very many writers are a little bit invert. But these are personal questions that decide what is your main platform, but the same basic journalistic features must be with all the journalists still and you have to be also very good at wrapping up the stuff you have found. It's not enough that you have found something newsworthy you have to be good at storytelling, and more and more so nowadays, because nowadays there is so much always going on, and people are busier and busier, so you have to be very good at getting to the point so that people get interested.

What about adaptibility, you know, environments are changing and you need to go with the flow sort of, does a journalist have be really adaptable also in order to fit in to these different platforms?

Of course, yes, but you have to be willing to learn new things. Thats maybe a new feature with journalism, you have to be more willing to learn. Basic technical skills, and you have to be more willing to realize how to make them attract people.

In here you see eight different competences and skills try to rank them from one to eight so that say that's 1 and that's 2, in a journalist who is working say in newspaper but is also providing news online.

You chose as number one creative and original mindset, what made you choose that out of everything else?

I think that, there are so many automated news services nowadays, that if you don't have anything original in your journalism you are on the losing track so, because I think the automation is coming with journalism. You can for example.. there are some studies that say that even about half sports journalism in the states is provided by robots nowadays, so that it's automated. They collect information from different sources and then they combine the sources and then they can use phrases like Patrick Swayze did it again, stuff like that, I think that's the future of certain kind of journalism, it goes also for economic and financial journalism. If you don't have any creative point of view, the robots can take over certain topics in journalism in 10 years or so.

So do you think a creative mindset is a way of postponing the robotic way of journalism?

Yes, and I think it's what's making people pay for journalism. I think the low budget automated journalism with income they get from advertisers, but the rest of us, we need consumers.

In this list did you feel like there was something missing as well, that you would have added here? In terms of competences?

Yes, I would have added the keenness and the stubbornness on news, that you get many kind of obstacles and you have to be very persistent and you have to have good guesses about where you can get information from. I don't know how to put it shortly

Maybe the ability to not give up and keep on going?

Yes, but also the fact that you have to be civilised and persistent at the same time.

Within these journalists that work for different platforms do you have sort of hybrid journalists that do different things i.e write and do tv both?

Yes..and it happens quite often, especially if we can plan ahead, if we have survey or investigative topic that we give time for the journalist to make all these pieces ready before we start publishing anything

To prepare it for different platforms?

Yes. And of course there are some people who are more skilled on TV, and some on print, but that means they need more support from other platform, but i think it is very good that the same person owns the story that he or she has done a lot of work to get the information and deciding how to tell it?

So that they have the main idea and vision?

Yes

Since you are the the Päätoimetaja of Helsingin Sanomat, are you the one who decides on bonuses and praise as well, or how is it?

Well yes, for some people, but I am not the senior editor in chief, Mihhael ... who is couple of rooms that way, he is in charge of the whole operation. He is my boss. He is the one who makes all decisions on wages and bonuses.

In terms of the bonuses, what does he base it on? Number of news you produce, or whats the main reasons for a journalist to get a bonus?

I have just started here, so i don't know all the details, but I think i know it goes like this that there are certain economic results that everybody gets a share of, regardless if he or she is working as a journalist of salesman, everybody gets some of it, and then there are bonuses based on how good a journalist has been in terms of breaking news or bringing up into the knowledge that nobody else would have found out, so there are that kind of bonuses But there is no bonus on how much you write or how for how many platforms you work, there is no such bonus. But in Nelosen Udiset, when we were in Nelonen Media, I don't know how familiar you are with Finnish Labour Unions. There are I know in Estonia Labour Unions also, but I think thy are in society as strong as they are in here. So there is this universal agreements made with Labour unions and Employees unions and they decide whats the common raise percentage, what is given to all journalists, but more and more nowadays are so called local bonuses. Those you can divide on the local level, but usually employees discuss with workers these decisions. When we started doing online videos six years ago, people learned new skills and not all of the people were as keen on learning them, we decided with the representatives of labour union in our company that we will give out bonuses to those who were eager to lean. We wanted to encourage people to learn and learn more.

So this was in Channel four news?

Yes, channel four news. We started 6 years ago, and I think this was 5 years ago when we give bonuses.

In terms of education, do you believe having a journalism degree is important in order to get the right skills, competences in order to be able to work in these changing environments?

No I think any university degree may turn out to be very good in that point.

So not just in journalism, but any?

No. So I think.. my own backrround is that of a lawyer so . And I think it is very good to have some substance you know very well when you start as a journalist, but as for your question working in a changing environment I think its more like the ability either you have it or you don't have it. If you are curious and willing to change your own habits and way of working so I don't think it's something you can learn from a university.

Do you think having a higher education is a must in order to get a job at Helsingin Sanomat or do you sometimes hire people without a degree as well?

We have people who don't have a degree, but they must have shown very good skills in some other medium.

Generally is it common to require a degree when hiring?

Yes, yes it is. Way far more commong to have a degree, it's very exceptional to NOT to have a degree.

There's six candidates in here which one of them would you choose to work for you. And in which position .

Should I choose a writing journalist?

Yes. Let's say a journalist who needs to write for both paper and online.

I would choose candidate number 5, because weak technical skills they can be overcome. It doesn't really, I think the basic stuff that you learn how to publish, it is not very complicated. But you need to improve the site and improve the concept then you need to have more technical skills combined with good journalistic skills. But there is no candidate here for that type of latter job. Because minimal initiative makes this one very difficult to hire. And here weak technical skills candidate 2, I would have hired her for weak language skills, but with weak technical skills, she is not the producer.

She has been an editor and a journalist both so she has a good sense of language. And good narrative skills probably. Of course it depends what kind of papers she has edited, but usually people who have worked as an editor are the ones that are good writers themselves as well, which is not always a good thing, because very often you lose a good writer when you promote her or him to become an editor . I think candidate number 5 is more solid, because

she has a view to the world, as studying history she has had to think about how things happen, what makes societies change and what things effect the world so I think, I hope she can write on minor topics as well, but I think she can tell the difference between undercurrent that will change the society and something that is just a hype.

Do you think there is a box a candidate must tick in order to be hired, is there something everybody msut have who come to work here that you look for in a CV or in a person?

No I think we are trying to find different kind of people, there are different personalities. But ok one thing that is more and more important is the ability to cooperate. If you are hostile to the environment, if you seem to be hostile, I hope the hostility can be turned as a motivation for news scattering, but if you are hostile to the tema, it is very difficult to work.

Basically you can´t be hostile?

Yes, it´s something that I have learned over the years, that I have to be very careful. When people are critical, it is a good thing, they need to be critical, but if they don´t see their own role, they think that everybody else is to blame always, and they are not willing to change their own behaviour, it is very difficult to cooperate with that kind of person.

When hiring people how flexible can you be in terms of the salaries. Can you offer more salaries for having a good education, work experience?

It´s not very fixed, we can be flexible.

What allows flexibility?

Results.

The results, so you can´t decide before hiring, when you haven´t seen the results yet and if a person comes straight from university?

But if they come from another medium, then I can see the results. But if he or she is just starting the career then of course education is something that weighs.

So education is something that allows to offer more money?

Yes, at the beginning. And in the long run if you have to choose between the person..depends on which department they are coming to, say for example crime, very often the education may even be an onnstacle if you start thinking too theoretically it may be very difficult to socialize with people you need to get information from. If you think that you are in some ways on a higher platform thn them, if you feel you are not equal with them. In that environment you have to be very easy going and social to get people to talk. Thats a special case.

What do you think with what kind of traits, competences, knowledge students need to come out of universities in order to be able to work here. What should universities provide them with?

Universities at its best can provide them with very good set of thinking, critical thinking and I think it is very important, because even if you are a good crime reporter and you socialize, if you are not a critical thinker you can be used very easily, and that's why the most important thing universities can provide our candidates with is critical thinking.

What about knowledge in different areas, would you say its a plus if a person comes say with a law degree, is it a plus to have sort of expertise in one area?

If the expertise combines with good narrative skills then yes. Because, again, that is a good starting point when you are starting your career. If you have some substance you can provide newspaper with, then of course it's very good if you can expect somebody to come with breaking news from the field and with good connections and knowledge, but then again, how would I say yes.. and also you can maybe you can, yea then again it depends on a department, if you are hiring someone for domestic news department, the person has to be very flexible and very good at adapting to different topics.

I don't have any futher questions, but do you feel like there is something else you would like to add?

No, no, I think you made a very good interview, you had very good questions.

Lisa7: Intervjuu Ville Grahn

I will start by some questions about yourself. How long have you worked as a Substitute digital media manager at Keskiuomilainen?

I started in May 2012, so I have been here for 8 months now.

What's your former work experience within different news rooms, what kind of experience you have?

Well my background is as a journalist. I have been in Keskiuomalainen from 2005, first I was summer journalist in summer jobs, then I was a journalist in Keskiuomalainen's news section and then I was journalist in Keskiuomalainen's web section, web site, web journalist and then I was 3 years in Surunda Suomilainen which is a Sunday paper for Keskiuomalainen and five other newspapers and I was in Sununta Suomalainen this sunday page for three years and I returned to Keskiuomalainen in 2012 and I was a web producer for couple of months and when the digital media manager went on her maternity leave I started as digital media manager in May, so that's basically my history and before being in Keskiuomalainen I have worked in local TV station as a journalist, in Jyvaskyla for couple of years.

So what are your work duties as a digital media manager?

Well I'm responsible for digital developing and products here in Keskiuomilainen. We have our website, and then we have Ipad version, Android version and Mobile versions and so on and I'm responsible for developing those and I am also head of our online news section, so I am the boss of online basically.

But are you also responsible for hiring people for online, online journalists?

Well, when we hire journalists, the final decision will be on päätoimetaja, but of course when we are recruiting people I will take part in the process, so we have editor in chief and wise? Editor in chief and managing editor and me for example when we are hiring somebody, actually we hired one online editor in december and so i was part of the process, but the final decision is made by our editor in chief.

So you are basically like an online editor in chief, would you say?

Basically I am.

You know the news content, do you have a different sections for people working for online and for paper newspaper or do they get mixed?

We have actually both. We have three online journalists here. They are some kind of sub-editors for our website, they write news stories, but they also are responsible for choosing the main stories and so on to our website and also.. actually almost all of our journalists in the printed newspaper do online news. So it's kind of a mixed model.

Would you say within these 3 people who are just online journalists, is there a difference between editors and reporter or they are all the same, they do reporting and editing?

They all do the same jobs, so everybody writes news stories and everybody makes decisions for headlines, main stories and edits the news stories edited by other journalists and so on. Everybody within these three people do the same job, basically.

Within these three people working as online journalists, when they are writing the stories do they know that these stories might potentially go to paper newspaper as well or they only write content for online?

They do both. Mainly they write stories that are published only online, but the printed newspaper sometimes uses the stories written by our online journalists. For example accidents and police news and that kind of pieces are stories that printed newspaper uses from online quite often, and they are written by our online journalists but mostly they are doing stories that are published just in online.

What is the main difference in the stories published online and in newspapers?

It is the length, online stories are shorter than stories that are published in printed newspaper and also the effort put in one online story is smaller than in printed news story, usually online story is based on press release or one phone call or some kind of that, we usually don't do really large projects to our online news, if we start to do really large projects for online, for example we would call to 10 people and interview them, those are usually published in printed newspaper.

Would you say there is a difference between journalists who produce news online and to newspaper in terms of their work competences, skills, attributes?

Well actually all of our online journalists have also worked for printed newspaper, so they have background in there. It's hard to imagine if there is something different in ethics, of course the material published online is quite lighter and more entertaining and maybe the headlines are little bit more dramatic than in printed newspaper, so maybe there is a difference in that way in the job compared to printed media newspaper to our online journalists, they have to do for example the dramatic headlines and so on, because they need people to click online.

But would you please describe a perfect online journalist what kind of competence, traits they most definitely have to possess?

First of all they have to be quite fast, fast getting information, fast to write and fast to publish, because online journalism is always about speed, that's quite important and also online journalist must be punctual and he or she can't make much mistakes, because for example when online stories gets published the speed is very important, so you have to be fast, but also we usually publish online stories so that the online journalist write the story him or herself and nobody reads it before its published so you have to be very punctual in your job and get facts correct and so on, thats important too. Of course you have to know something about technology, you must be able to use those programs and systems that are used in online publishin, but in my opinion the technological abilities are not as important as being a good journalist in general. So in my opinion an online journalist must be a good journalist in general so there is not so much difference between being a good journalist in prnted newspaper and in online newspaper, but the online journalist must be faster because you have to get things done much faster than in printed newspaper.

But you said in general he or she just has to be a good journalist, how do you define a good journalist in your opinion?

A good journalist understands what is news, what is important in this or that subject, that's the most important thing, because I know that even in our newsroom everybody doesn't always get what's the most important point in this point, what's the most important thing, and one is the ability to get information from various sources, make your own news, making newspaper whether it is online or printed paper, isn't delivering information today anymore, we don't just deliver information anymore (i.e somebody sends a press release and we publish it) but have to make our own news we have to find our own news, that is very important with being a good journalist.

I will copy you eight competences, try to rank them from 1-8 so that what do you think is the most important that online journalist must possess, rank that as one and 8 as the least important.

I think that the most important thing is creative/original mindset. Second one is ability to analyse critically, Third one should be well actually it is good feeling for language, Forth is ability to write, Speed, ability to cooperate and follow instructions correctly and the last one is good knowledge of foreign language. If you are foreign editor you must know foreign

languages, but in our newsroom most of the editors are doing national section or regional section and so on, so they rarely need to use foreign languages.

You chose creative /original mindset as the most important, what made you choose that?

I think that the most important thing in being a good journalist is to find your own news and this ability you have to have creative mind to do that thing you have to understand what is important and find your own sources, that's why I chose that.

So in your Keski-suomalainen, what do you base your recognition and bonuses on, i.e giving our bonuses and even saying oh you've done a good job. What kind of things you are looking for?

We have the bonus system, every one of our journalists have the same kind of bonus system. There are some kind of goals they have to achieve and that's how they get their bonuses, but most important thing in my opinion is to say you have done a good job and actually I believe that when you are an online journalist you will get straight feedback from your readers right away so you get more feedback from readers, compared to printed journalists and you also see the statistics, that oh 20 000 people read my story and I think this kind of feedback also creates the motivation. For example when I have been an online journalist it is nice to see Oh -hoh this story is a success in terms of the clicks.

So in online environment, getting clicks works as a praise in a way to journalists that they have done a good job?

In my opinion sometimes we stare too much at the clicks, we are very happy when we have 20 000-30 000 readers for a story, but we cannot always take that as a compliment, because it might be in fact people are reading the story because it is so bad. People are spreading it on Facebook and so on, so it's not always a good thing, but it's nice to get much clicks, so as I said sometimes we might stare a bit too much at the clicks.

In front of you are six candidates which one of them would you choose to work in Keski-suomalainen as an online journalist?

Okay well, first of all I have to say I will choose this candidate based on my own personal opinions, because in Keski-suomalainen we have a policy made by our editor in chief that everyone who's getting a job here, must have a degree in higher education so one must be a bachelor or master, but I myself don't find the degree as important as our editor in chief find, so I will maybe higher somebody without a degree so.. My choice will be candidate number two. And that's because she has little bit of work experience, I think it's important to have experience as a journalist as other types of journalist than just in online news and for example

this candidate number 1 was just translating foreign news and moderating stuff, so I think it's important to have that kind of „real“ journalism experience. And 4 years is very OK experience, of course I think 4 years is too much perhaps of experience, if I was hiring this kind of person I would think that will she stay as online journalist, how long will she stay as online journalist, maybe she wants to be a producer or managing editor or sunday section editor, but I would choose this number two because of work experience and because of good learning ability. So she has good specific knowledge of national media landscape, I don't think that's too important, but it is important to be able to learn stuff, but if somebody is very used to do just one kind of work, like this local newspaper journalist, which was candidate number five, so maybe I would think that she is too used to do something and she doesn't have the ability to learn more, because things that we do in online news, they change very very fast, for example I can't say what we are doing in 2014, anything can happen within a very short period of time so learning skills are very important when hiring online journalists. And she has minimum foreign language skills. As I said in online journalist work that's not too strong handicap, we can cope with minimum language skills, and if she has to for example translate piece of news in English there are google translator then maybe she can understand what text is about and of course we have other journalists, who can also help. Translated texts are so rare, people don't do them often that kind of work, so you can also ask help from other journalists if you have to translate something and if that's the strongest con or minus that she has so I would accept that and hire the candidate number two.

Do you think a web journalist having an appropriate degree in journalism is important for him/her to have the right skills or not.

Of course it's a plus if you have a degree, and especially if you have a degree in journalism. Maybe you understand more things compared to a person that has accomplished only secondary school, but I don't think that education itself makes a good journalist. You can be a bad journalist without the degree or with the degree. And you can be a great journalist also without the degree, attitude and creative mind are the most important things and I think attitude cannot be learned in university.

Is there a box a candidate must tick in order for you to hire him/her?

I don't think some things can be seen on CV when applying for example, but there is this application letter attached to CV, so for example if application letter is very conservative and if the applicant says that I would do only those narrow kind of jobs, I am expert in for example say I have very narrow expertise and I would like to concentrate on that when I'm a

journalist, so that's a no-no, but in a job interview when you ask some kind of questions like would you like to do this kind of story, which is for example a little bit questionable story and so on, and the reaction tells whether she/he is suitable or not. It's more about finding out about the applicant's attitude. For example if you ask if you would like to write a story about some celebrity for example, and I think it is important to be able to write stories about everything, you cannot choose to Oh I do only „important pieces of news“ I don't want to interview a celebrity so I think the applicant must have the attitude she or he will be able to do anything that is needed and also you must be able to write about things that are not that nice i.e accidents and crime etc, so if somebody says that I don't do crime writing, I want to do something else, I wouldn't hire that kind of person You should be able, willing and want to do different kinds of things.

How important do you think it is in order to shape them according to traditions/customs of your news room, would you rather have a candidate to shape or ready made candidate?

If somebody is very used to one type of thing i.e only knows keski-suomalainen ways of doing stuff, I think that's a minus, it's great when applicant is able to change and change his/her attitudes and do things in different ways, so I think the blank sheet would be actually nicer, of course it is nice if you have job experience and we wouldn't hire anyone that has zero experience. It's normal ways to cope and to do to smaller online newspapers first or do internship here.

How stiff can you be in terms of salaries when hiring journalists for web, If a great candidate comes along and asks for larger salary than you are prepared to offer, would you consider it or is it stiff salary system?

Right now economic situation is so poor that it is very stiff. Maybe if somebody that's really good asks 100-200 euros more a month, that would be acceptable it won't be a no-no just because of that, but say it's like I would like to have 1000 euros more than your average journalist have, then that would be a no-no.

Is it more about the person or work experience/education that might change your stiffness in terms of the salary rating?

I think that job experience is most important making me offer more money because if somebody has worked for years and years in large newspapers or TV channels and for some reason he /she wants to come and work with us, of course we cannot say welcome you are a

great guy but your salary will be 500 euros smaller than in your previous job, so in that matter the job experience would be the most important thing and if we have a great person here that hasn't much job experience, usually they don't even ask for more salary. We have those basic salaries based on Finnish journalists unions contract with employers, I don't know what that contract is in English but in there it says what minimum wage is for journalists and usually everybody that comes straight from school and have very little work experience they don't even ask for more than those minimum salaries.

What do you think is a biggest minus one web journalist could have?

If they don't understand the logic of internet at all, if you don't understand how internet works, that's a great minus, if you are just used to write stories for printed newspapers and want to do it in the same way like they have been done in newspapers for 100 years and you don't understand online at all that would be the most important minus.

What do you think should be taught to journalism students in universities in order to make them more competent for working online?

Well I don't think that universities are ... I think universities are maybe teaching things that are little old, I guess they are getting better and better but still they are living a little bit in the past and I think the most important thing to teach the students is to be online, they should be online themselves. It's not about reading books about how online environment works but they have to be online themselves, have to use Facebook and Twitter and news aggregates and search engines and so on, it's the only way to understand how the online environment works, the only way is to be around it.

Do you get lots of interns from Jyväskylä university to try out working online in Keski-suomalainen?

We have one intern at a time Right now we have one and in autumn we had one. Maybe there would be more people interested to come here, but we aren't able to have more, because they need somebody to advise them and so it would be very hard if we had let's say 5 interns, because we have only 3 online journalists here. We have 1 intern from University of Jyväskylä at the time.

Say a person comes straight out from university doesn't have any kind of previous experience, in that case what do you think what kind of competence they must have in order to be great at working online?

The technical skills aren't very important, because every media company uses their own systems and we have to teach our systems in any case to students. But it is important to have a good attitude and the most important thing is to understand what is a newscast, what is a piece of news, so what is important. It is something that cannot be taught too well during an internship, a student should understand it beforehand. If you come here from university and you really don't understand what is news, it is very hard to learn it then. I think that that's the most important skill, you need to understand what's news and how to make a piece of news.

And have a good attitude..

Yes, you must want to do this job, so it's very sad if somebody doesn't want to do it. He or she is here just for salary, ok maybe our salary is so poor that people wouldn't come because of that, but you must want to do this job, it is very important.

Lisa 8: Intervjuu Elina Schuller

Please describe Entertainment section of Iltalehti?

It's news and interviews from actors to politicians and all kinds of people. We make our website, entertainment news over there and to printed paper we also write news, but we have Saturdays and Sundays paper we have larger stories and interviews and things like that. So entertainment reporters also write that.

But how is it divided in Iltalehti in general the print and the online, how does it work?

Actioally we have same journalists that write stories both to web and to printed paper, but then we have how would you call them web journalists who knows the technical side how to publish stories, we have also them, but everyone if they go and there is something happening like press conference, or something like that they write the story first to website and after that to the printed paper?

So there's no actual difference between say print journalist and online journalist?

No, stories are different of course, like web stories are smaller and you can add different things to it, but when you write to printed paper, you more think what should I write that everybody doesn't already know after yesterday's web news.

And then Iltalehti is in sections? Entertainment, news and ... do you have different journalists in different sections or one journalist writes to different sections?

Yes we have different sections, we have news, and they have own journalists, then we have entertainment, we have our own journalists and then we have sport and then we have this lifestyle journalists, but our journalists almost everyone can do everything, so if we are missing one news reporter we can put our entertainment reporter there also.

How many reporters you have in Iltalehti in general?

In Iltalehti I think if you take with photographers and everything its somthing liek 150 and if you say only journalists, it would be something like 70, 80. Something like that.

How many of these people, you said there are some who are only doing online stuff, how many online orientated people you have working at Iltalehti?

Maybe fifteen. Then there are some people who work some days..they are from Monday to Wensday they work at web, and then two days they write to printed paper.

But these fifteen people online do they write stories as well or is it more..

Yes they do, they also publish those, but they also know the technical side also.

Do sometimes the stories published by online journalists in the web get printed in newspaper as well?

Yes sometimes, but their stories are like..they don't go outside of the building because they have this say entertainment day and they write entertainment stories, but they don't go and interview someone, they just maybe use the phone and look other web pages, but it's like you stay on your place and contact other journalists who are working on the field.

And these fifteen, are they divided into sections as well, say two in entertainment, two in news etc?

Not exactly, they can do everything, but of course people are better doing something. For example entertainment, there are probably six people that work for entertainment, but they can also have some days they work for news also.

In my interview I would probably concentrate on those fifteen that you mentioned that are more online based. So within these fifteen how would you say.. are you the one who is close to the process of hiring them as well, or who deals with that?

We do that, managing editors, we hire those people.

So to online or to print as well?

To both. Usually we when we are recruiting someone we interview them and then we ...like for summer people who work in summer, and then we say to other managing editor, hey i think this person could be good for the online or for news, because we have worked around the house so basically everyone knows who could fit in what section.

So you have been in news section as well?

I was there as a news editor

So say a person comes to Iltalehti and wants to become a reporter. Then you interview and then you decide in which section they go or how is the process normally?

It depends. In summer we are looking for people in all of our sections, but of course we might have a situation that somebody leaves for maternity leave or changes the workplace, of course then we are recruiting for one section of course.

Could you please describe how online content is produced for Iltalehti, you said that you do translated news, but could you describe more thoroughly.

Lets take one day for example for people who work online. First they come to work in the morning, if you say. They take a look around, we send a lot of emails, everybody sends email or when he or she starts working in the morning and at the evening he or she also writes the email what she has been doing all day and what she has published and things like that. So first

of all in the morning he or she covers all the other websites, Ilta Sanomat, Helsingin Sanomat, Daily Mail, everything between of course entertainment people are watching entertainment sites and then they also look at what the other persons have written to the emails, for example yesterday evening, is there something I can take and work for it like interviewing someone or calling t someone, is there something happening, is some of our journalists going to the parliament or to the press conference or somewhere and then he or she takes a look and decides which one he or she prefers and starts working with those. And I think in one work shift they write something between 5-15 stories, it depends..

The news site iltalehti, the front page, I read that it is the most read news site in Finland. During one day how many people you have working on it, or is it just one person?

Actioally we have one person who is in charge of the front page. They now everything that what does entertainment section have, and what does news section have and they decide which stories over here, which one is second etc, and there is one section what story goes where.

But these fifteen online journalists, they are all working together during the same day?

Yes

But in the morning how do you divide who is doing which section, i.e news or entertainment etc?

They have these shifts like you can look the rota, they have monthly ahead, ie entertainment shift, news shift or lifestyle shift or. You know before you come to work which shift you need to do

So its divided by days..?

Yes

So basically one online journalist needs to know the entertainment site, the news site, needs to be able to work in different sections?

Yes actioally, but of course there are some people who has never worked in those news shifts or entertainment shifts, because they are better working in one concrete shift so it is natural to put them there.

But within those 15 people who working online as journalists, can you distinguish editors from reporters or is it the same position basically?

It's the same position basically, because if we need to reporters then they are the same persons who work for printed papers, so we can decide that someone from entertainment section that today you write this for web and maybe not anything or just a small story for printed paper.

But who reads over them and you know corrects mistakes?

We have sub editors in every shift, in web also. We have sub editor who's job is to look over and see the mistakes and direct and he or she is in charge of the web.

But subeditors do they sometimes work for the paper as well?

No, but they have experience, they have been working also in printed paper that they know how the process is going.

So there is actually a person who is only editor as well?

Yes, we have 4 of them and there is day shift and night shift every day

And then reporters, so all together you have 15 reporters and four editors?

Yes

But what are the differences in the work duties?

Well sub-editor he or she , we have 2 women and 2 man over there, they don't basically write by themselves, they are contacting people and looking around. Hey we have missed this one, hey we need something more for that section, there is no new stories there today or they are looking around and seeing the big picture, and keeping the online on our brand?! (ei saand aru)

And do they also look for grammar mistakes or?

Yes some, but really we write so many stories that we don't actually have editing in web.

So it's just reporters write and it gets published straight?

Yes

What are online reporters work duties, what would you say?

Well they first of all they have to have ideas what they are writing, then they have to write and they should have quite good Finnish language of course and then they need to have this visual, because they create the visual of the story, how will it look alike. For example you probably know how Iltalehti looks like and they like is that blank red or what picture should be there, so they are looking for pictures also and deciding which one they are going to publish.

But do they go out as well on the field?

Mostly no, they mostly contact people rep by telephone. If say there is a divorce they can pick up a phone and call for a comment and things like that. But you don't take a whole day to have an interview with someone because you have to produce a lot of stories in that shift.

Would you say there is a difference in terms of the competences of print journalists and online journalists?

Yes. Well, it's kind of has been divided because nowadays if you want to work online you have to be quick you have to work like this (lööb käega lauale et näidata tempot). You have to figure out very quickly what is the thing that interests people. Is this story, is this person, how do I write this or that so that they would want to read this. But in printed paper, because web tells the news like they are so quickly in printed paper you need more knowledge about the thing, something that people want to pay for the day after the news. Maybe you have to be specialised in something and have to go deeper you could say.

Could you describe a perfect online journalist?

Perfect online journalist is quick and figures out things quite quickly. Hey, this is something that our readers want and isn't open to to talk to people, because some people who has worked a long time in web they it may be quite hard to take a phone and call someone, because they are so used to translating and writing stories, but when you have to talk to someone it can be hard.

So they do a lot of press releases to online I mean they take press releases and change them into a newspiece?

A little, but not so much. But our STC Finnish news agency that's what we use a lot. Well, you put it out, you publish it very quickly, but then you have to have something that anyone else doesn't have like hey we have picture of this guy who has been in some accident or something like that. Something that we have exclusively.

But you said they often translate many stories, do you do a lot of translated stories too then?

Yes, yes.

Is it just for entertainment section or news section as well?

Also news section, because people like to read foreign news. Yes they are quite clicks, there are so many clicks for them.

What would you say is the biggest click hit in Iltalehti, is it more of the entertainment side or?

Actually biggest click hit has been Big brother news, because last time we had Finnish big brother they told who competitors are going to be and when we introduced those people, it was amazing, it was the all time high.

I have a little task here, could you please rank 8 competences in terms of what do you think is the most important that an online journalist has.

It 's so hard because they are all important. Because in online the ability to analyse critically is important because you know in the web you can find so many things that has nothing to do with reality.

So you wrote the most important thing is the ability to write a news piece. Maybe you could explain just in few sentences why you believe this is the most important?

Because I think that's the ground in everything like the news, it's the thing you know what is news and how to write it. We may write only 2 or 3 sentences for a story in online, that's a good one, if you are fast, you know how to write it, readers can be very happy with that.

So it doesn't really matter if it is online or paper, skill to write a good news piece is still as important?

Yes.

Do you think there is something missing in the list or what would you say should be there as well, any competence that you might think of?

Maybe it's that you have a good basic knowledge of the things so it has something to do with to analyse critically so that you have to know basic things. Like a good common sense. And you have to know as well something about Dalai Lama and North Korea but also who is Kim Kardashian or Katwon Dees, because if you work for example front page, you have to know all that scale.

But in addition to these you said earlier that online journalist must have technical skills as well, in Iltalehti what kind of technical skills online journalist must possess?

They have, I don't even know the name of our publishing system, but you have to know how to put your story in that technical system, how to put it over there so that it looks like how you want it to look like and how you find the picture from the picture agency and how you load it and put it on our publishing system, things like that. You can learn it quite easily because some of our print journalists want to learn it also and it has taken them around 2 days that they know basic things.

What about video shooting.. does a basic online journalist need to know how to shoot a film, how to..

No, because we have our own video reporters. We have three of them and also that's the thing print editors do alot when they are interviewing someone on the field. They do the videos so that online editors only need to know how to publish the videos other persons have made.

Are you aware of how many web journalists in Iltalehti have a degree in journalism?

Actioally quite many of them, I think about 90% of our online editors. They may be students and may be working like three days a week or working only night shifts, but almost everyone I would say.

But you call them editors not reporters in online?

We call them.. well we call them journalists but we are also talking inside the house what would be a proper name for them, because there are so different people. Someone is more technical and writes something, and someone could easily work in printed paper, so the scale is so different.

So the best way to categorise them would be to call them as online journalists for now?

Yes.

Do you think having a degree in journalism is important in order to get the right skills to work online?

I think it is even more because we are actioally doing it right now, because printed journalism, the news I think the news are going more and more to the web, because you know it's fast that people have phones and computers and ipads and that lets eerything that they are reading news over there. Our online journalists they need to learn more than to translate and publish the stories. Every day we are trying to call them or look at this material it's changind that work all the time. It started as I think it was something.. I was a summer worker here, 1990 something and there were mostly technical person working online, now it is coming more towards journalism and we are going to that direction every day more and more.

You say in Italehti change is happening in terms of online journalism, how are you changing it, is there training happening or?

Training is happening when we are recruiting, hiring people and you can also see it now we have already contracts for the people who are working during this summer. For the first time ever most of them wanted to work online for the web. Before it has been printed newspaper, but now it is online.

What kind of skills do you think they are learning in universities that has come in handy?

I think that you need to analyse things because the web nowadays websites offer so much information and like you can say many of those has nothing to do with reality or it's like do you trust that so you need to know some basic things how to analyse that information.

There is six candidates in here, which one of them would you hire to work online in Italehti?

I think I would definitely hire candidate number her. I think she would have the knowledge how the newsroom works, so the basic knowledge of that and has also good knowledge about media landscape in Finland. That is a good thing so you know how to react what the competitions are doing and because that basic thing you need to have, because we can teach the technical skills.

What about the lack of foreign language skills?

That's a language, but I think everyone in Finland knows enough English, because in Finland they teach that in school so well, so you know the basic things that you can translate some basic news from CNN or somewhere else, so I don't think it's quite impossible to have that weak English that you don't know how to translate some news.

Which one did you think you would definitely not hire, which one was the least favourable?

I think it would be this slow learner. Probably because you can teach the skills, but it's quite hard to teach the attitude.

So you can't change that..

And if you are also 32 years old and you have unfinished education, it maybe tells something that you may not be so good to catch your call?!

Is education important when hiring in Italehti, is it something a journalist must have?

Yes, we have very good journalists who doesn't have any higher education degree, but it gives you some basic skills of course to have a degree, we prefer a degree, but every year we take people who work in the summer as summer journalists who doesn't have a degree, maybe will be something like 20 years old, we believe we also have to give the change to other kind of people, because in other way everyone would come in same form.

Is there something you look for that the candidate needs to have in order to work here?

It's quite important that the person knows what things are important like if you have some material you have to be quick and you have to find this is the thing people are interested in and also we appreciate in web the visual eye, so you know what looks good, because people appreciate a visual side also.

But how do you at a job interview realize if that person has it or not?

Well usually we put two printed papers or to online sites, there might be our Italehti and Ilta Sanomat, and we want them to analyse, tell what we have done correctly and what does he or she think we should have done differently and what has the competitor has done well and things like that and also we give them some examples how like this divorce thing we have

heard that some couple is divorcing how do you start to work for that piece so that we can publish a story. Basic idea how to start doing things and also the attitude is very important, you can sense it from people if she or he has the right one or now, if she wants to work hard. I don't mean like you have to work 12 hours a day but you want to achieve your goal and do a good job.

Is there a different criteria when hiring online journalists or print?

Maybe for printed paper, like I said you maybe it's important that you are more maybe it's not the word that you are specialised in something, but you have some experience. For example in entertainment section the actors and musicians actually the circles are quite small, if you know how that works and all the record companies and they maybe have heard who you are or things like that, its all important.

So having the right contacts is more important in paper than in online?

Yes, because in printed paper we try to have some interviews. For example one of our journalists wanted to have our president Sauli Niinistö's wife Jenni Haukio interview. She Jenni it was before the elections, right before the elections. Jenni has heard that this journalist was very good and has written very appreciated interviews so she said Yes and we had that interview nobody else has, that was only because this one journalist.

What do you base your praise on say you know bonuses and things like that, what is the criteria for having it in here, lets say in online journalism?

We have like this how many clicks you have to for example every month you have to be above some line, like lets say 2 million clicks.

All together?

YES

Like on monthly bases. But we have brand promise kind of that we have to be best in this section. Something that we want to develop, or we have to have this technical solution in use until some day, there may be some brand promises over there also, but mostly it's for the clicks.

And lets say I am a journalist and then you add together all that I have done within the month or?

Actually it's more like the sections have..like in printed paper, entertainment has their own bonus system, one criteria is that we are the best entertainment news site in Finland every month and we have to have something like 100 000 clicks above the next one , so then the whole entertainment section gets a bonus.

So basically it's not one person gets a bonus but a whole group if they go above something?

Yes. And maybe sub editors and news editors have their own personal bonus systems.

How stiff are you when hiring online journalists say do you have different wages that you can give out or you can change them if a good person comes along?

We can't talk about hundred of euros that we could offer. Employers.. It's not a law but these minimum wage we usually pay little more than that to journalists, but basically if you have someone who has very much knowledge and experience, of course we can pay him or her 200-500 euros more per month.

What about education, does education allow to offer more money or is it more about experience?

I think it's both, but I think it's more about the experience.

So is education more about starting point?

Yes

What kind of skills should be taught in universities in order for the new people coming to work online to be more competent, what kind of skills should they get?

We have knowledge that, of course you have to be very careful and you have to know your sources and where they get stories and you have to be critically analysing things, but you have to be able to put that in reality, like you get like 200 messages every day and you have to quickly decide what story you can write and can you publish this and things like that, you just cannot do it 100% every day, like is this source, if I would say some foreign website says something about health, like how you can cure a flu so it's quite impossible to critically analyse that is this research made correctly all things like that, you just have to look is this place where they publish it, do they usually have good stories and do they check their sources and then you have to decide Ok I write this story and put it online and tell that they say like this, so you can't be so..sure about everything.

But do you think this is something universities can teach or is it more about a person whether you are fit to work online or not?

I think they can teach so that you are, maybe, i don't know what is the way but somehow we have knowledged that it can be quite a shock to the students if this is their first place where they work for journalism.

Why are they shocked?

Because the reality is so different. How much you work and, rhythm is intense like you can't just figure out some story all day, you just have to write and make decisions very quickly. The speed can be quite harsh.

How long it normally takes for them to get used to it?

Some people never get used to it, and you can see it quite quickly, but usually it takes like few weeks.

Lisa 9: Õppeainete õpiväljundite kodeerimisjuhend

I ÜLDISED TUNNUSED

1. Ülikool
2. Õppeaste
 - (1) Bakalaureus
 - (2) Magister
3. Õppeaine nimetus
4. Õppeaine maht tundides
5. Kohustuslik aine, valikaine
 - (1) Kohustuslik
 - (2) Valik

II ÕPPEAINE ORIENTEERITUS

1. Kas õppeaine on orienteeritud:

- (1) telele
- (2) raadiole
- (3) paberile
- (4) veebile
- (0) ei ole orienteeritud

III MILLISEID PÄDEVUSED SISALDUVAD VASTAVATE AINETE ÕPIVÄLJUNDITES

Märgi vastavalt:

- (1) jah

(2) ei

Oskused

- (1) kogukonna kaasamine
- (2) iseseisvus
- (3) juhtimisvõime
- (4) loovus
- (5) kriitiline mõtlemine
- (6) analüüsivõime
- (7) probleemide lahendamine
- (8) keelteoskus
- (9) võime analüüsida avalikkuses toimuvaid protsesse
- (10) programmeerimine (PHP , Django)
- (11) oskus kasutada veebisisu haldamise süsteeme/programme (wordpress, Drupal)
- (12) andmebaaside haldamine
- (13) oskus kasutada veebitöötlustarkvara (frontpage)
- (14) oskus kasutada graafilise kujundamise programme (Indesign)
- (15) oskus kasutada veebidisaini programme (Flash, action script)
- (16) oskus kasutada tekstitötlusprogramme (microsoft word)
- (17) oskus kasutada tabeldusprogramme (MS Excel)
- (18) otsingumootori optimeerimine
- (19) oskus kasutada fototötlusprogramme
- (20) oskus kasutada slaiditötlusprogramme
- (21) oskus kasutada helitötlusprogramme
- (22) oskus kasutada videotötlusprogramme
- (23) filmimine
- (24) piltide tegemine
- (25) blogimine
- (26) veebisisu postitamine
- (27) sotsiaalmeedia kasutamine
- (28) kokkuvõtliku sisu tootmine (pealkirjade, vahepealkirjade kirjutamine)
- (29) eri kanalite jaoks sisu tootmine (ristmeedia)
- (30) multimeedia sisu tootmine

- (31) uudise kirjutamine
- (32) võime töötada tähtaegadest lähtuvalt
- (33) tekstitoimetamise oskus
- (34) oskus tunda ära uudisväärtus
- (35) võime teostada uurivat ajakirjandust
- (36) koostöötamise võime
- (37) intervjuerimisalased oskused
- (38) hea kommuniqueerimisoskus
- (39) oskus analüüsida ajakirjanduslikku sisu
- (40) oskus kasutada häält (hääle-/kõnetreening)
- (41) oskus kirjutada erinevates žanrites
- (42) analüütilise kirjutamise oskus
- (43) täpsus
- (44) loo jutustamise oskus
- (45) kohanemisvõime
- (46) mitmekesisus/paindlikkus
- (47) informatsiooni leidmise oskus
- (48) viduaalne mõtlemine

Teadmised

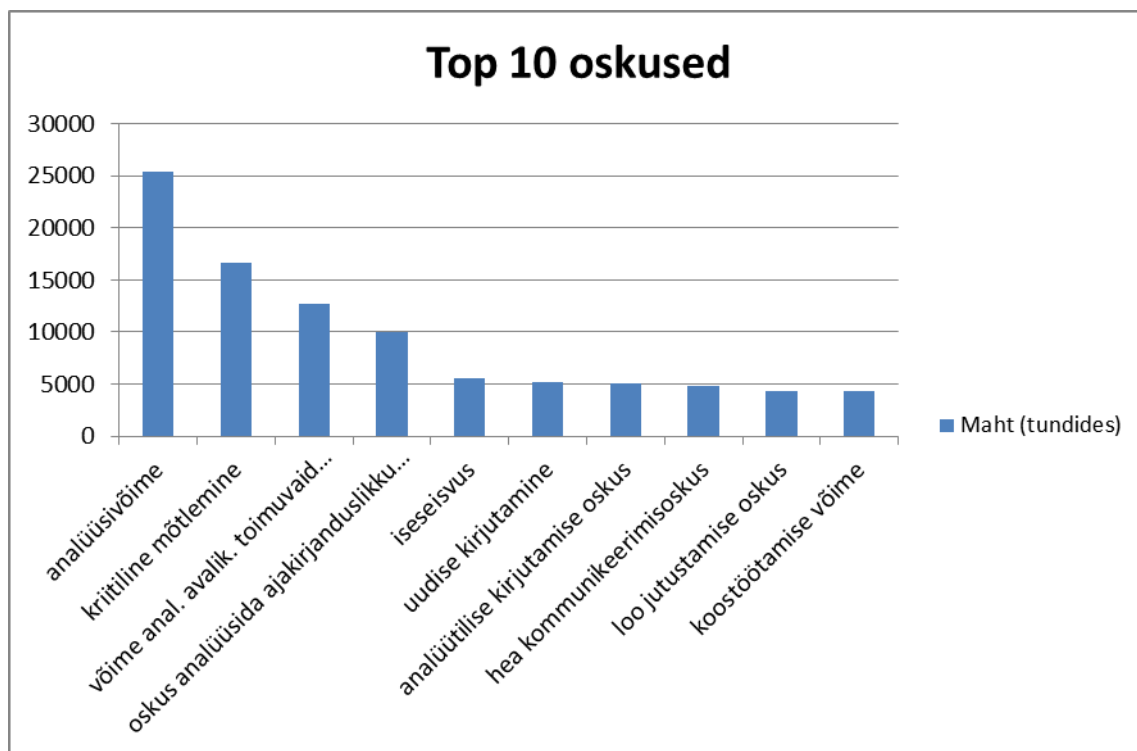
- (49) eriteadmised kommunikatsiooni ja ajakirjanduse välistes valdkondades
- (50) sotsiaalteadusliku meetodi tundmine
- (51) ajakirjanduseetika ja/või muu universaalse ajakirjandusregulatsiooni tundmine
- (52) ajakirjanduse ja kommunikatsiooni ajaloo tundmine
- (53) meedia rolli mõistmine ühiskondlikus kontekstis
- (54) lokaalse (riigisisese) meediamaastriku tundmine
- (55) rahvusvaheline meediamaastriku tundmine
- (56) teadmised telespetsiifikast
- (57) teadmised raadiospetsiifikast
- (58) teadmised veebiajakirjanduse spetsiifikast
- (59) teadmised paberajakirjanduse spetsiifikast
- (60) ajakirjanduse ja kommunikatsiooni teooriate tundmine
- (61) meediamajanduse põhimõtete tundmine

- (62) teadmised erinevatest žanritest
- (63) teadmised uue meedia spetsiifikast

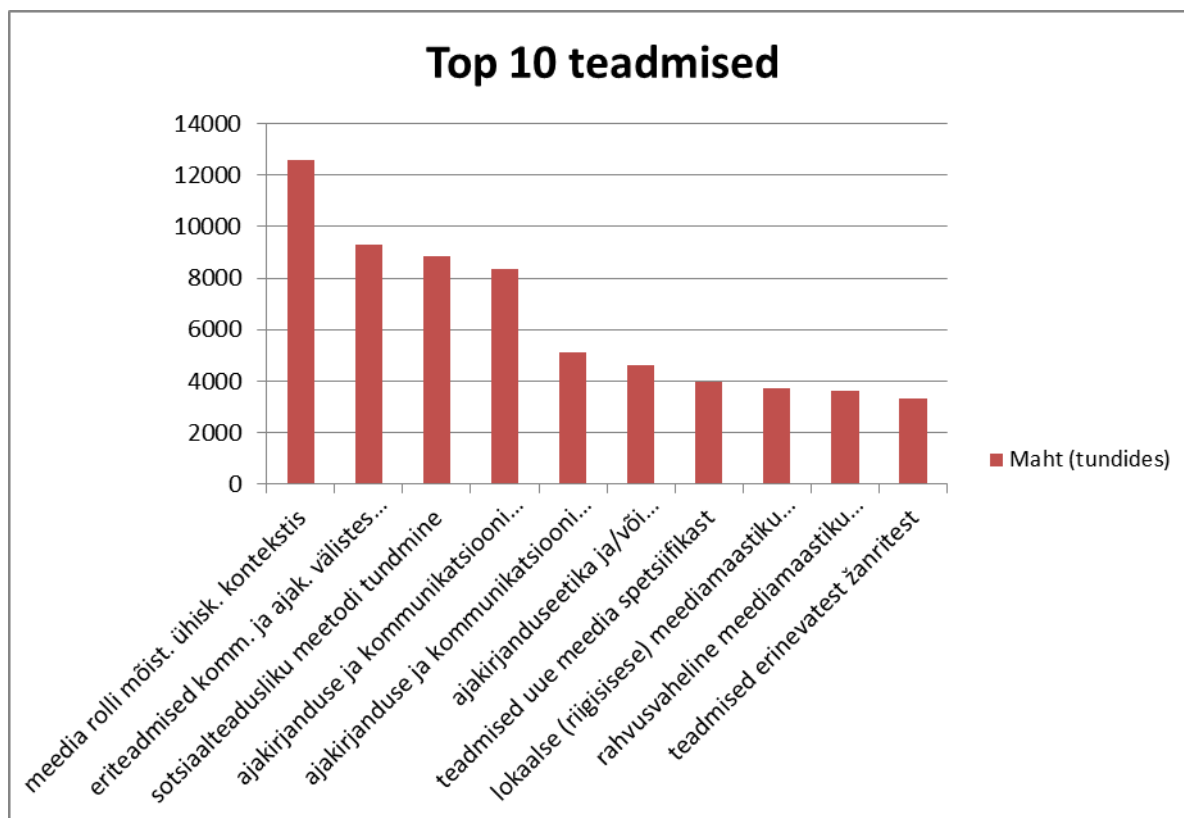
Väärtused/hoiakud

- (64) õppimissoov
- (65) soov adresseerida sotsiaalprobleeme
- (66) avatus mitmekesisusele

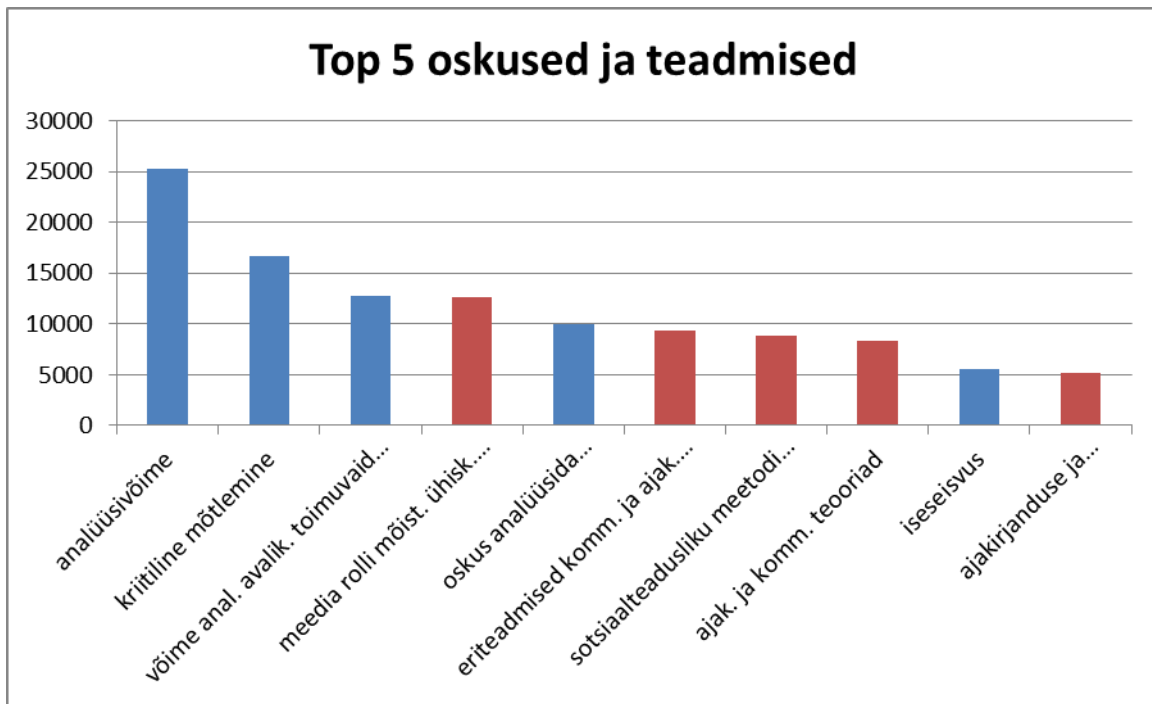
Lisa 10: Graafikud

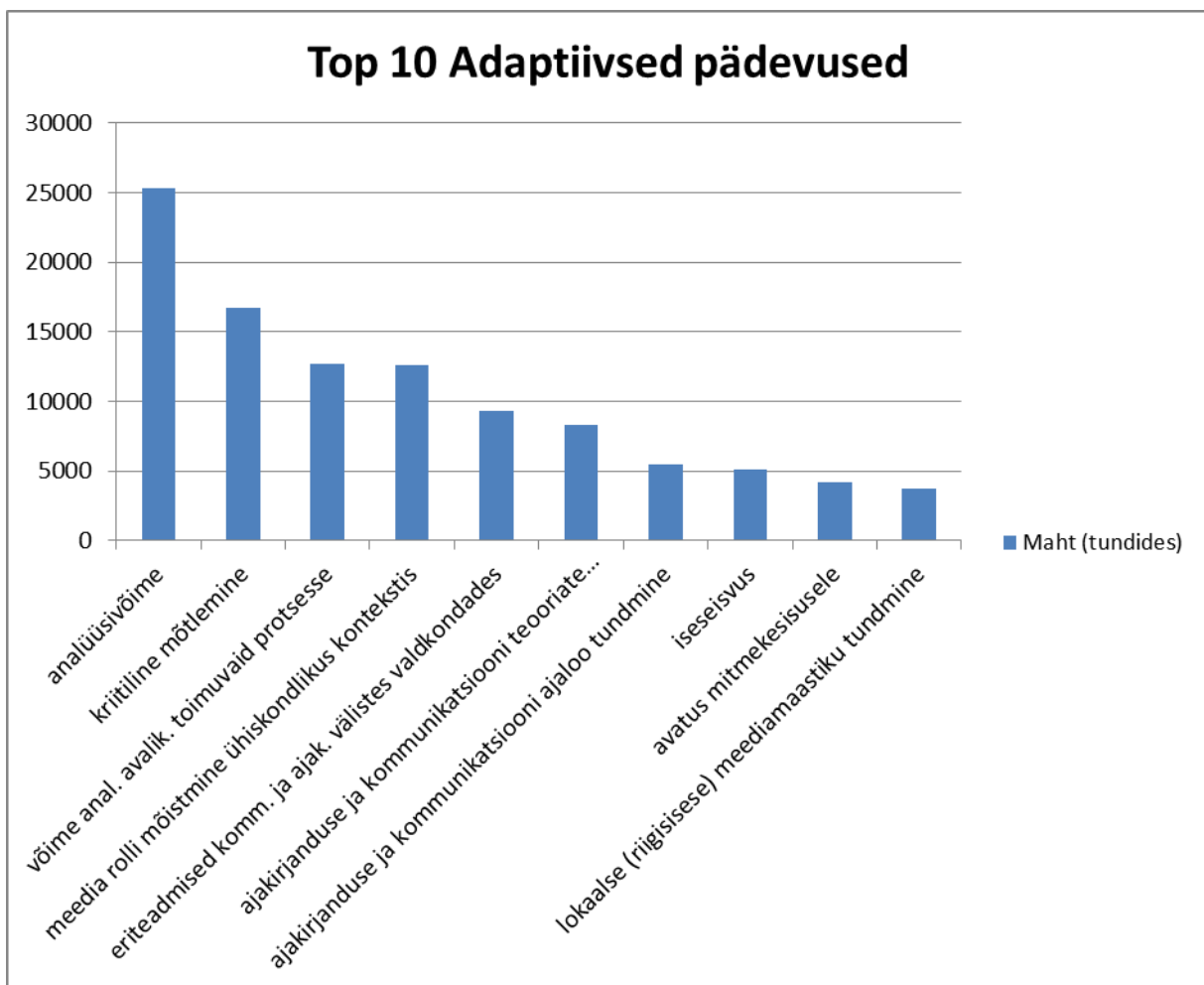
Joon 2.1 - Kümme enimnimetatud oskust õpiväljundites

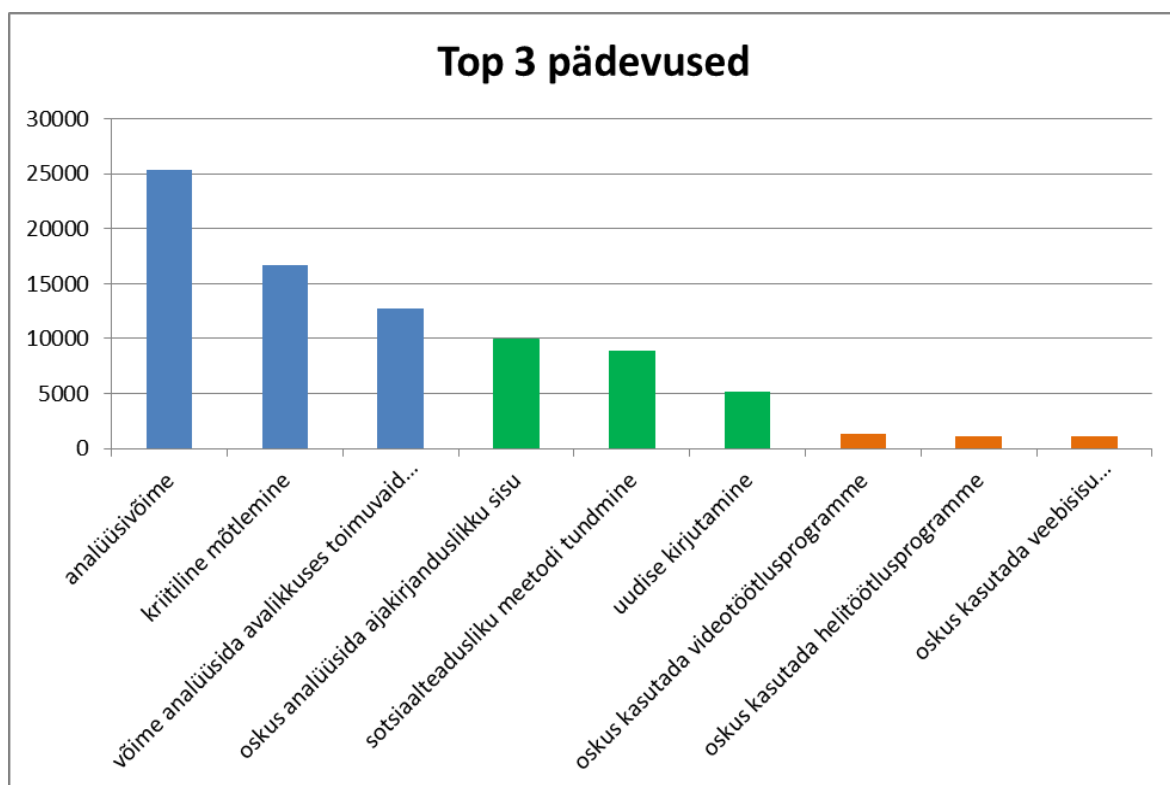
Joon 2.2 - Kümme enimnimetatud teadmist õpiväljundites

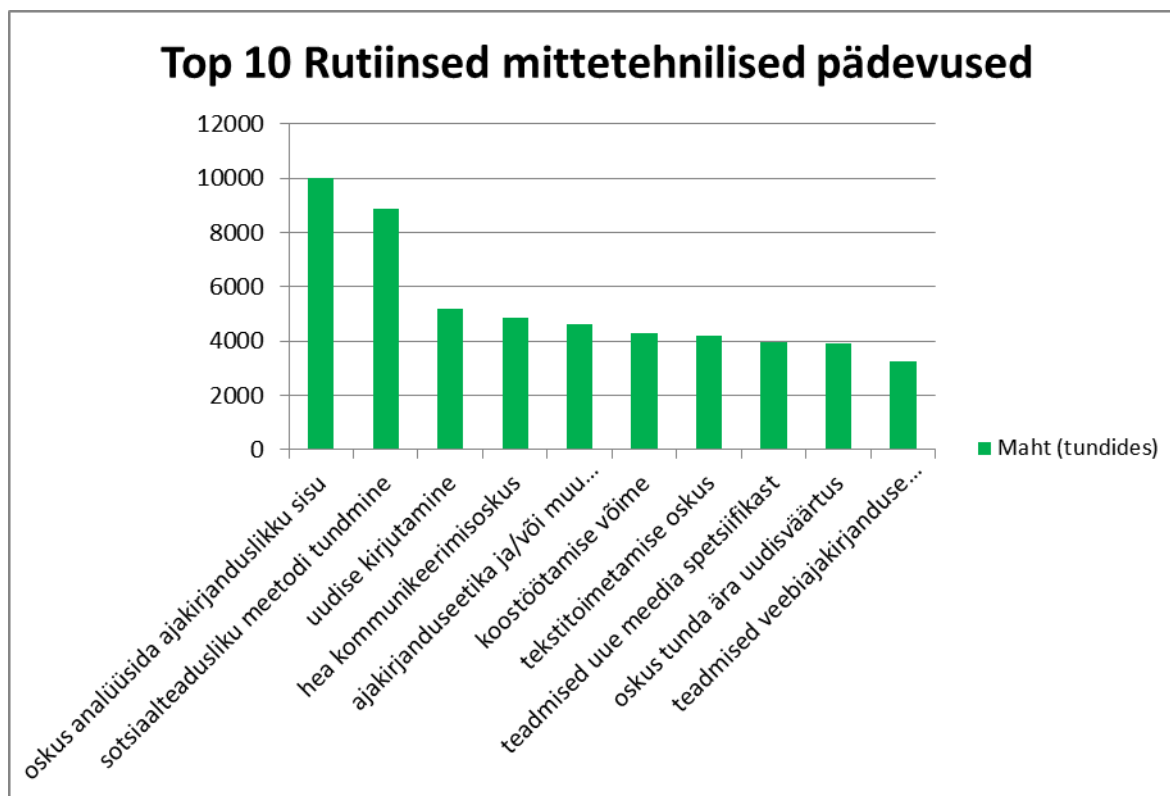
Joon 2.3 - Top 5 oskust ja top 5 pädevust õpiväljundite lõikes

Joon 2.4 - Kümme enimmainitud adaptiivset pädevust õpiväljundites

Joon 2.5 - Top 3 pädevused (sinine adaptiivsed, roheline-rutiinsed mittetehnilised, oranž-rutiinsed tehnilised)

Joon 2.6 - Kümme enimmainitud ruutiinset mittetehnilist pädevust õpiväljundites

Tabel 1 - Pädevuste koondtabel

Pädevus	Aineid	Tunde
analüüsivõime	140	25338
kriitiline mõtlemine	95	16682
võime analüüsida avalikkuses toimuvaid protsesse	72	12708
meedia rolli mõistmine ühiskondlikus kontekstis	66	12589
oskus analüüsida ajakirjanduslikku sisu	51	9988
eriteadmised kommunikatsiooni ja ajakirjanduse välistes valdkondades	57	9323
sotsiaalteadusliku meetodi tundmine	42	8870
ajakirjanduse ja kommunikatsiooni teooriate tundmine	43	8342
õppimissoov	32	6063
iseseisvus	27	5510
uudise kirjutamine	31	5179
ajakirjanduse ja kommunikatsiooni ajaloo tundmine	27	5113
analüütilise kirjutamise oskus	24	5030
hea kommuniqueerimisoskus	29	4833
ajakirjanduseetika ja/või muu universaalse ajakirjandusregulatsiooni tundmine	22	4602
loo jutustamise oskus	26	4369
koostöötamise võime	24	4300
tekstitoimetamise oskus	24	4190
teadmised uue meedia spetsiifikast	25	3958
oskus tunda ära uudisväärtus	19	3917
lokaalse (riigisisese) meediamaaastiku tundmine	22	3730
rahvusvaheline meediamaaastiku tundmine	19	3636
loovus	23	3553
teadmised erinevatest žanritest	21	3309
teadmised veebiajakirjanduse spetsiifikast	22	3223
probleemide lahendamine	21	3008

teadmised paberajakirjanduse spetsiifikast	18	2871
multimeedia sisu tootmine	16	2800
teadmised telespetsiifikast	14	2766
informatsiooni leidmise oskus	16	2744
intervjueerimisalased oskused	14	2706
oskus kirjutada erinevates žanrites	16	2527
visuaalne mõtlemine	13	2098
võime teostada uurivat ajakirjandust	9	1956
eri kanalite jaoks sisu tootmine (ristmeedia)	12	1827
võime töötada tähtaegadest lähtuvalt	6	1659
teadmised raadiospetsiifikast	9	1511
kokkuvõtliku sisu tootmine (pealkirjade, vahepealkirjade kirjutamine)	11	1422
oskus kasutada videotöötlusprogramme	5	1294
juhtimisvõime	11	1082
oskus kasutada helitöötlusprogramme	5	1081
filmimine	4	1077
meediamajanduse põhimõtete tundmine	6	1061
kogukonna kaasamine	7	1058
sotsiaalmeedia kasutamine	6	1006
keelteoskus	6	831
oskus kasutada häält (hääl-/kõnetreening)'	5	785
veebisisu postitamine	6	720
oskus kasutada graafilise kujundamise programme (Indesign)	2	267
oskus kasutada veebisisu haldamise süsteeme/programme (wordpress, Drupal)	3	265
oskus kasutada tabeldusprogramme (MS Excel)	2	182
piltide tegemine	1	162
oskus kasutada slaiditöötlusprogramme	1	160
blogimine	1	160

programmeerimine (PHP , Django)	1	135
andmebaaside haldamine	1	135
oskus kasutada tekstitöötlusprogramme (microsoft word)	1	104
oskus kasutada veebitöötlustarkvara (frontpage)	0	0
oskus kasutada veebidisaini programme (Flash, action script)	0	0
otsingumootori optimeerimine	0	0
oskus kasutada fototöötlusprogramme	0	0
täpsus	0	0
kohanemisvõime	0	0

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Eveliis Eek (04/01/1988),

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

"Ülikoolis omandatavate veebiajakirjandustööks vajaminevate pädevuste vastavus tööandjate ootustega", mille juhendaja on Marju Himma-Kadakas,

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 26/05/2013